

MSP

MSP

MSP

SADIK ALBAYRAK

MSP

MSP

MSP

TÜRK SİYASİ HAYATINDA

MSP

OLAYI

Institut kurde de Paris

TUR 1942.

**TÜRK SİYASİ HAYATINDA
MSP OLAYI**

Sadık ALBAYRAK

Institut Kurde de Paris

1.Baskı Mart 1989

Yayınlayan: Selamet Yayınevi

Adres: Çatalçeşme Sokak Üretmen Han Kat: 1
ÇAĞALOĞLU/İSTANBUL

Dizgi: MİLSAN A.Ş.

Baskı: Yıldızlar Matbaası Tel: 576 29 89

Cilt: Çiftçi Mücellit Hanesi Tel: 565 06 54

Yayına Hazırlayanlar: Ekrem KIZILTAŞ - Mehmet AVCI

LIV. TUR. 1942
031/02/2017
530 ALB MSP

**TÜRK SİYASİ
HAYATINDA
MSP OLAYI**

Sadık ALBAYRAK

SELAMET YAYINEVİ

**Çatalçeşme Sok. No: 26 /27 Kat: 1
CAĞALOĞLU/İSTANBUL**

Institut kurde de Paris

İçindekiler

I. Bölüm

- Demokratikleşme sürecinde partilerin laiklik anlayışı ve İslam Demokrat Partisi
- "İslam" ve "Demokrasi"yi bağdaştırmak isteyen parti
- Basının yapısı ve kavganın kaynağı
- 27 Mayıs Sonrası Durum

II. Bölüm

- MNP'nin Temel ilkeleri
- MSP'ye Tahümmül edilemiyor
- MSP-CHP koalisyonu çattırıyor
- İlk "MC" hükümeti

III. Bölüm

- Elli yıl sonra doğan tepki: MSP
- MSP'li Bakanlar ve Bakanlıklar
- Ağır Sanayi Hamleri Yılı: 1976
- Yılın Adamı: Erbakan
- MSP ve Erbakan "Şeriatçılık" İthamı ile karşı karşıya
- MSP'yi sol övüyor, sağ yeriyor
- MSP seçime sancılı giriyor

IV. Bölüm

- II. MC Ortaklığında MSP
- AP'de çatlama ve ortaklık bitiyor

V. Bölüm

- MPS ilk defa muhalefette
- Fikir karmaşası anarşiyi turandırıyor
- CHP İktidarında Diyanet-MHP ortaklığı
- Dinin sistematiği ve politikada MSP

VI. Bölüm

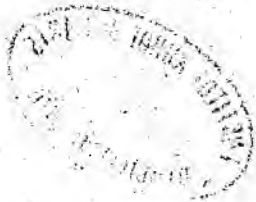
- Laikliğin 50. yılında MSP'nin konumu

- İran devrimi ve MSP'nin açmazı
- "Milli Gazete"yi kurtarma toplantısı
- Kargaşa ve kaos döneminin sonu: 12 Eylül
- Erbakan "Batı Kûlûb"e karşımı
- MSP'yi gündemde tutanlar: Milliyetçi-Sağcı-Liberal ve

Solcular

- Batı Kûlûb ve Sonun başlangıcı
- Dipnotlar

ÖNSÖZ

Son 15 yıl içinde Türkiye'de siyasi hareketler değişik ve çelişik çizgiler göstermiştir. Çok partili döneme geçildikten sonra ekonomik ve siyasi alanda, sağda olduğu kadar solda da bir çok siyasi partileşme hareketleri görüldü. Fakat Türk siyasi hayatındaçıktığı söylenen dini esaslara dayalı ve onları hayata hakim kılma iddiası ile ortaya çıktığı söylenen bir parti vardı, oda MSP (MNP)'dir. MSP değişik ve renkli bir siyasi görüntü içinde Türkiye'de politik bir ortam oluşturarak koalisyonlarda yer almış, kültürel, ekonomik ve politik bir çizginin yeni ve tartışmalı havasını gündeme getirmeyi başarmıştır.

MSP'nin en çok maruz kaldığı itham da "gericilik" olmuştur. Böylece Türkiye'de 80 yıldır süre gelen "irtica hareketleri" içinde MSP'de kendini böyle bir ithamın içinde bulmuştur. Bu eserde bunu açıkça görmek mümkündür. Yalnız bu eseri, hiç bir şey katmadan, sadece MSP'yi hazırlayan şartlar ile MSP'nin siyasi hayatta, hayatıyet gösterdiği dönemlerde hakkında söylenen ve yazılanları, bir tercihte bulunmadan olduğu gibi, kronolojik bir sıra içinde değerlendirmeye çalıştık.

Gerek sağ, gerekse sol cephelerde MSP'ye reva görülen suçlamalar kadar tenkitler de olumlu bir değerlendirmeye tabi tutulduğunda, Türk siyasi hayatında ve batılı demokratik arayışlar içinde bulunan, halkı Müslüman, yarı gelişmişlik sürecini yaşayan bir ülkede, toplum seviyesi ve demokratileşmede, bir takım ip uçları bulmak mümkün olmaktadır.

Ayrıca, MSP'nin laiklik-antilaizizm konuları ile

siyaset" konularında içinde bulunduğu ortamı da değerlendirmek m¼mk¼n olabilmektedir. Diğer taraftan rejime uyum sağlama ve İslam'İ değerleri batılı kurumlara yansıtma konularında da değişik ve çelişik fikri gelişmeler MSP ile g¼ncellięini korumuş oldu. Bu bakımdan MSP batılı rejime mi yamandı, yoksa ayrıntılı ve sistemli bir "**İslam'İ hareket**"in "**siyasi**" misyonunumu temsil etti? Bu soru hala ve tam olarak ç¼z¼mlenmiř değildir.

Bu arada MSP, içinden bir başka siyasi akım doğurmuş ve bur bakıma Milli Nizan Partisi'nin ilk "**hurucu**" esasına d¼n¼řen, benzer bir de "**Nizam Partisi**" gerçeği ile y¼z y¼ze gelmiştir...

Sanırız gelecekte, MSP hakkında daha çok şey yazılacak, daha çok ¼zerinde durulup, siyasi fonksiyonu, siyasi tarih içinde değerlendirilmiş olacaktır...

Sadık ALBAYRAK

1 şUBAT 1989

I. Bölüm

DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİNDE PARTİLERİN LAİKLİK ANLAYIŞI VE İSLAM DEMOKRAT PARTİSİ

Dinin toplumdaki yeri ve unutulmuş fonksiyonu giderek 1948'lerde hatırlanır hale gelmiş, mevcut iktidarında dizginleri elden bırakması sonucunda CHP'ye karşı siyasi hareketler başlamıştı.

Bunun din, haliyle İslâmiyet alanındaki açmazı da ister istemez gündeme gelmesi yakındı. 22 yıl susmaya mecbur kalan **Eşref Edib**, içinde bulunulan haleti ruhiyeyi, dergisinin ilk çıkışında şöyle belirtiyordu:

"Sebilürreşad kapanalı tam 22 sene oldu. Bu müddet içinde nice hadiseler cereyan etti. Dine karşı o günden iübaren başlayan baskı hareketi zaman oldu ki en şiddetli dereceyi buldu. Farmasonluğun dine ve din ehline karşı açtığı harb, manevi sahayı bir harabezara çevirdi. Bütün din müesseselerinin kapılarına zincirler vuruldu. Bütün mekteplerden din dersleri kaldırıldı. Bütün halkevlerine din kitapları girmesi men edildi. İntikam ateşiyle ruhları yanan, gözleri kıpkızıl bir hale gelen Farmasonluk, azgınlığını o dereceye getirdi ki, din kitaplarından ayetleri kaldırdı, camilerde Kur'an hıfzı ile meşgul olanları cürmümeşhutla suçlandırdı. Laiklik nikabına bürünerek Komünizmin temellerini kurmaya kalkıştı. Dalalet düzgarları bir semmi katil gibi ortalığı kastı kavurdu. (...)"

"Din hürriyetine, vicdan hürriyetine, demokrasiye ve laik-

liğe aykırı ne kadar kanun varsa hepsi tadil olunacak. Memleketimizde yaşayan Hristiyanlar, Yahudiler ibadetlerini nasıl istedikleri dille yapıyorlarsa Müslüman Türkler de ibadetlerini, ezanlarını, tekbirlerini istedikleri lisanla yapacak. Büyük Millet Meclisimiz, din üzerindeki baskı mahiyetinde olan bütün kanunı, gayri kanuni kayıtları bertaraf edecek." (1)

Çıkışından bir yıl sonra, CHP ile DP arasında "Din hürriyeti" konusunda pek bir fark olmadığını "dinciler" daha iyi anlayacaklardı:

"Demokratik Parti büyük kongresinden din hürriyeti hakkında gönüllere ferahlık verecek neticeler bekleyen millet, inkisarı hayale uğramıştır. Din hürriyetini tahdit ve takyit yolunda Halk Partisi liderleriyle evvece hususi surette anlaşmış olduğu söylenen DP liderlerinin bu hareketi tamamiyle doğru olduğu başkanın nutku ve verilen kararlarla tezahür etti." (2)

İki büyük parti ile seçimlere iştirak eden diğer iki partinin "laiklik" programına dikkat etmek gerekir...

İktidar olarak 1950 seçimlerine giden CHP, "laikliği dine karşı bir baskı aracı" şeklinde kullanırken, parti nizamnamesinin 15. maddesinde şöyle diyordu:

"... Din fikirlerinin devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutulmasını milletimizin her yönden ilerleyip yükselmesinde başlıca muvafakiyet amili görür."

"Din anlayışı vicdan işi olduğundan her türlü taarruzdan ve müdahaleden masumdur. Hiç bir vatandaşın kanunların yasaklamadığı ibadet ve ayinlerden dolayı karışılmaz."

Aynı şekilde DP'nin de kuruluş nizamnamesinin 14. maddesinde şöyle deniyordu:

"Partimiz laikliği, devletin din ile hiç bir ilgisi bulunmaması ve hiç bir din düşüncesinin kanunların tanzim ve tatbikinde etkili olmaması manasında anlar. Din hürriyetini, diğer hürriyetler gibi insanlığın kutsal haklarından tanır."

"Dinin siyaset aleti olarak kullanılmasına, dev-

let işlerine karıştırılmasına, başka dinler aleyhine propaganda vasıtası yapılarak kardeşler arasındaki sevgi ve tesanüdü bozmasına, serbest tefekküre karşı taassup duygularını harekete getirmesine asla müsamaha olunmamalıdır."

Yalnız Millet Partisi aşağıda yer alan nizamnamesindeki beş madde ile ilk iki partiden din ve laiklik konusuna daha farklı bir yöntem tuttuğunu gösteriyordu: (*)

"Madde 5- Hak, bizim için yalnız ameli bir takdir prensibi değil, ahlaki bir gaye ve bir iman unsurudur."

"Madde 6- Parti, anayasamızın hakiki demokrasiye uymayan hükümlerinin ve bilhassa CHP siyasi umdelerini devletin ana vasıfları haline sokan ikinci maddesinin kaldırılmasını ister."

"Madde 7- Parti ictimai nizamın teşekkülünde itikadların, ahlakın, geleneklerin, örf ve adetlerin büyük hisselerini tanır. Bunlar sık sık değiştirilemezler ve devletin nüfuz sahasının dışında kalmırlar."

"Madde 8- Parti din müesseselerine ve millî ananelere hürmetkardır."

"Madde 12- Parti din işlerinin devlet işlerinden ayrı tutulmasını kabul eder. Herkesin vicdan ve itikat hürriyetini ve dilediği dilde ve dilediği şekilde ibadet etmek hakkını kutsal tanır."

"Parti, Türkiye'de muhtelif din ve mezheplere mensup cemaatlerin dini maksatla teşkilat vücuda getirmelerini ve dini vakıfların bu teşkile devredilmesini tasvip ve müdafaa eder."

"Bu teşkilat kendi mensuplarının din işlerini tanzim ve idareye selahiyetli olmalıdır."

Bunların yanında yer alan Mili Kalkınma Partisi de, nizamnamesinin 19. maddesinde ise "Maarifte herşey ahlâk ve Milli anane esasına göre ayarlanacaktır." şeklinde bir esas kabul ediyordu...

Bu tür bir idrak ve anlayış içinde seçimlere giden demokratik hayatın "okeyli" partileri, 14 Mayıs 1950'de DP'nin, seçim sisteminin bir sonucu olarak ekseriyetle iktidara gelmesine mani olamamış, CHP' nin de 27 yıllık "saltanatı"ı

son bulmuştu.

"Millele mal olmuş inkilâbların mahfuz tutulacağı" esprisi içinde okunan yeni hükümetin programında, ezanın değiştirilip, "Arapça ezan" olarak aslına döndürülme isteğinin bizzat Başbakan tarafından açıklanması, eski iktidar partisi CHP kadar, basının yaygaracı takımını da ayağa kaldırmıştır. Bir dönem ki, "antidemokratik kanunlar"dan bahs ediliyor, inkılaplar üzerinde "Ulus"ta yazıldığı gibi "Hangi inkilâblar?" şeklinde bir sürü sorular, açıklık isteyen meseleler ortaya çıkıyordu.

Yalnız, iktidar partisinin hiç bir zahmet çekmeden üçüncü Cumhurbaşkanı yaptığı Celal Bayar, Diyanet İşleri Reisi merhum Ahmet Hamdi Akseki ile Rum Patrikhanesi Lideri Athenagoras'ı sağına alarak, metropolitler arasında resim çektirdiği ve laikliği şekillendirdiği bir dönemde, bir başbakanın "ezan" meselesinden dolayı karşısına çıkan hücumlarla hükümet olmanın uğraşını veriyordu...

İktidar partisinin yayın organı olan "Zafer" in başyazarının bir sorusuna Adnan Menderes şöyle cevap veriyordu:

"Ezanın Türkçe okunmasına mukabil cami içinde bütün ibadet ve duaların din dilinde olması garip bir tezat teşkil eder gibi görünür. Bunun izahı arzettiğim gibi, geçmişteki hadiselerin hatırlanmasına ve taassup zihniyetine karşı içinde bütün ibadet ve duaların din dilinde olması garip bir tezat teşkil eder gibi görünür. Bunun izahı arzettiğim gibi, geçmişteki hadiselerin hatırlanmasına ve taassup zihniyetine karşı mücadele zaruretinin kabul olunmasına bağlıdır. Aradan bunca yıl geçtikten ve vaktiyle zaruri görülen tedbire artık ihtiyaç kalmadıktan sonra bunda ısrar bu sefer vicdan hürriyetine karşı bir taassup teşkil eder."

Bu beyanat, CHP enkazı arasında bir bomba tesiri yaptı. "İnkılâbın temelleri yıkılıyor, diye yaygaraya başladılar"... CHP'nin yayın organı "Ulus"ta, Osman

Zeki (Genç Osman) şöyle diyordu makalesinde:

"Ezanın Arapça okunacağını öğrendiğim bu sabahdan beri perişan bir halde olduğumu sizden niye gizleyeyim? Etime bıçak saplansa bir damla kanım çıkmaz. Hükümet gazetesinin Atatürk inkılablarının bir taraftan didiklenmeye başladığını teşhir eden büyük manşetini gördüğüm andan itibaren içimi derin bir ümitsizlik kapladı. Sabahdan beri kara kara düşünüyorum. Tüylerim diken diken oluyor."

Milletin canına hançer soktuğu ifade edilen, CHP'lilerin bu tür feryadı yanında, "azap içinde kıvranan" Zaman gazetesinin başyazarı Nusret Safa Coşkun da yazıyordu ki:

"Başbakanın beyanatı bizi dehşete düşürdü. Mareşalin cenaze töreninde azametini gördüğümüz tekbirci kütleyi, yurdun dört köşesindeki benzerlerini sevinçlerinden çıldırtmak için bundan daha güzel bir vaad olamaz. İnkılap prensipleriyle alakalı bir kararın değiştirilmesine asla taraftarlık edemeyiz. Vatandaşın şapkayı seçmek hürriyeti yok mu? Eski yazının ta'lik, sülüs, rık'a marifetlerine ne buyrulur? Arapça ezanın metninin vicdan hürriyetiyle bir alakası yoktur. "Tanrı uludur" nidasını beğenmeyen içinden dudakları arasından "Allahü Ekber" desin. Bazı zümreleri memnun etmek için bu mesele ortaya atılmıştır. Bu, ateşle oynamaktır."

Bu beyanat, CHP enkazı arasında bir bomba tesiri yaptı. "İnkılâbın temelleri yıkılıyor, diye yaygaraya başladılar"... CHP'nin yayın organı "Ulus"ta, Osman Zeki (Genç Osman) şöyle diyordu makalesinde:

"Ezanın Arapça okunacağını öğrendiğim bu sabahdan beri perişan bir halde olduğumu sizden niye gizleyeyim? Etime bıçak saplansa bir damla kanım çıkmaz. Hükümet gazetesinin Atatürk inkılablarının bir taraftan didiklenmeye başladığını teşhir eden büyük manşetini gördüğüm andan itibaren içimi derin bir ümitsizlik

kapladı. Sabahtan beri kara kara düşünüyorum. Tüylerim diken diken oluyor."

Milletin canına hançer soktuğu ifade edilen, CHP'lilerin bu tür feryadı yanında, "azap içinde kıvranan" Zaman gazetesinin başyazarı Nusret Safa Coşkun da yazıyordu ki:

"Ulus"ta bu konuda bir yazı yazan Prof. Yavuz Abadan'da konuya şöyle bakıyordu:

"Arapça ezana dair bu beyanatı okuyunca içimden bir ürperme duyduğumuzu saklamıyacağız. Demek ki DP icraata Arapça ezan okunmasına yeniden imkan vermekle başlayacaktır. Ortaçağın dini hurafelerinden temizlenmiş laik bir zihniyete karşı gelmektir bu."

Eski iktidarın resmi organı olan "Ulus" bu konuda bütün silah ve imkanları ile seferber olmuş halde idi. Farmason olduğu söylenen bir mensubu da, "uykusunu kaçıran" bu konuda şöyle yazıyordu:

"İnkılâplarımız muasır medeniyet yapımızın kilit taşlarıdır. Onlardan herhangi birini çekip çıkarmanın tabiat kanunlarına uygun bir reaksiyonla diğerlerini de sarsabileceği daima uykularımızı kaçıran bir ihtimaldir."

"Uykuları kaçan" Feridun Osman Mentешеoğlu gibi daha bir çok yazar ve gazete patronu, bu konuda hiç umulmayan bir reaksiyon göstermekte yarışa girmiş hale gelmişlerdi. "Milliyet" in sahibi Ali Naci Karacan, baş makalesinde "ezan" a yer vermiş ve Arapça okunmasının "inkılâp" lara zarar vereceğini ifade etmişti:

"Mustafa Kemal, bazılarının çok yanlış olarak zannettiği gibi, din düşmanı değildi. Din islahatçısı da değildi. Ezanın Türkçe okunmasını istemekle bir reform hareketine girişmiş değildi."

"Ezan, ne karşısında dini istiğrak duyulan bir ayeti kerime, yahut herhangi biriçtimai akide telkin eden bir hadis-i şerif değildir. Türkçe okunursa cami daha kalabalık olur."

DP'nin desteğini alıp gazetesini kuran bu "Acem" Asıllı yazar kadar, cimriliği ile ün salmış, "Yakılacak Kitap" adlı romanı ile en çirkin toplumsal hayatı sergileyen Ethem İzzet Benice'de, sahibi bulunduğu "Son Telgraf"taki yazısında, Hristiyanların, Yahudilerin "din dili"ne bir şey demiyor da, ulu orta Müslümanlara saldırıyordu:

"Atatürk inkılâpları bir bütündür. Bu bütünün bir halkası koparıldı mı ötekiler de birbirini koparır. Medrese, türbe, tekke, Arap harfi, Arapça tedrisat... gelir. Bir din dili kabul edilirse arkasından din dilini öğretmek ihtiyacı gelir. Kur'an-ı Kerim okuyabilmek için Arap harfi ve Arapçayı okuyup yazmak gerekmez mi?"

Tartışma ve inkılâplara böylece sahip çıkma daha yeni iktidarın ilk aylarında baş göstermişti. Fakat yeni hükümet, eşkilerin basınla işbirliği ederek savundukları, inkılâp saydıkları TCK'nun 526. maddesinin şu son fıkrasını zoraki olarak kaldırmaya mecbur olmuşlardı:

"Arapça ezan ve kamet okuyanlar üç aya kadar hafif hapis veya on liradan iki yüz liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar." (3)

Fakat bu "zoraki" değişme, irtica sayılırken, öte yandan ikinci Meşrutiyet dönemi ile inkılâplar devrini yaşayanlar, dönemlerin emellerinin gerçekleştirilmesi istikametine "Hristiyanlığa ve Yahudiliğe irtica" şeklinde bir başka iddiayı ortaya atmışlar ve esas bunun "irtica" olduğunu savunmaya başlamışlardı. Hatta daha da ileri giderek, böyle bir geriye gidişte ön ayak olmuş kişilerin listesinde, "Arapça ezan" a karşı çıkanların adı olup olmadığı da soruluyordu:

"Vaktiyle Çankaya"da Türk milletinin dinini değiştirerek Hristiyanlaştırmak maksadıyla teşkil edilmiş **Protestan Cemiyeti**"nin hakikaten şaka mı, yoksa sahi mi olduğuna ve o mahut kara listeye Halk Partisi erkanından kimlerin dahil bulunduğuna dair malumat talebini havi her taraftan müteaddit mektuplar almaktayız."

"Biz bu hadiseyi "Kazım Karabekir Paşa'nın ağzından

aynen işitenlerden nakl ettik. O kara listede parti erkanından kimlerin bulunduğuna dair bir beyanda bulunamayız."

"Bu hadisenin vuku bulduğu Atatürk'ün yaveri ve milletvekili **Salih Saffet Bozöyük** de avukat **Mahmut Kamil Urfalı**'ya demiş ki:

"-Bir gece Çankaya'da mühim bir ictima olmuştu. Parti erkanının ekserisi orada idi. Mühim bir meselenin konuşulacağı anlaşılıyordu. İşret sofrası kurulup da kadehler tevali etmeye başlayınca bahis de kızıştı. Bu milleti garp medeniyetinden geri koyan amilin en mühimmi Müslümanlık olduğu, artık milletin dinini değiştirerek Protestan olmaktan başka çare olmadığı söyleniyor. Bunun için bir cemiyet teşkil olunduğu ve bir liste de hazırlandığı ileri sürülüyordu. O sırada, davetli bulunan **Kazım Karabekir Paşa** geldi. Atatürk ona dedi ki:

"-Paşam!.. Biz bir Protestan Cemiyeti teşkil ettik. Bir de liste hazırladık. Sizi de dahil ediyoruz."

"Bunu işiten **Kazım Karabekir Paşa** çok heyecanlandı. Yüzü kıpkırmızı kesildi. Hayret ve dehşet içinde kaldı:

"-Bu mümkün değil, dedi. Millet bizi parçalar. Benim böyle bir cemiyete girmeme imkan yoktur. Ben derhal sizden ayrılıyorum."

"Onun üzerine Atatürk:

"-Paşa, sizinle şaka ettik." dedi."

"Urfalı'nın:- Bu listede kimler vardı?" sorusuna, **Salih Bozöyük**:

"-İşte bildiğiniz parti erkanı" demiş ve listenin de Atatürk'ün evrakı arasında olduğunu söylemiştir."

"Şimdi İslâmiyet aleyhinde kılıç çeken bir takım belli başlı Halk Partili yazarlar bu listede var mıydı? Ezanı Muhammedî'nin camilerde, minberlerde okunmasından, millet yavrularına din dersleri okutulmasından dolayı kıyametler koparan "irtica geliyor" diye ortalığa fitne ve fesat saçan bu kara mürtecilerin asıl maksatları nedir? Hükümeti korkutarak din hürriyetine meydan vermemek mi? Ne istiyorlar? Müslümanlığa avdet irtica mı oluyor? Asıl irtica onlar yapmak istiyordu: Müslüman Türk milleti Hristiyanlığa döndürmek, beline de zünnar tak-

mak istiyorlardı. Milletin kafasından ve kalbinden Müslümanlığı silmek için, bize 30 sene daha lazım, diyorlardı."

DP iktidarı, orta bir yol takibi ile ne Müslümana ne de laik düşüncede ve yapıda olanlara yaramıştır. Dine karşı olanlar kadar, dinî bir rahatlık ve huzur isteyenler de geniş bir serbesti içinde konuşuyor, yazıyor ve bir birlerine de "acımasız" cevaplar veriyorlardı... Yalnız eski saldırı ve hücumlar bu sefer, "irtica" ithamını başka yönlere çekmeye mecbur edici bir yeni hayat tarzı ortaya koymuştu. Nitekim, "Sebilürreşad" ın konuştuğu, "Türk Yurdu" ile "İctihad" dan eser kalmadığı bu dönemde Mareşal Çakmak'ın cenazesinde "tekbir" getirilmesi, Kazım Karabekir'den nakl edilen hatıralar, Millet Partisi'nin devreye girmesi, Mehmet Akif'in yol arkadaşı, Eşref Edib'i, bu "demokratik ortam"da "irtica"ı üç ayrı şekilde kalıba sokmaya yetmişti. Ona göre, üçtürlü "irtica" vardı memlekette:

"Kara irtica: Türkleri Hristiyanlaştırmakur."

"Sarı irtica: Masonluk ve Yahudiliktir."

"Kızıl irtica: Komünizm ve dinsizliktir." (5)

Böyle bir üçlü ayrımla, "irtica"ı başka yöne çekme çalışmaları sürerken, ilkokulların eğitim ve öğretim programları arasına konulan "din dersi" mecburiyeti üzerine iki çocuk sahibi olan A.Ü. Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Öğretim Görevlilerinden Bülend Nuri Eser, bu kararın iptali için öne sürdüğü gerekçe şöyle idi:

"Benim iki çocuğum var. Bunlar Ankara Mimar Kemaleddin ilkokulunda tabeledirler. Bunların dini terbiyesi münhasıran bana ait olmak lazım gelir ki, Milli Eğitim Bakanlığı kararı bu hakka müdahale mahiyetindedir. Onun için

çocuk velisi sıfatıyla böyle bir dava açmaya yetkiliyim. Fakat böyle olmasaydı bile benim düşünceme göre devlet cihazlarının kontrolü milletvekilleriyle beraber umumi eskarın, basın ve münevver vatandaşların vazifesidir. Mesele doğrudan doğruya bir anayasa meselesidir. Saydığım sebebler karşısında da din derslerinin ilkökul programlarına sokulması kanunsuz ve yersiz olduğundan bu kararın iptaline karar verilmesini Danıştay'dan istedim." (6)

Bunları isteyen Profesörün, "Komünist mecmuaları naşirlerine vekalet bütçesinden yardımlar yapan, Köy Enstitülerine Romanya çingelerinden Gagavuz Türkü imiş diye enternasyonal marşı öğretecek, kızıl bayrak çektirecek herifleri hoca yapan, Baba Tonguç gibi Komünistleri vekaletle yerleştiren, meşhur Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in, Kenan Öner davasında vekaletini kabul eden ve kaybeden zat" olması da din eğitime karşı olma yönündeki temel yapısını gösterir...

Bu zat gibi, yine eskilerden Millet Partisi'nin başkanı Hikmet Bayur da, parti organı durumunda bulunan "Kudret"te yazdığı bir makalede "Kore Şehitleri" adına okutulan mevlidde Diyanet İşleri Reisi Ahmet Hamdi Akseki'nin konuşmasını tenkitle, ülkenin böyle konuşmalarla geriye döneceğini ifade etmesi, partilerin zihniyet yönünden oturup oturmaması yönünden hala rahatsızlık ve umutsuzluk duyduklarının bir delili olmaktadır. Hikmet Bayur "Milli Birlik" adlı makalesinde şöyle diyordu:

"15 Aralık Cuma günü Süleymaniye Camiinde Kore şehitlerinin ruhu için mevlüt okunurken devlet memuru olan Diyanet İşleri reisi minberden bu savaşın "kible ehlinin kitapsızlara, iman, ehlinin imansızlara" karşı savaşı olduğunu söylemiş ve bu sözleri radyo ile yayınlanmıştır."

"Devletimiz laik bir cumhuriyet olduğu gibi, laiklik, iktidar partisinin, Millet Partisinin, ve CH. Partisinin, yani Muvafık-muhafif, başlıca partilerin programlarında mevcuttur."

"Buna göre bir devlet memurunun bu tarzda konuşmak ve devlet radyosunun bunu yayınlamak hakkı yoktur."

"Yüzlerce yıl boyunca ve ta 1914-18 genel savaşına kadar Türk milleti bu gibi sözlerle dünyanın dört bucağında kırıdırıldı ve kendi milli menfaatlerini düşünmekten alıkonuldu. Sonunda az kalsın kendisi de yok olacaktı."

"Atatürk'ün siyaseti bu kabil amaçlarla Türklüğün kırıdırılmasını önlemeye matuf olmuştur. Şahsen saydığımız ve sevdiğimiz Diyanet İşleri reisinin açığa vurduğu düşüncelerle hareket edilecek ve halkımıza yeniden bu kabil duygular aşılacaksa Cumhuriyetin 27 yılı içinde sayısı on milyondan 21 milyona çıkarılabilen Batı Türklüğünün akibetini yeniden çok büyük tehlikeler kaplayacak ve o "kitapsız" ve "i-mansız"lara karşı dünyanın her tarafında savaşurabilecek demektir. Eski taassupları canlandırmaktan sakınlım." (7)

Aynı şekilde **Hamdi Akseki**'ye başka yerlerden de hücumlar olmuş, dini konuşması hoşuna gitmeyenlerin hücumları ile üzülüp vefat ettiği bite yazılmıştır:

"Hele o Van Milletvekili **Ferid Melen** denilse zatın yaptığı tarizleri bu millet hiç bir zaman unutmayacaktır. **Hamdi Akseki** gibi mücessem fazilet olan bir Diyanet reisine karşı komisyonda söylediği yersiz sözler bu yüksek din aliminin vefatına mal oldu." (8)

Gerek basın, gerekse siyasi partiler ve gerekse iktidar partisi yeni bir dönemde yeni bir çalkantı ile yüz yüze gelmiş, ilkokul çağındaki çocuklara bile dini bilgi verilmesi için temel yapıdan ayrı olarak, üst tabakada yeni bir "irtica" teranesi tutturulmuştu. Bunun açık yorumu ve genel değerlendirmesini, yine

eski devrim ideologlarından biri yapmaya çalışıyordu:

"... Yıkılan irtica, 1951'de dahi Türkiye'nin her köşesinde, gelecek medreselerin temeli olan sübyan mekteplerinde yüz binlerce Türk çocuğunun beynini zehirlemektedir."

"Din meselesi yok o Türkiye'de hiç bir zaman olmamıştır. Vicdan serbestliği var, din ve mukaddesat hürriyeti var. İrtica şeriatçılıktır. İrtica batı medeniyeti düşmanlığıdır. İrtica müsbet ilim, hür düşünce düşmanlığıdır."

"Halâ siyasi parti kongrelerinde:

"-Medeni kanunu kaldırın, fıkıhı koyun, diyorlar."

"Ezher medresesinin hicranı ile yanıyoruz."

"Evet bunlar cahiller, amma halkın yüzde büyük bir kısmı da ilkokul eğitiminden geçmemiştir."

"Bırakınız Allah aşkına, yirminci asrın ortasında şark mı, garb mı, mektep mi, medrese mi, sağdan yazı mı soldan yazı mı, Medeni kanun mu fıkıh mı, fes mi, şapka mı, böyle işlerle uğraşanlara ashabi kehif bile isyan eder." (9)

Halbuki o dönemde, "isyan" bütünden geliyor, dini her hareket hazır bir damga halinde "irtica" yaygarası kopuyordu. Bunun yanında Bediuzzaman Said Nursi'nin de eserleri okunuyor, bunlara karşı da, beraatle neticelenmesine rağmen, her basımında bir başka dava açılıyordu. Bilirkişiliğe de Sahir Erman, Tarık Zafer Tunaya ve Nurullah Kunter adlı hukukçu öğretim üyeleri yapıyordu... Haliyle de "suç unsuru" teşekkül ettiği tarzda raporlar çıkıyordu...

Bu ortamda ise, "demokratikleşme" gereği olduğu sanılarak bir parti kurulmuş, fakat altı aydan fazla yaşatılamamıştı: İslâm Demokrat Partisi...

Bu partiyi isminden dolayı, ne iktidar partisi ve ne diğer mahalefet partileri sindirecek durumda değillerdi. Çünkü iktidar partisi bir kaç kurs, bir kaç imam-hatip mektebi, bir kaç radyo konuşması ile dini siyasete alet, ithamı ile başbaşa kalmıştı...

Öte yandan da Cumhuriyet aydını da yeni baş gösteren "irticai" gelişmeden rahatsız olduğunu belirtiyor, geriye gidişten endişe duyuyordu:

"...Şehirlerde ilahiyat fakülteleri, imam-hatip kursları açılır, yani şehir çocuğunun ileri bir eğitime kavuşması mümkün olmaz. Köy eğitimi ile şehir eğitim şehri eğitimi ile eğitim politikası, eğitim politikası ile ekonomi politikası bir birine sıkı sıkıya bağlıdır. Bunların biri geriye giderken ötekiler ileriye doğru yönelmezler." (10)

Aynı şekilde, aynı kadronun bir başka yazarı da şöyle diyor-du, kitap ve yayınlar için:

"Onlar şiirlerin içinde Allah, Peygamber adı arıyor, biz kitaplar da güzellik arıyoruz. Dünyaya yaşamak için geldiğimizi, adam gibi yaşamak için de savaşmamız gerektiğini unutuyoruz. Büyülemişler bizi, bizi de köhne bir kültür büyülemiş..." (11)

Sol çevreler ve yazarçizer takımı da "canlanan" olaylara şöyle bakıyordu:

"Din dergileri ortalığı sardığından beri bıkmadan, usanmadan yazıyoruz: İrtica diriliyor, kımıldıyor, diyoruz. Kendilerini devrimci sayanlardan hep aynı nakarat: "Baş kaldırırca eze-riz." İrticain baş kaldırmasından bizim başlarımızın uçacağı gün murad ediliyorsa bu uzak görürlüğe diyecek yok."

"İrtica daha nasıl baş kaldırır? Pilavoğlu'nun muhakemesinde laik devletin adliyesi "Allah, Allah" sesleriyle inledi. Kahraman Çakmak'ın cenaze töreni tekbirlerle, tehlillerle yeşile boyandı. Her akli başında adam 31 Mart korkusu içindedir." (12)

Bu "kabus" içinde seçimler olmuş ve CHP de yenilmişti. Bu siyasi olay CHP'nin "zavallı"lığına haml edilmişti:

"Seçimler bitti, DP, Halk Partisini korkunç bir bozguna uğrattı. Oysa ki Halk Partisi, halkı kazanacağını umarak, fikirleriyle, prensiplerinden son zamanlarda ne fedakarlık etmişti. Bütün yayınlarına göz yumulan din dergileri, okullara konan din dersleri, yeniden açılan İlahiyat Fakülteleri, İmam-Hatip kursları, türbeler, şahsi sermayeye sağlanan imtiyazlar, her türlü irticaa tanınan haklar... Hiç biri kâr etmedi. Zavallı Halk

Partisi!..." (13)

Bu "zavallı"lık, giderek aydın çevreleri, 13 yıldır hapiste yatan Nazım Hikmet'in başlattığı açlık grevine, yönelmiş ve 18 Mayıs 1950'den itibaren Melih Cevdet, Oktay Rifat ve Orhan Veli iki gün açlık grevine başlamışlardı. Sonra olan oldu ve Nazım Hikmet de çıkıp ülkeden kaçtı.

Fakat, "gericilik" ithamları dinmedi. CHP'nin tavizleri kadar DP'nin de "istismarı" sürüp gitti. Çünkü dini atmosferde, iktidar kadar muhalfeçide rahatsız edegelmıştiler görülüyordu ...

"İSLAM" ve "DEMOKRASİ"Yİ BAĞDAŞTIRMAK İSTENYEN PARTİ

27 Ağustos 1951'de kurucular adına Cevat Rifat Atilhan savcıya verdiği bir istida ile "İslâm Demokrat Partisi"ni kurduklarını bildiriyordu...

İşte bu partinin kuruluşundan altı ay sonra Medeni Kanun'un 71. maddesine aykırı olarak faaliyet gösterdiği için İstanbul Asliye 7. Hukuk Mahkemesinde kapatılması hakkında dava açılmıştır.... Parti'nin kapatılmasına mesnet de tüzüğünün birinci ve üçüncü maddelerindeki hükümlerdir:

1. Maddede yer alan "**Partinin kutsi prensip ve akideleri ve milletin mukaddesatına olan bağlılığının her türlü müdahaleden korunacağı**" ve 3. maddede yer alan "**Milletin arzu ve temayüllerine uymayan umde ve prensiplerin kaldırılacağı**" yolundaki tabirler "**İslâmi düzen**"in çağrışımını yaptığı için bu parti hakkında kovuşturma açılmasına sebep olmuştur. Bunun yanında, 1928'lerde din ve diyanette reform yapıлып camilere sıra konması, ibadet dilinin türkçeleştirilmesi ve enstrümental aletlerin camilere konup koro halinde ilahiler söylenmesi fikrinde olanlardan biri olan Prof. Halil Nimetullah Öztürk de 29.2.1952 tarihli "Akın" adlı gazetede yazdığı bir makalede savcılığa mesnet teşkil etmiş ve bu partinin "**Müslüman Demokrat Partisi**" diye niteleyerek bu zat tarafından, jurnal edilmesi, bir başka delil sayılmıştır. Halil Nimetullah bu parti ile ilgili yazısında şöyle diyordu:

"Hele bu parti mensuplarının sakal bırakmak gibi bir alameti kendilerine şiar edinmeleri gösteriyor ki bu teşekkülü kurmak isteyenlerin din bakımından derin bilgisizlik, milliyet bakımından yaman bir duygusuzluk içinde bulduklarını apaçık gösterir."

"Şimdi böylece çağdışı medeniyetin en ileri memleketlerinden biri seviyesini kazanmış olan memleketimizde böyle medeniyet dışı, demokrasiye taban tabana aykırı bir teşekküle hükümetimiz müsaade etmeyecektir."

Yazıdaki bu görüşlerle, Samsun'da çıkan "**Büyük Cihad**" gazetesinde partinin resmi organı sayılıp, orada çıkan "**Refah ve saadet güneşi Kur'anı ele almakla doğacaktır.**" başlıklı yazı sebebiyle de "**Partimiz mümin ile doludur, müminler birleşsin**" sloganları, bu partinin laikliğe aykırı olarak faaliyet gösterdiğinin bir belgesi sayılmıştır.

Ayrıca savcılık, parti merkezini basarak, elde ettiği bir mektubu da belge olarak, kapatma gerekçesi saymıştır. Elde edilen mektupta geçen şu ifadeler de delil sayılmıştır:

"Sevgili kardeşim **Cevdet Rifat Bey**, Türk Milletini Yahudi ve Mason belasından kurtaracak olan Partimizin kurulduğunu sevinçle öğrendik. Allah razı olsun. Allah yardım etsin, Partinin lüzüğünü bize gönder."

Bunun yanında "**Yeşil Bursa**" adlı gazetede çıkan yazılar da delil sayılarak, İslâm Demokrat Partisi'nin kapatılması cihetine gidilmiştir. Yalnız partinin 19 kurucusu ile genel başkanı **Cevat Rifat Atilhan**'ın umumi vekili **Abdurrahman Şeref Laç** (1908-16.9.1982) adında genç ve idealist bir avukat kapatma kararına itiraz etmiş, şu mealde gerekçeleriler isürmüştür:

"İslâm kelimesi sıfat olmayıp isimdir. Tıpkı "**Millet Partisi**", "**Halk Partisi**" gibi cemiyetlerdeki "**millet**" ve "**Halk**" isimleri gibi... Nasıl ki gerek "**Millet**" ve gerekse "**Halk**" tabirleri Türk Milletine yönelik bulunmaktadır, "**İslâm**" tabiri de yine Türk milletini ifade eder. Türk

milleti ise asla şüphe götürmez ki "İslâm" ismiyle maruf ve herkesçe müsellemler ve hatta iktidar partisinin Başbakanı tarafından resmen beyan edilmiş bulunmaktadır. Şu halde bu isimle bir parti kurulması ve Türk'e İslâm isminin verilmesi neden kanuna uymuyor olsun. Başbakan Adnan Menderes geçen sene İzmir'de şöyle demişti:

"Türk Milleti Müslümandır, Müslüman olarak kalacaktır. Biz hükümet olarak İslâmiyetin bütün icaplarını yerine getireceğiz."

"Bu beyanat gazete kolleksiyonlarında aynen mahfuzdur. Ve hiç bir tekdize uğramamıştır (...) Adnan Menderes'in bu beyanatı üzerine niçin herhangi bir Türk savcısı "Demokrat Parti'nin, din esasına göre kurulduğunu, gayesinin kanuna muğayır olduğunu ileri sürerek, feshini mahkemeden talep etmemiştir?"

"Yoksa bu hal variddir ki, Demokrat Parti iktidarda bulunduğu için ona karşı böyle bir dava açılmaz. Fakat "İslâm Demokrat Partisi" aleyhine iktidar mevzuu bahis olmadığı için kolayca açılır diye mi düşünülüyor? Böyle ise anayasa hak, hürriyet, demokrasi gibi yüksek mefhumlar laf ve güzafattan ibaret ve savcılığın elinde oyuncak demektir. Adil Türk hakimleri bu hale nasıl ve niçin tahammül edilebilir?"

"Muhterem Müslüman Türk Hakimi, İslam veya Müslüman kelimesi neden kanuna aykırı olsun? Bu kelimedden niçin korkulsun? Bu kelimedden ancak din düşmanları korkarlar, Müslümanlar değil." (14)

Bu savunmalar bir fayda vermiyordu. Çünkü İslâm Demokrat Partisinin esas programının 1. maddesi bütün şimşekleri üzerine çekiyordu:

"İDP, Türk Milletinin bütün tarihi boyunca canla başla bağlı kaldığı bilumum kutsi, ahlaki, harsi ve ictimai prensip ve akidelerinin ve yine milletin ananelerine, milliyetine ve mukaddesatına olan bağlılığın her türlü görünür görünmez tecavüz ve müdahalelerden uzak kalmaya çalışacaktır."

Bu ana madde ışığında, Samsun'da Mustafa

Bağışlayıcı'nın sahipliğini yaptığı "Büyük Cihad" adlı haftalık gazetede, Cevat Rifat Atilhan'ın "Bir daha bu milletin başına Siyonist ve Farmasonu hakim kılmayacağız!" (Yıl :2, sayı : 53, 14 Mart 1952) manşetlik yazısı, Masonları rahatsız etmiş olacak ki, savunma avukatının Adalet Bakanlığı ile Başbakanlığa yaptığı müracaatlar da müsbet bir netice istühsal edememiştir.

Böylece 3 Mart 1952'de faaliyetten men edilen İslâm Demokrat Partisi'nin Cemiyetler Kanununun 33. maddesine göre, 20 Ekim 1952'de İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesinin kararı ile feshine karar verilmiştir.

Fakat "Mason-Farmason" tartışması sürüp gitmiş, bunun sonucu Ahmet Emin Yalman'a Malatya'da bir suikast vaki olmuş, Yalman da elindeki bütün silahları "mürteci"lere çevirmişti... "Nizamın, ve rejimin düşmanları ve irticain elebaşları" olarak Said-i Nursi'yi, Eşref Edib'i, Necib Fazıl'ı, Mustafa Bağışlayıcı ve Osman Yüksel (Serdengeçti)yi seçip, hedeflemişti...

Bu sıradalarda Eşref Edip, bu başyazar hakkında yazıyor, onun "geçmiş"ini sergiliyor, öte yandan da Said-i Nursi hakkında makaleler neşr ediyordu. Bunun neticesi olacak ki, Afyon ve köylerinde yapılan aramalarda çokça "Nur Külliyyatı"nın bulunması, bu hareketin "propaganda kısmı"nı idare ediyor iddiası ile 16 Mayıs 1953'de evi ve iş yeri aranıyor, Ağustos 1953'de üç ay tutuklu kalıyor... Bunun böyle olması, bu yılın başlarında yazdığı bir yazıda, konu edindiği şu hususlar olması muhtemeldir:

"Cağaloğlundaki Farmason karargahı "Vatan", son günlerde işi azıttı. Müslümanlığa, Türklüğe karşı içindeki müthiş husumeti köpükle, salyalı ağızdan taşıyor. Hemen her yazısında, her fıkrasında "yobaz, mürteci, mutaassıp, gerici" diye Müslüman Türk milleti efradına tahkir ediyor, tezyif ediyor."

Dini yayın yapanlar ile dini ve milliaksiyona geçenerlere karşı sürdürülen ithamların çoğu "dini ticarete alet" olarak niteleniyor, buna karşı da "dönme" ve "Mason" düşmanlığı

yapıldığında da hemen ilerici cephe "**Beşinci kolun yönettiği mürteciler**" diye yaygara koparıyordu... Bunun en belirgin yanını da Ahmet Emin Yalman, ABD'de bastırıldığı bir kitabla ortaya koymuştu. Yalman'ın yazdığı kitap, 1956'da (Üniversty of Oklahoma Pres, 1956) basılıp ortaya çıktığı tarihten bir yıl sonra, Türkiye'deki "**Büyük Doğu**", "**İslam Demokrat Partisi**", "**Nurculuk**" ve "**Milliyetçiler Derneği**" hakkında "**Jurnalleri**" dolayısıyla dava açılmasına sebep olmuştur...

İslâm Demokrat Partisi kurucusu Cevat Rifat Atilhan'ın avukatı M. Fazıl Akkaya, Yalman hakkında dava açtığı gibi, Said-i Nursi de İstanbul Cumhuriyet Savcılığına yazdığı bir dilekçede, Isparta'da ikamete mecbur olduğundan vekili AbdurrahmanŞeref Laç'ı "**takibat**"a memur kıldığını, şöylece dile getiriyordu:

"İstanbul Cumhuriyet Müddeiumumiliği Yüksek Makamına,

Vatan gazetesi baş muharriri Ahmet Emin Yalman tarafından yazılıp Amerikada bastırıldığı "**Turkey in my time**" isimli ve İngilizce yazılmış kitabın bu kerre İstanbul'da Beyoğlu'nda kain kitapçıda satışa arz edilmek suretiyle İstanbul'da neşr edildiğini bugün öğrendim. Mumaliyeh mezkur kitabındaki yazılarla şahsıma ağır isnat, iftira ve hakaretlerde bulunmuş, beni Komünist filitrasyonu sayesinde teşkilatlanmış bir hareketin lideri, Moskova ajanları ile iş birliği yapmış yıkıcı bir unsur olarak vasıflandırmış ve bu suretle beni halkın husumetine maruz bırakacak isnatları ile namus, şeref ve haysiyetime tecavüz etmiştir. Avukat ve müvekkilim Abdurrahman Şeref Laç, mumaliyeh Yalman alcyhine bu sebeble kanuni yollardan takibat talep edecektir. 6334 sayılı kanun hükümlerine tevfikan makamı alileri tarafından da Yalman hakkında, şahsım hakkındaki mezkur neşriyattan dolayı icrai takibat buyurulmasını talep eder, bu husustaki rıza ve muvafakatımı arz ederim."

Said Nursi Ispartada (Emirdağı) kazasında mukim"
(parmak izi (pul) 16.2.1957" (16)

Davacı avukatları, gerek Said Nursi ve gerekse Cevat Rifat Atilhan için, adı geçen kitabın 250 ve 251. sayfalarının terceme ettirip, İstanbul 6. noterliğinde 10586 sayı ve 5 Mart 1957 tarihi ile tasdik ettirmişlerdir. Noterde tasdik ettirdikleri bölümde, Yalman'ın ortaya attığı ve bir bakıma Türkiye'deki müslümanları batılılara ve dönmelece jumal ettiği söylenen kısımlar aynen şöyledir:

"Türkiye'de halk hakimiyeti zayıflatmak ve ihtilafı yaymak maksadı ile Moskova ajanları her türlü entrika ve çareye baş vuruyorlardı. Diğer Müslüman memleketlerinde olduğu gibi Türkiye'de de kızıl ajanlar, aşırı milliyetçi ve mürteci (muhalif) tarikatçı rolünü oynamakta menfaat görmüşlerdir. Komünist sızmasının bir neticesi olarak teşkilatlanmış olan bu hareketler, Moskova'nın tekniğine benzeyen gizli malzemeler kullanıyor, ve el altından manevi yardım görüyorlar ve umumi ve gizli bir merkezden idare ediliyor görünüyorlardı. Bu hareketlere şunlar dahildi:

"Büyük Doğu Partisi: Bu parti, halkı dini intibaha teşvik eden bir kimse tavrı takıman ve geniş bir sahaya yayılmış bir parti teşkilatına ve keza Büyük Doğu adı taşıyan bir günlük gazeteye sahip olan Necip Fazıl Kısakürek adındaki Profesyonel bir kumarbaz için her taraftan para temin etmek için kurulmuş bir şebekeydi."

"İslâm Demokrat Partisi: Bu gurup, Kudüs müftüsü Haj Amin el - Husseini ile yakın işbirliği yapan sabık Nazi Ajanı olan Cevat Rifat Atilhan adına mütekkait bir yüzbaşı tarafından sevk ve idare edilmekteydi."

"Nurculuk Partizanları: Bunların liderleri, 1909 senesinde Genç Türkler'e karşı mürteci mukabil ihtilalinin kurucularından biri iken önceleri Saidi Kürdi adı ile meşhur olan Kürdistan'ın ayrılması için girişilen hareketin eski tahrikatçılarından biri idi. Halk, eski hüviyetini unutsun diye Said-i Nursi olarak değiştirmişti."

"Milliyetçiler Derneği: Sksen şubesi olan bu cemiyet, mutaassıp vatanperverler, Pan-Türkist ve Pan, Turanistçiler tarafından teşkil edilmişti. Bunlar, aşırı milliyetçilik pren-

siplerini ihmal ederek faaliyetlerini mürteci dini gayeler üzerine teksif etmişler ve Atatürk'ün millî istiklâl mücadelesinin önderi ve asırlar süren ıslahatın kurucusu olarak meydana getirdiği umumi prestiji imha etme vazifesini yerine getirmeye çalışmışlardır."

"Dağınık mürteci gurupları ya muhtelif isimler altında gizlenerek veya yer altında çalışarak kendilerini gizlemişlerdi."

"Ben bütün bu teşekküllerin bir numaralı düşmanı ve efkârı umumiyeyi ikna kuvvetimi imha etmek ve beni okuyucuların nazarında manen öldürmek için tevcih edilmiş olan düşmanca şahsi hücumlarının hedefi oldum. Aynı zamanda, irtica hareketleri hakkındaki endişelerimin ve bunun, yıkıcı bir Komünist hareketini gizlemeye matuf olduğu yolundaki ısrarlarımın mesnetsiz olduğunu veya pek fazla mübalağa ettiğimi iddia eden hükümet basını tarafından şiddetli bir şekilde hücumu uğradım. Türkiye ile benim mukadderatım bir kere daha içinden çıkılmaz bir şekilde birbirine karışmıştı." (17)

Ahmet Emin Yalman"ın itham edip, Moskova'ya bağlı birer irticai gurup saydığı bu dört gurubun önde gelenleri, bu başyazarın teşziyesi için avukatları kanalıyla yaptıkları müracaatlar hiç bir olumlu netice vermemiş, yine bu zat ile benzeri kişiler ithamlarını sürdürmüşlerdi... 1953'lü yıllarda Tevkif edilen **Eşref Edib**'in ardından "**Hürriyet**"in "**Dinî ticarete alet eden Sebilürreşadçı Eşref Edip tevkif edildi.**" başlıklı haberinden dolayı nasıl cezalandırma yolu açılmamış ve tekzip aynı gazetede çıkarılamamışsa, "**Vatan**"ın sahip ve başyazarı da hiç bir takibata uğramamıştır.

Ahmet Emin Yalman"ın itham edip, Moskova'ya bağlı birer irticai gurup saydığı bu dört gurubun önde gelenleri, bu başyazarın teşziyesi için avukatları kanalıyla yaptıkları müracaatlar hiç bir olumlu netice vermemiş, yine bu zat ile benzeri kişiler ithamlarını sürdürmüşlerdi... 1953'lü yıllarıda Tevkif edilen **Eşref Edib**'in ardından "**Hürriyet**"in "**Di-**

nî ticarete alet eden Sebilürreşadçı Eşref Edip tevkif edildi." başlıklı haberinden dolayı nasıl cezalandırma yolu açılmamış ve tekzip aynı gazetede çıkarılmamışsa, "Vatan"ın sahip ve başyazarı da hiç bir takibata uğramamıştır.

BASININ YAPISI VE KAVGANIN KAYNAĞI

"Vatan" gazetesi sahip ve başyazarı Ahmet Emin Yalman'ın Türkiye' de mücadele verdiği ve yukarıda deşifre ettiği grublarla başlattığı mücadelenin kökeninde, Necip Fazıl' ın 1951 yılı Mart'ında bir kumarhanede bulunması ile "kumarbaz" olarak basında yaygara koparılması yatmaktadır. Çünkü Necip Fazıl; Vatan, Hürriyet, Cumhuriyet, Yeni İstanbul, Son Telgraf ve Ulus gazeteleri için şu nitelermeyi yapıyordu:

"İslâm ve Türk yurdunda manevi müstemleke matbuatı temsileisi elkar ve erzel mana ve hakikat kalpazanlarından bir gurup" (18)

İşte Necip Fazıl, (Prof. Ş.Ü.) takma adıyla "Gazetelerin geçit resmi"ni şöyle yapıyordu:

"Kapak resmimiz, içinde tek dinci, mukaddesatçı, gerçek milliyetçi, şahsiyetçi örnek olmayan ve hakkımızdaki namussuzca tertibin bedava çığırtkanlığını ve komploculuğunu yapmış bulunan hakim matbuatın, iki zümre halinde gösterdiğimiz bazı örneklerini vermektedir. Bunlar hakikatte iki zümre değil, tam üç gurup ifade ederler:

1) Yahudi sermayesinin emri ve kozmopolitizma tesirinin diktesi altında iş görenler: Vatan, Hürriyet, Cumhuriyet, Yeni İstanbul, Akşam..

Hayat ki bu hakim matbuatın yekün halinde ortalama 250.000 adede varan satışının tam 150.000'i bunların elindedir.

2) CHP diktesine bağlı olanlar: Ulus, Son Telgraf, Gece Postası ve yine Akşam...

Bunların umumi satış değeri 40.000'e varır.

3) Başlı boşlar ve kâh DP'ye, kâh her tarafa sarmak istidadını gösterenler: Son Saat, Hergün, Milliyet, Son Posta...

Bunların mecmu satışı ise 30.000'i geçmez."

"Ne yazık ki her üç gurup da küfürde, İslâm ve Şeriat düşmanlığında, inkılâp yobazlığında, şahsiyetsizlik ve köksüzlük gayesinde tam bir iştirak ve muvazaa halindedir. Birinin Yahudiliği, diğerinin CHP'ciliği, birinin tarafsızlığı, öteklinin DP'ciliği sadece laftır. Allah, Peygamber, an'ane, şahsiyet, tarih, mukaddesat, milliyet mefhumları baştanbasa müşterek umacılarıdır. Birbirine ancak günlük gayretleri ve fani taraftarlıkları yüzünden hıyarlayabilirken, hergün ve ebediyet telakkilerine şamil bir mikyas içinde Allah, Peygamber, İslâm ve iman düşmanlığı ve bütün bunları yıkıcı inkılap gayretkeşliği bahis mevzu edilince derhal elele vermekte, bir orkestra ahenk ve disipliniyle ağız birliği etmekte, böylece küfür ve dalalet adına bir "Ehl-i Salip" ittifakını göstermekte asla sıkıntı çekmezler." (19)

Müslümanları açıkça, "Türkiye'de kızıl ajanlar, aşırı milliyetçi ve mürteci tahrikatçı rolünü oynamakla" itham eden Ahmet Emin Yalman'a ise Necip Fazıl, yaptığı "Deyyus"luk ithamının büyük bir rolü olduğu kabul edilebilir. Zira, aynı dergide, Yalman'a "Deyyus!" diye hitap eden Necip Fazıl şöyle yazıyordu:

"Ey cihanın baş çıfıtı, çıfıtıların çıfıtı, Allah'ın, Kur'anda, "Belhüm adal" diye tarif ettiği, hayvanlardan ve necasetten adi insanlık yüz karası Ahmet Emin Yalman!... Sana murdar ismin ve cismine apaçık hitabtan kasdım, herhangi bir ithamın teselli perdesi altında çekilmeye mani olmak ve elinden ne gelirse göstermeye seni zorlamak içindir. Beni şerefsiz kılmak, temiz müslümanların ve soylu Türklerin itimadından düşürmek için terdiblenen pusunun baş mürettibi, ister haberin olsun ister olmasın, bizzat sensin, senin hüviyetindir, senin mana ve tıynetindir. Sen islâm ve iman davasının baş düşmanı, baş suikastçısı, baş haini bir alçaksın. "Alçak" sıfatına yükseklik verecek kadar alçaksın. Ve bu davaya karşı küfür ve dalalet safının serdümenisin."

"İrtica yalanını sen uydurursun, Konyalı Müslümanları sen iftira çamuruna bularsın. İnanmadığın putların prestij kalesi

içinde sen, aziz Türk vatanını ve gençliğini kısım kısım böler ve birbirinin gözünü oymağa memur edersin. (...) Baştan başa tarihi Yahudilik hiyanetinin vücudu hikmeti sen, senin vücud hikmetin de onlardır. (...)"

"Halbuki sen, bizzat bir Dönme'nin bana dediği gibi **"Başı hiç bir vincin kaldıramıyacağı kadar boynuzla dolu"** meşhur ve müseccel bir deyyussun! Deyyusluk vesikalarına Elhamra sinemasının locaları, Büyükada Yat Kulübünün bütün aptesthane ve yatakhaneleri, bütün Bab-ı Ali eşhası adiyeler ve aliyeleri ve dünya alem şahittir (...) Öyleyse bütün hüviyet ve mahiyetle apaçık tanınmaya razı ol ve bu teşhirden sonra ke-nef ruhunda zerre miktarı haysiyet varsa bir fare zehiri içerek intihar et!.. Deyyus!.." (20)

"Cumhuriyet"e saldıran Necip Fazıl, ona da **"Rezil!"** demekten geri kalamıyor:

"Ezeli düşmanımız Cumhuriyet gazetesi, Mason, Yahudi ve CHP tertibinin peşin müttefiki vatansız (Vatan) gazetesinin ilkgünde nail olduğu şeref ve kıymeti (!) kazamayınca, bir gün sonra bando muzikanın arkasından koşan sümüklü bir mahalle çocuğu vaziyetinde, aynı isnatve üslubu, aciz ve acemi tavırlarla benimsemekten başka bir şey yapamadı. (...)"

"... Cumhuriyet matbaa ve müessesesi, şimdi babalarına tam layık iki veledin elindedir. Velcedlerden küçüğü, delinin bile korktuğu sarhoş haysiyetüyle geceli gündüzlü etrafına alkol buharı neşr eder ve bu buharın teşvik ve davet ettiği herfiili irtikap ederken; büyüğü, yanında karısı, otomobiliyle Maslak yolunda, bir erkeğin derhal intihar etmesi gereken, cihanın en korkunç tecavüzüne maruz kalmış ve kulağı bile terlemeksizin kemal-i şeref ve saadette hayat sürmekte devam eymiş bir rezildir. Daha fazla bir izaha değer mi" (21)

İşte ilerici ve baticı basının affedemediği hususlar bunlar olmakta, giderek daha önce bu dönme ışık tutan Ahmet Emin Yalman **"Vatan"** ile ilave verdiği gazetede, **"Mürteci"**leri çeşitli ithamlarla karşısına almayı gerekli görmüştür... Nitekim o **"İrtica ilavesi"**nde Eşref Edib'i şöyle nitelendiriyordu:

"Senelerden beri din istismarcılığı yoluyla nüfuz ve menfaat

BÜYÜKDOĞU

Çumaları çıkar
Siyasi - Edebi
aftalık mecmur

ahip ve Başmuharriri:
F. KISAKÜREK

Müessese Müdürü:
Ömer Karagül

ümü neşriyatı fiilen
idare eden:
ehmet Metin ÖREN

İSTANBUL
kara Caddesi VIIâyet
arşısı İzzeddin Hanı

Telefon:
25381

SINAN Matbaası

İlan almaz.

Abone:
Yıllık 12 lira
Onaylık 6 lira
3 aylık 3 lira

Her yerde
25 kuruş

30 Mart 1951

Yedinci yıl
Sayı:

54

1) "Büyük Doğu" ile Necip Fazıl, basını teşhir ediyordu.

teminine çalışan Eşref Edip Fergan, son irtica hareketlerinde faal roller oynamış bulunuyor. 1928' de Serez'de doğmuştur. Babasının ismi İslâm'dır. Sebilürreşad adlı haftalık irtica gazetesi çıkarmaları ile beraber her türlü gizli irtica hareketlerine de karışmıştır." (22)

Said-i Nursi için de aynen şöyle bir ithamda bulunmuştur:

"... Bugün Nurculuk adı altında geniş ve gizli taassup faaliyetlerini idare etmekte ve türlü türlü neşriyatta bulunmaktadır. Hemen hemen memleketin her kısmına yayılan gizli teşkilatı hakkındaki takibatı Isparta Savcılığı idare etmektedir."

Aynı şekilde Osman Yüksel hakkında da şu bilgiyi vermektedir:

"Milliyetçiler Derneğine mensup olan Zeki Yüksel'in yazılarında suç unsuru ve Malatya suikası ile alakalı görüldüğünden evi ve iş yeri aranmış, Malatya Sulh Ceza Hakiminin kararıyla tevkif edilmiştir."

Bunların dışında, daha ağır suçlamaları ise "cedelliştiği ve kendisine açıkça "deyyus" diye yazı yazan Necip Fazıl için yapmış ve hakkında şöyle demiştir:

"Büyük Doğu" nun bütün neşriyatı, vatandaşlar arasında ikilik oluşturmak ve ortalığı bulandırmak gayesine göre ayarlar. Yazılarından dolayı Necip Fazıl defalarca takibata uğramış, hükümler giymiş, neticede Büyük Doğu gazetesini kapatmış, cemiyeti güya dağıtmış, fakat el altından Milliyetçiler Derneği muhitinde ve diğer irtica teşkilatında çalışmaya devam etmiştir. (...) Hapishanede zaten hapis cezasını çekmekte olan Necip Fazıl, mahkemece verilen karar üzerine Malatya, sonra Ankara'ya gönderilmiştir. Yobaz kesilen bu garip insanın hakiki simasını, başlayacak muhakeme, milletin ibret gözüne aks ettirecektir." (23)

Ve bütün bunların genel değerlendirmesini de Yalman, 1953'lerde şöyle yapmıştır.:

"Büyük Doğu, Nurculuk, İslam Demokratları ve Milliyet-

ciler Derneği gibi adlar altında bir takım açık veya gizli teşekküllerin, rejimi ve umumi nizamı yıkmak, geri fikirleri hakim kılmak, vatandaşlar arasında husumet ve ayrılık oluşturmak gibi maksatlarla ve elele irticai faaliyetlerde buldukları Malatya suikastı neticesinde ortaya çıkmıştır. (..) İrtica hareketlerinde elebaşı rolü oynayanların mazileri de, halkın saf ve samimi dini hislerini istismara çalışan bu hareketlere ne tipte adamların hakim olduğunu göstermeye kafidir. İrtica elebaşılarının mazileri hakkında umumi eskarı tenvir maksadıyla bunlardan her biri hakkında sırasıyla malumat vermeyi faydalı sayıyoruz." (24)

İşte bu minval üzere, 1960'lara kadar siyasi ve fikri planda tartışma ve jurnaller sürüp gitmiş, iktidarla muhalefet de iktidar ve çıkar yönünden siyasi açmazları ile yeni bir askeri müdahalenin eşiğine ülkeyi getirmiştir...

Devrin Cumhurbaşkanı Celal Bayar, tarafsız kalmış, fakat Menderes ile İnönü arasındaki siyasi tartışmalar, on yıllık başbakanı ipe götürmüştür... Yine kazanan "**İttihatçı ruh**" olmuş, "**Serbest Fırka**" yanlıları siyaseti "**ateşten bir gömlek**" olarak giyip, sehpalarda canvermişlerdir...

27 MAYIS SONRASI DURUM...

27 Mayıs 1960'da Türkiye'de ilk defa seçimle ikidara gelmiş bir partiye karşı askeri müdahale olmuş ve bunun sonucu Milli Birlik Komitesi 1924 Anayasasını değiştirip, yeni bir anayasa ile Türkiye'nin siyasi yapısına yeni bir şekil vermeyi denemiştir...

Bu yapı içinde devrimin temel ilkelerine dokunulmamış, yalnız daha sonra daha iyi anlaşılacağı üzere "**geniş hürriyetler**" bahş ettiği de tatbikattan görülmüştür...

Dini hayat ise biraz daha gelişme göstermiş, Diyanet ile dini eğitim ve öğretim kurumları serbestiyet kazanmıştır.

Türkiye'de 1959'da açılan bir tek Yüksek İslam Enstitüsü, İmam-Hatip okullarından mezun olanlara yeterli okuma imkanı vermediğinden, kadrosunun genişletilmesi, müstakil bir binaya kavuşturulması yönünden gerek talebe kuruluşları, gerekse İlim-Yayma Cemiyeti gibi kuruluşlar faaliyete geçmiş, bilhas-

sa din ve diyanette "reform" yapmak isteyenlerin MBK'ne yaptıkları baskıları ve telkinleri akamete uğratmak için faaliyete geçilmiş ve yayın hayatı bir canlılığa kavuşmuş bulunuyordu...

Bu arada MBK 35 numaralı bir bildiri ile halkın kafasında beliren ve şüpe uyandıran bir takım konulara açıklık getirmesi, pek çok eski tüfek ve kafayı sınırlendirmiştir:

"Vicdan hürriyetinin hazinesi olan mukaddes dinimizin, irticai ve siyasi cereyanlara alet edilmeden, saf ve lekesiz kalması, Milli Birlik Komitesi'nin en büyük emelidir."

"Vatandaşlarımızın din hakkındaki inanış ve ibadetlerine "ne kanun ve ne de zor kuvveti ile" müdahale edilemez."

"Bu maksatla, şunu kesin olarak belirtmek isteriz ki, bazı teşekkül ve şahıslar tarafından yapılan, ezan ve Kur'an-ı Kerim'in Türkçe okutulması mecburiyeti gibi, vatandaşlarımızın zihinlerinde yanlış kanaatler uyandıracak istidattaki beyan, tesir ve propagandalar, hiç bir suretle Milli Birlik Komitesi'nin fikirlerini ifade etmez."

Bu bildiri ile bir takım eski kafalar susmuş, 1950'lerde kopartılan fırtına bu sefer askeri yönetim tarafından susturulmuştur. Fakat Kurucu Meclis'te "Diyanet Bütçesi" görüşülürken, din konusunda yine eskiden olduğu gibi çok münakaşalar oluyor, genç üyeler Diyanet'in kontrol edilmesi, Müslümanların "Cemaat teşkilatı" kurmalarına izin verilmesini istiyordu. Zira "din namına cemiyet teşkil edilemez" hükmüne aykırı hareket edenlerin beş-on senelik cezalarla susturulmaları isteniyordu...

Fakat dini yayınlar canlandığı gibi, sol içerikli basın-yayın sahası da geniş boyutlar kazanıyordu. Çünkü 1961 Anayasası "hürriyet"ler bakımından solun işine daha iyi geliyor, onlara daha uygun bir ortam hazırlıyordu..

Askerlerin belki iyi niyetleri vardı ama, eski siyasiler 1950 öncesinin metodlarını kullanarak iktidara gelme hevesleri, yeni anayasa ile yeni seçimlerin sonucu ülke koalisyonlara mahkum olmuştu...

Artık din ve Diyanette koalisyon partileri "milli şef" dönemini anım-satan bir metodu benimser icraat ile ortaya çıkıyor, Diyanette üst kademeğe gelenler de "reform" yolunda yalan ve yanlış gelişmelere ön ayak oluyorlardı..

BİLMEN'İN DİYANET'TEN AYRILIŞI

Bunun sonucu ise "İslâm'da fikir hürriyeti ve şahsi istiklal" konusunda Diyanet'e yapılan baskılar Ömer Nasuhi Bilmen gibi alim bir zatın riyasetten ayrılmasına sebeb olmuş, ardından H. Hüsnü Erdem ile eski bir CHP'li Tefvik Gerçeker riyasete getirilmiştir.. O dönemde, siyasi yapıda çalkantılar sürekli olmuş, 1965'e kadar askeri ihtilale uyum sağlayamayan bir kısım subayların karşı girişimleri de görülmüştür.

Bu dönemde İslâm, Yeni İstiklal, Hareket, Yol, Yeni İstanbul, Sabah Bugün gibi dergi ve gazetelerin sayfalarında yer yer İslâmi konular ve sosyal-siyasi-dini yazı ve yorumlar çıkmaya başlamıştır. Başta "İslam" kelimesi olmak üzere, ikili bir senteze doğru gelişen fikri akımlarda, "İslâm Sosyalizmi", "İslâm ve Milliyetçilik", "İslâm Demokrasisi", İslâm Adaleti" gibi kavramlarla sola karşı bir cephe kurulması çalışmaları sürdürülmüş, bazı beşeri sistemlere "İslâmi" ünvan takınmak istenmiştir. Bunların bu "yamalı bohça" tedbirleri, solun ve devrimci hareketin alternatif olması mümkün değildi. Sadece Kur'an kursları, cami yaptırma cemiyetleri, Komünizmle mücadele dernekleri, "milliyetçi" sloganları ile iş geçiştiriliyordu..

Memlekette geçerli olan hukuk ve yasa sistemine göre, devletin dine, dinin devlete müdahale etmemesi gibi bir durum yoktu. Öncelikle dinin devlete müdahale etmemesi, din işlerinin dünya işlerinin dünya işlerine karıştırılmaması gerekli iken, devletin dinehaliyle İslâmi hayata-müdahalesi gerekli görülüyordu. Bunu en alim bir zatın riyasetten ayrılmasına sebeb olmuş, ardından H. Hüsnü Erdem ile eski bir CHP'li Tefvik Gerçeker riyasete getirilmiştir.. O dönemde, siyasi yapıda çalkantılar sürekli olmuş, 1965'e kadar askeri ihtilale uyum sağlayamayan bir kısım subayların karşı girişimleri de

görülmüştür.

Bu dönemde İslâm, **Yeni İstiklal**, **Hareket**, **Yol**, **Yeni İstanbul**, **Sabah Bugün** gibi dergi ve gazetelerin sayfalarında yer yer İslâmi konular ve sosyal-siyasi-dini yazı ve yorumlar çıkmaya başlamıştır. Başta "İslâm" kelimesi olmak üzere, ikili bir senteze doğru gelişen fikri akımlarda, "İslâm Sosyalizmi", "İslâm ve Milliyetçilik", "İslâm Demokrasisi", "İslâm Adaleti" gibi kavramlarla sola karşı bir cephe kurulması çalışmaları sürdürülmüş, bazı beşeri sistemlere "İslâmi" ünvan takınmak istenmiştir. Bunların bu "yamalı bohça" tedbirleri, solun ve devrimci hareketin alternatif olması mümkün değildi. Sadece Kur'an kursları, cami yaptırma cemiyetleri, Komünizmle mücadele dernekleri, "milliyetçi" sloganları ile iş geçiriliyordu...

Memlekette geçerli olan hukuk ve yasa sistemine göre, devletin dine, dinin devlete müdahale etmemesi gibi bir durum yoktu. Öncelikle dinin devlete müdahale etmemesi, din işlerinin dünya işlerinin dünya işlerine karıştırılmaması gerekli iken, devletin dine-haliyle İslâmi hayata-müdahalesi gerekli görülüyordu. Bunu en açık ifadesiyle, 1961 anayasasını hazırlayan komisyonun başkanı Ord. Prof. Dr. **Enver Ziya Karal** dile getirmiştir:

"Biz Avrupadaki manada bir laiklik kabul etmiyoruz, devlet kontrolü olacaktır ve olmasında fayda ve zaruret vardır. (25)

Bu tür konuşma ve gelişmelerden cesaret alanlar da "devrimci dernek" adı altında teşkilatlanarak, "dinde reform" yaygarasına başlamış, 1961 yılı başlarında **Osman Nuri Cerman** adlı bir şahıs, "Dinde Reform-Kemalizm Tasarısı" adlı bir broşürün 2 ve 4. sayfalarında aynen şöyle yazmıştır:

"Din adamları, din zannedilen deformasyonun karanlığındadır. (...) Kurtuluş dinde ancak Kemalizm kanunu olabilir. (...) Din ve cami, hürriyet ve medeniyeti boğazlayan bir mezbahadır."

Cerman böylece o dönemde yeni bir fitne ve fesat yolu açarak huzur ve ortamı bozmaya çalışmıştır...

açık ifadesiyle, 1961 anayasasını hazırlayan komisyonun başkanı Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal dile getirmiştir:

"Biz Avrupadaki manada bir laiklik kabul etmiyoruz, devlet kontrolü olacaktır ve olmasında fayda ve zaruret vardır. (25)

Bu tür konuşma ve gelişmelerden cesaret alanlar da "devrimci dernek" adı altında teşkilatlanarak, "dinde reform" yaygarasına başlamış, 1961 yılı başlarında Osman Nuri Cerman adlı bir şahıs, "Dinde Reform-Kemalizm Tasarısı" adlı bir broşürün 2 ve 4. sayfalarında aynen şöyle yazmıştı:

"Din adamları, din zannedilen deformatasyonun karanlığındadır. (...) Kurtuluş dinde ancak Kemalizm kanunu olabilir. (...) Din ve cami, hürriyet ve medeniyeti boğazlayan bir mezbahadır."

Cerman böylece o dönemde yeni bir fitne ve fesat yolu açarak huzur ve ortamı bozmaya çalışmıştır...

O dönemlerde, fesat çıkaranlar kendilerini ancak "islah edici" sayarak hareket ediyorlardı. Yalnız MBK, bir basın açıklaması ile Osman Nuri Cerman'ın tasarısını toplattığını ve yazarı mahkemeye verildiği bildirilmiştir.

Bu dönemlerde, eskiden olduğu gibi yine dinci çevreler ve yayın organları, İslâm dünyasının karşı karşıya bulunduğu tehlikeler ve etrafını saran çemberi geniş boyutları ile şöyle izah ediyorlardı:

"Komünizm, SiyoO dönemlerde, fesat çıkaranlar kendilerini ancak "islah edici" sayarak hareket ediyorlardı. Yalnız MBK, bir basın açıklaması ile Osman Nuri Cerman'ın tasarısını toplattığını ve yazarı mahkemeye verildiği bildirilmiştir.

Bu dönemlerde, eskiden olduğu gibi yine dinci çevreler ve yayın organları, İslâm dünyasının karşı karşıya bulunduğu tehlikeler ve etrafını saran çemberi geniş boyutları ile şöyle izah ediyorlardı:

"Komünizm, Siyonizm, masonluk, misyonerlik, emperyalizm, beşinci kollar ve ajanlar, beynelmilcilik, cehalet..."

Bu tehkilere dikkat çekmeler bir yana içte yeni anayasaya göre yeni bir dinamik ve siyasi atmosfer kendini göstermeye

başlamış, 1965 seçimleri ile 27 Mayıs çılara karşı kendini organize eden AP iktidar olmuştur...

İşte bu tarihten sonra, milliyetçilerin iktidarı "**Mason biraader**" lere kapturmaları ile Milliyetçi-Sentezci görüş ile Sol görüş karşısına da bir başka ""**Milli**" görüşün kıpırdanışları gözlemlen-meye başlamıştır...

Hem de 1965'den sonra kurulan hükümetin programında yer alan şu görüşlere rağmen:

"Anayasamızın laiklik prensibini vatandaşın dini ihtiyaçlarını baskı altında tutan, din ve ibadet hürriyetini, din eğitimini kısıtlayan bir çerçeve içerisinde mütalaa etmek mümkün değildir. Bütün medeni memleketlerde olduğu gibi iktisadi ve kültürel alanda sür'atle mesafe alan memleketimizde, manevi inanç ihtiyacını karşılayacak şekilde din eğitimine önem vereceğiz."

1965'den sonra kurulan Meclis'te tek parti iktidarı çıktı. Muhalefette ise, CHP başta olmak üzere irili, ufaklı bir iki parti kalmıştı.

Fakat iktidar partisinde sancılar vardı. Basında muhalefet etkin oluyor. "**Milliyetçi Cephe**"de, "**İslâmcı**" kanat, radikalleşiyor, kendi alan ve sahasını seçmek için sancılar çekiyordu. İlim Yayma Cemiyeti 15 yıllık etkinliğini gösteriyor, **Aydınlar Ocağı** sürrekli olarak toplantı ve konferanslarla bir gençlik yetiştiriyordu. Başta **Necip Fazıl, Nureddin Topçu, Şevket Eygi, Osman Yüksel**, ve benzeri kişiler "**Milliyetçi**" bir akımın nerelere vardığını sancılarını çekiyorlardı. Bir "**Yeni İstiklal**" ile kendini gösteren **Şevket Eygi**, inişli çıkışlı durumu ile bir "**Büyük Doğu**"nun çalışmaları yanında, mesele "**günlük basın**"a gelip dayanmıştı. Bu dönemde bir "**Sabah**" bir de "**Bugün**" gerçeği ortaya çıktı. Bu iki gazete Nurculuk, Süleymancılık, İmam-Hatiplilik gibi ayırım yapmadan bir "**efkar-ı umumiye**" teşkiline gidiyordu.

Gerek Meclis'te gerekse dışarda, basın çevrelerinde tartışmaya açılan konular, eskiden devr alınan meselelerden farklı değildi. Bir Ayasofya meselesi, bir İmam-Hatip okulu

açıp açmamak, sayılarını çoğaltmak veya dondurmak tartışması, bir "ilerici- gerici" suçlaması yine güncelliğini koruyordu. Ne zaman Meclis'te "Diyanet Bütçesi" gündeme gelse, hemen taraf ve karşı taraf saflarını alıyordu...

1966 yılı genel bütçesinde, aynı şeyler olmuş, bir CHP'li İbrahim Öktem, bir AP'li Aydın Yalçın, bir MP'li Abdurrahman Şeref Laç kürsüde taraf olup, konuşuyorlardı. İbrahim Öktem, bir kaç yıl öncesinin CHP'li milli eğitim bakanı olarak dini eğitimin kısıtlanmasını, gerici yuvalarının sutturulmasını istiyor, bir AP'li Aydın Yalçın ise Masonik ve devrimci tavrın temsilcisi olarak gericilik üzerine tavrını sergiliyordu. Bir Abdurrahman Şeref Laç ise dini eğitim, Ayasofya, ezan, baskıya maruz kalmadan "dini ibadet" edebilme haklarını savunuyordu...

Prof. Aydın Yalçın'a göre, "turistlerin, yaüstiklal" ile kendini gösteren Şevket Eygi, inişli çıkışlı durumu ile bir "Büyük Doğu"nun çalışmaları yanında, mesele "günlük basın"a gelip dayanmıştı. Bu dönemde bir "Sabah" bir de "Bugün" gerçeği ortaya çıktı. Bu iki gazete Nurculuk, Süleymancılık, İmam-Hatiplilik gibi ayırım yapmadan bir "efkar-ı umumiye" teşkiline gidiyordu.

Gerek Meclis'te gerekse dışarda, basın çevrelerinde tartışmaya açılan konular, eskiden devr alınan meselelerden farklı değildi. Bir Ayasofya meselesi, bir İmam-Hatip okulu açıp açmamak, sayılarını çoğaltmak veya dondurmak tartışması, bir "ilerici- gerici" suçlaması yine güncelliğini koruyordu. Ne zaman Meclis'te "Diyanet Bütçesi" gündeme gelse, hemen taraf ve karşı taraf saflarını alıyordu...

1966 yılı genel bütçesinde, aynı şeyler olmuş, bir CHP'li İbrahim Öktem, bir AP'li Aydın Yalçın, bir MP'li Abdurrahman Şeref Laç kürsüde taraf olup, konuşuyorlardı. İbrahim Öktem, bir kaç yıl öncesinin CHP'li milli eğitim bakanı olarak dini eğitimin kısıtlanmasını, gerici yuvalarının sutturulmasını istiyor, bir AP'li Aydın Yalçın ise Masonik ve devrimci tavrın temsilcisi olarak gericilik üzerine tavrını sergiliyordu. Bir Abdurrahman Şeref Laç

ise dini eğitim, Ayasofya, ezan, baskıya maruz kalmadan "dini ibadet" edebilme haklarını savunuyordu...

Prof. Aydın Yalçın'a göre, "turistlerin, yabancıların bulunduğu ve normal hayatını, Müslümanlığın günde beş vakit namaz esasına göre ayarlamak durumunda, imkanınca olmayan vatandaşların bulunduğu yerlerde saat 4.5'da, saat 5'de, saat 12'de yatmış olan insanların büyük ses ile uyandırılmasına lüzum görülmemeli"dir. Bütün mesele, ezan sesi ile binamızın rahatsız edilmemesi şeklinde görülüyor. O dönemde Devlet Bakanı olan Refet Sezgin de bir kısım hissi konulara temastan sonra, şunları söylemişti:

"Vatandaş eğer arzu ediyorsa hoparlörlerle ezan okunmasına mahzur yoktur. Ama, bazıları rahatsız olabilirmiş, (On-lar çan seslerinden rahatsız olmuyorlar da ezan sesinden mi rahatsız oluyorlar, sesleri...) sanki her meseleyi halletmişiz de bununla meşgul oluyoruz. Yalnız bir husus var. Müezzın minareye bancıların bulunduğu ve normal hayatını. Müslümanlığın günde beş vakit namaz esasına göre ayarlamak durumunda, imkanında olmayan vatandaşların bulunduğu yerlerde saat 4.5'da, saat 5'de, saat 12'de yatmış olan insanların büyük ses ile uyandırılmasına lüzum görülmemeli"dir. Bütün mesele, ezan sesi ile binamızın rahatsız edilmemesi şeklinde görülüyor. O dönemde Devlet Bakanı olan Refet Sezgin de bir kısım hissi konulara temastan sonra, şunları söylemişti:

"Vatandaş eğer arzu ediyorsa hoparlörlerle ezan okunmasına mahzur yoktur. Ama, bazıları rahatsız olabilirmiş, (On-lar çan seslerinden rahatsız olmuyorlar da ezan sesinden mi rahatsız oluyorlar, sesleri...) sanki her meseleyi halletmişiz de bununla meşgul oluyoruz. Yalnız bir husus var. Müezzın minareye çıkarak hoparlörle ezanı aşağıda okuması hem doğru olmaz, hemde sakattır. Elektrik cereyanı kesilirse ezan yarıda kalır."

1966'lı yıllarda durum "ezan-hoparlör" şeklinde sürüp gidiyordu.

İşte bu sıralarda, Türkiye Sanayi Odaları Birliği Sanayi Dairesi Başkanlığına bir genç profesör geliyordu: **Necmeddin Erbakan...** İki yıl sonra da 1968'de Odalar Birliği Başkanı

oluyordu... Gürültü de buradan baş gösterdi. AP'ye yakın sermaye çevreleri yaptıkları baskı ile Erbakan'ın başkanlığının tanınmaması isteniyordu.. AP'nin Ticaret Bakanı kanalıyla, baskı soçukarak hoparlörle ezanı aşağıda okuması hem doğru olmaz, hemde sakattır. Elektrik cereyanı kesilirse ezan yarıda kalır."

Bir çok ayak oyunlarına rağmen Erbakan, 1969 yılında Konya'dan mebus seçilmiş, bir kısım yanıltmalar olmasına karşın seçilmiş olmak için yeterli bağımsız oyun iki mislini alarak TBMM'ne girmiştir.

1968 yılı, 1969'a gebe olarak geride kaldığı sıralarda, ülkede yine dincilik-gericilik tartışması sürüp gidiyordu. Okullarda talebelerin namaz kıldığı mescidler kapatılıyor, vizelerin konuşmalarına müdahale oluyor, dışardan vaizlerin sesini duyan kişiler, laikliğe aykırı konuşmalar yapıyor diye, savcılıklarda davalar açıyorlardı... Hatta CHP'nin genel başkanı İsmet İnönü'nün damadı Metin Toker'in, Milliyet'te çıkan bir yazısında, "günde beş vakit namaz hayatı durdurur." cümlesi, kamuoyunda geniş tepkiler toplamıştı. Ülkede bunun sonucu olarak da İstanbul'daki büyük camilerde "Toplu Namazlar" büyük ilgi görmeye başladığı gözleniyordu.

1 Ocak 1969'da İstanbul'da Şehzadebaşı Camiinde kılınan sabah namazına 20 bin kadar cemaatin iştiraki, "solcu ve devrim yobazları" nı tedirgin ettiği hemen ortaya çıktı.

10 Ocak'ta Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde, sosyalist öğrenci gurublarının çıkardığı olaylarda, fakültenin milliyetçi öğrencilerin den biri (Yılmaz Yalçınar)'ni hastanelik edecek şekilde dövmeleleri, İslâm'cılarının ilk kılıcımları saçmalarına vesile oldu..

27 Ocak 1969'da İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesinin kararını temyiz mahkemesi tasdik etmiş, "Bugün" gazetesi sahip ve yazarı Şevket Eygi iki yıl ağır hapis ve bir yıl da sürgün cezasına çarptırılmıştır.

3 Şubat 1969'da Cumhuriyet Senatosunda konuşan Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem, "Ümmetçilik

Anayasaya aykırıdır." demiştir..

11 Şubat'da başını örttüğü için **"suç işlemiştir"** gerçekteyle bir hanım öğretmen görevinden alınmıştır...

16 Şubat'ta, bir kaç gün önce Beyazıt'ta Kulceye **"kızıl bayrak"** çeken silahlı sol militanlar Taksim'de hadise çıkardılar ve **"Kanlı Pazar"** diye nitelenen olayda, ölen ve yaralananlar oldu...

17 Şubat'ta, 15 bin kişinin iştirakıyla Beyazıt Camiinde sabah namazı kılındı...

9 Mart'ta, dini kitap okumak suçu iddiasıyla Yalova Ağır Ceza Mahkemesi, 36 vatandaşa 700,5 (Yedi yüz buçuk) yıl ağır ceza ve 400 (dört yüz) ay da sürgün cezası verdi..

21 Mart'ta okula mescid yapılmasını isteyen bir öğretmen, Konya valisinin emri ile açığa çıkarıldı...

26 Mart'ta, 3. Genel Kongresini yapan İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Kurulu, "Diyanet İşlerine muhtariyet verilmesini" istedi..

31 Mart'ta, Aybarcılar ve Arcenciler diye ikiye ayrılan TİP'te karışıklıklar çıktı..

3 Nisan'da, Kız İmam-Hatip Okulu yaptırmak için İspartalılar harekete geçti.

6 Nisan'da, Ankara'da din görevlileri Federasyonu kapatıldı.

8 Nisan'da, AP Mebusu Tekin Erer: **"Türkiye'de şeriati önlemek için Anayasa Nizamını Koruma Kanunu getirilmelidir."** dedi.

14 Nisan'da, On bin Yahudi ailesinin, Türkiye'nin sanayi, ithalat ve ihracatına hakim olduğu resmi çevrelerce açıklandı...

26 Nisan'da, Bir basın toplantısı yapan Yüksek İslâm Enstitüleri Talebe Cemiyeti sözcüleri, enstitülerinin akademi olması gerektiğini söylediler..

3 Mayıs'ta, batı felsefesinin etkisiyle **"Allah'ı insanlar yaratmıştır."** diyen Yargıtay Başkanı İmran Öktem'in cenaze namazını imam kıldırmak istememiş, olaylar çıkmış ve İnönü de, olayı **"kesin ölçüde bir 31**

Mart vak'ası..." olarak nitelemesi yanında TİP Genel Başkanı Aybar da olayı "irticain cür'etkar bir gövde gösterisi" şeklinde yorumlamıştır..

6 Mayıs'ta, İmran Öktem'in cenazesinde çıkan olaylar İstanbul'a da sıçradı. Kışkırtılan bazı gençler İstanbul'da çıkan "Bugün" gazetesini ve "Komünizmle Mücadele Derneği"ni basmaya yeltendiler...

8 Mayıs'ta İmran Öktem'in cenaze namazının kılınmamasından duyulan (!) Hukukçular Ankara'da topluca bir yürüyüş yaptılar..

Aynı gün, "Türkiye'de İbadet hürriyeti vardır." diyen Süleyman Demirel, Öktem'in cenaze namazında çıkan olaylar dolayısıyla İnönü'ye çatı...

10 Mayıs'ta, dini eser okuyorlar diye Afyon'da 49 kişi tutuklandı...

25 Mayıs'ta, Prof. Dr. Necmeddin Erbakan, Odalar Birliği Başkanlığına yeniden getirilmesine rağmen, eski başkan Sırrı Enver Batur, koltuğunu bırakmadı...

26 Mayıs'ta, dindar bir kadının konferansı dolayısıyla İzmirli ilerici kadınlar bir protesto yürüyüşü yaptılar...

28 Mayıs'ta, Ticaret Bakanı'nın Sırrı Enver Batur'u Odalar Birliği Başkanı olarak ilan etmesi üzerine bir basın toplantısı yapan Necmeddin Erbakan; "Başkanlıktan ayrılmamız için mahkeme kararı şarttır." dedi...

16 Haziran'da, Akşam Yıldız Teknik Okulundaki mescid anarşist öğrenciler tarafından kapatıldı...

3 Temmuz'da İzmir Hisar Camiine bomba koyan sosyalistlerden 6'sı muhtelif ağır hapis cezalarına çarptırıldı...

Aynı şekilde, Müslüman Türklere hakaret eden, TBMM karşısındaki Yahudi pastacının dükkanı tahrip edildi...

10 Temmuz'da, camie konan bombalar vesilesiyle, şahlanan halkı Cumhuriyet gazetesinin "İrtica hareketi" diye nitelemesi, geniş tepkiler doğurdu.

16 Temmuz'da, Ticaret Bakanlığı hilafına Danıştay, Prof. Dr. Necmeddin Erbakan'ı «Ticaret Odaları Başkanlığına getirdi..

29 Temmuz'da, İTÜ Profesörlerinden Necmeddin Erbakan, Erzurum'da, "aya iniş ve Müslümanların müsbet ilme hizmetleri" konulu bir konferans verdi...

8 Ağustos'ta, Polis, Odalar Birliğini kanunsuz olarak bastı ve Erbakan'ın başkanlığındaki Odalar Birliğini milliyetçilerden tahliye etti.

9 Ağustos'ta, Ticaret Bakanlığı, Odalar Birliğini mason Sırrı Enver Batur'a polis zoruyla teslim etti...

19 Ağustos'ta AP Konya Milletvekili Aday adayı, AP Genel Merkezi, Necmeddin Erbakan'ı veto etti..

4 Eylül'de Meçhul şahıslar MTTB'ye bomba attı...

6 Eylül'de, "Anayasanın, TCK'nın 163. maddesini değiştireceğiz." diye Erbakan, Konya'dan bağımsız olarak adaylığını koydu...

22 Eylül'de gece yarısı meçhul şahıslar tarafından MTTB'ne atılan bomba ile İmam-Hatip okulu mezunu Mustafa Bilgi adlı genç feci şekilde yanarak şehid oldu...

4 Ekim'de, Çumra'da konuşan Konya bağımsız adayı Erbakan, "AP masonların tasarrufu altındadır. Dört yılda devlet dairelerinde mason sayısı yüzde yüz arttı." dedi...

6 Ekim'de, İlericilik, gericilik kavramlarını eleştiren Demirel, Eskişehir'de yaptığı konuşmada; "ilericilik maskesi altında kendi ihtirasları için gençliği sömürüyorlar, modern gericiler de gençliği tahrik ediyorlar." dedi.

Yazar Falih Rıfkı Atay'da CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit'e "dalavereci, terbiyesiz, namussuz ve komünist bozuntusu..." diyerek hakaret etti...

8 Ekim'de Konya'da yapılan "İmanlı Büyük Türkiye Mitingi" başında geniş ilgi gördü... 12 Ekim'de Erbakan Konya'dan mebus seçildi..

9 Kasım'da, Danıştay Erbakan'ın başkanlığının beşruluğunu bir kere daha tasdik etti.

28 Kasım'da, Erbakan'la görüşen AP'li Saadettin Bilgiç, Erbakan'ı politikada acemilikle suçladı...

5 Aralık'ta, Konya Bağımsız Mebusu Erbakan, yeni

kurulacak parti ile ilgili olarak MHP ile görüştü..

21 Aralık'ta, iftiralara cevap vermek için bir basın toplantısı yapan MTTB genel başkanı **Burhaneddin Kayhan**, sosyalistlerin halk mahkemeleri kurarak milliyetçi gençlere eziyet etmelerini şiddetle kınadı..

Bu dönemde, muhafazakar ve milliyetçi gençler, **Abdurrahim Karakoç'un "Hak Yol İslâm Yazayıldı devlet dairelerinde mason sayısı yüzde yüz arttı."** dedi..

6 Ekim'de, İlericilik, gericilik kavramlarını eleştiren Demirel, Eskişehir'de yaptığı konuşmada; "ilericilik maskesi altında kendi ihtirasları için gençliği sömürüyorlar, modern gericiler de gençliği tahrik ediyorlar." dedi.

Yazar **Falih Rıfki Atay'da** CHP Genel Sekreteri **Bülent Ecevit'e "dalavereci, terbiyesiz, namussuz ve komünist bozuntusu..."** diyerek hakaret etti..

8 Ekim'de Konya'da yapılan "**İmanlı Büyük Türkiye Mitingi**" başında geniş ilgi gördü.. **12 Ekim'de** **Erbakan Konya'dan mebus seçildi..**

9 Kasım'da, Danıştay **Erbakan'ın** başkanlığının beşruluğunu bir kere daha tasdik etti.

28 Kasım'da, **Erbakan'la** görüşen AP'li **Saadettin Bilgiç**, **Erbakan'ı** politikada acemilikle suçladı..

5 Aralık'ta, Konya Bağımsız Mebusu **Erbakan**, yeni kurulacak parti ile ilgili olarak MHP ile görüştü..

21 Aralık'ta, iftiralara cevap vermek için bir basın toplantısı yapan MTTB genel başkanı **Burhaneddin Kayhan**, sosyalistlerin halk mahkemeleri kurarak milliyetçi gençlere eziyet etmelerini şiddetle kınadı..

Bu dönemde, muhafazakar ve milliyetçi gençler, **Abdurrahim Karakoç'un "Hak Yol İslâm Yazacağız"** aldı şiirini ezberleyerek, etrafta geniş bir propaganda faaliyetine girişmiş, yalnız MTTB'nin seçiminde **İsmail Kahraman' dan** sonra **B. Kayhan'a** devr edilmesi, Milliyetçiler arasından "**İslâmcılar**"ın sağ ve sola karşı yeni bir cephe kurmalarına sebep olmuştur... "**Önce Müslüman**

mısın, yoksa Türk müsün?" tarzında başlayan tartışmalar, milliyetçi kesimden "dinci ve ırkçı" bir ikilem ortaya çıkardı..

Necip Fazıl, parti konusunda, AP'yi ele alıyor, masonluğun bu partide kol gezdiğini, umut beslenemeyeceğini yazarken, kurulması an meselesi haline gelen Erbakan'ın parti konusunda, AP'yi ele alıyor, masonluğun bu partide kol gezdiğini, umut beslenemeyeceğini yazarken, kurulması an meselesi haline gelen Erbakan'ın partisi için de "fikir ve düşünce ideoloğu" pozisyonuna girmiş bulunuyordu. Şevket Eygi ise, memleketin genel durumu üzerinde "vaziyet" planları yapıyordu... Bugün'deki bir yazısında Eygi, "İmanlı üniversite gençliğinin parolası, Komünistlerden daha cesur, olmaktadır." diyordu..

Erbakan, 1969'da hem MHP hem de MP ile temaslarda bulunmuş, fakat her iki parti ile de uyum sağlayamayacağını anladığından, müstakillerle seçime gitmeyi yeğlemiştir. Ankara'dan bağımsızlığını koyan Osman Kirişçiöğlü ile Balıkesir'den aday olan Rifat Boynukalın'lar kazanamamış, fakat daha sonraları da kurulan MNP'de görülmemişlerdi.

Fakat!

Partisi için de "fikir ve düşünce ideoloğu" pozisyonuna girmiş bulunuyordu. Şevket Eygi ise, memleketin genel durumu üzerinde "vaziyet" planları yapıyordu... Bugün'deki bir yazısında Eygi, "İmanlı üniversite gençliğinin parolası, Komünistlerden daha cesur, olmaktadır." diyordu..

Fakat!

YTP'den Süleyman Arif Emre, MP'den Dr. Fehmi Cümaliöğlü istifa ederek sonuna kadar Erbakan'ın yanında kal-mak şeklinde bir siyasi sadakat göstermiş, aynı yolu 1961'den itibaren AP'de yer alan Hasan Aksay da izlemiştir...

Erbakan, Konya'dan "Memurların masasına, solcuların kafasına, masonların kasasına; "Hak Yol İslam" yazacağız!.. sesleri atında ortaya çıkmış ve MNP'yi kurmuştur..

Cumhuriyet tarihi boyunca fikrinin kavgasını vermede iktidar partisi CHP'nin muhalefetine rağmen, birinci seferinde mazbatasını iptal edilmiş ve yeniden seçim yapılan seçimden Bursa'dan müstakil mebus seçilen sakallı Nureddin Paşa'nın ardından yine fikrinin ve inancının kavgasını vererek TBMM'ne giren Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın 1967'de "Türk Ev Kadınları Derneği"nde verdiği "Doğu'da, Batıda ve İslamda Kadın" adlı konferansta, belirgin bir şekilde "dünya görüşü"nü ortaya koymuştu. Erbakan, bu konferansta özetle şöyle diyordu:

"Müslümanlığın kendine has mütakamil bir iktisadi sistemi mevcuttur. Bu iktisadi sistem ne doğudaki sistemdir, ne de Batıdaki sistem. Çünkü Müslümanlık iki kanatlıdır, daima maddiyatla maneviyatı bir birine paralel yürütmüştür. Bundan dolayı Müslümanlıkta hem maddiyat vardır, hem de bununla beraber her zaman her yerde hiç ayrılmayacak şekilde bir de maneviyat vardır. Müslümanlığın iktisadi sistemi maddiyata hürmetkârdır. Herkesin malı, mülkü vardır ve herkesin malı mülkü kendisine aittir, masumdur, kimsenin buna yan bakmaya gözü ve hakkı yoktur. Ve hak o kadar mühim bir şeydir ki Peygamber Efendimiz (AS) bir çok tavsiyelerinde "Bana ahirete geldiğinizde başka türlü kusurla günahla gelin ama kul hakkıyla gelmeyin." buyurmuştur. Bunun manası başkalarının her türlü malı, parası vesaire gibi hakkına son derece riayetkâr olmanızın gerekli olduğudur." (...)

"Hakikaten Müslümanlık sistemi, Müslümanlık yolu zenginliktir. İnsanı zenginletir, fakat sonunda manevi bakımından da yetişmiş bir insan ortaya koyar. Müslümanlık ticarete büyük ehemmiyet vermiştir. Tüccarların, hakiki tüccarların Peygamberlerle şhiitlerle beraber haşr olacağını bildirmiştir? Ama bundan daha büyük ehemmiyeti cömertlere verilmiştir: "Cennete ilk girecek cömertlerdir." Cömertliğin manası kendi hoşuna giden şeyi, kendi nefsi için ayırdığı şeyi başkasına verebilmek hediye edebilmek feragatkâr insan olmak demektir." (..)

"Efendim, bir Müslüman hanımı iktisadi hayatta çalışabilir çalışır. Hatta bazı hizmetlerin kadınlar tarafından görülmesi teşvik edilmiştir. Hatta bazı yerlerde hanımların çalışması zaruri bile görülmüştür." (26)

Bu tür beyan ve ifadelerde **Erbakan** geçmişteki dini hayata sosyal siyasal ve ekonomik yapısını dinamikleştirmeyi amaçlıyordu. 1950'lerden sonra gelişen "**milliyetçilik**" akımları belirli bir siyasi parti içinde gösterdiği dinamizm **Millet Partisi** daha sonra **Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi** ile 1965'li yıllara varmıştı. İktidarda bulunan **Adalet Partisi** bir çok siyasi hizbi içinde bulundurduğu gerçeği yanında tahammülsüz bir dini aksiyonun hayatiyeti de gün yüzüne çıkmıştı. **Erbakan** "**İslâm ve Sosyalizm**" tartışması uyumlu bir ortamın çağrışımını yapar ve bir kısım düşünürler de buna zemin hazırlarken "**Büyük Doğu**"da **Necip Fazıl Kısakürek**, "**Hareket**"te **Nureddin Topçu**, "**Türk Yurdu**"nda **Osman Turan**, **Süleyman Arif Emre**, **Osman Yüksel Serdengeçti** gibi tek parti yönetimine karşı olan kişiler yavaş yavaş "**Milliyetçi**" akımdan, "**İslamcı**" çizgiye geliş sinyalleri veriyorlardı. Bu ortamı **Erbakan** çok iyi tesbit etmişti...

Necip Fazıl'ın 1964'lerde, 1943'den başlayıp "**Büyük Doğu'nun** onbirinci çıkışını "**21 yıllık**" bilanço ile değerlendirmesi, "**Netice, 21 yıl maddi ve manevi çile, 8 defada hepsi 3 yıl 6 ay 20 hapis, 10 kere batış ve çıkış, ve nihayet onbinlercesinde (en güzel sayı) birincilik suretiyle doğruluş ve doğuş**" şeklinde bir muhasebesi ile duasını şöyle bitiriyordu:

"Allah, bütün Müslümanlarla beraber, bu her devrin mazlumu, makhuru mahkumu ve mahpusu **Büyük Doğu'ya** acısın." (27)

Necip Fazıl açıkça "**Yolumuz, halimiz, çaremiz**" diyerek ortaya çıktıktan sonra, 1965'de diyanet işleri'nin resmen 633 sayılı bir kanuna kavuşmaları, bu teşkilatın kendi kendine bir takım iç düzenlemelere gitmesine yaramış riyasete de **İbrahim Elmalılı**'lı getirilmişti. **Elmalı** gösterdiği tepkiler

sonucu "Haddini bilmeyen hoca efendi" diye basında hücumlara maruz kalmıştır. Bunun da iki sebebi vardı. Birincisinde ülkede artık "Alevilik söndü" güne dair verdiği beyanat olmuştur. Daha sonra ise 1966'larda TRT'den düzenlenen ve İstanbul Radyosunda yayınlanan "Brahmanizm" adlı program halkın tepkisine yol açmış ve bunun üzerine Diyanet İşleri Reisi İbrahim Elmalı, 8 Ocak 1966 tarih ve 1530 sayılı bir yazı ile TRT'yi ikaz mahiyetinde "Bu sebeble alakalılarına emir verilerek, dinine samimiyetle bağlı bulunan halkımız üzen, inciten bu türlü neşriyatın bir an önce kesilmesini ehemmiyetle rica ederim." şeklindeki yazısı bir "Müdahale" sayılmış ve TRT Genel Müdürü Adnan Öztrak sert bir cevapla konuyu gündeme getirmiştir. Aslında Reis Elmalı'nın dileği şu ana düşüncüyü ihtiva ediyordu:

"Bir milletin radyosunun neşriyatı dini milli hissiyatı rencide eder mahiyette olmamalıdır. Aksi halde halk kitleleri radyolarının düşmesini çevirmek veya yabancı radyoları dinlemek zorunda kalırlar. Hele bu dinlenen radyolar "bizim radyo" gibi kızıkların organı olursa bunun vebali tamamen Genel Müdürlüğünüze raci olur."

Genel Müdür Öztrak ise "Özerklik" konusunu dile getirerek, kurumunu şöyle savuşmuştur:

"Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yazısı ve muhtevası karşısında hayret ve üzüntü duymamaya imkan yoktur. Brahmanizm hakkındaki program Türkiye Radyolarında din propagandası olarak yayınlanmaz, sadece Türklere dünyanın diğer kesimlerindeki müesseseler hakkında bilgi vermek için yayınlanıyor. Bu amaçla 5-10 yılda bir defa bir konunun radyodan dinleyicilere izahının din propagandası şeklinde vasıflandırılmasını ancak gayri samimi maksatlı ve tertipçi kişiler yapabilir."

"Allah'a ve İslamiyete saygının ilk şartı, onları istismar etmemektir. Düşünme ve öğrenme hak ve hürriyeti, insanın yaratılışına bağlı en tabii hakkıdır. Düşünmek idrak etmek ve yaratmak melekelerine sahip olarak var edilmiş bulunan insanın bu en tabii haklarının karşısına çıkacak zihniyet sadece irtica

olabilir. Orada da her zaman ceza kanunlarının muhatabıdır."

Yaz sıcağında "beyaz cübbe" giymesi, yeni bir "Şeyhülislam Hilatı" giymeye hevesli diye nitelencen Elmalılı'nın bu davranışı ve resmi kurumlara karşı çıkması, devirdeki Devlet Bakanı Mehmet Altınsoy'u da aşmış ve basın şiddetli saldırıya geçmiştir. Burada hedef Elmalılı değildi. Öztark'ın cevabının son kısmında yer alan "irtica" konusu idi. Bunun da "suç" olduğu yaygarası koparılıyordu.

"Laik Türkiye Cumhuriyeti'nde Atatürk devrimlerinin 40. yılında inanılmaz bir hadise cereyan etmiş bulunuyor. Nerede, hangi zamanda yaşadığını unutacak kadar şaşkın bir hoca efendi fetvacı şeyhülislamlık rolündedir. (...)"

"İbrahim Elmalı'nın cür'etti, Türkiye'de laiklik umdele-rine bağlı ve bunları savunmaya kesinlikle azimli herkesin gözünü açmalıdır. Fetvacı şeyhülislamlık müessesesi bu memlekette bir daha geri gelmemek üzere kapanmıştır. Diyanet İşleri Başkanı'nın böyle bir sıfatı yoktur ve buna heves etmesi ancak başına deri getirir. Radyo programlarının denetlenmesi lazımsa, bunun yetkilisi başkasıdır. Radyo İslam Dinini anlatan bir program düzenlese düzenlemiştir de patrik efendi kalkıp, Ortodokslar namına protestoda bulunacak Ortodoksların radyolarının düğmesini çevireceklerini mi bildirecektir? Ermeni Partisi Yahudi Hahambaşısı kendi dinlerinden olanlar adına böyle bir ses yükseltmek hakkına sahip midir? Diyanet İşleri Başkanının Türkiye Müslümanlarını temsil yetkisi bundan fazla değildir? Türkiye'de her dine saygı gösterilmesini teminle görevli olan müessese, devletin kendisidir. Dışardan gazel okumak hiç kimsenin kârı bulunmamak gerekir. Bugün radyoya müdahale edebileceğini sanan bir kuruluşla din üstüne talihsiz polemige girişmeye kalkan şaşkın hoca yarın kadınların etklerinin boyunu düzenlemeye heveslenir veya deniz kıyafetleri hakkında mütaleca bulunursa kimse hayret etmemelidir. (...)

"Bunlar 1966 Türkiyesini 1920 öncesine götürmez. Ne şaşkın hoca efendilerin, ne ağzı salyalı milletvekillerinin ne be-zirgan yazarların buna gücü yeter. Ama irtica kendisinde böyle

bir kudret tevhehüm eder ve başını yavaş yavaş kaldırır. Ta, memleketin sağlam kuvvetleri tarafından o baş bir kere daha koparılıncaya kadar..." (28)

Dönemin toplumsal olayına, din gerçeğine ise Nureddin Topçu ise şöyle bakıyordu:

"Tepeden tırnağa kadar varlığımızı sarmış olan sefaletle işsizliğin ve onların zalim yardımcısı olan haksızlığın devası ne olacak? Yarım asırdan beri hürriyet diye çırpınıp durmaktayız. Hürüz işte, satışta hür, seçimde seyahatta hürüz. Sonsuz kazanç aşıkları istediklerini yapıyor, istediklerini satıyorlar. Kumardan farkı olmayan piyango satışı milli diye kutsallaştırıldı. Kur'an okuma satışı, din adamlarının hür ticaretinde. Kur'an okuma satışı, din adamlarının hür ticaretinde. Onun da borsa oyunları yakında başlayacaktır. (...) Dini hayatta bile, hatta bugünkü kadar serbestlik memleketi büyücü ve bakkıllarla şahtekar şeyhler ve sahte mürsidlerle doldurdu. Kur'an ve mevlüt okuma, Allah'a yalvarma bile az zamanda Mahmutpaşa piyasasından Beyoğlu fiatlarına yükseldi. Dini hayatı da ortadan kaldırdı." (29)

Böyle bir ortamda, düşüncenin eyleme dönüşmedeki kavgasında bir kısım parlamenter ile sermaye çevreleri arasında dengeli bir uyumla kurulan **Milli Nizam Partisi** (30) 26 Ocak 1970'de Türk siyasi hayatına girmiş oldu.

Artık Erbakan "**Akıncılar**"ları ile, Türkes "**Komandoları**" ile Türk siyaset sahnesinde yerlerini almışlardı. Sağda yer alan AP ile solda yer almaya çalışan CHP, "**Komünizm**" tehlikesinin devamlı gündemde kalması sonucu altyapıyı düzene koyacak alternatifi bulamıyordu. 1968'lerde başlayan talebe olayları, fikri alanı aşarak, "**Örgütsel**" bir yapıya oturmuştu. Böyle bir ortamda, "**Milli Nizam Partisi**"nin Türkiye'de istediği ne olabilirdi? Bunun cevabını o dönemlerdeki fikri yazılardan alabiliriz.

"Türkiye'de İslâmiyetle birlikte **Milli Kültür ve Mefkuremizin sarsılmasında başlıca rol ve terti-**

plerden yine Garb'a ait olduğunu hatırlamalıyız. Bununla beraber Türkiye'nin kaderi üzerinde asıl mes'uliyetin Türk devlet ve fikir adamlarına veya bunların anlayış ve ideal kabiliyetlerine ait bulunduğu şüphesizdir." (31)

Bunun yanında, MNP'nin üst kademesinde faal rol alan parlamenterliği eskilere dayanan Süleyman Arif Emre ise Türkiye'nin meselesine "teknik" yönden bakıyordu:

"Bugün rakiblerine nazaran teknik üstünlükten ve teknik eşitlikten uzak kalmış olan İslâm alemi, hakkın cihad emrini yerine getirmek imkanından mahrum bulunmaktadır."

"Şahsiyetli ve haysiyetli bir İslâmî yaşayışa kavuşmak için teknik üstünlüğü veya hiç olmazsa eşitliği temin etmek şarttır. Bunun temini için ise, müsbet ilimlerin her bříşında illerlemek ve zirai, sınaî, iktisadi, harsi ve ahlaki her alanda örnek millet, örnek cemiyet ve cemaat olmaya ihtiyaç vardır? Çünkü, bu sahalarda hasıl olacak ilerlemeler, siyasi ve askeri üstünlüğün harpte ve sulhte desteği ve asli unsurları haline gelmiş bulunmaktadır. Teknik yarış, siyasi ve askeri yarışın sulhta da devam eden, bir parçası olmuştur. Binaenaleyh bugünün cihadı, teknik yarış haline gelmiştir? Bu yarış sulhte iktisadi esaretten, harpte ise fiili esaretten kurtulmayı sağlayacaktır. (...)"

"Her şeyden evvel, İslâm'ın mana medeniyeti ile Garb'ın madde medeniyetinin sentezini yapacak ve yeni bir medeniyet kuracak kudrette ilmi bir "Kadro" yetiştirilmesi lazımdır. Bu mevzuda erişilecek muvaffakiyet hem doğuyu hem de batıyı kurtaracaktır." (32)

Ulemeden Davutoğlu da "birliği" cemaat olmada görüyordu:

"En büyük feyz cemaatte ve birliktedir. Onun içindir ki birliğini kaybeden milletler mahvuperişan olmuşlardır. Hasılı iman birliği yapılmadıkça ve bütün Müslümanlar bir vücut gibi olmadıkça hakiki takvaya ve İslâm'da kemale ermek mümkün değildir. (...)"

"Ne diyelim Allah intibahlar versin. Tefrikacı Müslümanlar unutmaları ki yaptıkları ile ancak

düşmanlarının ekmeğine yağ sürüyorlar.' Bunun vebali elbette kendilerine aittir." (33)

Bu ve benzeri görüş ve fikirler etrafında birlik kurarak kendine bir siyasi yer aramaya kalkışan MNP, "**Mason, Komünist ve Siyonist**" düşünce ve eylemin dışında herkesi saflarına davetle işe başlamış. Mecliste AP'den transfer ettiği üyelerle 8 Şubat 1970'de Ankara'da ilk kuruluş kongresini yapmış oldu..

MNP, Kur'an da yer alan ayetleri "**yumuşatarak**" işe başlamış, dikkatleri üzerinden çekmek için de konuyu siyasi alanda eskilerde olduğu gibi bir kazaya uğramamak için teknik ve sanayie aktarıyor, dikkatleri o tarafa çekiyordu. Partinin lideri Prof. Dr. Erbakan, daha 1951'lerde yurt dışından alınacak otobüsler için müracat eden firmaların teklifleri hakkında bir rapor vermek için İTÜ'nün "**Motor**" kürsüsüne yapılan müracaat sırasında yaptığı teklif ile dikkatleri çeker. Ona göre bu otobüslere verilecek paralarla ülkede bir otobüs fabrikası kurulması işten bile değildir? Aradan 20 yıl geçmiştir. (34). Şimdi ise Meclistedir ve istediğini yapacaktır. Fakat MNP'nin kuruluş beyannameleri ile siyasi bildirimleri ve tüzüğü alışılmış siyasi partilere uymamakta, hatta meri yasa ve siyasi partiler kanununa da "**aykırı**" görülmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi Siyasi Partiler Kanununun 101. maddesine dayanak bularak bu partiyi 20 Mayıs 1971'de kapatmıştır..

2) Erbakan halka dayanarak, kucak kucağa yola çıkıyordu.

MİLLİ NİZAM PARTİSİ'NİN TEMEL İLKELERİ

Cumhuriyet'in kuruluşundan beri ilk defa olarak siyasi hayatta "İslâmcı" denebilecek bir partiye "geçiş izni" verilmesi MNP ile olmuştur. Bunun da yorumu, iktidarda olan AP'nin akış ve gidişine sekte vurmak için 1961 anayasasının doğurduğu "Özerk kurum"ların varlığı ile yapılabilir. Ayrıca, Türkiye'de 1969 yılında yapılan seçimlerde 1961 anayasasının siyasi hayata aktardığı bir çok partinin silinip gitmesi ve TİP gibi "Soleu", MHP gibi "Türkçü" bir partinin Türk siyasi hayatında yer alması MNP gibi "Dinci" bir partinin gerçekliğini "Demokratik ortam" içinde zorunlu kılmıştır.

Fakat MNP'nin 15 ay gibi kısa ömürlü olması da dikkate değerdir. Çünkü 12 Mart 1971'deki "**muhtıra**" şeklinde zuhur eden askeri müdahalenin böyle bir akibeti ivedi hale getirmesi de doğal bir sebeptir.. Yalnız bu partinin "**hoşa gitmeyen**" prensip ve ilkelerinin ne olduğuna da dikkatleri çekmek gerekir.

MNP'nin kuruluş beyannamesine bakmak gerekir. Burada deniyordu ki:

"Tarihte en büyük millet olarak örnek medeniyetler kurmuş insanlığa ışık tutmuş, dünyanın nizamını tanzim ve idare etmiş olan millîtimiz aynı zamanda maddi alanda da Batı'dan önde; ilim fen teknoloji, öğretim ve eğitimde ileri ve bilhassa ahlaki üstünlüğümüz her sahadaki başarımızın temel taşıını teşkil ediyordu."

"Milletimizi dıştan yenemeyen batıl güçler uzun asırlar sonra onu içten yenme yoluna yöneldiler ve bu hususta zamanla büyük başarılar sağladılar. Milletimizi kendi öz benliğinden uzaklaştırma ve fitratında mevcut ahlak ve fazileti tatbikat sahasından kaldırmaya matuf maksatlı çalışmalar bir kaç asırdan beri onu içten yıkmaya hususunda mühim merhaleler katetti. Tanberri onu içten yıkmaya hususunda mühim merhaleler katetti. Tanzimatla su yüzüne çıkan ve daha sonra günden güne meşruiyet kazanmaya başlayan kozmopolitlik ve gayri millilik hareketleri maddi ve manevi alanda gerilememize sebep olmuş ve büyük imparatorluğumuzu kısa zamanda çökertmeye ve yıkmaya kafi gelmiştir."

MNP'nin bu tarihi yorumundan sonra "**demokratik hukuk hizamı içerisinde maddi ve manevi kalkınma**" hareketine girişeceği vurgulandıktan sonra, partinin "**Vicdan hürriyeti**"ni nasıl anladığı da şöylece ifade olunmuştur:

"Din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak tarif edilen laikliğin dine baskı ve dindarlara saygısızlık gayesine alçak edilmesine karşıyız. Laiklik mevzuunda partimizin ölçüsü; bu müesseseyi din aleyhtarlığı şeklinde bir tatbikata döken her nevi anlayışa karşı olmak şeklinde ifade edilebilir? Millîtimizi dini bilgidan kısmen veya tamamen mahrum bırakmaya müncer olabilecek yanlış politikanın yerine dini hislerin istismarına

mahal ve imkan bırakmayacak mahiyette bir eğitim ve öğretim politikası takip ve tatbik etmek davasındayız."

MNP bu görüşleri ile Komünist düzene olduğu kadar. Materyalist-Kapitalist düzene de karşı, "**ahlaki bir nizam**" istiyordu. Daha açık tabiri ile MNP, "**dinsel bir ideoloji**"yi demokratik bir ortamda yürütmek istiyordu. Aynı şeyler MNP'nin zimatla su yüzüne çıkan ve daha sonra gündün güne meşruiyet kazanmaya başlayan kozmopolitlik ve gayri millilik hareketleri maddi ve manevi alanda gerilememize sebep olmuş ve büyük imparatorluğumuzu kısa zamanda çökertmeye ve yıkmaya kafi gelmiştir."

MNP'nin bu tarihi yorumundan sonra "**demokratik hukuk hizamı içerisinde maddi ve manevi kalkınma**" hareketine girişeceği vurgulandıktan sonra, partinin "**Vicdan hürriyeti**"ni nasıl anladığı da şöylece ifade olunmuştur:

"Din ve vicdan hürriyetinin teminatı olarak tarif edilen laikliğin dine baskı ve dindarlara saygısızlık gayesine alet edilmesine karşıyız. Laiklik mevzuunda partimizin ölçüsü; bu müesseseyi din aleyhtarlığı şeklinde bir tatbikata döken her nevi anlayışa karşı olmak şeklinde ifade edilebilir? Milletimizi dini bilgiden kısmen veya tamamen mahrum bırakmaya müncer olabilecek yanlış politikanın yerine dini hislerin istismarına mahal ve imkan bırakmayacak mahiyette bir eğitim ve öğretim politikası takip ve tatbik etmek davasındayız."

MNP bu görüşleri ile Komünist düzene olduğu kadar Materyalist-Kapitalist düzene de karşı, "**ahlaki bir nizam**" istiyordu. Daha açık tabiri ile MNP, "**dinsel bir ideoloji**"yi demokratik bir ortamda yürütmek istiyordu. Aynı şeyler MNP'nin 1971'deki 1. Büyük Olağan Kongresinde de Genel Başkan Erbakan tarafından söylenmişti. Fakat "**zinde güçler**"in böyle bir harekete izin vermeleri muhaldi. Çünkü MNP hareketi, alışılmışın dışında bir "**siyasi hareket**" olarak göze çarpmıştı. Nitekim MNP'nin kapatılmasına dayanak teşkil eden unsurlardan biri olduğu sanılan İzmir MNP il gençlik teşkilatının yayınladığı şu bülten, bu "**siyasi hareket**"in neye dayandığı ve ne gibi boyutlar kazanacağını açıkça

ortaya koymaktadır.

"Garb'ında, Şimal'inde sarı'sında, kızıl'ında, bir çok batıl yollarda yıllarca sefaletimizi sürükleyerek dolaştıktan;

"Bir tarafta üniversitelerimizi silah deposu ve cinayet merkezleri haline getirip, bunları tabii ve zaruri hareketlermiş gibi göstermek için azami gayret safr ederken, diğer tarafta, Anadolu'nun garip bir köyünde, bir ocak başında din bilgisi öğrenen 1971'deki 1. Büyük Olağan Kongresinde de Genel Başkan Erbakan tarafından söylenmişti. Fakat "zinde güçler" in böyle bir harekete izin vermeleri muhaldi. Çünkü MNP hareketi, alışılmışın dışında bir "siyasi hareket" olarak göze çarpmıştı. Nitekim MNP'nin kapatılmasına dayanak teşkil eden unsurlardan biri olduğu sanılan İzmir MNP il gençlik teşkilatının yayınladığı şu bülten, bu "siyasi hareket" in neye dayandığı ve ne gibi boyutlar kazanacağını açıkça ortaya koymaktadır.

"Garb'ında, Şimal'inde sarı'sında, kızıl'ında, bir çok batıl yollarda yıllarca sefaletimizi sürükleyerek dolaştıktan;

"Bir tarafta üniversitelerimizi silah deposu ve cinayet merkezleri haline getirip, bunları tabii ve zaruri hareketlermiş gibi göstermek için azami gayret safr ederken, diğer tarafta, Anadolu'nun garip bir köyünde, bir ocak başında din bilgisi öğrenen 12 yaşlarındaki üç çocuğun üzerine bütün siyasi ictimai silahları çevirip bütün imkanları seferber edip "zindanlar kafi değil idam idam!.." diye cezbeğe kapılanların küfründen ve feryadından başka ses duyulmaz hale geldikten sonra;

"Bugün yeniden Hakk'a kendi nizamımıza gurbetten kendi evimize dönerken, henüz kapıda girişte kendi temel fikirlerimizi hatırlamakta fayda vardır:

"Nizamcılar" ın, keyfi ve sapık görüşlere kendi çıkmazları içinde 12 yaşlarındaki üç çocuğun üzerine bütün siyasi ictimai silahları çevirip bütün imkanları seferber edip "zindanlar kafi değil idam idam!.." diye cezbeğe kapılanların küfründen ve feryadından başka ses duyulmaz hale geldikten sonra;

"Bugün yeniden Hakk'a kendi nizamımıza gurbetten kendi

evimize dönerken, henüz kapıda girişte kendi temel fikirlerimizi hatırlamakta fayda vardır:

"**Nizamcılar**"ın, keyfi ve sapık görüşlere kendi çıkmazları içinde bunalmışların kin ve hasetle saldırılarına cevap vermek için oyalanmaya ve zamanlarını israf etmeye hakları yoktur."

"**Milli Nizam Hareketi**'nin hedefi sarih olarak ortadadır. Bu bin yıllık hak yolumuzdur. İyiyi ortaya koymak kötüyü men etmek meşru bütün hak ve hürriyetleri temin etmek, haksızlığı ve zulmü kaldırmaktır. Açık, gizli ve muzır her türlü israfı kaldırmak ibadet aşkıyla çalışmayı getirmek. 36 milyon insan kardeşliğimizi duya duya manevi ve maddi saadetimizi kurmakur."

"**Milli Nizamımız**, insana eşya gibi bakan bütün batıl görüşleri silecek yeniden "**ekmeli mahluk**" ve "**eşrefi mahluk**" nazarı ile bakışı getirecek, insanoğlu da bu yüce fıtratını bilerek ona göre hareket edecektir."

"Yaradılış büyüklüğünü ve gayesini bilen insanlar olarak, hiç kimsenin diğerinden bir parmak ileride bulunmadığı aynı saftaki insanlarız. Safflarımızın sıklığından ve bu halin devamlılığından elbiselerimizin omuzlarından yırtılmasını isteyecek iradediyiz. Bir duvarın taşları gibi birbirimize dayalı ve bağlıyız. Manamızı da bu nizamımızda buluyoruz."

"Büyük davetin muhatabı ve sahibiyiz. Bu büyük davet için şu davetiyeği yazmayı nasip eden Allah'a (CC) hamd ederim." (35)

Bu bildiri gibi bir başka "**beyanname**" de Necip Fazıl tarafından Necmettin Erbakan'ın müstakil gurubu adına kaleme alınmıştır. Necip Fazıl'ın bir bakıma partiye "**ideolojuluk**" ettiği bu "**beyanname**de şöyle deniyordu:

"Bizim partimiz yoktur ve olamaz. Kanun memleketin yüzbinlerce cami ve mescidini dolduran Müslümanların partileşmesine engeldir. Kanuna riayet ve her şeyi kanun dalresinde hall ve fasl etmekse bizim şiarımız."

"Kanun teknit edilebilir, fakat yasakladığı yapılamaz."

"İslâm esaslarına dayanan parti yasaktır. Ve 163. maddeye

göre de, dinleyenlerin hislerini gıcıklayıcı bir tonla "Allah" demek bile suçtur."

"O halde biz, Türk'ün ruh yapısını vatana hakim kılabilme için muhitten merkeze doğru değil merkezden muhite doğru bir yol aramak zorundayız. Yani partimizle meclis'e girmek yerine şahıslarımızla girip orada nüveleşmek, birleşmek demetleşmek ve oradan çevreye hakim olmak."

"Hedef budur ve bütün dava yanık toprağın kupkuru ağzını göklere açıp yağmur beklemisi gibi vatanın muhtaç olduğu kurtarıcıyı olanca şartları içinde sağlayabilmektedir." (..)

"Bir kurtarıcı bekliyoruz!. Tam dört asırdan beri.." (36)

"İslâmcı" gurupların siyasi alanda sahneye çıkmak mücadelesi verdiği bir dönemde, kapatılan MNP'nin "sosyo-ekonomik tabanı dinsel bir ideoloji ile tutmaya çalışanların örgütü" olarak nitelendiği sıralarda, Türkiye'deki "İslâm Dini" gerçeği de "statik toplum" olarak yorumlanıyordu:

"İslâm dini ancak statik bir toplumu "Bizim partimiz yoktur ve olamaz. Kanun memleketin yüzbinlerce cami ve mescidini dolduran Müslümanların partileşmesine engeldir. Kanuna riayet ve her şeyi kanun dairesinde hall ve fasl etmekse bizim şiarımız."

"Kanun teknit edilebilir, fakat yasakladığı yapılamaz."

"İslâm esaslarına dayanan parti yasaktır. Ve 163. maddeye göre de, dinleyenlerin hislerini gıcıklayıcı bir tonla "Allah" demek bile suçtur."

"O halde biz, Türk'ün ruh yapısını vatana hakim kılabilme için muhitten merkeze doğru değil merkezden muhite doğru bir yol aramak zorundayız. Yani partimizle meclis'e girmek yerine şahıslarımızla girip orada nüveleşmek, birleşmek demetleşmek ve oradan çevreye hakim olmak."

"Hedef budur ve bütün dava yanık toprağın kupkuru ağzını göklere açıp yağmur beklemisi gibi vatanın muhtaç olduğu kurtarıcıyı olanca şartları içinde sağlayabilmektedir." (..)

"Bir kurtarıcı bekliyoruz!. Tam dört asırdan beri.." (36)

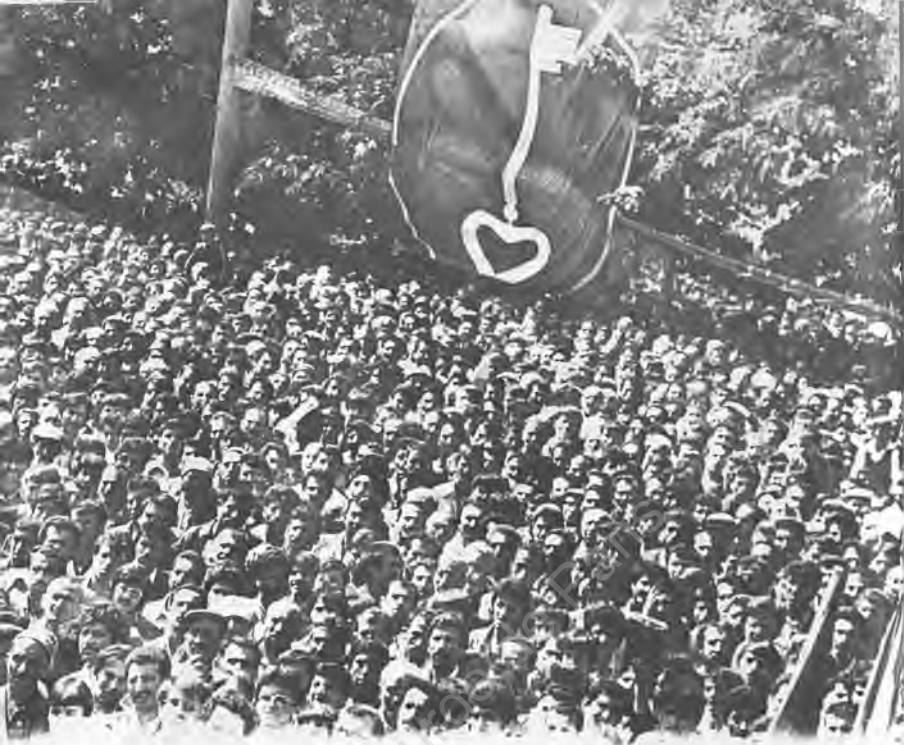
"İslâmcı" gurupların siyasi alanda sahneye çıkmak

mücadelesi verdiği bir dönemde, kapatılan MNP'nin "sosyo-ekonomik tabanı dinsel bir ideoloji ile tutmaya çalışanların örgütü" olarak nitelendiği sıralarda, Türkiye'deki "İslâm Dini" gerçeği de "statik toplum" olarak yorumlanıyordu:

"İslâm dini ancak statik bir toplumu yönetecek bir dindir, ama 1970'lerin Türkiye'si karmaşık, atomize ihtisaslaşmış bir Türkiye olma yoluna çoktan girmiş, tarihi gelişim süreci içinde bir çok köşeyi dönmüştür. Bu nedenle İslâmcılar kendilerini ezen, mutsuz kılan, sömüren düzeni muhafaza etmek istememekte, onu geriye özledikleri statik düzene götürmek istemektedirler. Bu anlamda da 1970 Türkiye İslâmcıları muhafazakar meşrutiyet İslâmcılarından temelden ayrılmaktadırlar." (37)

Bu ayırım sonucu mu, yoksa devrimleri zorlama gereği mi bilinmez yalnız laikliği koruma hilafeti red, laik devlet düzenine sadakat din ve mezhep ayırımı yapmama, partilerin dini hisleri istismarı devrimlerin korunması ve Cumhuriyetin büyük kurucusuna saygı gibi hususlarda MNP'de görülen yönetecek bir dindir, ama 1970'lerin Türkiye'si karmaşık, atomize ihtisaslaşmış bir Türkiye olma yoluna çoktan girmiş, tarihi gelişim süreci içinde bir çok köşeyi dönmüştür. Bu nedenle İslâmcılar kendilerini ezen, mutsuz kılan, sömüren düzeni muhafaza etmek istememekte, onu geriye özledikleri statik düzene götürmek istemektedirler. Bu anlamda da 1970 Türkiye İslâmcıları muhafazakar meşrutiyet İslâmcılarından temelden ayrılmaktadırlar." (37)

Bu ayırım sonucu mu, yoksa devrimleri zorlama gereği mi bilinmez yalnız laikliği koruma hilafeti red, laik devlet düzenine sadakat din ve mezhep ayırımı yapmama, partilerin dini hisleri istismarı devrimlerin korunması ve Cumhuriyetin büyük kurucusuna saygı gibi hususlarda MNP'de görülen ayrıcalıklı ve "düzen üstü" faaliyetlerin siyasi görüntüsü bu partinin kapanmasına sebep olmuş, sayılabilir. (X)

3) "Milli Görüş" yeni ufuklar açıyordu

Türkiye 12 Mart 1971'den 14 Ekim 1973 genel seçimlerine kadar bir "ara rejim" denemesi geçirir. Bu dönemde Sunay'ın yerine Korutürk Cumhurbaşkanı olur. Faruk Gürler olayı kapanır. CHP'de koltuk Ecevit'e geçer. TİP kapatılır. Ayrıca MNP hakkında soruşturma açılır, kapatılır. Fakat MNP Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın dokunulmazlığı olduğu için hakkında düzenlenen dosya ağır ağır işleme konur. Fakat eski MNP'liler tekrar siyasi hayata geçmek için MSP'yi kurarlar: 11 Ekim 1972. Bu sefer de partinin genel başkanlığına Süleyman Arif Emre getirilir. Bu bir ara bekleyiş, genel başkana yeni bir yol açma çeylemi sayılır...

12 Mart dönemi MNP'yi kapatmayı göze almışsa da

MSP'nin bir bakıma "dinci ideoloji" olarak siyasete sunulmasına karşı çıkılmamıştır. MNP'nin kapatılması ve genel başkanı hakkında işleyen prosedür de çeşitli mehafil tarafından değişik yorumlanmıştır. Bu alanda o dönemdeki bir dergi şöyle bir yorumla meseleye açıklık getirmek istemiştir:

"Ankara Selim Sırrı Tarcan Spor Salonunda başlayan kongre "Milli Nizam Marşı" ile açılmıştı. Daha sonra Milli Nizam andı içilmişti. Çember sakallı dini bütün delegeler tarafından.."

"Koskoca spor salonunda tek hakim renk yeşildi. Ne bir Türk bayrağı ne de Atatürk'ün resimlerine rastlanmamıştı. Bu kongrede. Zaten Erbakan Atatürk'ün adını bugüne kadar ağzına almamıştı. Hatta kongreyi izleyen gazeteciler iyice sıkışmışlar ve bir an önce bu azabın sona ermesini dilemeye başlamışlardı. Gazetelerin bu dilekleri kısa zamanda yerine geldi. Kongre devam ederken Siyasal Bilgiler Fakültesinde çatışma çıktığı haberi gazetecilere ulaştı. Onlar da topluca soluğu fakültenin bulunduğu Cebeci semtinde aldılar. Erbakan, gazetecilerin ayrılmasından sonra derin bir nefes almıştı. Artık kongreyi rahat yürütür, istedikleri havaya sokabilirlerdi. Ama herhalde kongreyi izlemekle görevli hükümet komiserini unutmuşlardı. Bol bol laikliğe aykırı beyanlar Atatürk düşmanlığını körükleyen konuşmalar birbirini kovaladı. Teokratik devlet kurma özlemi giderilmeye çalışıldı. Tabii sonunda da işe Cumhuriyet Başsavcısı el koydu. Daha sonra da Anayasa Mahkemesi, Anayasanın başlangıç kısmına, 2,19 ve 57. maddelerine aykırı tutumlardan partiyi kapattı."

"Partinin kapatıldığı sırada Sıkıyönetim de ilan edilmişti. Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, gene Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan TIP yöneticileriyle birlikte MNP yöneticileri hakkında da soruşturma açılması için askeri savcılığa talimat verdi. Soruşturma TCK'nın 163. maddesine göre yürütülüyordu. Soruşturma sonunda da MNP Genel Başkanı Erbakan ile milletvekilleri hakkında dokunulmazlıklarının kaldırılması için hazırlanan dosya TBMM başkanlığına verildi. Ama ne olduysa oldu, dokunulmazlık dosyası komisyonunda eri-

di, gitti. Erbakan bu arada Avrupa'da boy gösteriyor, Almanya'da "Tek Nizam" gazetesini yayın hayatına sokuyordu."

"Dosyanın komisyonda unutulduğu haberi Erbakan'a çabuk ulaştı. Sıkıyönetim Komutanlığı da konuyu daha fazla kurcalamayınca Erbakan tekrar geri döndü. Ama süten ağzı yandığı için yoğurdu üfleyerek yemeğe karar vermişti. Ve tam geri döndüğü sıralarda kurulan Milli Selâmet Partisi'ne kaydolmadı. Ama devamlı geziler yaparak vatani bu partinin kurtaracağını propagandasını yaptı. Seçimlere bir kaç ay kala da resmen partiye kaydoldu." (38)

İşte Cumhuriyet'in 50. yılının kutlandığı bir ayda, Türkiye'de seçimler yapılıyor ve MSP, ilk üçe giriyordu.. Hiç bir parti de iktidar olacak üyeyi kazanamamıştı. Bu durum en çok MSP'nin işine yarıyordu. Mutlak koalisyon olacaktı. Doğal olarak, TBMM'nde 48 üyeye sahip olan MSP, AP veya CHP arasında "Anahtar" rolünü üstleniyordu..

14 Ekim 1973'den itibaren başlayan dönem, ülkenin 115 gün hükümete kalmamasına yemmişti. Çünkü en çok üyeyi alan CHP, MSP ile koalisyon kurmak için aylarca uğraşması gerekti.

Ecevit, 1957'den beri TBMM'nde bulunmuş, CHP'nin bakanlığını yapmış, genel sekreterliğinde bulunmuş ve sonradan da tabandan gelen ses ile "örgütsel" bir çıkışla İsmet İnönü'nün yerini almıştı. MSP'nin lideri Erbakan ise Türk siyasi hayatında yeni idi. Etrafında genç ve tecrübesiz bir kadro vardı. Fakat Erbakan, bir koalisyonda yer alacaksa, "dediğim dedik" olacaktı. Köşke çıkan Erbakan, gazetecilere bir şeyler söylüyor, ama ne demek istediğini, nasıl bir politik gelecek içinde hesap yaptığını kimse anlamıyordu...

Sol basın, CHP ile koalisyona girmesine razı idi. Çünkü TIP kapatılmış, CHP'de "ortanın solu"nda yer alarak "aşırı solcu"lara hizmete koşacaktı. Böyle bir niyet ve istekte en iyi ortak, "tecrübesiz" ortak olarak MSP'den daha iyisi olmazdı, diye düşünülüyordu. "Milliyet" in başyazarı Abdi İpekçi, Erbakan'a MNP'nin devamı olup olmadıklarını, Atatürk hakkında bir çok meseleyi soruyor, ama bir türlü 4) İlk

MSP-CHP koalisyonu imza ediliyor

"açmaz" olacak cevaplar alamıyordu. "Milli Damat" 21 Ekim 1973 tarihli "Milliyet"teki yazısında şöyle diyordu:

"Erbakan, Türkiye'de şariatçı devlet kurma fikrinin serbest bırakılmasını yani "Son tahlilde" bir şariatçı parti haline gelmelerine müsaade edilmesini istiyor. Buna karşılık komünist devlet kurma fikrinin serbest bırakılmasına yani "son tahlilde" bir komünist parti kurulmasına müsaade edilmesine karşı çıkıyor." (39)

Metin Toker'e göre, 1973 seçimleri ile Erbakan, "3. Cumhuriyet"i başlattığını inkâr etmiyor, medeniyetçi ve batılı partinin "doğal ortağı" nasıl olurmuş!. Endişe buradan kaynaklanıyordu.

Erbakan, MSP'nin lideri olarak kurulacak hükümette alacağı yer ve kurulacak ortaklıkta sahip kılınacağı sandalye konu-

sunda önce teşkilatı, daha sonra da TBMM'deki üyeleri ikna etmek durumu ile karşı karşıya kalıyor. Ayrıca Cumhurbaşkanı **Korutürk**'le de, diğer liderler gibi, görüşüyor. Fakat bir türlü koalisyona yanaşmıyor... **Erbakan**'ın bütün meselesi **Demirel**'le olacak gibi gözüküyor. AP lideri ise milletin kendilerine "**Muhalefet görevi**" verdiğini söyleyip, bir koalisyon denemesinden şimdilik kaçınıyor. Ecevit ise "**başbakan**" olmaya kendini hazırlamış durumda, fakat ortada bir "**Erbakan problemi**" var. Sol basın yakınlık duyuyor, sağ basın ise hücum ediyor... "**Yankı**" genel durum değerlendirmesi içinde, **Erbakan**'dan soruyor:

"MNP tecrübesinden yararlanıldığı muhakkak. Seçimler sırasında MSP'ye ilişkin tahkikatların da açıldığı söylendi. Siz bir tehlike görüyor musunuz?"

"Erbakan: Bunların hepsi hakikatle alakası olmayan uydurma sözler. Türkiye demokratik bir ülkedir ve partiler demokrasinin vaz geçilmez unsurlarıdır. Anayasa teminatı altındadırlar. Her parti gibi MSP de kanunların içerisinde çalışmalarını yapıyor. Bugün bizim hiç bir parti hakkında tahkikat açıldığına dair bir malumatımız yoktur. Bunlar MSP'nin getirdiği çok kuvvetli fikirlere karşı çıkamayan partilerin kendi seviyelerindeki seçim taktiklerinden ibarettir."

"Atatürk sözünü hiç ağzınıza almamanız bazı ihtilaflar yaratıyor. Cumhurbaşkanına da "**Atatürk'e itirazımız yok ama O'nu bütün Türk tarihi içindeki yerine oturtmak gerekli**" demişsiniz. Bu noktayı biraz açarmısınız?"

"Erbakan: Bu hususta söylenecek her söz söylenmiştir. Bazı çevrelerin bu meselenin üzerine gelişlerini iyi niyetli bir geliş olarak karşılamıyoruz. Buna lüzumsuz yere milli bünyemizde içerisinde, lüzumsuz ayrılıklar çıkarmak isteyen art niyetlilerin üzerinde ısrarla durmak istedikleri bir konu sayıyoruz. Bu çeşit tefrikacılıklardan memleketimize fayda gelmez. Biz Atatürk istismarcılığının karşısındayız. Partimizin görüşleri defaten açıklanmıştır. Yeniden bir şey söylemeye gerek görmüyorum."

"AP ve DP sizi kendi oylarını alan, en tehlikeli parti ola-

rak görüyor. Günlerdir size karşı bir kampanya açtılar. Şimdi bu kampanya'ya CHP de katılırsa endişe etmez misiniz? MSP kapatılabilir mi?"

"**Erbakan:** Bu muhakemelere istinadan bir memlekette ne demokrasi olur ne de parti olur. Partilerin hepsi kendi görüşlerine dayanarak ortaya çıkmış teşekküllerdir. Birinin ötekini kendine rakip görmesi çok tabiidir. Partiler arasındaki mücadelenin ya da çalışmasının nasıl olması gerektiği kanunlarımızda gösteriliyor. Her partinin bu kanunlar çerçevesinde kendi seviyesiyle mütenasip çalışma yapması gerekir. MSP bunun en güzel örneğini vermiş, seçim kampanyası sırasında toplantılar, ilmi konferanslar şeklinde cereyan etmiştir. Diğer partilerin bazılarının tutumları, milletimizin seviyesiyle mütenasip olmayan yollara girdikleri için bizde üzüntü yaratmıştır. Uydurma haber çıkartmak, fotomontajlar yapmak, aslı esası olmayan broşürler bastırmak, milletimizin milli ve manevi değerlerini tezyif edici ve bu meyanda MSP'yi de tezyif edici tiyatrolar oynatmak gibi yollara sapular. MSP bu seçimde en büyük zaferi kazandı. Geçirdiğimiz tecrübeler gösteriyor ki böyle ard yollara sapmak sadece sapanlara zarar getirir."

"Şimdi sizin için bir bekleme dönemi mi söz konusu?.."

"**Erbakan:** Hiç şüphesiz.. seçim neticelerine göre yürütücü biz değiliz." (40)

Erbakan böyle derken, seçim sonuçlarının şaşkınlığını üzerinden yavaş yavaş atmaya başlayan "sağcı basın" ise, **CHP ile MSP**"nin yapacağı bir ortak hükümet ve icraatın neler doğuracağına dikkatleri çekmek istiyordu. Onlara göre, "**devrim**"ler elden gidecek, "**putlar**" yıkılacakmış.. Ecevit Güresin, "**Hürriyet**"te şöyle diyordu:

"MSP hem varlığını niteliğini hükümete girerek tescil ve kabul ettirmenin çabasıdadır, hem de Atatürk heykellerini hedef alacak. "**Bu putlar kırılacak**" diyebilen anlayışla Cumhuriyet'in 50. yılında nihayet söz sahibi olabilmenin davasıdadır, peşindedir. Suç, vaaz dinleye dinleye duyguları sömürüle sömürüle oy sandığına götürülen vatandaşlarda değil, tüm Anayasal organlarda, ilerici diye anılan baskı gruplarında

hakçası kafaları hala karışık aydınlarımızdadır."

Yine buna benzer bir de 9 Kasım 1973 tarihli "**Hürriyet**" te bir manşet vardı: "**Erbakan, sizi Anıtkabir'de bekliyoruz!**" Ve şöyle deniyordu:

"Yapmalısınız bunu ve eğilmelisiniz Anıtkabir'de.. Sizi Atatürk'ün huzurunda görmek istiyoruz. Çünkü artık demokratik ve çok partili Türkiye Cumhuriyeti parlamentosunun vaz geçilmez unsurlarından olan bir partinin, üstelik iddialı bir partinin başısınız."

"**Dünya**" da Bedî Faik ise, MSP'nin kapatılmasının vebalini aydınlara yükleyip, ver yansın ediyordu:

"Bir Erbakan gelmiş, Atatürkçülüğün üzerinde, hem de tepine tepine gelmiş. Nerede artık, bir Ramazan günü Bursa'da açık aşçı dükkanı bulamayışından dahi Atatürkçülüğün mahvı, harabî türabı perişan olduğu hükmünü çıkaracak kadar ilerici Nadir Nadi? Nerede artık, bir hakim in namazını kıldırmak istemeyen bir yobaz görünce, sokaklarda cübbe sürükleyenler? Memleketi kendilerinin Atatürksüz bırakmak istemelerini unutmışlardır da bizleri memleketi hükümete bırakmak istemekle suçlamağa yeltenir olmuşlardır."

Aynı gazetede bir başka yazar, Mithat Parin de "**Jurnalcilik**" te devam ediyor. "**Asıl korkunç olan**" başlığı altında şu incileri döküyordu:

"Bir Yargıtay başkanı apaçık cereyan eden kızıl eylemleri görmemezlikten gelip de Türkiyeyi tehdit eden tek tehlikenin irtica olduğunu tekrarlayıp durdu diye, cenaze namazını kıldırmamaya kalkışan densiz bir imamın direnişi karşısında, din istismarının politika alanında alabildiğine at oynattığı şu seçim kampanyası sırasında neredeydiler?"

"Yargıtay Başsavcısı Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılan ve hiç bir partinin listesine en az beş yıl aday gösterilmemesi kanun hükmü olan bir Erbakan'ın hem MSP'nin listesinden partili olarak aday gösterilmesi ve seçilmesi hem de seçim sonrası el çabukluğuyla parti genel başkanı oluvermesi karşısında nerededir? Menemcn'de cereyan eden Kubilay olayının kahramanı Mehdi Mehmed'i bile deşsete

düşürecek bir din istismarına sahne oldu. 1973 seçim kampanyası.." (41)

Böyle bir karmaşada, Erbakan 10 Kasım 1973'de "Anıtkabir"e gitti. Ve Erbakan'ın bu törene gelmeyeceğini yayan çevreler de böylece bayağı "üzülmüşlerdi."

Fakat, kayınpederini devirmekten dolayı Ecevit'e kin besleyen Metin Toker, CHP-MSP yakınlaşmasını istemiyor, MSP'yi, "MSP'nin temeli teokratik devlettir ve o hedefe varmak için ezilmişliği kullanmaktadır." derken, "üç sol"un MSP hakkındaki "ezilmişliklerine metafizik çareler arayan ezilmişlerin, varlıksızların partisi" yorumuna da tepki gösteriyordu. (42)

Bunun yanında Erbakan'ın üstüne üstüne gidilmesi, ve bilhassa "laiklik" konusunda basında ve üst kademe yönetiminde devrimlerle birlikte bu hassas konuyu da ortadan kaldıracığı söyleniyor, yer alacağı bir koalisyonda en başta bu "laiklik" konusu gündeme getirip, hükümet içinde çözeceği endişesi yatmaktaydı.. Aslında "laiklik" konusu bir anayasa meselesi idi ve Cumhuriyet'in temel taşlarından biriydi. Aksine bir tutum, ilericilerin tabiri ile "Teokratik" bir yapıya yavaş yavaş kaymayı ivedi hale getirecekti. İşte Ecevit'le hükümet kurmakta, seyirci takımının en çok üzerinde durdukları ve hassasiyetle üzerine eğildikleri konulardan biri de bu "laiklik" konusu idi.. Buna da Erbakan sorulara verdiği cevaplarla bir açıklık getirmişti..

Cumhuriyet Bayramı ile 10 Kasım sırasında, Ankara'da bir gazeteci Erbakan'a soruyor:

"Laiklik görüşünüzü açıklar mısınız? Laikliğe karşı mısınız?"

"Erbakan: Biz laikliğe karşı değiliz. Biz asıl laikliği ortadan kaldıran bugünkü laiklik tabikatına karşıyız. Bugün memleketimizde bütün Batı medeni memleketleri ile asla mukayese edilemeyecek bir laiklik anlayışı, Anayasa'ya aykırı olarak tatbikatta hüküm sürmektedir. Bugün "Allah'a şükür" diyen insan ağır ceza mahkemelerinde inlenmektedir."

"Anayasa'nın 2. fizik çareler arayan ezilmişlerin,

varlıksızların partisi" yorumuna da tepki gösteriyordu. (42)

Bunun yanında Erbakan'ın üstüne üstüne gidilmesi, ve bil-hassa "laiklik" konusunda basında ve üst kademe yönetiminde devrimlerle birlikte bu hassas konuyu da ortadan kaldıracığı söyleniyor, yer alacağı bir koalisyonda en başta bu "laiklik" konusu gündeme getirip, hükümet içinde çözeceği endişesi yatmaktaydı.. Aslında "laiklik" konusu bir anayasa meselesi idi ve Cumhuriyet'in temel taşlarından biriydi. Aksine bir tutum, ilericilerin tabiri ile "Teokratik" bir yapıya yavaş yavaş kaymayı ivedi hale getirecekti. İşte Ecevit'le hükümet kurmakta, seyirci takımının en çok üzerinde durdukları ve hassasiyetle üzerine eğildikleri konulardan biri de bu "laiklik" konusu idi.. Buna da Erbakan sorulara verdiği cevaplarla bir açıklık getirmişti..

Cumhuriyet Bayramı ile 10 Kasım sırasında, Ankara'da bir gazeteci Erbakan'a soruyor:

"Laiklik görüşünüzü açıklar mısınız? Laikliğe karşı mısınız?"

"Erbakan: Biz laikliğe karşı değiliz. Biz asıl laikliği ortadan kaldıran bugünkü laiklik tatbikatına karşıyız. Bugün memleketimizde bütün Batı medeni memleketleri ile asla mukayese edilemeyecek bir laiklik anlayışı, Anayasa'ya aykırı olarak tatbikatta hüküm sürmektedir. Bugün "Allah'a şükür" diyen insan ağır ceza mahkemelerinde inlenmektedir."

"Anayasa'nın 2. maddesinde devletin vasıflarını sayan milli, demokratik, laik ve sosyal tedbirlerin tatbikatta tam aksine kullanılması ve tescil edilmemesi için sarahate kavuşturulması gereklidir."

"Buradaki laiklik tabirinin tatbikattaki haksızlıkları ortadan kaldırmak için dinsizlik manasına olmadığını, dinsizlerin dindarlara baskı yapmasına müsait bulunmadığını, Anayasa'nın 19. maddesi 1,2 ve 3. paragraflarında ifadesini bulan vicdan ve din hürriyetini ve dolayısıyla herkesin hangi şekil ve şart altında olursa olsun, inanışlarına uygun konuşma fikir ve maddesinde devletin vasıflarını sayan milli, demokratik, laik ve sosyal tedbirlerin tatbikatta tam aksine kullanılması ve tescil edil-

memesi için sarahate kavuşturulması gereklidir."

"Buradaki laiklik tabirinin tatbikatındaki haksızlıkları ortadan kaldırmak için dinsizlik manasına olmadığını, dinsizlerin din-darlara baskı yapmasına müsait bulunmadığını, Anayasa'nın 19. maddesi 1,2 ve 3. paragraflarında ifadesini bulan vicdan ve din hürriyetini ve dolayısıyla herkesin hangi şekil ve şart altında olursa olsun, inanışlarına uygun konuşma fikir ve düşün-celirinin şu veya bu bahane ve tefsirle suç sayılamıyacağını gösteren ilmi bir tarafın konması ve bu sara-hatle laiklik adı altında laikliğin imhası tatbikatına son veril-melidir."

"Millî Görüş'ü kısaca tarif eder misiniz?"

"Erbakan: Milletimizin tarihi an'anevi ve bütün manevi değerlerine saygılı olan görüş Millî görüştür."

"Düşünce inanç, hak ve hürriyetleri hakkındaki görüşleriniz?"

"Erbakan: Demokratik rejim bir bütün sistemdir. Düşünce ve inanç hak ve hürriyetleri olmadan demokratik rejimin mevcut olması mümkün değildir. Milletçe çektiğimiz bunalımların kökü de esasen bu noktada yatmaktadır." (43)

Bu görüşler ışığında MSP Genel Başkanı **Erbakan**, CHP ile yapılacak koalisyonda, fikirleri ve hesapları doğ-rultusunda "Taviz" koparmak için başbakanlığa düşüncelirinin şu veya bu bahane ve tefsirle suç sayılamıyacağını gösteren ilmi bir tarafın konması ve bu sara-hatle laiklik adı altında laikli-ğin imhası tatbikatına son veril-melidir."

"Millî Görüş'ü kısaca tarif eder misiniz?"

"Erbakan: Milletimizin tarihi an'anevi ve bütün manevi değerlerine saygılı olan görüş Millî görüştür."

"Düşünce inanç, hak ve hürriyetleri hakkındaki görüşleriniz?"

"Erbakan: Demokratik rejim bir bütün sistemdir. Düşünce ve inanç hak ve hürriyetleri olmadan demokratik rejimin mevcut olması mümkün değildir. Milletçe çektiğimiz bunalımların kökü de esasen bu noktada yatmaktadır." (43)

• Bu görüşler ışığında MSP Genel Başkanı **Erbakan**, **CHP** ile yapılacak koalisyonda, fikirleri ve hesapları doğrultusunda "**Taviz**" koparmak için başbakanlığa nasıl olursa olsun oturmak isteyen Ecevit'le sürekli pazarlıkta bulunuyor. Fakat öte yandan da zemin akıp gidiyor. "**Ortanın solu**" iktidar olsun diye kıvranan genç **CHP**'li kadrolar, MSP'yi gözlerine kestirmeleri bir yana, **Erbakan** da "**Milliyetçiler**"den gelecek tepkileri de hesaplayarak teşkilatla sürekli istişare yapıyordu. Yalnız MSP'de büyük ağırlığı olan ve 1961'den beri TBMM'nde yer alan **Nurcu** ile İlahiyatçı kökenli kişiler, **CHP** ile yapılacak koalisyondan endişe duymuyor değillerdi. Her ne kadar **CHP**, "**Örgütsel**" bir kadro yenilemesine gitmişlerse de, kökenleri itibariyle "**rejimin**" ve "**resmi ideoloji**"nin partisi olma onurunu taşıyor, bu da "**devrimler**" meselesinde milliyetçi ve dinci çevreleri ürkütüyordu. Artık taviz verilecek ne vardı?.. Anayasanın temel maddelerinin değiştirilmesi dahi teklif edilemezdi. Nasıl olur da MSP'nin istekleri ve **Erbakan**'ın buyrukları iktidar olabilirdi?.. Bu sorular çözüm bekliyordu.. İşte **CHP** buna da "**yol ayırımı**" şeklinde yorumlanabilecek bir tarzda son derece ağır ithamlara varacak bir ifade de çıkarını ortaya koymuştu: "**Tarihi yanılğı..**"

Artık **CHP** bıkkınlık ve yorgunluk içindedir. Ocak 1974 girince alternatif ortaya çıkar; **CHP**-**MSP** ortaklığı.. 14 Ocak'ta protokol hazırlanır. **Cumhurbaşkanı Korutürk** de, demokrasinin gereği bu yeni koalisyona "**evet**" diyecek noktaya gelir.

"**Umudumuz Ecevit**" diye haykıranlar artık "**iktidar**"a doğru yürümeye başlamışlardı bile.. 7 Şubat 1974'de **CHP** gibi **MSP** de artık iktidar oluyordu.. **CHP** 1950'den sonra hiç bir şekilde "**tek başına iktidar**" olamamıştı. 1961'den sonra ise bu tür bir ortaklığa da kavuşamamıştı. Bu sefer **İsmet Paşa**'da yoktur. Sahnede "**Cumhuriyet kuşağı**" var..

5) Kabine Köşk'te Korutürk'le

MSP ise yeni bir "siyasi örgüt" durumundadır. "ezilmiş ve horlanmış İslamcılar" demokratikleşme ve siyasi arenada, milliyetçi, muhafazakar sentezci siyasi akımlardan kendilerini soyutlamış bir halde hem parlamentoda hem de hükümettedirler artık...

"Dini inançlarından dolayı kimsenin suçlanamayacağı" bir "ortanın solu" ile "dinci parti" yanyanadır. Artık 31 Mart olayı, Şeyh Sait isyanı veya Menemen hadisesi gibi saman alçı gibi parlayıp sönen ve Siyasi tansiyonu yükselten tartışmalar çıkmıyacak de-

mektir.

Fakat durum hiç de öyle değildi. CHP çoğunluk olmasına rağmen MSP'nin icraatı daha çok dikkat çeker. Bütün gözler Erbakan'dandır.. Çünkü hükümet alışılmışın dışında bir seyir takip etmektedir. Erbakan'ın bakanları eski Cumhuriyet dönemi bakanları gibi de değillerdir, Zira Erbakan, daha 1973 seçimlerinin ardından açıkça "3. Cumhuriyet Dönemi'nin başladığını ilan etmişti. Bu ise olağan dışı bir beyandı. Şimdi ise icraat içinde gerekleri ortaya çıkıyordu.

MSP'li bakanlar namaz kılıyor, Kocatepe Camiinde kırmızı plakalı arabalar park ediyordu. Alkollü içkilere savaş açılıyor, heykellere tepki gösteriliyordu. MSP'liler İmam-Hatip okulu istiyor, dini eğitim ve öğretimin zorunlu kılınması için koltuğuna sahip olmadıkları "Millî Eğitim"i zorluyordu. Artık bakanlıklar arasında "Kararname" pazarlığı sürüyordu.. Hele Erbakan'ın üç aylık bir koalisyonun Başbakan Yardımcısı olarak Suudi Arabistan'a yanına CHP'li bir devlet bakanını da alarak gidip, "umre" yapması ve "ihram"a girmesi büyük gürültülere sebeb olmuştu...

Ecevit için "İktidar çıkarları" hesapları yapılırken, MSP ve Erbakan için "ideolojik" hizmet yapıldığı iddiaları yaygınlık kazanıyordu..

Rahatsızlık baş göstermiş, MSP'nin icraatı huzursuzluk amili olmaya başlamıştı. MSP'nin hükümet içindeki planı ise tamamen "örgütsel" olarak yorumlanmıştı:

"Bizzat bildirildiğine göre MSP hareketini üç merhalede planlamıştır:

- 1) Kadrolaşma,
- 2) Devletleşme,
- 3) İslâm'ın kendi nefis ve memleketlerinde ve feth olunan yerlerde tatbik ve icrasına geçme." (44)

MSP'nin koalisyondaki tavrı ve icraatı bu şekilde yorumlanmış olacak ki, genel affın çıkmasında TCK'nin 141 ve 142. maddelerinin af kapsamı dışında tutulması için yapılan oylamada 20 kadar MSP'li üyenin oy kullanması, koalisyon ortaklığını zedeler bir sarsıntı doğurmuş, "turist ahlâk

götürür" beyanı kadar, MSP'nin "**Nakşibendi Tari-katı**"nın destekçisi bulunması ve İstanbul'da bulunan bir "**çıplak kadın heykeli**"nin yerinden sökülüp atılması yanında koalisyonun üçüncü ayında 19 Mayıs gösterilerinin "**çıplak**" yapılmasına, Millî Eğitim Bakanlığına rağmen karşı çıkılması gibi hususlar, MSP'nin üstüne gidilmesine ve devrimleri hedefinden saptırır bir gelişmenin öncüsü olmasına sebep olmuştur..

Memleket için daha önce "**en büyük tehlike Komünizmdir**" diye ikazlarda bulunanlar bu sefer de MSP'yi ve onun fikriyatını aksiyona dönüştüren koalisyonda-ki icraatı "**en büyük tehlike**" olarak propaganda edilmeye başlanmıştı. MSP iktidardan kaçmıyor, fakat CHP'de "**aşırı sol**" takım bu işin ne pahasına olursa olsun devamını gelecek için gerekli görüyordu.

Başbakan Ecevit'in 6 suç dosyasına karşılık, **Başbakan Yardımcısı Erbakan**ın ise laikliğe aykırı suç dosyaları ile 36 olarak ilan edildiği 1973 Mayıs'ında inkılapları korumayı kendilerini yükümlü görenler tehlikeye işaretin ip uçlarını şöyle veriyorlardı.

"Bugün ise, pembesinden kızılına kadar bütün solun ko-nakladığı CHP, bir yandan anayasa dışı doktrinci fikirlere ya-taklık ederken öte yandan da hürriyetçi demokratik rejimi yıkıp yerine şeriatı dayanank bir devlet kuracağını açık açık söyleyen MSP ile iktidarı paylaşıyor."

"Hükümet tasarruflarında ve alınan tedbirlerde CHP kan-adının MSP'ye vermekte olduğu endişe yaratıcı tavizler, öteden beri korkulmakta olan rejim bunalımının tohumlarını fütursuzca ekmektedir. Sayın Başbakan Ecevit'in, Atatürk'ün üzerinde titizlikle durduğu laikliğin açıkça ihlaline karşı sorum-suz umursamazlığı karşımıza rejim açısından tehlikelerin en büyüğünü çıkarmış bulunuyor." (45)

CHP'nin kendi doktrinine ters düşen bir koalisyon ortağına daha ne kadar "**Taviz**" vereceği yakarması içinde, "**tehlike**"nin boyutları da bir bir gözler önüne seriliyordu:

"Sosyalizm nasıl bir doktrin ise, şeriatçılığı da anlamı

içinde öyle saymak gerekir. Görünüşte birbirine zıt olan CHP solcu takımıyla MSP şeriatçılarının iktidarda bir ortak yönleri var ki, tehlikenin mayasını bu tutumları atıyor. İktidar ortakları, devletin gücünü siyasi nüfuz ve çıkarlarını sağlamak yolunda kullanmada sınırsız bir çaba sarf etmektedirler."

Bu yorum MSP için daha başka yorumlara da izin verdiği gibi, koalisyonun "dinci" kanadını, örgütsel olarak "dışa bağımlı" suçlamasını da gündeme getiriyordu:

"Güneyden gelen bir sol basınç değildir bugün için. MSP'nin bütün sosyal ve toplumsal prensipleri dine dayanıktır. Oysa Marksizm dini red eder. Bu bir sol gösterip sağ vurma oyunudur. Alınan bilgilere göre ülkemizin güney sınırlarında yuvalanmış taassup merkezleri halkını din iman oyalamalarıyla avutan Baasçılarla işbirliği halindedir. Bunların verilen bilgilere göre büyük ölçülerde maddi yardım gördükleri de kesinlikle ifade ediliyor. Güneyden gelen bir basınç var Türkiye'ye ama bu dinsel bir basınçtır ve bu da 1974 Türkiye'sinde iktidarı bölüşen bir siyasi partinin destekçisidir."

Bu açık itham ve saldırılar, masonik çevrelerde giderek sorulu yorumlara varıyordu:

"Yeni CHP, niye katlanıyor bu gerici, şeriatçı, Atatürk düşmanı, dini siyasete alet eden ortağının fütursuz siyasi şımarıklığına? CHP, kendi doktrinine ters düşen bu konudaki MSP'ye daha ne kadar taviz verecek, bu taviz alış verişini hangi sınıra kadar götürecektir?" (46)

MSP'YE TAHAMMÜL EDİLEMİYOR

Önce CHP Genel Başkanı Ecevit'e daha sonra AP Genel Başkanı Demirel'e hükümet kurma görevi verilmiş, bir netice alınmayınca da bu sefer Cumhurbaşkanı Korutürk, kontenjan senatörü Naim Talu'ya görevi yüklemişti. O da başaramayınca, tekrar ikinci tura geçildi ve Ecevit bu sefer, MSP Genel Başkanı ile anlaşıp CHP-MSP koalisyonu 26 Ocak 1974'de vazifeye başlamış, 1 Şubat 1974'de de hükümet

programı Meclis'te okunmuştu. 7 Şubat 1974'de hükümet Meclis'ten güven oyu alıp memlekete hizmete başlamıştı.

Fakat en büyük tepki de MSP içinden gelmiş bazı milletvekilleri içleri kan ağlayarak, hükümete "**olumlu**" oy kullanmışlardı. Çünkü 20 kadar MSP'li üye, TCK'nin 141 ve 142. maddelerinin affa girmesine razı olmadığı gibi, Milli Eğitimi Bakanlığı gibi bir koltuğun solcu bir CHP'liye teslimine rıza gösteremiyorlardı. CHP'nin içten içe "**aşırı sol**"un örgütsel çemberine alındığına inanıyorlardı. Bunun için de parti içinde teşekkül eden ilk muhalefet kanadı "**oylarının dış görüntüsünün beyaz, fakat kendi yönlerinden ise iki yüzü kırmızı olduğu**" ve "**şeytandan şefaahet beklenmez, CHP ile de ortaklık yapılmaz. Adeta kalbimize hançer sokar gibi evet diyeceğiz?**" diyordu. (47)

Koalisyon olmuş, genel bir affın çalışmaları da sürmüştü. Burada da, MSP içinde bir takım ayrılıklar baş göstermiş, parti teşkilatlarında "**CHP'liler bizim namaz kılmayan kardeşlerimizdir, meğer bizde zamana kadar onları yanlış tanımışız. Biz bu tarihi yanlış içinde imişiz.**" diyen üyeler bile çıkmıştı. Yalnız koalisyonda yer alan üyelere komünistlerin affı hakkında "**bu hususta CHP'ye bizim sözümüz var**" diyecek kadar açık davranıyorlardı. Fakat bu tür tavırlar MSP'lilerin içinde de ithamlara ve kavgalara kadar varıyor, bazıları da "**bizi CHP'ye daha hangi meselelerde sattınız**" şeklinde ağır ithamlarda bulunuyorlardı.

15 Mayıs 1974'de af konusu çözümlenmiş, fakat CHP, Anayasa Mahkemesi'ne giderek, affa ortada kalan solcuların affını da sağlamıştı.

Şimdi itham ve sürtüşmeler başlamıştı. Çünkü MSP içinde, yönetime "**kılıçla düzeltme**" eylemine girişebilecek bir muhalif grup oluşmuştu.

Bir de MSP'li bakanların uyumlu ve mülayım bir dindarlık içinde görülmemiş bir icraat göstermeleri, solcuları rahatsız etmeye başlamış, bir kısım MSP'lilerin "**namaz kılmayan kardeşler**"e af sırasında gösterdikleri itimatsızlık, bunların da-

ha çok TCK'nın 163. maddesini dikkate aldıklarını ortaya koymuştu..

Solcular da aftan sonra, **Can Yücel** gibi şiir diziyordu:

"Eninde sonunda affı verecekler bize..

Ammaaa. Biz onları,

Biz onları affetmiyəcəğiz, azizim." diyordu.

Daha fazla olarak CHP'li Mustafa Üstündağ, MSP'nin sermaye yapa yapa Mcclis'e geldiği İmam-Hatip Liseleri meselesinde dikkatli hareket etmiyor, binası yapılmış yerleri açmıyor, solcu tayinleri ile Milli Eğitimi bir solcuörgüt havasına büründürüyordu. Bu da bir kısım MSP'lilerin bakan hakkında "gensoru" vermesine vesile oluyordu.

Ötc yandan da sol ve aşırı sol da MSP'den bıkmıştı. Bu koalisyonun sürmesini istemiyordu..

Önceleri "cici MSP" iken neden üç ay içinde MSP "tu kaka" olmuştu!.

Bir yandan Kıbrıs'ın nerede ise yarısı alınmış solcu başbakan büyük bir zafer kazanmıştı. MSP'nin oyuna geldiği TRT'de genç bir TIP'li gelmişti:

İsmail Cem.. Bir de haberler müdürlüğüne eski bir sosyalist CHP'li bakanın oğlu, **Mehmet Barlas** getirilmişti. Milyonlarca insana "ilericilik ve solculuk" fikirleri ekrandan aktarılıyordu. Fakat masonik çevreler ile sol çevreler "laiklik" konusunda rahatsız oluyordu.

Bir de hükümetin başı olarak **Ecevit**, İskandinavya ülkelerini ziyarete gitmek ister, Kıbrıs fatihi olarak dışarda itibar sağlamak isterken vekalet görevini de Devlet Bakanı **Orhan Eyüboğlu**'ya vermek ister. Halbuki başbakan yardımcısı olarak vekalet **Erbakan**'a verilmelidir. Bu olmayınca da gürültü kopar. Yani koalisyon çatırdamaya başlar. Böyle günlerde, böyle bir ortamı hazırlayan siyasi yapıyı başka kalemlerden irdelemek gerekir. Çünkü içerdeki "siyasi yanlışlığı" tamamen siyasette "bitmeyen savaş"a dönüşmüştür:

"Türkiye'de yıllar boyudur, dindarlar değil, dincilerle, ileriye dönük, devrime inanmışlar arasında çetin bir savaş devam

edip gitmektedir.. Tanzimat'tan beri, Birinci ve İkinci Meşrutiyet dönemlerinde hatta Atatürk döneminde bile kah kanlı, kah kansız sürdürülen bu çekişme hala durmuş değildir. Aksine bir yandan Arapçılıkla, Müslüman kardeşliğiyle karışan, bir yandan Türkçülükle bağdaşmak yollarını arayan dincilik akımları, politikada da mihraklar, sağlam dayanaklar elde etmiş, nihayet 14 Ekim seçimleriyle teşkilatlı bir parti görünümü içinde iktidarda söz sahibi olabilecek hatta yürütmenin nabzını kontrol edecek hale gelebilmiştir."

"Aslında elde edilen bu sonuç yılların rüyasıdır, yılların özlemidir. Günümüzde siyaseti dincilik için kullanmaktan başka yol bulunmadığını Nurculuk ve Ticanilik gibi pasif davranışlarla özlemlerin gerçekleşmeyeceğini kavrayanlar, Orta Doğu'daki gelişmelerden, Türkiye'deki demokratik şaşkınlıktan, kavram kargaşasından yararlanmayı, doğrusu istenirse, iyi becermişler, bir tarafa (CHP'ye) solcu, hatta komünist damgasını vururlarken karşı parti ve partileri renksizlikle suçlayıp ve kendilerini ise Millî Görüşle boyayıp aradan sıyrılıvermişlerdir."

"Ne var ki, bu parti yani MSP kurulduğu sırada da tam anlamıyla özdeşlik gösteriyor değildi. İçinde, saf İslâmcılık yönünde inançlı olanlar, dini inançlarını içtenlikle sürdürenler, yobazlıkla ilişkileri bulmayanlar mevcut olduğu gibi Arapçılığın etkisi altında kalanlar, Hoca'nın kar helvasına benzeyen Arap sosyalizmini benimseyenler de vardı. Üstelik araya, hem birtakım mutaassıp tarikat teşkilatçıları, hatta başları, hem ekonomik zayıflığını gidermeye çalışan bir kasaba tüccarı, hem de ona buna kızıp değişiklik isteyenler de karışmıştı."

"İşte böylesi bir parti yeni parlamento yapısı içinde, seçim sonuçlarının sürpriziyle kilit veya anahtar biçimi aldı ve en soldaki CHP'yle ortaklaşa hükümet kurması adeta kaçınılmaz hale geldi."

"CHP yöneticilerinin tarihi yanılıgısı aslında buradadır. Onlar MSP gerçeğini sadece sosyo ekonomik açıdan ele almışlar, karmaşık dincilerin kilit parti şeklindeki başarılarını, 50 yıllık Cumhuriyet yönetimine, katı devrimciliğin tepkisine

bağlamıştır, seçim heyecanı ile halitanın tahlilini yapmadıkları ve kendilerine de fazlaca güvendikleri için, elleriyle birlikte kollarını karşı tarafa verebilmişlerdir. Oysa biraz inceleme, biraz araştırma biraz da yakın yılların hatırlanması daha tedbirli davranılmaya yeterdi de artardı. Zira MSP grubunda inançlılar vardı, gerçekten ezilmişlerin temsilcileri kendilerini dincilerin sihrine kaptırmışların vekilleri vardı. Ama aynı zamanda tarikatle siyaseti, siyasetle dinciliği kişisel çıkar ve ihtiraslarına göre yürütmek isteyen üç kağıtçılar da vardı. Ve kilit noktalarını tuttukları için dialoglar sadece bunlarla kurulmuştu."

"Sonuç ortada. "Tarihi ve siyasi yanlış" önyargısı tarihi CHP'yi yalnız son Af Kanunu'yla değil daha önceki tutum ve davranışlarıyla da bir kör dönemece getirmiştir. Eğer önyargı hala değişmez, birtakım masa başı pazarlıklarıyla meseleler tekrar pamuk ipliğine bağlanırsa korkarız. CHP şu kısa dönemde de siyasi yanlışların rekortmeni olacaktır." (48)

CHP bu dönemde, MSP ile yaptığı koalisyonun nimetlerinden istifadeyi sağlamakta, ileriye gitmekte becerili bir yöntem takip etmiş, bir yandan MSP yatırım ağır sanayi ve fabrika yapan fabrika teknolojisi ile uğraşırken CHP de devletin yapısında "sosyal demokrat" değişikliğe gidiyor, bu arada Millî Eğitimde "Köy Enstitüleri"nin yapısına uygun ve sol içerikli eğitim ve öğretim gelişmeleri ile kadrolaşmasına adım adım yaklaşıyordu. Bu cümleden olarak Millî Eğitim Bakanı hakkında Haziran 1974 başlarında baş gösteren "gensoru önergesi" tartışmaları, MSP'nin de içten gelen baskılarla taraf olmasına yetmiştir. CHP, Millî Eğitim ile kültür işlerine ağırlık vermesi, ülkede aydın ve düşünür kişilikli ranılmaya yeterdi de artardı. Zira MSP grubunda inançlılar vardı, gerçekten ezilmişlerin temsilcileri kendilerini dincilerin sihrine kaptırmışların vekilleri vardı. Ama aynı zamanda tarikatle siyaseti, siyasetle dinciliği kişisel çıkar ve ihtiraslarına göre yürütmek isteyen üç kağıtçılar da vardı. Ve kilit noktalarını tuttukları için dialoglar sadece bunlarla kurulmuştu."

"Sonuç ortada. "Tarihi ve siyasi yanlış" önyargısı tarihi CHP'yi yalnız son Af Kanunu'yla değil daha önceki tutum ve

davranışlarıyla da bir kör dönemece getirmiştir. Eğer önyargı hala değişmez, birtakım masa başı pazarlıklarıyla meseleler tekrar pamuk ipliğine bağlanırsa korkarız CHP şu kısa dönemde de siyasi yanlışların rekortmeni olacaktır." (48)

CHP bu dönemde, MSP ile yaptığı koalisyonun nimetlerinden istifadeyi sağlamakta, ileriye gitmekte becerili bir yöntem takip etmiş, bir yandan MSP yatırım ağır sanayi ve fabrika yapan fabrika teknolojisi ile uğraşırken CHP de devletin yapısında "sosyal demokrat" değişikliğe gidiyor, bu arada Millî Eğitimde "Köy Enstitüleri"nin yapısına uygun ve sol içerikli eğitim ve öğretim gelişmeleri ile kadrolaşmasına adım adım yaklaşıyordu. Bu cümleden olarak Millî Eğitim Bakanı hakkında Haziran 1974 başlarında baş gösteren "gensoru önergesi" tartışmaları, MSP'nin de içten gelen baskılarla taraf olmasına yetmiştir. CHP, Millî Eğitim ile kültür işlerine ağırlık vermesi, ülkede aydın ve düşünür kişilikli bir kuşağa umut bağladığının işaretleri oluyordu. Bakan Üstündağ hakkında istenen "gensoru" nun gerekçesi de şöyle özetleniyordu:

"Eğitim işlerimizin millilik niteliği tehlikeye girmiş ve eğitim topluluğu içinde huzursuzluk doğmuştur."

CHP kanadı ise bu fikre katılmıyor, Millî Eğitimin eskisinden daha çok "milliyetçi" olduğu vurgulanıyordu. Sol çevrelerde ve CHP'de bakanının düşürülme korkusu daha çok MSP içindeki "isyancı yirmiler" den geliyordu:

"Bu durumda, MSP'nin sayısını ve sorumluluk ölçüsünü bilmek yeniden önem kazanıyor. Partinin kendi açısından da önemli bir dönüm noktası bu. Yöneltilen "şeriatçılık" itibar kuşağa umut bağladığının işaretleri oluyordu. Bakan Üstündağ hakkında istenen "gensoru" nun gerekçesi de şöyle özetleniyordu:

"Eğitim işlerimizin millilik niteliği tehlikeye girmiş ve eğitim topluluğu içinde huzursuzluk doğmuştur."

CHP kanadı ise bu fikre katılmıyor, Millî Eğitimin eskisinden daha çok "milliyetçi" olduğu vurgulanıyordu. Sol çevrelerde ve CHP'de bakanının düşürülme korkusu daha çok

MSP içindeki "isyancı yirmiler" den geliyordu:

"Bu durumda, MSP'nin sayısını ve sorumluluk ölçüsünü bilmek yeniden önem kazanıyor. Partinin kendi açısından da önemli bir dönüm noktası bu. Yöneltilen "şeriatçılık" ithamları karşısında "Milli Eğitim" anlayışının ne olduğunu, renksizliğe karşı savunduğu "milli" renkten ne anladığını belirtmenin zamanıdır şimdi. Gerçi 163. madde af kapsamına girmiştir ama. Ceza Kanunu'ndan henüz çıkmamıştır. Asıl öncemlisi, af, suçları değil, cezaları ortadan kaldırdı. Hele "parti suçları" diyebileceğimiz ve Cumhuriyet Başsavcısının Anayasa Mahkemesine başvurmasında gerekçe olarak kullanılabilir suçlar henüz kayıtlarda duruyor. Af, kişileri kurtardı ama, partiyi kurtarmış sayılamaz. MSP, hala parti olarak geçmişteki ve gelecekteki davranışlarıyla "şeriatçı" olmadığını yani devlet düzenini din kurallarına dayandırma amacı gütmeyeceğini göstermek zorundadır."

İlhamları karşısında "Milli Eğitim" anlayışının ne olduğunu, renksizliğe karşı savunduğu "milli" renkten ne anladığını belirtmenin zamanıdır şimdi. Gerçi 163. madde af kapsamına girmiştir ama. Ceza Kanunu'ndan henüz çıkmamıştır. Asıl öncemlisi, af, suçları değil, cezaları ortadan kaldırdı. Hele "parti suçları" diyebileceğimiz ve Cumhuriyet Başsavcısının Anayasa Mahkemesine başvurmasında gerekçe olarak kullanılabilir suçlar henüz kayıtlarda duruyor. Af, kişileri kurtardı ama, partiyi kurtarmış sayılamaz. MSP, hala parti olarak geçmişteki ve gelecekteki davranışlarıyla "şeriatçı" olmadığını yani devlet düzenini din kurallarına dayandırma amacı gütmeyeceğini göstermek zorundadır."

"Bu açıdan bakınca kendisine bağlı kuruluşların tutumu açısından asıl gensoru hedefi olabilecek olan bir bakanlık MSP'nin elindeki Devlet Bakanlığıdır. Oraya bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayınladığı "Hutbeler" adlı kitabın 180. sayfasını açınız. Siz, istediğiniz kadar "Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu"nu çocuklarınıza öğretmeğe çalışın, o kitapta göreceksiniz ki, "Milli Hakimiyet, kitabımızın ve Peygamberimizin gösterdiği yoldur." Türkiye laik bir ülkedir ama,

aynı resmi kitabın 217. sayfasına bakarsanız, "İslâmdan başka dinlere rağbet edenler tam bir sapıklık içindedirler."

"CHP-MSP ortaklığı en çok, Türkiye'nin yenileştirici kadrolarıyla dinlerinc bağlı halk yığınları arasında uçurumun giderilmesi bakımından önem taşır. Bu konuda geçmişin yanlışlarını kopmalarını ve endişelerini ortadan kaldırmak ancak her iki partinin sorumlu işbirliğiyle başarılabilir. MSP'nin bu bakımdan atabileceği adımlar, ancak CHP gibi son yıllarda laikliğe bağlılığı herkesce kabul edilen bir partinin güvencesi altında gerçekleşebilir. Başka herhangi bir ortaklığın "Vicdan özgürlüğü" diye atacağı adımlar "şeriatçılığa dönüş" olarak hemen sırtır ve paratonersiz kalmış bir MSP üzerine çok fazla şimşek çeker." (49)

Artık işler iyice sarpa sarmıştır. Suçlamalar daha çok MSP'ye olmakta, işe Atatürkçülük ve devrimler kaulmıştır. Avrupa'daki batılı hayattan Türkiye'nin kopması korkusu başlamıştır. Avrupa'lılar, Başbakan yardımcısının Kudüs'ten bir "İslâm Şehri" olarak bahs etmesinden ve İslâm dünyasına yaklaşma eğilimlerini göstermesinden siyonist emelleri zedeler tarzda endişe duymaktadırlar.

İşte işe, MSP'nin tarikatçılık yolunda "Nakşibendilik"e dayandığı vurgulanıyordu. Bunun ortaya aulması da "genel af"ın gündeme geldiği sıralarda olması, ve dayanak olarak da İstanbul'da bulunan İskenderpaşa Camii İmamı Mehmet Zahid Kotku'nun "komünistler" in affına "red" oyu verilmesini "emr" etmesi oluyordu.

Korku başlamıştı. Yalnız dikkatler de bu sefer "tarikatçılık" araştırmasına yönelmişti.

"..Hükümetin MSP kanadı içinde bir kazan kaynatılıyordu. Erbakan kaynatılan bu kazanı söndürmeye çalışıyor ama bir türlü başarılı olamıyordu. Kazanın ateşleyicisi İstanbul'un Fatih semtindeki İskenderpaşa Camiinin imamı Mehmet Efendi (Kotku) idi. Mehmet Efendi, Erbakan ve taifesi üzerinde etkili olabilecek tek adamdı. (...) Ve Türkiye Cumhuriyetinin 50. yılını kutladığımız bir zamanda Nakşibendiler politikaya karşıyorlardı. Cami küçüktü ama cemaatı oldukça boldu. Bura-

da namaz kılanların tümü beyaz takki giyiyorlardı. Erbakan Hocamız da beyaz takke giyiyorlardı. (...) Evine girerken ellerinde gül bulunan iki çömezi, imamın bir emri olup olmadığını soruyorlar ve gülleri imama başlamıştır.

"Biz politika değil, Allah'ın bahş ettiği şu latif güllerle uğraşırız. Bizim dünya işleri ile ilgimiz yoktur. Politika bizim işimiz değildir." diyordu. Ama CHP-MSP koalisyonu ilgili verdiğimiz bazı bilgileri can kulağı ile dinliyordu. Hele önümüzdeki Haziran ayında yapılacak olan Millî Eğitim şurasında, CHP'nin getireceği Millî Eğitimle ilgili tüm önerilerini öğrenmek istiyordu. Bu konu Mehmet Efendi'yi çok ilgilendiriyordu."

".. Bu 20 MSP'li Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'dan (rivayette göre) Türkiye'de Kur'an kurslarının devlet tarafından himaye görmesini ilk orta ve liselerde Kur'an uzatıyorlardı. Mehmet Efendi güllere hayran hayran bakıyor ve:

Bunun yanında, MSP'li bakanların yaptıkları icraatlarda en çok dikkati çeken hususlar sanayi yatırımlarından çok, inanç ve hayat tarzındaki yaptırıcı hareketleri olmuştur. Nitekim Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın yaptığı faaliyetlerden ötürü, adı "**Sansür Bakanı**" olarak ortaya atılmış, kendisine; "**insan resmi günah mıdır, değil midir?**" şeklinde sorulan bir soruya:

"**Bu benim inançlarımla ilgili bir şey.**" şeklinde cevap vermesi, kendisinin eski bir vaiz olmasından ileri gelse gerekir. (51)

Artık MSP'nin koalisyon ortağı CHP ile aralarına fikri yönden ve devlet çarklarını döndürmede "**kara kedi**" girmişti. CHP Kıbrıs olayını oya tahvil etme yollarını ararken, MSP de kendine düşen görevi ifade geri durmuyordu..

6) Kıbrıs Harekâtı'ndan sonra, Denктаş Erbakan'ı ziyaret ediyordu.

MSP-CHP KOALİSYONU ÇATIRDIYOR

Masonik ve sol çevreler devamlı bir "uyumsuzluk" propagandası içinde MSP'yi "rejim dışı" sayma ve "ofsayit"e düşürme çalışmalarına girişmişlerdi.

Artık "tarihi yanlış" olayını doğuran MSP için yorumlar dehşetli olmaya başlamıştı:

"Aslında MSP ile CHP'nin nikah kıyması hormon ahenksizliği veya kan grubu tutarsızlığı yüzünden düşmeye mahkum ceninlerin ana ve babalarının evlenmelerine benziyor. (...)"

"Millî Selâmetçiler, kararnameleleri sümenlerin altına tutarak, sırası gelince memleket kamuoyuna yersiz dedikodular yayarak, İslâmiyetin neyh ettiği yalanla karışık gıybetle (başka-

larına zem etmek) baş vurarak, bu nikahın devamını imkansız hale daha işin başında getirmişti." (52)

CHP'nin sol ekibi de "MSP'yi yanımızdan atalım, gerekirse seçime gidelim." sloganına sarılıyordu.

Masonik çevreler de olaya bir başka cepheden bakıyordu:

"CHP'nin bir türlü gerçekleştiremediği "kadro hareketi" MSP tarafından ustalıklı yapılıyordu. Sekiz aylık ortaklığın gerçekleştirdiği 89 yüksek dereceli memur atamasında ağırlık da MSP kanadındaydı. (...)"

"MSP'li bakanların içi de bir başka alemde. Tuvaletlerde ta-kunyalar havlular asılıyor, ceplerde kâbe yeşili mendiller taşıyor, ezan saatlerinde ise müsteşar odaları toplu namazların kılındığı küçük mescidler haline geliyordu. Hatta hatta, bazı ba-kanlar öğle namazlarında memurların, müdürlerin önüne geçip "hocalık" görevini de eda eder olmuşlardı. CHP'li milletvekili ve senatörler, gözleri şaşkınlıkla açılardan bu manzaralara tanık oluyorlar. Özellikle sol kesimin "din devlet işlerine karıştırılıyor." eleştirileri hükümetin CHP'li kanadına kadar uzuyordu." (53)

"Gittiği yerlerde "Kıbrıs Fatihî" olarak karşılanan Erba-kan ve MSP'li bakanlar, Kıbrıs'ın ilhak edilmesi gerektiğini öne sürüyorlar. Bu konuda beyanatlar veriyorlardı. Bu ise CHP'nin tezine ters düşüyordu." (54)

"Ecevit basın toplantıları düzenleyip Erbakan'dan neler çektiğini anlatırken, Erbakan: "şimdi istifa zamanı değil, çalışma zamanıdır. Biz uçak fabrikası yapacağız." diyordu." (55)

O sıralarda tutuklu bulunan Said-i Nursi'nin talebele-rinden Hüsrev Altınbaşak'ın hapisten kurtarılması için Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın girişimleri, dikkat çekiyor. Di-nin devlet işlerine karışması diye yorumlanırken, CHP içinde de iç çalkantılar bölünmeler baş göstermişti.

Bu iki partinin içte doğan bunalımları, Başbakan Ecevit'in İskandinav ülkelerine yapacağı ziyaretin karnamesine MSP'li bakanların imza koymaması, Başbakana vekaletin Erbakan ta-rafından üstlenmesine CHP kanadınının izin vermesi, 7 Şubat

1974'de başlayan Cumhuriyet döneminin en ilginç koalisyonun son bulmasına sebep olmuştur. MSP'nin tavrı karşısında Başbakan Ecevit'in istifasını Cumhurbaşkanı Korutürk'e sunması ile CHP-MSP koalisyonu bitiyordu:

Böylece 18 Eylül 1974'den itibaren 206 günlük bir buhran başlamış olacaktır. Önce, Mecliste en çok üyesi bulunan CHP'nin genel başkanına hükümeti kurma görevi verilir. Başaramaz. AP'nin genel başkanından sonra üçüncü parti durumunda bulunan MSP'nin Genel Başkanı Erbakan'a hükümet kurma izni verileceği beklenir. Bu da olmaz. Çare olarak müstakil bir üyeye bu görevin verilmesi uygun görülür. Bu arada Batı dünyası ile ittifakları olan Türkiye'ye bir çok geliş-gidişler olur. Sonunda kontenjan üyesi Sadi İrmak'a hükümet kurma görevi verilir. Gerekli oyu alabileceği "ümid"i verilir. Fakat, Sadi İrmak Hükümeti Meclis'ten ancak 17 oy alabilir. Desteksiz bir hükümet, sadece genel bütçeyi çıkarmak için çalışır. Her şey askıda kaldı..

1974 sonlarında eski ve köklü mason Celâl Bayar devreye girer ve bir "Millî Cephe" havası estirilir. Bu sefer, Demirel'in bekleme müddeti bitmiş gibi bir sinyal verilir. CHP ile DP dışında bir dörtlü koalisyonun hesapları yapılır. Eski ve eski yazı bilmeyen Meclis Başkanı Ferruh Bozbeyli kaybeder. CHP ile bir ortaklığa girmesi ise, kendi seçmeni için bir intihar gibi görülür. O zaman Demirel, Erbakan, Fevzioglu ve Türkeş bir araya gelir. Kabine'deki üyelerin denklemini sağlarlar ve kurdukları hükümet de 12 Nisan 1975'de meclis'ten güven oyu alır...

Ülkede ne bir erken seçime gidilebilmiş, ne de Ecevit, tek başına iktidara gelme olanağını bulmuştur. Yine koalisyon dönemi başlamıştır. Fakat bu sefer "Milliyetçi Cephe" daha ağır baskı ve ithamlarla karşı karşıya gelmiştir. MSP-eski kadrolarını korumuş, fakat CHP'nin tayin ettiği kadroların sökülüp, atılması ise diğer üç partiye düşmüştür. CHP eskiden beri devletin partisi görünümünde idi. Bu sefer ise sol ve aşırı sol güçlere devlet kapılarını açmıştır. Onları temizlemek de MC'nin görevi idi. Suçlamalar MSP'ye yönelik ise de MSP bu

sefer de ortaklıkta yerini ikinci sırada almıştı. Sağ olsun, sol olsun, her koalisyon denemesinde "**anahtar rolü**"nü koruyordu...

Yalnız bu 1. MC iktidarında en zor şartları yaşayan yine MSP olmuştur. Çünkü bu sefer, sağ kesim kadar sol kesim de MSP'yi "**tutuculuk**"la suçlamaya başlamıştı...

MSP kendi çizgisi ve imkanları ölçüsünde tuttuğu yoldan sapma göstermiyor, arzuladığı "**Ağır Sanayi**" konusunda taviz vermiyordu..

MSP'liler Erbakan için kitaplar yazmış, "**tek adam**" olarak bu dönemde Erbakan'ı gündeme getirmişlerdi. (56)

MSP Genel Başkanı Erbakan, CHP ile yaptığı koalisyonda gerçekleştirmediği bir çok mesele vardı. Bunları bir türlü çözememişti. Yine kurulan dördü koalisyondaki icraat bunun bir bakıma denemesi olacaktı. Erbakan açıkça şunları istiyordu:

"Üç tane şartımız var ki, bunlardan vaz geçemeyiz: Sömürüye müsaade edemeyiz, tahakküme, fikir ve inanç hürriyetinin önüne çıkılmasına müsaade edemeyiz. Ve idarci maslahatçılığa daima karşıyız. (...) Biz ahlakçı ve maneviyatçıyız. En büyük chemmiyeti ahlak ve maneviyata vereceğiz. Biz tarihimize bağlıyız. Biz her türlü taklitçiliğin karşısındayız. Biz milletimizin an'ane ve örflerinin hürmetle muhafazasında zaruret görüyoruz."

"İktisadi sahada, israflar kaldırılacaktır, sömürücü faiz kaldırılacaktır. Milletün bankalarda bulunmuş olan paraları, birikmiş paralar kim faydalı iş yapacaksa ve kime lazımsa ona verilecek ve bütün yurt sathının kalkınmasına tahsis edilecek bir mahdut zümreye değil. Fabrikanın sahibi o bölgelerde bulunan insanlar ve de fabrikalarının içinde çalışan işçi kardeşimiz olacak. Yurt kalkınmasında iki gün birbirinden ayrı olmayacak azim ve aşk ile inançla hareket edecek, ruhlu bir millet olacağız." (57)

1975 Nisan'ı başlarında "**Milli Cephe**" koalisyonu Meclis'ten çıkmış bir bütçe bulur... Sadi Irmak Hükümeti artık istifa etmiştir. Ecevit havayı yoklar, ama olmaz. Bu sefer de Demirel devreye girer...

7) Yeni bir hükümet için Erbakan-Demirel basın karşısında

İLK "MİLLİYETÇİ CEPHE" HÜKÜMETİ

Dörtlü koalisyon kurulacak ve Demirel tekrar başbakan olacak. Fakat dört partinin oyu 226'ya yetmemektedir. Bu durumda ilk mebus transferleri görülür. DP'den kopmalar olur ve "MC" rahatlar.

Böylece "dörtlü koalisyon" 12 Nisan 1975'de güven oyu alır. Bu yeni ortaklık da 5 Haziran 1977'ye kadar sürecektir. Hem de arada bir kısmî senato seçimini de alarak. Hem de 218 red oyuna karşılık 222 oy alarak.

Ekim 1975'de yapılan senato seçimlerinde 25 üye senatoya seçildiğini ileri süren MSP, 2'de kalırken, AP bu sefer 27 sen-

atörle CHP'ye iki fazlalık sağlar.

MSP'liler fabrika kuruyor sanayi ve yatırım alanlarında gelişmeler görülüyor, fakat şikayetler de artıyor. MSP Genel Başkanı Erbakan bu ikinci koalisyonda bakanlarının bir kısmını değiştirmiştir. Yeni simalar ortaya çıkmıştır.

Kredi ve teşvik alanlarında MSP'lilerden şikayetler duyulur. 1969'dan beri çile çekenler iş alanı açıyor, fabrika kuruyor ve küçük sanayii "Milli Görüş" istikametinde geliştiriyor.

Ve en çok tenkit alanı da "laiklik" konusu oluyordu.

Bu konu 1969'dan beri, yani Erbakan'ın Konya'dan bağımsız aday olmaya soyunduğu dönemden beri güncelliğini koruyordu. CHP ile ortaklıkta bir nebze "suskunluk" olmuş, "dincilik" yaygarası sönmüş gibi bir hava doğurmuştu. Bir yandan "Milliyetçilik" akımları sol tarafından "Faşizm" damgasını yerken öte yandan da "sol" hareketler giderek "Marksist" bir görünüm ve eyleme dönüştüğü fark ediliyordu. Etki ve tepki ölçüsü içinde, MSP lideri Erbakan bir şeyler yapmak istiyordu. Yeni Adalet Bakanı İsmail Müftüoğlu şöyle diyordu, bu yeni dönemde:

"Komünizm, anarşi ve bölücülük önlenecek, Anayasa nizamı korunacak." (58)

Fakat, o sıralardaki gazetelerin başlıklarına bakılınca, "Bizim Radyo"nun sol faaliyetlere yeni sinyaller vermeye başladığı görülüyordu. Bu durumda, MSP'nin "cici"liği ve sol için "cazipliği" ortadan kalkmış oluyordu.. Çünkü Erbakan, 1969'da dediklerine eş Başbakan Yardımcısı olduğu dönemde yine aynı "seyyaliyet" içinde bulunuyordu. Böyle bir siyasi liderden de tedirginlik duymak siyasi çevrelerde olağan bir meseleydi. Çünkü beş yıl içinde Erbakan çizgisini belli etmiş, ilk koalisyondan sonra, bu ikincisinde de aynı yolu izlemişti.

MSP'nin lideri Prof. Dr. Necmettin Erbakan, 1969'da aynen şöyle diyordu:

"Türkiye'de Anayasa tam bir din ve vicdan hürriyeti tanımıştır. Ancak bu hürriyet 163. madde ile kısıtlanmıştır. Bugün Türkiye'de bir vaiz kalkıp "faiz haramdır" diye vaaz verir ve tevkif edilir. Bu gibi sözler yüzünden 10 binden fazla

din adamı mahkemelerde hapisanelerde sürünmektedir."

"Bizdeki din hürriyeti hiç bir batılı ülke ile mukayese edilemez. Ancak Rusya ile mukayese edilebilir. Risaleci Nur okudu diye adamı tevkifat. Olur mu böyle şey? Ne diye cuma günleri tatil yapmıyoruz da pazar tercih ediliyor? Pazar günü Hıristiyanlar kiliseye giderler. Cuma günü tatil yapılırsa da Müslümanlar rahatça camie gitseler olmaz mı? Ne mecburiyeti var bu milletin bu zulmü çekmeye?"

"Bu 163. madde kaldırılmalı, din hürriyeti mutlaka Müslümanlara verilmelidir."

"Bütün batılı ülkelerde din siyasete hakimdir. Hatta İsrail'de din devletin de üstündedir. Dinle devlet ayrı şeylerdir birleşmez, boş laftır. Dinle devlet aynıdır, beraber yürür. Ayrımlarına imkan yoktur."

"Hilafetin gelmesinin bir çok büyük faydaları olabilir. Siyasal faydaları da.. Ben illa gelsin iddiasında değilim. Amma millet isterse her şey olur. Herşey olur."

"Ancak bu fikirlere bir tabu gibi göstermekten de bir fayda gelmez. Türkiye'de artık her konu medeni insanlar seviyesinde görüşülebilmelidir.

"Atatürk'ün halifeye yazdığı mektup onun Halifeye nasıl hürmet beslediğini ortaya koymaktadır. Hem Atatürk, din aleyhine değildi ki. Kur'anı Kerim'in okunmasını da severdi."

"Dünyada üç türlü istikamet vardır. 1- Komünizm 2- Siyonizm 3- Her milletin kendi milliyetçiliği ve mükaddesatçılığı.. Biz üçüncü yolu tercih etmek mecburiyetindeyiz. Şimdiki yol, Türkiye'yi felakete götürür. Solcular yanlış hareket ediyorlar." (59)

Şimdi solcularla yapılan koalisyon bitmiş, MC dönemi başlamıştır. Sol iktidarla yapılan koalisyonda "din görevlilerinden ekonomik ve sosyal kalkınmada yararlanılacağına bildirilmesi tutarlı bir görüş" olmadığı (60) kanıtlandığına göre, tek çıkar yol, yeni bir koalisyondur Erbakan'a göre:

"Bugün için ise gidilecek yol, demokratik hayatımızın halen gelip dayandığı merhaleyi aşmasını başarıma yoludur. Bu

yeni merhale partilerin bir araya gelerek koalisyon kurnaları ve müşterek bir program içerisinde birlikte çalışabilmeleri merhalesidir. Bu merhalenin aşılması için partilerin şahsiyati bırakıp milli menfaatler için fedakarlıkta bulunabilmeleri gerekmektedir." (61)

Bu sözler bir yılbaşının arefesinde söyleniyor, ülkede herkes ve her kesim karamsar tablolar çiziyordu..

Ama dört ay içinde dördü "MC" ortaklığı da kurulmuştu. Bu yeni "**Milliyetçi Partiler Topluluğu**"nun oluşması ve gelişmesinde de en büyük pay, "**Aydınlar Ocağı**"nda olsa ge-rektir. Çünkü bu yeni koalisyonun hazırlıkları sırasında, Aydınlar Ocağı, dört parti liderine ayrı ayrı kendi alanlarında birer konferans verdirmiş ve kendi çevresinde bir "**Kamuoyu**" oluşturmayı becermişti. İşte bu "**MC koalisyonunu hazırlama aşaması çalışmaları**"nda Erbakan da verdiği bir konferansta "**Türkiye'nin sanayileşme meselesi**"ni bir kere daha "**tartışmalı**" olarak gündeme getirmişti. (62)

22 Mart 1975 tarihinde verilen bu konferansın ardından, kurulan dördü koalisyonun ne yapacağı hususunda yine de endişeler vardı. Bir yazar köşesinde şöyle diyordu: "Milliyetçi hükümet mi? Bakalım, göreceğiz." (63)

Elbette bu koalisyonda görülecek olan da MSP'nin Genel Başkanı'nın tavır ve icraatı olacaktı. Çünkü, Erbakan için MSP içinde baş gösteren tavır ve kanatlar mühim bir yer almaya başlamış, Malatya mebusu Turhan Akyol: "**Hoca lastik gibidir, basıyorsun yamyası oluyor. Ezdim sanıyorsun, bıraktığın zaman eski haline geliyor**" derken, Gümüşhane mebusu Orhan Akkoyunlu da: "**Hocanın hayaline kurşun sıksan yetişmez.**" diyerek bir gerçeği vurguluyordu. (64)

Amma Erbakan için de "**laiklik tepkisi**" sürüp gidiyordu...

8) Erbakan "Sanayi Hamlesi"ni anlatıyor

III. BÖLÜM

ELLİ YIL SONRA DOĞAN TEPKİ: MSP

MSP'nin ikinci defa olarak koalisyona girdiği 1975 yılının bahar ayları, aynı zamanda "Şeyh Sait İsyanı"nın 50. yılını dolduruyor, ve gerici ayaklanmanın söndürüldüğü yarım asırlık bir geçmişi de çağırıyordu.

Etrafta estirilcn hava bu yeni hükümetle "lâikliğin" ortadan kaldırılacağı şeklinde idi. İç basın kadar, dış dünya da bütün yönleri ile bu siyasi harekete dikkatleri çekiyordu..

Devlet Bakanı Hasan Aksay'ın çalışmalarında, Diyanet İşleri reisinin değiştirilmesi ön görülüyor ve başkanın seçimle riyasete gelmesi isteniyordu. Ayrıca İmam-Hatip okullarının

çoğaltılması da, Millî Eğitimi elinde bulunduran AP'ye ağır geliyordu. Fakat, bakanlıklar arası yorumlar, tayin ve kadro teşkili, CHP ile yapılan koalisyon gibi, hemen rahatsızlıklar doğurduğu da dikkatlerden kaçmıyordu.

Bütün mesele, din ve devlet ilişkilerinde "dinin özgürlüğü" tamamen devletin kontrolünde bulunması şeklinde görülüyordu. MSP, bu aşamada dine, batıda olduğundan farklı olarak "İslâm'a özgürlük" veriyor, bu lâikliğide "yıkıcı" kabul ediliyordu:

Geçen hafta, yayınlanmadan önce Cumhurbaşkanlığından dönen bir yasa değişikliği var ki, son günlerin hayhuyu içinde pek dikkati çekmedi. Değişiklik, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kuruluşuna ilişkin 1965 tarihli yasayla ilgili. Millet Meclisi'nden geçmiş, süresi içinde Cumhuriyet Senatosu'nda görüşülmediği için orada da kabul edilmiş sayılarak yayınlanmak üzere Cumhurbaşkanlığı'na gelmiş. Şimdi, Cumhurbaşkanlığı bu değişikliğin bir kez daha görüşülmesini Parlametodan istiyor. Parlamento ısrar ederse, Cumhurbaşkanı da imzalayıp olduğu gibi yayınlamak zorunda. Sonrasına Anayasa Mahkemesi karışacak.

Yasa değişikliğinde Cumhurbaşkanlığı'nın takıldığı başlıca iki nokta var.

Birincisi, Diyanet İşleri Başkanı'nın seçimine ilişkin: Şimdiki duruma göre, Diyanet İşleri Başkanı, genel devlet yönetiminin bir görevlisi olarak, Bakanlar Kurulu'nca atanır. Değişiklik, atanmayı yine Bakanlar Kurulunun kararına bırakıyor ama, bu işin "Aday Tespit Kurulu" denen bir kurulca gösterilecek üç aday arasında yapılmasını zorunlu kılıyor. Aday Tespit Kurulu ise, din çevrelerinin ağır bastıkları bir kuruluş. Şimdi, imam, vaiz ve müftülük temsilcilerinin katılmasıyla bu ağırlığın daha da artırılmasına çalışıyor. Değişikliğe göre, Diyanet İşleri Başkanı böyle bir kurulun göstereceği üç aday arasından altı yıl için seçilecek.

İkinci nokta, Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı bütün dairelerde çalışacak personelde aranacak ortak niteliklerle ilgili: Bunların "itükad, ibadet, tavır ve hareketlerinin İslâm törelerine uy-

gunluğunun çevresinde bilinir olup olmadığı" araştırılacakmış. Yani, Diyanet İşleri Başkanlığına büro memuru, odacı ya da hukuk müşaviri avukat olarak da girecek olsanız, mahallenize gidilip "bu adam itikadı, ibadeti yerinde iyi bir Müslüman mıdır?" diye sorulacak.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, Anayasa gereği, "genel idare içinde yer alışı" ve daha açık bir dille "devlet dairesi" sayılması, sağda da, solda da iyi anlaşılmalı bir konu değildir. Sağ, "din işleri niçin devletin görevi oluyormuş? Cemaat teşkilatı kurulsun. Müslümanlar da kendi işlerini kendileri yürütsünler" der.

Sol ise, "lâik bir devlette din işlerinin devlet görevi sayılması nasıl olur? Dinle ilişkisi olmayan insanın verdiği vergiler ne diye imamlara, müftülere maaş olarak dağıtılır? onlar da kendi cemaat teşkilatlarını kursunlar. Batının laik devletlerinde olduğu gibi, kendi kendilerini yönetsinler" der.

Bu görüşte olanlar bilmez ki, devlet kisasından din görevleri için harcanan paralar, "devlet işlerine din karışsın" diye değil, tam tersine, "din, devlet işlerine karışmasın" diye harcanır. Daha doğrusu, öyle harcanması gerekir. Devlet, din görevlerinin yürütülmesini üzerine alacaktır ama, bu yürütüşün laikliğe uygun olarak yapılmasını sağlamak üzere alacaktır. Dinin bir "vicdan", bir "iç inanç" konusu olarak kalması, lâik devlet gücünün sağlayacağı böyle bir denetim yoluyla gerçekleşecektir. Lâik devlet, kendi elinde bulundurduğu din hizmetleri yoluyla, bu hizmetlerin laikliğe aykırı yollara saptmasını ve toplum düzeninin din etkisi altına girmesini önleyecektir.

Cemaat teşkilatının kurulması, Batıdan alınmış bir lâiklik ilkesine görünüşte uygun düşebilir ama, böyle bir kuruluş devlete karşı direnen, kendi para kaynakları ve hiyerarşisi olan yeni bir gücün doğmasına yolaçar. O güç ise, toplum düzeninin lâikleştirilmesine karşı çıkar.

Atatürk'ün lâiklik konusundaki politikası, ustaca bir politikaydı. Amaç, toplum düzenini dinin etkisinden kurtarmaktı. Ama, bunun için din düşmanlığı yolu seçilmedi. Dinin toplumdaki görevlerinden arındırılıp düpedüz bir vicdan konusu

durumuna getirilmesi yolu seçildi. Cemaat teşkilatının kurulmasını ileride kendisine ve öbür devrimcilere engel çıkaracak yeni bir gücün yaratılması olarak gören Mustafa Kemal, din hizmetlerini yine devlete bağlı tuttu. Üstelik, İslâm dininin kendisi de başlangıçtan beri, devlet hizmetleriyle din hizmetleri arasında herhangi bir ayırım görmüş değildir. Böylece, Atatürk'ün tutumu, din görevlerinin devletçe yerine getirilmesi yolundaki geleneğe de ters düşmüyordu. Temel inançları bakımından, yalnız vicdanlarda kalmayıp toplum düzeninin bütün alanlarına taşmağa yatkın olan İslâm dinini yalnızca bir "iç inanç" konusu olarak tutabilmenin tek yolu da böyle bir yönetimdi. Lâik devletin elinde bulunan ve dinin iç dünyalar dışına taşmasını önleyen bir yönetim..

Bu açıdan bakınca, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın "genel idare içinde" tutulması, lâiklikle çatışmayan, tam tersine büyük çoğunluğu Müslüman bir toplumda lâikliğı gerçekleştirmenin en sağlam yolu olarak görünüyor. Ama, daha 1965'te, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun atanmasında genel İdare ilkeleriyle çatışan ve din çevrelerine ağırlık tanıyan bir aday gösterme sistemine girilerek bu yoldaki ilk hafif sapma başlamıştı. Şimdi, bu hafif sapmanın, yavaş yavaş, başkanı kendi üyelerince seçilen özerk bir kuruluş yaratmağa doğru geliştiğini görüyoruz. İkinci aşama, böyle güçlü ve "devlet dışında" bir kuruluşu geliştirerek devleti etkilemek, üçüncü aşama da onu üstün duruma getirerek devleti ele geçirmektir. Aralanan kapılardan giren zihniyet budur.

CHP'nin MSP ile koalisyon ortaklığı kurması vaktiyle çok eleştirildi. Ama, yaygınlığı herkesce bilinen lâiklik dışı eğilimleri denetim altında tutmanın ve zamanla sosyal demokrat bir politikanın gerçek özlemlere dönük potasında eritebilmenin yollarından biri de buydu. Şimdi ise, aynı lâiklik dışı eğilimlerin sağcı bir ekonomik ve sosyal politikayla birleşince nerelere varabileceğini aşama aşama görmekteyiz." (65)

Bunun yanında, gündeme gelen ve MSP'li bir koalisyonda dikkatle izlenen "lâiklik" meselesinde, "Lâik devlet"te İslâmın bir rahatsızlık duymaması, aksine uyum sağlaması vur-

gulanıyordu. "Lâik devlet ilkesi ve lâik hukuk düzeni İslâmlığa aykırı değildir. Tersine, teokratik devlet düzeni, İslâmın temel ilkelerine aykırı sonuçlar doğurabilir." (66)

Diyanet İşleri Başkanı ve TRT Genel Müdürünü değiştirmek için olanca gayreti ile ortaya çıkan MSP'ye, biraz da koltuğunu kurtarmak için mevcut Diyanet reisi **Dr. Doğan**, bir yazısında İslâmın "hürriyet" görüşünü de şöyle yozlaştırıp, hedefinden sapırmak istiyordu:

"Bir insan, hürriyetinin en çok ifadesini, inanmasında, dilediği dini seçme hürriyetine sahip olmasında bulur. Din hürriyeti, çeşitli hürriyetler arasında çok önemli ve en değerli olanıdır." (...)

"Bu hürriyetin yaşanmasında dinimiz, önce aklı, düşüncüyü asılsız hurafelerden ve kuruntulardan uzaklaştırmış; insanın mutluluğu için kendisine yararlı olan inancı seçmesini kolaylaştırmıştır. Bu alemle ilgili hususlarda gerçeğe kavuşmada ilmin araçlarını öğütlemiş, bunda aklı, sağlam duyguları deneyi ve gözlemi doğru haberi kullanmıştır. İslâm'a göre, bu aracın dışındakilerle insan sağlam düşünemez, doğru inanca ve bilgiye eremez. İslâmda inanır, hurafe ve batıl inançlardan bu yolla düşüncesini ve gönlünü arıtır. İnanmasının ve edindiği bilginin ilk şartı budur." (67)

9) Ülkede temeller açılıyor, harç konuluyordu.

Böyle yorumlar olurken, öte yandan da dinin toplumdaki yeri ve bilhassa halkın dini değerlerinin korunması, yönünde, fikir ve organize alanında derin uyumsuz çatışmalar hüküm sürdüğü de görülüyor, açmazın çözümü için iktidarla beraber olan MSP'nin yolu ve yordamı tedirginlik doğuruyordu. Çünkü MSP, sağ liberaller kadar, sol sosyaldemokralara göre, laikliği zedelemek için yoğun bir çaba sarf eden bir siyasi kuruluş durumunda idi.. Nitekim, 1. MC koalisyonunun yeni Adalet Bakanı **İsmail Müftüoğlu**, gedikli "**laiklik**" tartışmacılarından hukukçu Yazar Hıfzı Veldet hakkında "**dinsizlik propagandası yaptığı**" gerekçesi ile dava açması, adı geçen yazar hukukçunun, konu ile ilgili yazdığı bir yazıda konuya yaklaşımı şöyle olmaktadır:

"..Batı illerimizden birinde kurulan ve sonra güvenlik kuvvetlerince basılan Nurculuk kamplarının öyküsünü Cumhuriyet sütunlarında okumuşsunuzdur. Ben de okudum. Televizyonda dinsizlik propagandası yaptığım (!) gerekçesiyle MSP'li Adalet Bakanı tarafından savcılığa verildiğimi de gazetede okudum. Tam güncel konu doğrusu!" (...)

"..Rahmetli Sıddık Sami Onar, Süheyl Derbil, Ali Fuat Başgil, düşünce adamlarından ve tanınmış yazarlarımızdan Hamdullah Suphi Tanrıöver, ve sayın Prof: Bülent Nuri Esen, ülkede laikliğin tam olarak gerçekleşmesi için Diyanet İşleri Başkanlığının devlet daireleri arasından çıkarılması özerk bir kurum olması düşüncesindedir. MSP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan da kimi konuşmalarında bu son düşüncüyü savunmaktadır. Ama onun asıl amacı ülkede tam laikliğin kurulması değil özerk bir İslâm cemaatı teşkilatı kurulması yoluyla devlet içinde kendi partisine bağlı ayrı bir devlet meydana getirmek ve böylece Türkiye'yi tam teokratik duruma sokmaktır. **Ziya Gökalp**, 28, 28 ve 30 Eylül 1916'da "**Tanin**" gazetesinde yayınlamış olduğu bir yazı dizisinde, İslâm Cemaatı kurulması düşüncesine karşı çıkmıştı. Ona göre, "**cemaat**" adı altında ikinci bir İslâm devleti görüntüsü yaratmak büyük sakıncalarla doludur. Tam 60 yıl

sonra bu sakıncaları düşünmeyen politika adamlarının çıkabilmesi, ülkemiz için gerçekten bir talihsizliktir." (...)

"Şunu ekleyelim ki, Türkiye'de din kurumlarının dünya işlerine karışmaması biçiminde uygulanmakta olan laiklik, bu ülkenin sosyal ve siyasal koşullarına ve tarihsel gelişimine uygundur. Bütün sorun, yolumuzu aydınlık ufuklara kapayan ve bu ufukları karartan eski şeriat düzenini kurmak isteyenlere karşı uyanık olmakta toplanıyor. Gerçek dindarlar, bu uyanıklığın içindedirler." (68)

Bu sıralarda, giderek rahatsızlık doğuran "laiklik saptırılıyor" endişesi, dışarda da uyanıklığa sebep oluyordu. "The New York Times" gazetesi, bir yorumunda "Ordu ve Türk aydınları"nın endişeyle karşıladıkları bu durumun sebeplerini şuna bağlıyordu:

"İmam-Hatip okullarının sayısı artıyor, bira içinlere ve pornografik yayınlara tahammülsüzlük var. Bir kısım bakan günde beş defa namaz kılıyor."

Batıdan gelen bu tür sinyaller, içerdeki "laik" aydınları rahatsız ediyor, bir türlü sindirilemeyen "gerici" akımların kutsal gün ve aylarda daha belirgin bir hal alması ile konu iktidar-muhalefet sorunu haline geliyordu...

MSP'Lİ BAKANLAR ve BAKANLIKLAR

1975 yılı "Ramazan"ından önce koalisyonun MSP kanadından duyulan rahatsızlık şöyle özetleniyordu:

"MSP'li bakanlıklarda yapılan araştırmaların hepsi tek sonuca varıyordu. Bakanlıklarda, kadın personeli ve Müslümanlığın ve şeriatın şartlarını yerine getirmeyenleri kaçırmak, uzaklaştırmak, yerlerine, çember sakallı, dini bütün Müslümanları almak. Ve bu çark gayet bilinçli bir şekilde aylardan beri dönüp duruyordu." (69)

Bu doğrultuda meseleyi açmaya çalışan "yankı", 1960'dan sonra gelen ilk dönemde, Milli Eğitim Bakanlığı yapmış olan Prof. Fehmi Yavuz'a şöyle bir soru sorar:

"Yankı- Çok partili demokratik hayat ile laiklik prensibinden fedakarlık devri başladığı söylenebilir mi?"

"Yavuz: Evet, okullarda din dersinin konması, devrimlerin benimsenen ya da benimsenmeyen gibi kümelendirilmesi din eğitimi yapan okuların açılması ve sayısının durmadan artırılması örneğin 50 binin üzerinde Kur'an Kursu olduğu söylenir ezanın Arapça okutulması, din adamlarına kadro verilmesi hep bunun örnekleridir."

"Yankı: Millî Selamet Partisinin laiklik ilkesi karşısındaki tutumunu nasıl buluyorsunuz?"

"Yavuz: MSP'nin liderlerinin sözcülerinin her fırsatta kullandığı "millî" sözcüğünü hiç çekinmeden "dini" sözcüğüyle değiştirebilirsiniz. Adındaki "millî" sözcüğünü bile MNP'den beri "dini" olarak görmek mümkündür.

"Dini" sözcüğünü kullanmak yasalara aykırı düştüğü için kendi deyimleri ile "suret-i haktan" görünerek "hile-i şer'iye" yoluna saparak "millî" sözcüğünü bol bol kullanıyorlar."

"Yankı: Anayasanın Komünizmi yasaklayan maddelerinin uygulanmasına gösterilen özen kanınızca laiklik ilkesinin ihlali konusunda da gösteriliyor mu?"

"Yavuz: Hayır, laiklikten uzaklaşma ile ilgili yukarıdaki örnekler ve açıklamalar sanırım bunun kanıtıdır. Ayrıca Anayasa sosyalizme açık mıdır, değil midir, konusunda bir devlet bakanı "Sosyalizme açık değildir" diyebilmiştir. Bu sosyalizmi komünizmle eşit anlamda kullanarak gereksiz uygulamalara, koğuşturmalara yol açacak bir tutumdur."

"Yankı: Laiklik ilkesinin ihlalinin ne gibi neticeleri olabilir?"

"Yavuz: Laiklik ilkesini kaldırarak dini kurallara dayalı bir toplum düzeni kurmaya kimsenin gücü yetmeyecektir, kanısındayım. Köyde, kentte vatandaş uyanmıştır, bilinçlenmiştir." (70)

Böyle bir karmaşa ve soruşturmada, bir de değiştirilemeyen Diyanet İşleri Başkanı'nın cevaplarına dikkatleri çekmek gerekir.

"Yankı: Sizde laiklik nedir?"

"Dr. Doğan: Laiklik, devletimizin temel ilkelerindedir.

Laiklik devletin dine, dinin devlette karışmaması, dinin mübarek yerinde, toplumda kişilerin mutluluğuna insani ilişkilerimizin güzel ahlaka dayanmasını sağlamak için temel alınmıştır. (...) Memleketimize gelince, İslâm Dininde ilimle dinin arasında bir çekişme ve çelişme bulunmamaktadır. Ancak bazı dönemlerde yanlış anlayışlar, istenmeyen sonuçları oluşturmuştur."

"**Yankı:** Politikacılarının din konusundaki istismara yönelik tutumları laiklik anlayışını zedeler mi?"

"**Dr. Doğan:** Diyanet İşleri Başkanlığı olarak din adınının siyasi hayata karışmaması ilkesini titizlikle ele almaktayız. Bu yönde yaptığımız hizmet içi eğitimlerde ve diğer uyarılarda din görevlisinin günlük politika işlerine karışarak, tarafsızlığını bozmamasını istiyoruz. Yalnız Allah rızası ve yasaların bu anlamda kendilerine verdiği sorumlulukla daima bitarafların bu anlamda kendilerine verdiği sorumlulukla daima bitaraf kalması zorunlu olan din görevlilerinin bir partiden olma veya siyasi eylem içinde bulunmaları tarafsızlıklarını altüst eder.."
(71)

Bu olayları, ve laikliğin yanlış (?) anlaşılmasını diğer siyasi partilerin değerlendirmesi de ilginçtir.

"**Yankı:** MSP'li bakanlıklarda yapıldığı öne sürülen uygulamaların Anayasa ve laiklik anlayışı açısından değerlendir misiniz."

"**Mustafa Üstündağ (CHP):** MSP'nin anayasanın saptadığı laiklik anlayışına aykırı davranışlara girdiği inancındayım. Devlet yönetimine din istismarı alabildiğine sokulmuştur. Anayasa ve yasalarımıza aykırı karanlık davranışlar içindeler. Türk halkının sağduyusuna CHP olarak güveniyoruz. Türk halkı büyük kurtarıcı Atatürk'e ve Anayasa'ya saygılıdır. Bunlara olan saygısızlığı kendisine yapılmış sayar. Karanlık amaçlar için yapılan istismarları halkımız görmekte ve bilmektedir. Seçimlerden kendi kendini aldatan bu istismarcılara oylarıyla en güzel cevabı verecektir."

"**Cevat Önder (DP)** MSP her konuda iki yönlüdür. Meclis kürsüsünde anayasacı, köy kahvesinde şeriatçı, CHP ile solcu, AP ile mason. MSP'nin davranışları ne devlet ciddiyc-

tiyle ve ne de bir siyasi parti olma sorumluluğuyla bağdaşır. MSP aslında anayasa ve kanun dışıdır. Bakalım bazılarına göre güldürü, bazılarına göre de trajedi olan bu durum ne kadar sürcek?"

"Nevzat Köseoğlu (CHP): Özellikle MSP'li bakanlıklarda görülen bir takım uygulamalardan neyi kast ettiğinizi kesinlikle bilmiyorum. Bazı müesseselerde namaz kılmak isteyen memurlara imkan verildiği veya bazı odaların mescit olarak kullanıldığı yolunda haberler okumuştum. Namaz kılmak isteyen memuruna, bu imkanı tanımak her amirin vazifesidir. Hiç kimse bir başkasının ibadet hürriyetini engellemek hakkına sahip değildir. Bir başkasını ibadete zorlayamadığı gibi. Türk milletinin hemen tamamı Müslüman olduğuna ve nazari olarak da olsa bütün Müslümanlar ibadet ettiklerine göre, ibadet mahallerinin temini amme hizmetidir. Bu da devletin temel görevlerindedir."

Aynı konuda, MSP'nin Genel Başkan Yardımcısı **Dr. Fehmi Cumalıoğlu**'na sorular yöneltilmiş, o da gereken cevapları vermiştir.

"Yankı: Bizce laiklik nedir?"

"Dr. Cumalıoğlu: Din ve vicdan üzerine baskı yapılmaması, zorla bir fikir ve inancın veya dinin kabul edilmemesi din kuralları üzerinde reform adı altında değişiklikler yapılmaması demektir. Bugün dinsiz insan yoktur. Dinsizlik de bir dindir. Her insanın bir dünya görüşü, inancı ve yaşantısı vardır. Bu da bir dindir. Türkiye'de halkın yüzde 99'u Müslümandır. Ama bu halk 50 yıllık Cumhuriyet tarihimizde laikliğin yanlış anlaşılması ve uygulanması sonucunda dini baskı altında kalmıştır. Dine ve inançlara baskı yapılmıştır."

"Yankı: Bazı bakanlıklarda görülen bir takım uygulamaların laikliğe aykırı olduğu iddia ediliyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz."

"Dr. Cumalıoğlu: Bundan Karayolları Genel Müdürlüğü'ndeki uygulamalar kast ediliyorsa ki ben yapıldığını

zannetmiyorum şunu diyebilirim. Keşke bu uygulamalar yapılabilse. Devlet vatandaşlarının dini ibadetlerini yerine getirmeleri için gereken her türlü tedbiri almak zorundadır. Bu laikliktir. Eğer Cuma günleri memurlar namazlarını kılabilsin diye mesai saatleri değiştirilmişse bu laikliğin kendisidir. Cuma namazı, reşit ve Müslüman her erkek için farzdır. Laiklik vatandaşına namaz kılma imkanı vermektedir."

"Yankı: Karayolları Genel Müdürlüğü'nde görev yapan bazı memurların bu uygulamaya karşı çıkmalarına ne dersiniz?"

"Dr. Cumalıoğlu: Bunlar açıkça, İslâm Dininden değilim, diyor, kafirim, diyor. Hıristiyanım diyor. Bunlara da saygı göstermeli. Bunların mesai saatleri aynen devam etmeli. Veya Hıristiyanlığın gerektirdiği saatlere göre değiştirilmelidir. Zaten Karayollarında görev yapanların, okumuşları hariç, yüzde 99'u Müslümandır, oruç tutarlar." (92)

İşte bu tartışmalı ve karmaşalı konuda tarafların görüşlerini açıklamalarından sonra da **"Yankı:** kendi "inceleme" sini ortaya koymuştur:

"Bugün MSP'li bakanlar beş vakit namaz kılıyorlar. Cuma namazı saatlerine göre mesai saatlerini tertipliyorlar. İslamiyet'in çağ dışına düşmüş gibi görünen, örneğin kıyafet ile ilgili bir kısım kuralını uygulamaya kalkışıyorlar. İş yerlerinde kadın-erkek ilişkilerini düzenlemeye kalkışıyorlar. Başaramı-yacaklarını saat yelkovan ve akreplerini geri çeviremeyeceklerini bile bile bir "müstehcen ile mücadele" kampanyası açıyorlar. Turistin ahlâk götürebileceğini ileri sürüyorlar. Bankaları kaldırabileceklerinden bahs edebiliyorlar."

"Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Ama bunlara bakarak Türkiye'de Atatürk'ün temel laiklik ilkesinin tehlikede olduğunu söylemek mümkün değil." (...)

"Siyasi partilerin laiklik ilkesini kendi çıkarlarına göre tanımlamaları oy toplama faaliyetlerini buna göre düzenlemeleri yılların birikmiş tepkilerini nefes aldıracak ve böylece kendilerine de oy sağlayacak tutumlarını sürdürmeleri halk oyuna dayanmanın tabii bir neticesi. Ama bunlardan kork

10) Yapımı biten fabrikalar mcrasimle açılıyordu.

mamak gerekir." (..)

"Kanımızca Türkiye'yi yarım asır öncesine götürmeye kim-
senin gücü yetmeyecektir." (73)

Yine aynı aylarda, İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün kay-
makam kursuna katılan "aday"lara yaptığı konuşmadan hoşnut
olmayanlar bakanın fikri yapısı ve inancı doğrultusunda hareket
edenlerin "iflah olmadığı" tehdidi ile dolu bir yazıda mey-
dan okuyorlardı:

"Milletvekili olduktan sonra ettiği yemin sırasında galiba,
Sayın Oğuzhan Asiltürk'ün boğazına "laisizm" kılıcı batmış.
İkide bir öksürüyor ve bu kılıcı çıkarmaya çalışıyor. Daha
CHP-MSP kolaisyonu zamanında (layisizm) nasıl anladığını
ifade etmiş fakat kimse üstünde durmamıştı. Son olarak
Asiltürk, kaymakam kursuna katılan adaylara İçişleri Bakanı

sıfatıyla layisizmi nasıl andağını anlatı. Sayın Asiltürk'e göre "Laiklik bir devlet sistemidir. Laik devlet sisteminde fertlerin belli amaçları vardır. Yani fert laik değildir. Olamaz da. Her fert kendi dini inancı olur."

Asiltürk'ün konuşması devam ediyor ve Sayın Bakan demeye getiriyor ki, "Heybeliada'daki Ruhban okuluna nasıl karışamıyorsak, yarın görev alacağınız yerlerde faaliyet gösterdiğine şahit olacağınız gizli tarikat yuvalarına da karışamazsınız."

Onca bir noktayı düzeltmek lazım: Heybeliada'daki Ruhban okulu Lozan anlaşması gereğince yaşayan bir müessesedir. Ama buna "karışılmayacağı" iddiası yanlıştır. Kanunlara aykırı bir faaliyeti olursa ona da, Lozan anlaşmasının yaşama hakkı verdiği önceki kuruluşlara da karışma, Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinin ve özellikle onun İçişleri Bakanının hem hakkı hem de görevidir. Yani Sayın Bakan, kendi görevini yapmıyorsa onu üstelik bir örnek gibi gösteremez.

Sayın Asiltürk'ün asıl derdi, yukarıda değindiğimiz gibi, layisizm'ledir. Yani layisizmi din düşmanlığı gibi gören ve gösterenler dün ne kadar hata ettilerse Sayın Asiltürk de aynı ölçüde hata içindedir. Çünkü layisizmin temel ilkelerini, örneğin vicdan hürriyetini savunuyormuş gibi görünenlerin pek çoğu da bu yolla aslında layisizmi yıkmaya çalışmışlardır. Bu Terakkiperver Fırka zamanında ne kadar böyle idiye bugün de aynı ölçüde geçerli bir doğrudur.

Sonra Sayın Asiltürk'ün sözlerinde yanlışlarla doğrular birbirine karışmıştır. Gerçi layisizm Sayın Asiltürk'ün de söylediği gibi "bir sistem"dir. Gerçekten, fertlerin din ve vicdan hürriyetini teminat altına alan bir sistemdir. Bu tarafıyla başkalarının dini inanışlarına karışmamayı öngörür. Zaten din ile devlet işlerini birbirinden ayırma ilkesi de bu temel anlayışa dayanır."

Kaldı ki laiklik, başkalarının din ve vicdan hürriyetine saygı gösterilmesini isterken aslında İslâmiyet'le tam bir uyuşma içindedir. Çünkü inanç hürriyetini İslâmiyet de bu kadar geniş tutmuş, buna müdahaleyi her zaman reddetmiştir. Ama Sayın

Alistürk'ün "Layisizm bir sistemdir" derken söylediği ne kadar doğru ise, "Fert laik değildir ve olamaz da" sözüyle o ölçüde yanlış yapmaktadır. Çünkü bir sistemin doğruluğuna inanan kişiyi o sistemin adıyla nitelemek mümkündür. Örneğin komünist sisteme inanan kişiye "Komünist" denir. Liberal sisteme inanan kişi de "Liberal"dir.

Sayın Asiltürk eğer layisizme vermek istediği yeni anlam sayesinde Türkiye Cumhuriyeti'ni bir kataküllüye getirip teokratik esaslar üzerine kaydırmayı hayal edenlere tercüman oluyorsa, onu da söyleyelim ki bu davayı daha önceki yıllarda savunan başkaları da vardı ama hiçbiri iflah olmadı." (74)

MC içinde yer alan MSP'lilerin batılı çevrelerce bu şekilde tenkit edilmeleri, MSP için de bir yön ve yöntem meselesine zorunluluk getiriyor, en çok iktidar ortağı AP ile içten içe ceddelleşmeye mecbur kalıyordu. Çünkü 1975'li yılların sonunda, Meclisler açılmış, fakat bir türlü koalisyon ortakları anlaşılıp, Meclis ve Senato başkanlarını seçememişlerdi. Senato'da AP ve Meclis'te de CHP çoğunluk olduğundan, teamüle göre başkanlar, bu iki parti-den seçilmesi gerekirdi. 1973'den sonra kurulan MSP-CHP ortaklığında MSP, Meclis Başkanı'nın kendinden seçilmesi-ni başaramamış, bu sefer için ise bir başka denemeye girişmişti. Her ne kadar MSP ile AP ayrı fikri ve siyasi bir yapı teşkil ediyorlarsa da ortak bir nokta bulup meclislerin çalışmasına çözüm bulmaları gerekirdi. Amma AP'nin Lideri Başbakan, çözümü CHP ile anlaşmada bulmuştu bir kere.. Senato'da AP'li Başkan Meclis'te de MC koalisyonuna rağmen bir CHP'li başkan seçilmiş oldu.

MSP, içte bulunan bir kısım rahatsızlıkları bir tarafa atarak devamlı olarak dışa dönük bir siyasi mücadele veriyor, bu da zaman zaman etkili oluyordu. Çünkü MSP, daha önce CHP ile "tarihi uzlaşma" şeklinde bir siyasi ortaklık tecrübesi geçirmişti. Bu sefer de yarı yolda "hükümet sorunu" doğurmak istemiyordu.

Fakat toplum yapısı iktisadi ve sosyal gidişin gerçeği çatışmalara sahne oluyor, eğitim-öğretim yuvaları kadar memur-işçi kesimlerinde de ideolojik kavga ve sapmalar

görülyordu..

Sokaklarda idcologik cenaze yürüyüşleri giderek yaygınlık kazanıyor, "anarşi ve terör" tırmanışa geçiyordu. 1961 anayasası on yıl sonra tadilata uğramış idiyse de, yine geniş "hürriyet"çi haklar, iş-çi ve öğrenci kesiminde üretim ve eğitimden çok sabotaj ve işi yavaşlat-maya doğru tırmanış gösteriyordu.

Sol iktidardan uzak kaldığı için tedirgin ve perişan, sağ-liberal cephe ise iktidardan nasibini alamamış bir iştiha içinde, MSP'nin icraatından rahatsızlık duyuyordu. Bütün hesap-lar, bütün siyasi gelişmeler kadrolaşma ve bir yıl sonra yapılacak seçimler üzerine bina edilmişti.

MSP ile MHP idcologik çalışma içinde görülürken, AP eski oyların özlemi içinde, tekrar "direkt" iktidara gelme hesaplarını yapıyordu. Bir anlamda istenen, sağ ve sol iktidarın cephesidir. Halbuki durum farklı siyasi gelişmelerin aynası gibi idi.

Meclis'te de CHP çoğunluk olduğundan, teamüle göre başkanlar, bu iki partiden seçilmesi gerekirdi. 1973'den sonra kurulan MSP-CHP ortaklığında MSP, Meclis Başkanının kendinden seçilmesini başaramamış, bu sefer için ise bir başka denemeye girişmişti. Her ne kadar MSP ile AP ayrı fikri ve siyasi bir yapı teşkil ediyorlarsa da ortak bir nokta bulup meclislerin çalışmasına çözüm bulmaları gerekirdi. Amma AP'nin Lideri Başbakan, çözümü CHP ile anlaşmada bulmuştu bir kere.. Senato'da AP'li Başkan Meclis'te de MC koalisyonuna rağmen bir CHP'li başkan seçilmiş oldu.

MSP, içte bulunan bir kısım rahatsızlıkları bir tarafa atarak devamlı olarak dışa dönük bir siyasi mücadele veriyor, bu da zaman zaman etkili oluyordu. Çünkü MSP, daha önce CHP ile "tarihi uzlaşma" şeklinde bir siyasi ortaklık tecrübesi geçirmişti. Bu sefer de yarı yolda "hükümet sorunu" doğurmak istemiyordu.

11) Erbakan ve Asiltürk, duaların ardından şartele basıyorlardı.

Fakat toplum yapısı iktisadi ve sosyal gidişin gerçeği çatışmalara sahne oluyor, eğitim-öğretim yuvaları kadar memur-işçi kesimlerinde de ideolojik kavga ve sapmalar görülüyordu..

Sokaklarda ideolojik cenaze yürüyüşleri gidercek yaygınlık kazanıyor, "anarşi ve terör" tırmanışa geçiyordu. 1961 anayasası on yıl sonra tadilata uğramış idiyse de, yine geniş "hürriyet"çi haklar, işçi ve öğrenci kesiminde üretim ve eğitimden çok sabotaj ve işi yavaşlatmaya doğru tırmanış gösteriyordu.

Sol iktidardan uzak kaldığı için tedirgin ve perişan, sağ-

liberal cephe ise iktidardan nasibini alamamış bir iştiha içinde, MSP'nin icraatından rahatsızlık duyuyordu. Bütün hesaplar, bütün siyasi gelişmeler kadrolaşma ve bir yıl sonra yapılacak seçimler üzerine bina edilmişti.

MSP ile MHP ideolojik çalışma içinde görülürken, AP eski oyların özlemi içinde, tekrar "direkt" iktidara gelme hesaplarını yapıyordu. Bir anlamda istenen, sağ ve sol iktidarın cephesidir. Halbuki durum farklı siyasi gelişmelerin aynası gibi idi.

MSP 1976'ya koalisyon ortağı olmasına rağmen, bunalımlarla girmiştir. Parti içinde, bir "muhalif güç" oluşmuştu. Bu güç, MSP Gurup Başkan vekillerinin AP'yi suçlamasını uygun görmüyor, koalisyonu bozup yeniden CHP ile ikinci bir "macera"ya girişilmesine karşı çıkıyordu. 3 Ocak 1976'da MSP Gurup Başkan Vekili Süleyman Arif Emre verdiği beyanatta bu konuyu "hayal mahsulü" diye niteliyordu:

"MSP'ne karşı yöneltilen yıpratma kampanyası boşunadır. Bir kısım basın, parti gurubumuzda zuhur eden ve cemiyet ve partilerde zaman zaman görülen basit bir usul meselesini aziz milletimize başka türlü gösterme hevesine kapılmıştır."

"Mesele bir önergenin gurutta gündeme alınacağı zamanın tesbitünden ibarettir. Hal böyleyken günlerden beri bir kısım

basında bu meselenin olduğundan başka türlü gösterilmeye çalışıldığını ayrı parti kurma veya başka partiye geçme iddialarına varıncaya kadar tufah yorumlara mevzu yapıldığını görüyoruz."

12) Çimento Fabrikasından çıkan ilk çimento torbasına imza atılıyor.

"Bu iddialar tamamen asılsızdır, hayal mahsulüdür. Bugüne kadar çetin imtihanlardan başarıyla geçmiş olan partimize karşı sürdürülen bu yıpratma kampanyası boşunadır."

"Esasen bu kabil yıpratma metodlarına aziz milletimizin de iltifat etmeyeceği tabiidir." (75)

Fakat parti içinde durum aynı değildi. Huzursuzluk giderek "**partileşme**"yi ve "**guruçluğu**" doğuruyordu. Ayrıca bu durum partileşmedeki bir gerçeği de su yüzüne çıkarıyordu:

"Siyasi üsünlüğü elde tutabilmek için parti-lerde güçlü adamları barındırmamak.."

Yalnız, MSP'ye olanca saldırılar sürüp gidiyordu. Basın ve dış çevrelerin açık beyanına göre, MSP, batıya karşı, bunun yanında Ortadoğu'ya yatkın bir "**İslâmî Hareket**"

görünümünde çalışıyor, "gerici" bir düşünceyi devrim ilkelere rağmen "siyasi eylem"e dönüştürüyordu. Bunun da isbatı yapılan tayinler, devletin kilit noktalarına getirilen "namazlı-tesbihli" genel müdürler olmaktaydı.

Hatta, Mayıs 1976'da İstanbul'da toplanan İslâm ülkeleri 7. Zirvesinde, 15 MSP'li mebusun Ayasofya'da topluca namaz kılması, Ayasofya'nın camie dönüştürülmesi konusunu bir kere daha gündeme getiriyordu. Amma AP'nin elinde bulunan Kültür Bakanlığı bu pazarlıktan giderek kaçınıyordu. MSP'nin gücü de burada son buluyordu..

Yalnız MSP, baştan beri uyguladığı taktikle "gerici" ithamlarını unutturacak değerde, "**Yeniden Büyük Türkiye**", "**Ağır Sanayi**" ve "**Fabrika yapan fabrika**" slogan ve icraatı ile ülkede temel üstüne temel atıyordu..

Çünkü Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan 1976 yılını, hükümetin sinai ve ekonomik yönünü yürüttüğünden, Başbakan Demirel'e rağmen "**Ağır Sanayi Hamlesi Yılı**" olarak ilan ediyordu.

AĞIR SANAYİ HAMLESİ YILI 1976

1976 yılı, dörtlü koalisyonun bitmeyen buhranlarının ayırımın yılı olma özelliğini ortaya koyarak gelişme gösterdi. MSP, dini atmosferi kontrol ederken, din ve diyanet konusunda rejim yönünden acımasız tenkitlere hedef oluyordu.

Bitmeyen ve dinmeyen din ve diyanet açmazı, bir "**Sayıştay**" yetkilisi tarafından yapılan değerlendirme her zaman ki görüntüyü öne getiriyordu:

"Gericici güçlerin siyasal yatırım amacı ile geliştirdikleri eğitim, yasal sınır ve görevini çoktan aşmıştır. O kadar ki, İmam-Hatiplerin ancak yüzde 3'ü mesleğinde kalırken, son yıllarda polislik, öğretmenlik, ve ordu gibi önemli kuruluşların, bu medrese eğitimlerine açılması çabaları tehlikenin büyüklüğünü göstermektedir."

"Skolasik eğitimle çalışan bu okullara nedense "**her köye bir İmam-Hatip okulu açmayı**" vaad edenlerin çocukları

13) Adapazarı Tank Fabrikası ile ilgili olarak bir subay, Erbakan'a bilgi veriyor.

gitmez de, yoksul halk çocukları gider. Açık ki, onların amacı, halkı kanaatkarlığa itmek, uyuşturmak ve kendilerine "ölü yıkayıcıları" yetiştirmektir."

"Bütün bunlardan başka ülkemizde 50 bini aşkın açık ve gizli Kur'an Kursları vardır. Ve bunlar tam anlamı ile çağ dışı eğitim veren yobaz kuruluşlardır.." (.)

"Dinin siyasal sömürü konusu yapılmasının diğer bir sonucu da, Diyanet İşleri kadrosunun şişirilmesi ve devletin bu konudaki yükünü arttırmasıdır. Diyanet İşleri bütçeye büyük yük getirmektedir. Ve rakamlar giderek büyümektedir. Bunun nede-

ni, toplumsal ihtiyaçlardan çok, egemen çevrelerin dini istis-
marlara yönelik siyasi yatırımlarıdır. Örneğin Diyanet İşleri
Başkanlığının ödenekleri 1971'de 13 milyon 418 bin, 1973'de
523 milyon 169 bin 1976 için ön görülen rakamlar ise 1 mil-
yar 240 milyon 668 bin liradır. Ve bu ödeneklerin genel bütçe
içindeki nisbi payı, Kültür. -Turizm-Tanıtma, Gençlik ve Spor
Bakanlıklarından fazladır. Bazı ödeneklerin hemen tümü cari
harcamalardır. Diyanet İşleri Başkanlığı bugün, 60 bini aşkın
kadro çalışmaktadır." (...)

"Egemen güçler her zaman emekçi halkı yapay şekilde
bölercek birbirine düşürerek sömürülerini sürdürmek isterler. De-
mokratik mücadele verilirken bu oyuna kanmamak gerekir. Ve
unutulmamalıdır ki din sömürüsünün altında yatanlar da, kapit-
alizm öncesi ilişkiler batağı ve tekelci sermayedir. Bu mücadele
temelde bu güçler hedef alınmadıkça başarılamaz." (76)

Bu noktada, dikkatlerin Diyanet'e çekilmek istenmesi, bu
kurumun MSP'nin yetkisi içinde bulunması ve madde ile ma-
nayı bir arada yürütmek isteyen bu siyasi kurumun dini
değerlere olduğu kadar sanayiye de öncelik tanımış olmasıdır.

Nitekim, "Bakanlıklar arası ekonomik kurul
başkanı" olarak Necmettin Erbakan'ın 26 Temmuz
1976'da yaptığı "Ağır Sanayi" konusundaki basın toplantısı
Türkiye'nin sanayileşmesi alanındaki durumu, en çok dikkatleri
çeken olay olmaktaydı. Erbakan, bir devir kapatıyor, yeni bir
devir açtığını ilan ediyordu:

"Türkiye sanayileşme tarihinde bu hamle ile "Take
Off"unu yapmaktadır. Bir uçağın yerden kalkışı gibi, geri
kalmış ülke olmaktan çıkıp sanayileşmiş, kalkınmış ülke ha-
line geçiyoruz. Bu büyük hamle, "uydu değil, lider ülke"
kalkınmasıdır."

"Beş devir kapanıyor, beş yeni devir açılıyor."

1) Anadolu'da yaşayan insanlar beş bin yıldır tarım ve hay-
vancılığa bağlı idiler, şimdi Anadolu'da ağır sanayi merkezleri
kuruluyor, bu tarihi büyük değişiktir."

2) Türkiye 50 yıldır montajla oyalanıyordu. Şimdi montaj
devri kapanıyor, şahsiyetli "Millî Görüş" devri başlıyor."

"3) Bugüne kadar taklitçilikle çok şey kaybettik. Taklitçilik devri kapanıyor, şahsiyeli "Milli Görüş" devri başlıyor."

"4) Bürokrasi devri kapanıyor. Dinamizm devri, hızlı kalkınma devri başlıyor. Hızlı kalkınmayı engelleyen lüzumsuz bürokratik mekanizmayı ortadan kaldırmak hedefimizdir. Yeni kuruluşları daha canlı ve dinamik modellerle gerçekleştirme yolundayız."

"Desiyap, Tümosan, Taksan, Testaş, Temsan, yeni dinamik kuruluşlardır."

"5) Gericiliklericilik münakaşası devrini kapatıyoruz. "İlericiler, inananlardır devri"ni başlatıyoruz."

"Cumhuriyet tarihinin en önemli ve en büyük kalkınma hamlesini milletimizin inançlı kadrosu başlatmış ve yürütüyor."

Basın toplantısında "Necmettin Erbakan, başlattıkları hamlenin ortaya çıkardığı "beş gerçek"ten bahs ediyor ve bunları şöylece sıralıyordu:

"1) Yeni başlattığımız büyük kalkınma hamlesi ile böylece ağır sanayi kurmamız ve siyasi gayri siyasi teşekküllerimizin ve millicümüzün hamlemizi benimsemiş olmasından büyük bahutüyarlık duymaktayız."

"2) Ağır sanayi milli hedefimizdir. Milli davalarımızda, her türlü görüş ayrılıklarını bir tarafa bırakarak tıpkı Büyük Kıbrıs Zaferi'nin arkasından olduğu gibi tek bir kalp ve tek bir vücüt halinde bulunmamız bizi sevindirmektedir."

"3) Aziz milletimize sesleniyoruz: Bizi destekleyin, bize yardımcı olun. Başlattığımız bu büyük hamleyi hep beraber elbirliği ile gayretle hedefine ulaştırmalıyız."

"4) Anarşi değil, huzur için, sömürü değil refah için, uydu değil lider ülke Türkiye için çalışıyoruz."

"5) Büyük hamle, inananların zaferidir." (77)

Erbakan bu toplantı ile koalisyon içindeki yeni ve siyasi görevlerini bu şekilde açıklıyordu.

Erbakan Türkiye için "aydınlık günler" vad ederken aynı Türkiye'de, aynı yapı içinde, anarşi ve terör giderek turmanış gösteriyor, hükümetin başı da çarpınışlarını

gösteriyordu. Fakat, karanlık tablo çizmekte kendini görevli sayanlar da yok değildi. Ülkede yer alan inanç ve fikri yapı her zaman olduğu gibi bu dönemde de "ortaçağ karanlığı" olarak niteleniyordu:

".. Dünyalarından habersiz ve şeriat çemberini bir türlü yırtamayan kişilerin günümüzde oluşturmaya çalıştıkları orta çağ ortamını engellemeye çalışmak hepimizin görevidir. Aksi takdirde Türkiye, gittikçe yoğunlaşan karanlıklar içerisinde yuvarlanıp gidecek ve yok olacaktır." (78)

Bu iki çember içinde, MSP bir yandan sanayii öte yandan da din ve diyanet konusunu, kendi siyasi atmosferi içinde çözümlenmeye çalışıyordu. Bunda da en büyük rolün "propaganda" olduğunu da hesap ederek hareket eden MSP, koalisyon içindeki rolünü etkin hale getirirken, yaklaşan genel kongresini de hesaplayarak, Ekim 1976'da Türkiye'ye, boksta "İslâm" adına en büyük propagandayı başaran Muhammed Ali'yi davet ettiriyor ve onunla beraber çok büyük bir gündemle, Türkiye ve dünyada aktüel hale gelmeye çalışıyordu.

Türkiye'ye gelen Muhammed Ali, Devlet Bakanı Hasan Aksay'ın organizesinde, Erbakan'la Sultanahmet Camiinde kılınan bir Cuma namazı ile bütün Türkiye basınıni meşgul edebiliyordu.

Muhammed Ali, 1 Ekim 1976 Cuma günü Sultanahmet Camiinde, Erbakan ve Hasan Aksay arasında cuma namazını cda ediyor ve dışarda mahşeri bir kalabalık önünde, gösterilen yakın ilgiden dolayı göz yaşlarını döküyordu. Bu arada, Erbakan da bir konuşma yaparak, bu olayı şöyle açıklıyordu:

"Ali bugüne dek yumruk kullandı. Şimdi İstanbul'da kılıç kuşandı. Tarihi bir kentte tarihi bir karar verdi. Bir mübarek cuma günü İstanbul'da çok değişik olaylar yaşanıyor. Ali bir sporcu olarak Spor Bakanlığının davetini daha önce kabul etme

14) Dünya Boks Şampiyonu, MSP selamı ile Erbakan ve Aksay'ın arasında.

di. Ama Müslüman olarak Diyanet İşleri Başkanımız Süleyman Atçş ve Devlet Bakanı Hasan Aksay'ın yaptığı daveti Müslümanlık için kabul etti. Şimdi Ali ve Lideri Wallace Muhammed Amerika'da Müslümanların 500.000 tirajlı gazetesinde ve çeşitli ülkelerde Türkiye'nin haklı davalarına değinecekler ve bu davaları savunacaklardır. Bu kararı İstanbul'da verdiği için Allah'a hamd ediyoruz." (79)

Bu yaygın propagandanın ardından MSP, Ekim 1976'da genel kongresini yapıyor ve yeni yönetimi seçiyordu. Fakat kongre partinin dışarda verdiği çalışmalar kadar başarılı ol-

amıyor ve bir takım sorunlarla kopmalarla yüz yüze geliyordu.

A. Tevfik Paksu, Çalışma Bakanlığından ve Rasim Hancıoğlu da TBMM Başkanlığı'na verdiği bir dilekçe ile Meclis Başkan Vekilliğinden istifa ediyordu.

Partinin organı durumunu koruyan "**Millî Gazete**"de bir değişik yönetim tarzı geliyor ve Sabri Özpala devre dışı kalıp, gazete yeni bir vecheye bürünüyor.

1976 Ekim'inde yapılan MSP olağan kongresinde, Necmettin Erbakan yeniden Genel Başkan seçilmiş, fakat genel idare kurulu ise bir kaç değişiklikle şu şekilde teşekkül etmişti:

M. Recai Kutan, Hasan Aksay, Dr. Fehmi Cumalıoğlu, İsmail Müftüoğlu genel başkan yardımcılıklarına, Oğuzhan Asiltürk de Genel Sekreter olmuşlardı. Asil üyeliklere de, S. Arif Emre, Şevket Kazan, Korkut Özal, Halid Özgüner, Abdullah Tomba, Ali Günceri, Turan Akyol, A. Tevfik Paksu, Abdurrahim Bezci, Lütfi Doğan, Ali Oğuz, A. Haydar Aksay, Hüseyin Erdal, Zühtü Ögün, M. Gürgen Bayatlı, Ahmet Gedemeli, O Nuri Önügören, Mustafa Arafatoğlu ve Hasan Özkeçeci seçilmişlerdi.

15) Tahir Büyükkörükçü, "Millî Görüş"ü anlatırken, Asiltürk ve Keçeciler.

İşte bu kongrenin ardından MSP'nin yayın organı görünümünü veren "Millî Gazete"de "MSP en büyük" başlığı altında Abdurrahman Dilipak tarafından yayınlanan bir yazı, gerek muhaliflere ve gerekse diğer siyasi rakiplere karşı kazanılan zaferin müjdesini veriyordu:

"Yok, yok, umduğunuzu bulamıyacaksınız beyler.

Donkişotça saldırılarınız hiç bir sonuç vermeyecektir. MSP'yi tanıyanlar bu söylediğimin gerçekliğini daha iyi bilirler. Aslında MSP'nin muhalifleri de çok iyi bilirler ama bildiklerini bildikleri gibi söylemeleri işlerine gelmez.

Son durum, kamu oyununda bol bol tartışıldıktan ileri geri konuşulduktan sonra yeniden sükunet avdet edecektir. Bu du-

rumdan yine en kârlı çıkacak olan MSP'dir.

Millî Selâmet hareketi, klasik anlamda, salt bir politik aktivite anlamı ifade etmez. Aynı zamanda güçlü, devrimci nitelikleri ile özünde insanın ve eşyanın diriliş müjdesini taşıyan dev bir kültür hareketidir. MSP'ye yönelik saldırı ve suçlamalar bu nedenle boş ve eksiksiz palyaço şarlatanlığından öte bir anlam taşımaz.

Sol ve kapitalist sağ, MSP'deki ufacık kıpırdanışları, kendi çıkarları doğrultusunda istismar etmek ve kendi varlıklarını sürdürülebilmek için bu hareketi sindirmek istemektedirler, ama bütün bunlar boş hulyalardır. Umduklarını bulamayacaklar, bel bağladıkları dağlara kar yağacaktır.

MSP, muhaliflerini şoke eden büyük bir kongre yapmıştır. Beklenilenin aksine daha güçlü olarak yeni çalışma dönemine girmiştir. Bunun dışındaki gelişmeler hiçte öyle önemsencek şeyler değildir. Aslolan, yeniden Büyük Türkiye ideali uğruna verilen savaşın kurşun hızıyla sürdürüldüğüdür. Zaten muhalifleri azdıran da budur. TRT ve uydu basın fırsatı ganimet bilerek kıvılcımı alevle döndürmek uğrunda seferber olmuşlardır."

"Bir yandan, Ege sorununun gündeme geldiği, Kıbrıs'ın durumunun tartışıldığı yatırımların uygulama dönemine geçildiği ve Amerika ile olan ilişkilerin ele alındığı, üstelik AET'nin gelen noktadaki durumu, Türk politikasında sükuneti gerektirirken, doğurulmaya çalışılan telaşın arkasında art niyetler ve uluslararası bir misyonun kışkırtmaları aranılabilir. Zâten baştan beri, AP, CHP ve ötekiler gerek bizzat gerekse maşa kullanarak, Millî Selâmet hareketini durdurmak istemişlerdir. Sosyo-Ekonomik ve Politik gelişim bu hesapların gerçekleşmesini imkansız kılmıştır. Geniş yığınlar, geç kalınan sanayi hareketini ilgi ile karşılarken, MSP'nin büyük partiler arasındaki anahtar parti olma durumu, onu vazgeçilmezleştirmiş ve müsbet icraatların tahakkukuna vesile olmuştur.

AP ve ötekiler gelişen şartlar karşısında apışmış ve saf dışı kalmışlardır. Maşa olarak kullanılan siyasi kadrolar ve sendikalar, susmayı yeğlemiştir. CHP'nin durumu ise oldukça komiktir. Kogre hazırlıkları içindeki CHP'de gerilim son safhadadır.

Militanlar, üniversitenin açılması ile birlikte eyleme geçmeyi planlarken, ılımlılar/eskiden bizinkilerin yaptığı/ders kitaplarındaki ve gazete makalelerindeki Osmanlıca kelimeleri saymaya başladılar. Gerici sol, çok gerilerde, çağdışı kalmıştır. Yine en güçlüsü MSP'dir. MSP'nin muhalifleri bile, AP ve CHP'nin muvafıklarından çok daha fazla samimi ve partisine bağlıdır.

Bu böyle biline." (80)

Öte yandan "Milli Gazete"de köşe yazarlığı yapan Selâhaddin Eş de Türkiye'deki Müslümanların durumunu açıkça siyasi ortam içinde değerlendirmekte, açık kapı bırakmamak için, "Maldiv Adaları Müslümanları" diyerek konuya değişik bir açıklık getirmek istemiştir. Çünkü etrafta, İslâmî hareketin siyasi mi yoksa gayri siyasi şartlarda mı yürütülmesi gerektiği şeklinde iki ayrı gelişmenin gözlemlendiği gerçeği ortaya çıkmıştı. Tartışmaları yazar Eş, şöyle değerlendiriyor:

"Bir diğerleri de diyor ki, "Hayır!" Maldiv Adalarında kuraçığımız İslâm nizamını demokrasinin sakatlıklarından kurtarmamız için, biz kendi iç bünyemizde münhasıran İslâm prensipleriyle hareket edelim. İleride bütünüyle devletimizin nüvesini teşkil edecek olan teşkilatımızda demokrasinin prensiplerini pekiştirirsek, demokrasi bizi defeyler kendine benzettir. Biz şeklen şu anda Maldiv Adalarında geçerli olan hukuk düzeninin icabından olarak demokrasinin icaplarını gereklerini yerine getirelim ama, kendi iç bünyemizde İslâmî prensipleri esas alalım!"

Bu sefer önceki taraf itiraz ediyor; "Biz İslâm prensipleriyle hareket edecek olursak, Abdülfetah kardeşimiz İslâm prensiplerine göre kâmil manada bir icmaî ümmet ile çıkmadı ki, bizim için vacibür riâye (riâye ve itaatımız şart) ola. Madem ki, demokrasinin serbestliklerinden hareketle çıkıldı. O halde şer'i mânada biat'ı gerekli kılan bir durum yoktur ortada."

Ötekiler ise buna şu cevabı veriyorlarmış. Maldiv Adalarında: "İyi ama kardeşim, öyle dahi olsa, biz madem ki,

İslâmî bir inançla yola çıktık. İçimizden birini imam seçtik. O halde ona riayet ve itaat etmemiz gerekir. O vakıa bize danışacak, şûralar teşkil edecektir ama, şûra onun için bir emredici merci değil, istişari bir mercidir. İstişare ile, İslâm nizamının ölçüleri içinde akıl sahibi olanlardan görüşler alır ama, bu onu kesin olarak bağlamaz. Sadece bunları da gözönünde bulundurur. Sizin dediğiniz gibi buraya gelenlerin her birinin görüşlerine göre hareket edecek olsa o, İslâmî manada bir hareketin liderliğini yürütemez; çünkü Hakk'ın değil, halkın gösterdiği yolda yürümek gibi bir nakise ile karşı karşıya gelir."

Tartışmalar bu şekilde devam ederken basiretli bir lider olan Abdülfettah en Necm üs Sabah telif edici bir yol buluyor ve meseleyi tatlıya bağlıyor. Karşı görüşleri ileri sürenlere de "buyurunuz diyor, merkezi karargahta birlikte çalışalım." Ve, öyle yapıyor ve karargaha karşı görüşte olanları da alıyor.

Fakat bir de bakıyorsunuz ki, "ben prensip olarak bu görüşe karşıyım!" diye bazıları kenara çekiliyor. Ötekiler de "pekiy kardeşim, siz biraz istirahat buyurunuz" diyorlar ve mesele tatlılıkla kapanmaya yüz tutuyor ama, demokrasinin en müstekreh silahları olan ceridei berbadiler harekete geçip, İslâm nizamı düşmanlığını en açık şekilde sergilemek için bir fırsat yakaladıklarının sevinci içinde, Maldiv Adalarını İslâm nizamıyla idare ettirmemek için, Müslüman milletin reylerini yine laik, dindışı yollara aktarmak için büyük gürültüler ve dalaveler icad ediyorlar.

Diyeceksiniz ki, bu kadar anlattıklarımız ufak bir metod ayrılığından olduysa "pess, yani!.. Şu Maldiv Adalarının Müslümanları bir tuhafmış!..

Öyledir, bir tuhafır Maldiv Adaları Müslümanları!.. (Ama, laf aramızda Maldiv Adaları için "mesela" dedik." (81)

Bu arada partiden istifa eden İsmail Karaçam'ın, istifa değil de partiden atıldığı üzerinde bir takım tartışmaların olduğu da görülüyordu..

Fakat hükümet içinde etkin bir rol oynayan Erbakan, 1976 yılını ortaklık içinde başarılı bitirmiş olacak ki, basın tarafından "yılın adamı" olarak kendini kabul ettirmişti.

16) Erbakan'ın fabrika üstüne fabrikanın açılışını yapıyor...

YILIN ADAMI: ERBAKAN..

1976 yılı içinde, devamlı olarak kendinden bahs ettiren Erbakan, ister istemez kendisine cephe alınmasını da çabuklaştırmış, ilk tepkiler de koalisyon ortağı CGP'den gelmiştir. Cumhuriyetçi Güven Partisi, din ve dini değerleri istismar konusunda şöyle diyordu:

"Vatandaşların tertemiz inançlarını basamak yapmaya çalışan sömürücü politikacılar yanlış yoldadırlar. İslâmiyet, siyasi partülerden önce de vardı, bu partülerden sonra da var ola-

caktır. Yüce dinimiz, hiç bir siyasi partinin inhisarında değildir ve olamaz."

"Bütün Müslümanlara açık olması gereken camilerin parti ocağı haline getirilmesini, hiç bir akli başında Müslüman elbette kabul etmez."

"Din görevlileri, Allah'ın ve bütün Müslümanların hizmetindedirler. Bir siyasi parti görevlisi gibi hareket etmeyi düşünmezler, Allah'ın emirlerine, devletin kanunlarına saygılı, değerli din görevlilerimiz elbette siyasi bir partinin aleti durumuna düşürülmeyi kabul etmezler."

"Türkiye'de, din, vicdan ve ibadet hürriyeti hüküm sürecektir. Din, vicdan ve ibadet hürriyeti demokrasinin vaz geçilmez gereğidir ve Anayasa'nın teminatı altındadır. Devletimizi ve Cumhuriyetimizi çökertmek amacı ile kanun dışı gizli örgütler kuranlara imkan verilmemesi, bir Anayasa emridir."

"Ahlâka ve dinimize aykırı yalanlar söylemek oy istismarcılığı amacıyla başka Müslümanlara iftira etmek, Cumhuriyeti yıkmak için gizli açık örgütler kurmak Müslümanlığa ve kanunlara sığmaz." (82)

Demirel'in başbakanlığındaki koalisyonda yer alan Feyzioğlu'nun CGP'si, MSP'nin dünya görüşünden rahatsızlığı bu şekilde gün yüzüne çıkarken, sol çevrelerde de Erbakan'ın yapısı ve düşünce ortamı bir başka şekilde değerlendiriliyordu.

Solcu ve çok yönlü bir yazar da bu yıllarda Erbakan'ı şöyle değerlendirmeye tabi tutuyordu:

"..Erbakan sağcı ama tutucu değil, gerici. Nasıl toplumcu başka ilerici başka ise, tıpkı onun tipi tutucu başka gerici başka. (...) Bu açıdan baktınız mı, Erbakan'ın ve partisinin açıkça gerici olduğu söylenebilir. Niye? Çünkü bunlar aruk tarihe karışmış bir altyapının üst-yapısından hareket ederek, düzeni geriye doğru değiştirmek istiyorlar. Gerçek ve mutlak iktidarları Mustafa Kemal'in demokratik devrimlerinin getirdiği bütün yapısal değişiklikleri ortadan kaldırmayı, bir daha dirilmemek üzere tarihe gömülmüş bir toplum yapısını canlandırmayı hedef edinmiştir. Buna tutucu denebilir mi hiç? Neresi tutucu bunların, tersine bir dinamikleri var. Zaten dirilikle

17) Erbakan, Pakistan'daki Şirket Konferansında namazda

ri ve küstahlıkları da oradan gelmiyor mu?"

"Erbakan'a tutucu dedin mi, ona şu içinde bulunduğumuz düzeni aynen korumak amacını yakıştırmış olursun, oysa öyle mi durum? Şu halde kafamızın bir kenarına güzelce kayıt edelim, Erbakan ve MSP tutucu değildir, basbayağı gericidirler." (83)

Bu değerlendirme ile, AP ve CGP tutucu, MSP de "gerici" olmuş oluyordu. Böyle nitelenen bir parti ve onun genel başkanının, hükümet içinde bulunup Türkiye'nin iç ve dış meseleleri hakkında yaptığı "tahammül üstü" çalışmalar

sonucu, aldığı "Türkiye'de yılın adamı" payesinin 1977 yılı başındaki değerlendirilmesini, sol ve tutucu düzeni korumakla kendini yükümlü hisseden Abdi İpekçi'nin gazetesinden aynen aktaralım:

"Hükümet içinde hükümet politikası yürüten Erbakan, bütün yıl kendisinden bahsettirdi:

"1975'in son gününde herkesin kafasındaki soru, Demirel'in Erbakan'a daha ne kadar dayanacağı..

Ama bu soruyu çevirip başka türlü sorular da vardı:

Ya Erbakan, Demirel'e dayanamazsa?!!!!"

Yukarıda okuduğunuz satırlar Demirel'in yılın adamı olarak seçilmesi üzerine Milliyet gazetesinde geçen yıl yazılmıştı. Aradan 365 gün geçti ve bu süre içinde görüldü ki her iki parti lideri de en dayanıklı sabır taşlarının bile çatlmasına aldırmandan geçinip gittiler.

Bu bir yıl içinde "Muhterem" ortağı Demirel her ne kadar özel sohbetlerinde, AP yöneticileri ise açıktan açığa Erbakan ile ortaklığın dayanılmaz bir iş olduğunu her fırsatta tekrarladıysa da Erbakan, "kem söz sahibine aittir" deyip aldırmadı. Üstelik hükümet içinde ayrı bir hükümet politikasıyla ülke ekonomisini kendi partisinin çizgisi ile özdeşleştirme çabasını sürdürdü. Bütün bunları yaparken de hemen her gün kendisinden bahsettirmesini bildi. İşte bunun için MSP Genel Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan'ı Yılın Adamı seçtik.

Erbakan bir yıl içinde kendisinden bahsettirirken de en çok Başbakan Demirel'i güç durumlarda bıraktı. İşte size bazı örnekler:

Başbakan Demirel hayatı boyunca övündüğü ve "bir büyük altın kolyenin altın halkaları" diye tanımladığı Karakaya Barajı'nın temelini atarken "uçacak kadar sevinçliyim" derken yardımcısı, koalisyon ortağı Erbakan, "ne yapıldı bugüne kadar Türkiye'de? Avrupa'dan makine getirildi, toprak kazıldı, baraj yapuk dedik sevindik" sözleri ile hizmeti küçültüyordu.

Erbakan bununla da kalmıyor. Demirel'in CHP için söylediği "bizimle koşmak isteyenlere avans verimiz" sözlerini sanki kendisine söylenmiş gibi cevaplandırıyor ve:

"Avans vermeyi bırakın da hizmet vermeye bakın. AT koşturmuyoruz. Yeniden büyük Türkiye'yi kuruyoruz. Haberi-niz var mı?" diyebiliyordu.

Geride bıraktığımız 1976'da Erbakan'ın söyledikleri sadece bunlar değildi tabii.

Demirel Hora'nın Ege denizinde sismik araştırma yap-masını göklere çıkarırken, hatta hatta "Hora'nın kılına doku-nanın canına dokunurum" derken, Erbakan, "hergün Hora ile yapıp Hora ile kalkıyoruz" diye adeta alay ediyordu.

Ege denizindeki petrol arama çalışmaları konusunda Erba-kan, Başbakan'ı bir kaç defa daha güç durumda bırakıyordu. Bir defasında Demirel, "Çandarlı'nın petrol aradığını söylemek de-mogojidir" diye Ecevit'e yüklenirken birden en yakın ve en büyük ortağı Erbakan şöyle konuşmuştu:

'Çandarlı Ege'de petrol aramıştır..'

Ya ulusal dış politikamızın en hassas konusu Kıbrıs için söylediği sözler, verdiği demeçler, yayınladığı bildiriler..

Dışişleri Bakanı kanter içinde oradan oraya koşup "Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin kuruluşu bir bağımsızlık hevesi değildir" diye dursun, "Mücahit Erbakan" Kıbrıs'ın bağımsızlık tarihini bile açıklıyor ve "29 Ekim KTFD'nin bağımsızlık ilanı için isabetli bir tarihtir" diye demeç veriyordu. Berceket Demirel sabırlıydı ve omzunu silkip "ilk defa demiyorlar ki" den başka söz çıkmıyordu ağızından.

Kıbrıs konusunda bu böyleydi de AET farklı mıydı sanki.

Devletin Başbakanı, "AET ile ilişkilerimizi bozmak değil, düzeltmek esastır" diye konuşurlarken, Erbakan şunları söylüyordu:

"Biz AET'ye onlar efendi biz uşak, onlar turist biz garson olalım diye girmedik.."

MİLYARLARDAN TRİLYONLARA TEMELLERDEN TEMELLERE..

Erbakan, hükümetin başı Demirel'le "Büyük Türkiye kav-ramında da ayrı düşünüyordu. "Trilyonlarca yatırım" sözü ilk defa Erbakan tarafından söyleniyordu geçtiğimiz yıl. Erbakan, Adıyaman'da yaptığı konuşmada, 4. plan döneminde devlet ve

özel sektörün 1 trilyon yatırım yapacağı haberini veriyordu. Sonra bununla da yetinmiyor ve aradan bir ay geçtikten sonra Ankara'da yaptığı basın toplantısında yatırımları yedi yılda 3 trilyona yaklaşır veriyordu.

Trilyonlarca yatırım gerçekleşecek mi? sorusu sorulduğu sırada da Erbakan, "Seyyar bir temel atma ekibi" ile birlikte birden bütün yurt sathında temel atmalara girişiyordu. Hem de büyük bir hızla. Bazen fener ışıkları altında, bazen heyecanlı araziye, bazen bir başkasının toprağına.. Bu törenleri izleyenlerin yazdıklarına göre 1 kamyon, 50 sandalye, 1 kürsü, mikrofon ve üzerinde "En büyük fabrika yapan: Erbakan" yazılı dövizlerle yurdu karış karış dolaşan bu temel atma ekibi, böylece trilyonlarca yatırımın ilk harçlarını koyuyordu. DPT'nin "plânsızdır, programsızdır" demesine hatta hatta ortaklardan Feyzioğlu'nun çırpınmasına rağmen..

Ama Erbakan hiç de öyle düşünmüyordu. O böylece "Cumhuriyet tarihinin en büyük sanayi hamlesini başlatmıştı" ve "yakında yapacağımız tanklarımız caddeleri ezecek, kendi jetlerimiz semalarımızı çınlatacak."

Erbakan'ın geride bıraktığımız 1976 yılında yaptığı İtalya gezisi de oldukça ilginç sonuçlar veriyordu:

Devletin resmi ajansı AA'ya göre bu gezisinde "sokaktaki Alberto'ya kadar bütün İtalyanların sevgi ve takdirini toplayan" Erbakan, 1982'de bütün parçaları yüzde yüz yerli olacak traktörü yapacak teknolojiyi İtalya'dan alıyordu. Roma'daki büyükelçilik personelinin tanık olduğuna göre İtalyanlara da ayranın nasıl yapıldığını öğretiyordu. Bu Erbakan'ın felsefesine çok uygundu. Çünkü "yabancılarla ilişkilerimiz hep eşit şartlarda olacak" demiyor muydu?

Hükümeti üç saat boykot edip Sanayi Bakanlığı yatırımları için bütçeye zorla son anda 15 milyar lira ekleyen Erbakan, Başbakan'a muhtıralar vermekte de ün yapmıştı. Ama sabırlı Demirel bunları hep hoş karşıladı ve verdiği demeçlerde "MSP'nin tebliği gayet nazikandır. Ve hükümetin başarısı için temennilerini söylüyor" demekle yetindi.

1977 yılı seçim yılı. Önümüzdeki yıl bakalım ne

gösterecek? Ya Erbakan "bir pehlivan gibi geliyor" dediği partisiyle parlamentoda küçük bir grup olarak kalacak, yahut da "anahtar" olup Demirel'in dediği gibi "hükümeti her gün beşiğe koyup sallayacak." (84)

1977'ye Türkiye böyle bir siyasi anarşi ve karmaşa içinde girmiş ve giderek "erken seçim" konusu gündeme gelmiştir.

Yalnız, seçime gidecek olan partiler içinde, iktidarda bulunan AP kadar, MHP de MSP ile düşünce ve eylem planında ayrılık gösteriyor, ülkede cereyan eden anarşik olaylarda, sağ-sol çatışması yanında MSP'li olduğu iddia edilen "Akıncılar"ın da devlet kademelerinde ve öğretim yuvalarında eyleme geçtikleri şikayetleri yaygınlık kazanıyordu. Bu dönemde "Akıncılar" bir bakıma "İslamcı Gençler" damgasını da yediklerinden, İHL ile İslam Enstitülerinde hakimiyetlerine, "Ülkücüler" azınlık olarak karşı çıkıyor, Akıncılar solcular kadar Ülkücülerle de fikir kavgasına dahiyordular..

Bu arada Diyanet'e getirilen Doç. Dr.. Süleyman Ateş'in ailevi konumuna ve irkî yapısına "Süleymancı" diye nitelenen "Babı Ali'de Sabah" ile MHP'nin resmi organı "Hergün"ün dil uzatması, Elazığ'dan bir belge getirtip neşretmesi, Diyanet İşleri Başkanı Ateş'in konuya eğilmesine ve "iftira"nın asılsızlığına sebep olmuştur. Bir yandan İslam Enstitülerinde talebeler "Akademi" olmak için boykota giderken, öte yandan din adamları da karmaşa içinde sürünüp gidiyorlardı.

Diyanet İşleri Reisi Süleyman Ateş, yapılan iftiraları bir basın toplantısı ile dile getirmiş ve "İftira etmek büyük günahtır" diyerek, şöyle konuşmuştu:

"Değerli basın mensupları, bugünkü basın toplantımızın sebebi, İstanbul'da münteşir günlük bir gazetenin bir kaç gündün beri hakkımda sürdürdüğü yayınlardır."

"Şahsım hedef alınarak yapılan yayınlar, Müslüman toplumu muayyirlik gösteriyor, ülkede cereyan eden anarşik olaylarda, sağ-sol çatışması yanında MSP'li olduğu iddia edilen "Akıncılar"ın da devlet kademelerinde ve öğretim yuvalarında eyleme geçtikleri şikayetleri yaygınlık kazanıyordu. Bu

dönemde "Akıncılar" bir bakıma "İslâmcı Gençler" damgasını da yediklerinden, İHL ile İslâm Enstitülerinde hakimiyetlerine, "Ülkücüler" azınlık olarak karşı çıkıyor, Akıncılar solcular kadar Ülkücülerle de fikir kavgasına dalyyorlardı..

Bu arada Diyanet'e getirilen Doç. Dr.. Süleyman Ateş'in ailevi konumuna ve ırkî yapısına "Süleymancı" diye nitelencen "Babı Ali'de Sabah" ile MHP'nin resmi organı "Hergün"ün dil uzatması, Elazığ'dan bir belge getirtip neşr etmesi, Diyanet İşleri Başkanı Ateş'in konuya eğilmesine ve "iftira"nın asılsızlığına sebeb olmuştur. Bir yandan İslâm Estitülerinde talcbeler "Akademi" olmak için boykota giderken, öte yandan din adamları da karmaşa içinde sürünüp gidiyorlardı.

"Ben Elazığ'ın Tadım köyünde doğdum. Annem ve babam Müslümandır ve Türktür. Onlar İslâm inancını hakkıyla yaşayan kimselerdir. Bu bakımdan gazetenin, nesebimle ilgili yayınları tamamen kasıtlıdır."

Bir de seçime yaklaşılması, seçimlerden üç ay önce de "İçişleri" bakanlığının bağımsız bir üyeye verilmesi gerçeği, Mart ayının siyasi bakımdan ateşli geçmesine sebeb olmuştur.

Mart 1977'de yapılan bir bakanlar kurulu toplantısında, koalisyon ortaklarından Turan Feyzioğlu'nun "Millî Gazete"de yer alan "Selâ" Hepimiz bu memleketin çocuklarıyız. Her türlü bölücülükten milletimizi korumak görevimizdir. Dinimiz bunu emr eder, memleketimizin menfaati da bunu gerektirir." (85)

MSP, Diyanet kanalıyla olduğu kadar, diğer devlet kademeleleri içinde de yaptığı tayinler hakkında rahatsızlıklara sebeb olmuş, "gerici" unsurların nerede ise "devlet ele geçirecek" endişelere sahne olmuştu.

Bir de seçime yaklaşılması, seçimlerden üç ay önce de "İçişleri" bakanlığının bağımsız bir üyeye verilmesi gerçeği, Mart ayının siyasi bakımdan ateşli geçmesine sebeb olmuştur.

Mart 1977'de yapılan bir bakanlar kurulu toplantısında, koalisyon ortaklarından Turan Feyzioğlu'nun "Millî Ga

18) Milliyetçi Cephe hükümetinde yine Erbakan var.

zete"de yer alan "Selâhaddin Eş'in bir yazısını kast ederek, "Atatürk düşmanları kabine içinde de vardır. Yollu sözleri, MSP ile CGP'nin kavgasına sebeb olmuştur. Hasan Aksay'ın bize anlattığına göre, Feyzioğlu'nun desteği olay şöyle olmuştur.

MC KOALİSYONU BİR DAHA TOPLANAMIYOR

MSP'nin yayın organı "Millî Gazete"nin sahibi "Hasan Aksay'ın ağabeyi Abdülbaki Aksay'dı. Aksay da kabinede Devlet Bakanı olarak yer aldığından, Feyzioğlu, meseleyi getirip Aksay'a dayıyordu. CGP Genel Başkanının devrim-

ler konusunda duyarlılığı bilindiğinden, işin geçirileceği sanılırken, Erbakan, birden hiddetlenir ve birden masaya vurarak:

"Bre zındık, sen kime hakaret ediyorsun? Bre zındık, sen kim oluyorsun da Dine ve Müslümanlara hakaret ediyorsun.." bağırıyor ve devamlı yumruğunu masaya vuruyordu.

Kabine toplantısı elektrikli bir havaya bürünmüştü. Demirel MSP ile CGP'lileri yatıştırıyor ve sözü Çağlayangil'e veriyor. Çağlayangil, yatıştırıcı ve akıllı uzun bir konuşma ile sınırları teskin ediyor ve sözünün bitiminde de Demirel, Bakanlar Kurulu Toplantısını kapatıyordu. Böylece MC ortaklığı, Haziran 1977 seçimlerine kadar bir daha bir araya gelemiyordu..

Fakat kıyasıya siyasi mücadele yeni başlıyordu.

AP, muhafazakar ve liberal bir yapıda "Milliyetçiliği" savunurken, MHP de Atatürk milliyetçiliği esasından yola çıkıp, Ziya Gökalp'ın "Türkçülüğü"nü savunuyordu. Bir yandan Nurcular, öte yandan da Süleymanlılar her iki partinin "pay alma" alanı içine girmişlerdi. MSP'nin ise konumu farklı idi. Çünkü MSP, bir yandan Atatürk ve devrimlere karşı olduğu iddiası ile suçlanırken, öte yandan da "Milliyetçi" güçlerin "dini istismar" etme yaygarasına muhatap oluyordu.

MSP hakkında ve bilhassa Erbakan'ın "Atatürk, şeriat ve komünizm" konusunda ne düşündüğü, neler yapmak istediği tam olarak bir "belirginlik" kazanmış değildi.

MSP VE ERBAKAN "ŞERİATÇILIK" İHTAMİ İLE KARŞI KARŞIYA

MSP, koalisyonda yer alırken, bilhassa "4. Beş Yıllık Plan" konusunda hassas davranmış ve bu planda yer almasını istediği konular, sağsol herkesi rahatsız etmişti. MSP'nin çalışmaları ile "Diyamet" ön plana geçiyordu. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın çalışmaları ile ilgili 92 sayfalık bir raporda yer alan konulardan bir kaçını bile MSP'nin "zihniyet"ini ortaya koyuyordu:

"Materyalist, Pozitivist, Darwinist ve Freudcu fikirler ders kitaplarından çıkarılmalıdır."

"Moda yoluyla gelen, manevi değerlerimizi, milli törlerimizi ve ahlakımızı zedeleyen dış kaynaklı kılık kıyafet, düşünce ve adetler önlenmeli, okul ve müesseseler bu esasa göre düzenlenmelidir."

"Türkiyede, geçirilen bir nekahet döneminden sonra dini hayat canlanmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı din konusunda tek otoritedir. Herkes ve her müessese dini otoritesine boyun eğmelidir. Diyanet İşlerine bağlı bir "**Diyanet Radyosu**" faaliyete geçirilmelidir."

"..İslâm Dininin gençlere anlatılmaması toplumumuzu bunalımlı hale getirmektedir.."

Bu ve benzeri görüşlerin "**4. Beş Yıllık Plana**" girmesi korkusuyla bütün dikkatler Erbakan'a çekilmişti.

O dönemde, bir dergi, "**kendi istihbaratı**" ile Erbakan'ın görüşlerini, şöyle kaleme alıp, yayınlamıştır:

"**Atatürk düşmanlığı**" suçlaması, siyaset sahnesine çıktığından beri Erbakan'ın partisine yöneltilen bir ithamdır. Ve bugüne kadar gerek Necmettin Erbakan, gerekse MSP yetkilileri, bu konuda zihinlerdeki endişeleri silecek veya soru işaretlerini ortadan kaldıracak bir açık tavır almaya gerek duymamışlardı."

"Ancak, Erbakan'ın son haftalarda MSP'ye yönelmiş sert bakışlardaki kaygıları ortadan kaldırmak, MSP'nin Cumhuriyet ve ilkelerine ters düşmüş bir parti olduğu intibalarını silmek için, şimdiye kadar üzerinde konuşmamaya özen gösterdiği konularda perdeyi az da olsa aralamak gereğini duydu."

"**Yankı istihbaratı**, Erbakan'ın "**Atatürk**" konusundaki düşüncelerinin şöyle olduğunu tesbit etti:

"İstismar edilmemesi gerekli bir şahsiyet. Fikrî cüceliklerinden dolayı acz içindeki kişilerin kalkını yapılmak isteniyor. Kafalarındaki çarpık fikirleri, bunların kendilerine ait olduğunu söyleseler kimse itibar etmeyeceği için Atatürkçülük maskesi altında takdim etmekte fayda görüyorlar. Efendim, Atatürkçülük bunu gerektirir, sözü, fikri sığıntılığın silahı halinde. Atatürk, Türk tarihi içinde önemli bir yeri olan kişi. Hemen bir çok konuda söz söylemiş, nutuk vermiş. Şimdi biz de

ortaya çıkıp, Balıkesir Zağnospaşa Camiinde okuduğu hutbedeki "**Kanun-i Esasi, Kur'an-ı Azimüşşandır.**" sözünü, 1. Meclisi açarken yaptığı duayı, evlenirken yazdığı mektupta kullandığı ifadeleri dilimize dolarsak Atatürkçülük mü yapmış olacağız. Hiç bir ileri batı ülkesinde, bizde yapıldığı gibi, devletin kurucusuna bu derecede ilkelce sahip çıkış yoktur. Yaratan sıfatının dahi hakkında sık sık kullanılmasıyla, işin tapınma noktasına getirilmek istendiği bir ortamda, kişi de gerçek fikirleri de ortadan kaybolmaktadır."

"Bize gelince, Millî Mücadeleye katılmış bir nefere dahi minnet ve rahmet duyuyoruz. Nasıl olur da mücadelenin başında bulunan, önderliğini yapmış olan insana karşı düşmanlık hissi besleyebiliriz? Biz sadece istismara karşıyız."

Erbakan'ın diğer konularda yapılan suçlamalara da özel görüşmelerinde cevap verdiği, şeriatçılık ve özgür düşünce ortamının doğmasına karşı oluş iddialarını red ettiği de tesbit edildi. Erbakan şöyle diyordu:

"Fikirlerimiz kendimize aittir. Zira fırkacılık İslâm'da reddedilmiştir. Fikirlerimizin nereden alındığına değil, fikirlerimizin bütününe bakılmalıdır. Çok gayretkeş çaba içinde olunursa, bir çok partinin, bir çok düşüncelerini İslâm'ın kitabı Kur'andan, Musevilerin kitabı Tevrat'tan, Hıristiyanların kitabı İncil'den aldıklarını söylemek mümkündür. Hiç değilse uygunluklarından bahsedebilir. Böylece hiç bir sonuca varılması mümkün değildir. MSP'nin görüşleri, hiç bir partide olmayan ölçüde açıktır. **"Beş cild halinde Millî Görüş adını verdiğimiz düşüncelerimiz ortadadır. Bunun dışında fikirlerimiz olduğu iddiaları yalandır.** Hele hele MSP'yi tehlike gibi görüp, göstermekle bir yere varılmaz. Türkiye, parti kapatmakla işlerin halledilmeyeceğini, geçirdiği birden fazla deneyle görmüştür. O dönem bitmiştir. Biz en kamil manada özgür düşünceden yanayız. Hem de o kadar ki işin prensibinin bu olduğunu kabul edince, Türkiye'de Komünist Partisi'nin kurulmasına imkan sağlayacak bir ortamın tesis edilmesine varan ölçüde taraftarız. Biz sadece kaba kuvvetle fikirlerin savunulmasına, silahla yayılmak istenmesine karşıyız. Efendim.

Komünist Partisi kurulursa bunlar milleti aldatır, iddialarının safsata olduğuna inanıyoruz. Milleti kimse aldatamaz." (86)

Bu fikirler, solun da hoşuna gittiği halde en çok, milliyetçi ve liberal kesimin tepkisine uğruyordu. Yalnız, Erbakan da bütün konuşmalarında mümkün olduğu kadar ihtiyatı elden bırakmıyor, temkinli hareketi zaruri görüyor, bütün meseleleri "ağır sanayi" ve "kalkınma" konularına çekiyordu. Nitekim MSP, uzun direnmeler sonucu, genel bütçeden 15 milyarlık bir aktarmayı Sanayi Bakanlığı'na kaydırmayı becermişti..

Fakat Erbakan'la ilgili "Yankı"nın yayını, en çok MSP çevresi ve ona yakın yayın organları tarafından tepki ile karşılanmıştır.

O sıralarda MSP ve dinci kesimde etkili bir yayını sürdüren **Kadir Mısıroğlu'nun** sahip ve başyazarlığını yaptığı "Sebil", yorum ve yazıları ile Erbakan'ın şu sözlerine dikkatleri çekmiştir:

"Taviz yok! Onlar efendi, biz uşak: olmaz, olamaz!."

"Yankı"nın MSP ve Erbakan hakkında, istihbaratına dayanarak verdiği ve yorumladığı yazının üzerine, gereken tepkiyi de "Sebil" in yazarlarından biri, şöyle gösteriyordu:

"Şimdi bu sözler bahsi geçen derginin iddia ettiği sert bakışları izale edebilmiş midir, bilmeyiz ama, bildiğimiz bir şey varsa o da şudur ki eğer bu mevzuda bir kanuni sınırlama olmasaydı, seçim öncesinde Millî Selâmet'i engellemek isteyen siyaset bezirganları ve onların yamakları "gördünüz mü ey millet! Millî Selâmet ve lideri Atatürk'e karşı değilmiş." şeklinde dahi gazetelerinde manşetler atacak tıynetle kimselerdir. Nitekim, aynı derginin Erbakan'a izafe ettiği şeriatçılık mevzuundaki sözleri için böyle yaptılar! "Erbakan ve Millî Selâmet Partisi dinci ve şeriatçi ve tarikatçı bir parti olmadığını açıkla kim MSP, uzun direnmeler sonucu, genel bütçeden 15 milyarlık bir aktarmayı Sanayi Bakanlığı'na kaydırmayı becermişti.."

Fakat Erbakan'la ilgili "Yankı"nın yayını, en çok MSP çevresi ve ona yakın yayın organları tarafından tepki ile

karşılanmıştır.

O sıralarda MSP ve dinci kesimde etkili bir yayın sürdüren **Kadir Mısıroğlu'nun** sahip ve başyazarlığını yaptığı "**Sebil**", yorum ve yazıları ile Erbakan'ın şu sözlerine dikkatleri çekmiştir:

"Taviz yok! Onlar efendi, biz uşak; olmaz, olamaz!."

"**Yankı**"nın MSP ve Erbakan hakkında, istihbaratına dayanarak verdiği ve yorumladığı yazının üzerine, gereken tepkiyi de "**Sebil**"in yazarlarından biri, şöyle gösteriyordu:

"Şimdi bu sözler bahsi geçen derginin iddia ettiği sert bakışları izale edebilmiş midir, bilmeyiz ama, bildiğimiz bir şey varsa o da şudur ki eğer bu mevzuda bir kanuni sınırlama olmasaydı, seçim öncesinde Millî Selâmet'i engellemek isteyen siyaset bezirganları ve onların yamakları "**gördünüz mü ey millet! Millî Selâmet ve lideri Atatürk'e karşı değilmiş.**" şeklinde dahi gazetelerinde manşetler atacak tıynetle kimselercdir. Nitckim, aynı derginin Erbakan'a izafe ettiği şeriatçılık mevzuundaki sözleri için böyle yaptılar! "**Erbakan ve Millî Selâmet Partisi dinci ve şeriatçı ve tarikatçı bir parti olmadığını açıkladı.**" diye manşetler çekerken, bunu hangi niyetle kullandıkları sırtıyordu." (87)

Seçimlere iki ay kala, siyasi arenada kavga, devamlı olarak MSP ve karşıtı partiler arasında geçiyordu. Sol ve sağ, her iki cenah içinde iktidar özlemleri debreşirken, MSP'nin gündemde olması ve dikkatlerden uzak kalmaması, bu partinin yeniden ortaya çıkacak seçim sonucunda, koalisyon ortağı olacağını kesin işareti olmaktadır. Fakat MSP, bir erken seçimi yararlı bulmamış olacak ki, Nisan 1977 ortalarında, Meclis'te alınan "**erken seçim**" ile "**iç tüzük değişikliği**" kararının iptali için Anayasa Mahkemesine baş vuracağını ilan etmesi ve di." diye manşetler çekerken, bunu hangi niyetle kullandıkları sırtıyordu." (87)

Seçimlere iki ay kala, siyasi arenada kavga, devamlı olarak MSP ve karşıtı partiler arasında geçiyordu. Sol ve sağ, her iki cenah içinde iktidar özlemleri debreşirken, MSP'nin gündemde

19) Erbakan'ın yanında, Emrc, Müftüoğlu ve Asiltürk, bir basın toplantısında.

olması ve dikkatlerden uzak kalmaması, bu partinin yeniden ortaya çıkacak seçim sonucunda, koalisyon ortağı olacağına kesin işareti olmaktadır. Fakat MSP, bir erken seçimi yararlı bulmamış olacak ki, Nisan 1977 ortalarında, Meclis'te alınan "erken seçim" ile "iç tüzük değişikliği" kararının iptali için Anayasa Mahkemesine baş vuracağını ilan etmesi ve bu alanda Genel Başkan Erbakan tarafından bir basın toplantısı yapıp, Anayasa'da aykırılığının beyan edilmesi yeni bir seçimin "erken"liği üzerinde MSP'nin tereddütlerini göstermektedir. Amma CHP ile AP, kararını bir kere vermişler ve Meclislerden gerekli onayı da almışlardı. Bu sırada MSP, yine yalnız kalmıştı.

MSP'Yİ SOL ÖVÜYOR SAĞ YERİYOR

Türkiye'de solun MSP'yi övmesi ve hiç olmasa hırçın bir şekilde yermemesi, sağın dikkatlerini çekiyor ve sağın parçalanmasının solun işine yarayacağını iddia ediyordu. "Milliyetçiler parçalanmasın!" sloganı ile toparlanmak isteyen sağ cephe, MSP'nin sol kadar sağdan da oy alması, daha çok sağın ve liberal cephenin rahatsızlığına dayanıyordu. Solda ise, bilhassa sosyal içerikli kanunlar ile işçirmek anlayışında, MSP'nin savunduğu ilkelere bir nebze olsun sempati duymasının büyük rolü vardı. Bu bakımdan sol ideologlar 12 Mart 1971'den sonra MSP'nin "ciddiye" alınmasına ön ayak olmayı bir siyasi görev bilirlerken, sağcı yazarlarda ve MSP'nin varlığını "siyasi cinnet" olarak görüyorlardı:

"Bunu her an müşahede etmekteyiz. Amma MSP'de hele bu kadar çabuk ve bu kadar şiddetle müşahede edeceğimizi tahmin etmezdik. Bizim tahminlerimiz değil, kaderin yazdıkları cereyan ediyor.

MSP idarecileri partilerine slogan bulmak, siyasi yelpazede yer temin etmek ve siyasi rakiplerini kötülemek isterken İslam'ın ruhuna ve mantığına ters düşmüştür. MSP'nin CHP ile işbirliği yapmasından çok daha feci ve zararlı olan bu durumu fikir planında açıklamak bir borçtur.

MSP şu fikri işlemiştir: En kötü şer, chveni şerdir. Hak geldi batıl zail oldu. Kendisini hak bilmenin, bir nevi "siyasi enelhak" iddiasının, iddiacının şahsını ilgilendiren, gurur cephesini bir kenara iterek hemence işin fikri tarafını belirtelim. En kötü şer, chveni şer değildir. Ve bunu söyleyen ben değilim. İslam hukuk ve tefekkürünün ölmez abidesi Mecelle söylüyor. Dr. Osman Öztürk'ün "Osmanlı Hukuk Tarihinde Mecelle" isimli kitabından Sayfa: 125 şu abide hükmü aktarıyorum:

Madde-29 Ehveni Şerreyn İhtiyar olunur...

Derinine girmiyorum. Demek ki MSP'nin siyasi görüşüne uymadığı için büyük alim Ahmet Cevdet Paşa bugün sağolsa, farzı mahal MSP'de olsa, Adalet Bakanlığı ona değil fakat "En

kötü şer ehveni şerdir" diyen herhangi birine verilir.

MSP idarecilerinin siyasi ifrat cinneti ile İslam'ın muazzez ruhunu incitecek bir büyük saptırmaları da "Ülkücü gençlik" için, yüzde doksanının pırıl pırıl ve kahraman mümin gençler olduğunu bile bile "Onlar şehit değil, maktuldür" hezeyanını, fetva haline getirmiş bulunmalarıdır. Bir ara o maktul namzetleriyle "Odalar Birliği'ni" işgale kalkan insanların en azından biraz daha insafı olmaları gerekir. Müslüman vefasız olmaz.

İslam tarih laboratuvarında her şeyin misali vardır. Bu şehit mi maktul mü münakaşasının da. Timur Halepi binlerce müslümanı şehit ederek zapteder. Sonra da Halep alimlerini toplar doğruyu söylemezlerse fena olacakları tehdidi ile sorar. "Benim askerlerim mi şehit, Halepliler mi? Büyük İslam alimi İbni Şahne bu iktidar harisi zalimin karşısında İslam'ın hükmünü en güzel belirtecek tarzda haykırır: "Sizden de, bizden de kim Allah rızası için dövüştüyse onlar şehittir." Allah rızasından çok iktidar arayıcısı Timur gık diyemez. Ve şimdi Ahmet Cevdet Paşa'ya rağmen "En kötü şer ehveni şerdir." İbni Şahne'ye rağmen, ben Maocuyum, beni Stalin yarattı diyenlerin kurşunu ile vatan için ölenlere "Şehit değil maktuldür de. MSP ne hale geldi?

Bitmedi... MSP idarecilerinin düşünce fesadını hangi noktalara kadar getirdiklerinin en korkunç misallerinden birini geçenlerde sayın Erbakan'ın özel gazetesinde gördük. Aşağı yukarı şöyle söyleniyor.. "Bir veli renksiz bir partiye aday olsa veliliğinin faydası yok, o İslam'a hizmet edemez. Bir deli eğer bizim partimizin listesine girerse o artık Allah yolunda hizmet eder."

İnanılmaz bir cinneti siyasiye.. Bakırköy'dekiler bile bu sözlerin sahibine kanmaz ve suratına bakmaz.

Ya bütün velilere "Bakın ha!. Bizim partimize girmezsiniz vay geldi başınıza, veliliğinizi bile elinizden alırız" deyişteki cinneti maneviye..

MSP'nin mağdur, mazlum, masum oy külesi, idarecilerine arız olan bu illeti derhal önlemelidir.

İslam'ı parçalayıcı bir hareketi usuletle söndürmelidir. Yok-

sa MSP idarecilerini veliler çarpar ve olan maazallah MSP'ye olur.

Dost acı söyler ve en doğruyu Allah ve Resulü söyler: Dinde ifrata gitmeyiniz, sizden öncceki birçok kavimlerin helak olması bu yüzdendir." (88)

Siyasette "aşırı" gittiği söylenen MSP hakkında ise, sol daha çok sosyal ve ekonomik yapıdan hareketle bir yer çiziyor, bir tabana oturtmak istiyordu... Türk toplumunun yapısı ve MSP'nin siyasi alandaki varlığını irdelleyen bir bilim adamı şöyle diyordu, yaklaşan seçimlerin arefesinde:

"Osmanlı İmparatorluğu, çağının genel felsefesine uygun olarak, din esaslarına dayanan bir imparatorluktu. Dahası, Osmanlı İmparatoru aynı zamanda İslam Halifesi olduğundan, Batı'da hiçbir imparatorun elinde toplaması mümkün olmayacak kadar güce sahipti.

Ticaret, Batı dünyasındaki üretim ilişkilerini altüst ederken ve özellikle bu yolla yeni bir sınıf yani "Burjuva" ortaya çıkarken Osmanlı İmparatorluğu'nda ticaret, hor görülen bir uğraş olarak "gayrimüslimlerin" tekeline bırakılıyor; bol bol kapitülasyon dağıtılarak yabancı ülkelerin sızmalarına göz yumuluyordu. Büyük ve temiz bir inançla bağlı olduğu Hz. Muhammed'in bizzat kervancı yani tüccar olduğu bir toplumda ticarete karşı bu ilgisizlik ilginçtir. Ticaretin hor görülmesinin yanısıra Osmanlı toprak düzeninin tarım kesiminde servet birikimine elverişli olmaması Batı'da ticaret burjuvazisinin doğup palazlandığı ve çağının felsefesini değiştirdiği dönemde, Osmanlı İmparatorluğu'nun bu gelişimden uzak kalmasına neden oldu. Dahası Batı'da tarım ve ticaret sektörlerindeki gelişim ve birikim "Sanayi Devrimini" doğururken, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki üretim ilişkileri, bu gelişimlerin etkisinden çok uzaktı.

Ancak İmparatorluğun son yüzyılında, savaş meydanlarında karşılaşılan teknik, Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı'yı örnek alması gerektiği düşüncesini yarattı. Ancak Batı'nın düşüncesini değil, tekniğini alma çabasına girildi ve başarılı olunmadı.

Cumhuriyet kurulunca, Batı'nın tekniğinin yanısıra düşünce yapısı ve genel felsefesi de alınmak istendi. Laiklik, işte bu çabaların bir parçası olarak düşünülmelidir."

"Ancak, laik devlete uygun toplum yaratmada Cumhuriyetin bu çabaları da olumlu sonuç aldı denemez. Henüz gelişmemiş Türk toplumunun değerler sistemiyle genellikle uyumsuzluk içinde olan Batı düşüncesi, zorlamalık sınırını tam aşamadı. Zira Batı düşüncesinin belirli üretim ilişkilerinin bir sonucu, bir ürünü olduğu akla gelmemişti. Fakat yeni bir dünya görüşünü simgeleyen Batılı anlayış ve bu arada "laiklik" çok partili hayata geçene kadar, devrim ilkesi olarak benimsemeye çalışıldı.

Demokrat Parti döneminde, genellikle dindar olmayan siyaset adamlarının halkın din duygularını sömürdüklerini görüyoruz. Milli Selamet Partisi ise, "Din" in siyasal örgütlenmesidir. Ve görebildiğimiz kadarıyla, Demokrat Parti ve devamcısı olanlara oranla, bu konuda daha mantıklı ve tutarlıdır.

Ancak 1960 sonrasında Türkiye hızlı bir sanayileşme sürecine girmiştir ve toplumdaki üretim ilişkileri hızla değişmeye başlamıştır. Bütün zorlamalara karşın yüz yılda "Batılı" olmayan Türk toplumu, onbeş yirmi yılda "Batılı" olma yolunda büyük aşamalar yapmıştır. Bu gelişimin moral değerlendirmesini bir yana bırakarak şu soruyu sorabiliriz: MSP bunu engellemek ister mi, isterse de başarabilir mi?

Bu sorulara olumlu cevap vermek mümkün değildir. MSP'nin sanayileşme konusundaki çabaları ve düşünceleri, görebildiğiniz ve değerlendirebildiğimiz kadarıyla içtenliktir. Ve bu sanayileşme öyle bir toplum yaratacaktır ki bu toplum içinde hiç bir otorite kaynağını Tanrı'da bulamayacaktır. Zaten MSP'nin acı ama kaçınılmaz çelişkisi de buradadır." (89)

Öte yandan bir başka "solcu yazar" da, MSP'nin "ciddiye alınması" ve "önemi göz önünde bulundurulması" hususundaki yorumunu şöyle yapıyordu:

"Evet, MSP ciddiye alınması gereken bir partidir.

Herkesten önce kendi yöneticileri tarafından.

Sonuçları ve toplum üzerindeki etkileri çok önemli olabilecek bir akımı başlattıktan sonra onu kendisiyle diyalog kurulamaz, ciddiye alınmaz ve ne yapacağı kestirilemez bir hareket durumuna getirmeye kimsenin hakkı yoktur.

MSP, beğenelim beğenmeyelim, Türk toplumunun bir oligusunu temsil ediyor. Günlük yaşayışımızdaki kötülüklerin temel nedenini İslâm'dan ayrılıştan gören, kuruluşu İslâm'ın ilkelerinde arayan, çağdaşlaşmanın bütün belirtilerine kuşkuyla bakan milyonlarca insanımız yok mu? Onları yok saymak ve siyasal denge hesaplarının dışına itmek mi akıllıca olur, yoksa varlıklarını kabul edip onlarla diyalog kurmak ve içlerindeki eğilimleri olumlu yönlere çevirmek mi?

Üstelik, bu eğilimler içinde çok sağlıklı birtakım tutumlara temel olabilecek başlangıç noktalarının bulunduğu da açıkça ortaya çıkmıştır. Yıllar yılı iç ve dış sömürülerin aracı olarak kullanılan din duyguları, artık içte sömürüye karşı bir düzen kurmanın, dışta da ekonomik bağımsızlık kazanmanın temelleri olarak ileri sürülmeye başlanıyor.

Cumhuriyetin kuruluş yıllarından sonra uzun süre toplumdaki din duygularının yaratabileceği siyasal gücü yok saydık."

"Bu da bir tutumdur. Kendi gerekçeleri olan, ama bu gerekçelere göre sonuna kadar tutarlı biçimde yürütülmesi gereken bir tutum. Dini politika alanının dışına itmek ve toplumu düzenleyen kuralları din etkilerinden arındırmak, aynı zamanda "insanı değiştirme"yi amaçlayan bir devrimler dizisinin de kesintisiz sürdürülmesini gerektirirdi. Ekonomik ve sosyal alanda öyle adımlar atacaksınız ki değişen toplum yapısı insanı da değiştirecek ve din duyguları, artık, çözülmemiş sorunlar karşısında çaresiz kalan insanların sığınabilecekleri bir liman olmaktan çıkacak. Ya da tam tersine, din duyguları yüzünden toplumu altüst eden büyük fırtınalar kopmayacak.

O adımlar atılmadığı içindir ki, din duyguları bugünün toplumunda hala milyonlarca insanın yalnızlığına, ezikliğine ve arayışlarına bir cevap olabilmektedir.

Şimdi, Cumhuriyetin başlangıç yıllarındakinden farklı bir

tutum içindeyiz. Anayasadaki zorlamaları falan bir yana bırakıp, dinin bir siyasal güç olarak örgütlenmesine artık göz yumuluyor.

Göz yummayışın ekonomik ve sosyal gereklerini yerine getiremediğimize göre, böylesi çok daha sağlıklı bir tutum galiba. Hiç olmazsa kendi kendimizi aldatmaktan, toplumda varolan bir gücü yok saymaktan uzağız. Artık karşımızda oyla sayılan bir güç var. Onunla hesaplaşmak, ona el uzatmak onunla konuşmak şimdi çok daha kolay.

Aslında kendisiyle hesaplaşılması, kendisine el uzatılması ve kendisiyle açıkça konuşulması bu gücü oluşturan insanların da işine gelir. Yıllardır itildikleri yalnızlıktan ve kısırlıktan onları kurtaracak, onlara içlerindeki inancı yaratıcılığa dönüştürme olanağı verecek olan bu diyalogtur.

Ama bütün bunların olabilmesi için, başlatılan hareketin çok daha sorumlu, çok daha çaplı bir liderliğe kavuşması gerek. Öyle bir liderlik ki, bugün dediği dün dediğini tutsun, fantezi fabrika hesaplarının ötesinde geleceğin sanayi toplumuna daha ciddi bir özenle eğilebilsin. Sömürüye ve ekonomik bağılıklara karşı cephe tutmuş başka güçlerle güvenilir bir diyaloga girebilsin.

Unutmayalım ki, sömürsüz bir düzenin kurulması ve Türkiye'nin dıştan ezilmeyen gerçek bir ekonomik büyüklüğe kavuşturulması için, "ilerici" denen kesimle "dinci" denen kesim arasında böyle bir diyalog daha uzun süre vazgeçilmez bir zorunluluk olarak kalacaktır.

Düzen değişikliğini gerçekleştirmek amacıyla iktidara gelmek isteyen CHP iyimserlerin umduğu gibi salt çoğunlukla işbaşına geçse bile, üç beş oyluk bir Meclis çoğunluğunun toplumu temelden değiştirecek büyük atılımları için yeterli olabileceğine inanıyor musunuz? O büyük atılımlar ancak büyük diyaloglar üzerine kurulabilir. Onun içindir ki MSP, parlamento aritmetiği bakımından "anahtar parti" durumunda kalmasa da, önemle gözönünde tutulması ve hesaba katılması gereken bir partidir.

Bakalım bu önemlilik gerekli ciddiliği de birlikte getirebil-

ecek mi?" (90)

Gelecek seçimlerden herkesin bir beklentisi olduğu ve halkın önüne çıkmanın peyder pey yakınlaştığı bahar aylarında, MSP kadar diğer partilerin de bir çok sancısı vardı. Bir kerre gençlik parçalanmış memurlar huzursuz kılınmış ve işçiler de sendikal örgütlenme içinde, kutup ve cephelere bölünmüştü. Bilhassa gençlik kesimi, tümüyle anarşide bir boğazlama ortamı içinde dövme ve yaralamayı bırakmış, örgütler öldürme ve katliamlara girişiyordu. Mayıs 1977 başlarında bir gazetenin değerlendirmesine göre Türkiye'de seçime giderken, sokakları işgal eden 16 gençlik örgütü vardı. Bunların içinde bir sağcı (komandolar), diğeri de dinci (Akıncılar) olduğu halde geriye kalan 14 örgüt sol fraksiyon ve komünizan eylemciler idi. (91)

Ülke kana bulanır ve sokaklar anarşinin teklinde iken, sağ cephe, dini yönden MSP ile uğraşüyor, 1950'den beri sürüp giden ve bir kaç defa kesintiye uğrayan "Milliyetçiler'in birliği"nden yola çıkarak, "ehveni şer"de tekrar karar kılınmasını istiyordu. Çok görmüş çok geçirmiş ve gençliğinde, 31 Mart olayına da karışmış, sonra müterekede işgal kuvvetleri ile top koşturmuş bir yaşlı yazar MSP için diyordu ki:

"1977 seçimleri tamamen Anayasa'ya aykırı bir bid'at ile propaganda devresini yaşıyor. Kendisinin tamamen din ve itikada bağlı olduğunu asla inkar etmeyen ve din esasına dayanan "Millî Selâmet Partisi" ve onun pürkelam (laf dolu) Sayın Başkanı Necmettin Erbakan, seçim için konuşmak üzere her kürsüye çıkışında Kur'an kurslarından, her köye bir cami yapuracağından ve bütün mektepleri İmam-Hatip mektebi yapacağından bahsederck, öteki partileri yıkıp seçimde iktidara geleceğinden bahsediyor.

Eğer Kur'an, din, cami, imam sözleri bir siyasi seçimi kazanmak için kullanmak kanunen, örfen ve dinen mübah olsaydı, buna kimse bir şey söylemezdi. Fakat değil yalnız bizde, Avrupa demokrasilerinde dahi dinin, mukaddes kitap ve kelimelerin seçime yani siyasete alet edilmesi makbul ve mübah değildir. Mesela Almanya'nın büyük Hıristiyan Demokrat Par-

tisi, seçim propagandası içinde kilise inşasından veya papazların aylıklarını arttıracağından bahsetmez. Böyle bir şeyin vukuu yoktur. Bize gelince, dediğim gibi bu bid'at ancak Millî Selâmet Partisi'nin seçim arenasına girmesinden sonra zuhur etti ve maalesef halkımız üzerinde çelişkili tesirler yapmaya başladı.

Nereden başlayalım. Türkiye'nin bugünkü sıkıntıları ekonomik, politik ve sosyal olmak üzere üç nevidir. Bunların çözülmesi için Türkiye'de camii şerif inşa etmenin, İmam-Hatip ve hafız yetiştirmenin hiç bir alakası yoktur.

Kaldı ki, biz, Türkiye'nin en çok hafız, imam ve hatibe sahip olduğu devirde ilk ve orta tahsilimizi yapmışık. İlk mekteplerde Kur'anı Kerim okunur, ortalarında Ulûmu Diniye, hatta İlmî Kelâm tedaris edilirdi. Camii şerifler de bugünkünden az değildi. Ama Türkiye'nin siyasetçe, iktisatça, idarece ve beynelmilel itibar bakımından en düşük olduğu devir, bu devirdir. Hatta İttihatçılar, Birinci Cihan Harbi'ndeki Kanal seferinde İngilizleri yenmek için İslâm'ın ve Osmanlı halifelerinin en büyük kuvveti sayılan Sancakı Şerifi, yani Resulallah'ın sancığını çıkarıp Kanal Ordusu'nun önüne açtılar ve bu orduya derişlerden, imamlardan, hafızlardan gruplar koydular. Ta ki, din kuvvetiyle, karşı İngiliz ordusundaki Müslüman askerler isyan etsinler."

"Olmadı aziz okuyucularım. Maalesef İngiliz ordusundaki Hind Müslümanları teslim olmak şöyle dursun, bize karşı silah çektiler ve Kanal seferinde Halife İslâm Ordusunu mağlup ettiler. Birçok arkadaşlarımız bu seferde öldü veya esir olarak Mısır'da kaldı. Ben, imam yetiştirmemeli demiyorum. Bunu zaten daha evvel Şemseddin Günaltay merhum da düşünmüştü. Ama bütün mektepler imam yetiştirirse ne olacak? Yani bu imamları hangi camilere koyacağız? Hafızların adedi çoğalırsa ne olacak, nerede okuyacaklar? Ve nihayet Kur'anı çözülmesi için Türkiye'de camii şerif inşa etmenin, İmam-Hatip ve hafız yetiştirmenin hiç bir alakası yoktur.

Kaldı ki, biz, Türkiye'nin en çok hafız, imam ve hatibe sahip olduğu devirde ilk ve orta tahsilimizi yapmışık. İlk mekte-

plerde Kur'anı Kerim okunur, ortalarında Ulûmu Diniye, hatta İlmî Kelâm tedaris edilirdi. Camii şerifler de bugünkünden az değildi. Ama Türkiye'nin siyasetçe, iktisatça, idarece ve beynelmilel itibar bakımından en düşük olduğu devir, bu devirdir. Hatta İtihatçılar, Birinci Cihan Harbi'ndeki Kanal seferinde İngilizleri yenmek için İslâm'ın ve Osmanlı halifelerinin en büyük kuvveti sayılan Sancakı Şerifi, yani Resulallah'ın sancağını çıkarıp Kanal Ordusu'nun önüne açular ve bu orduya derişlerden, imamlardan, hafızlardan gruplar koydular. Ta ki, din kuvvetiyle, karşı İngiliz ordusundaki Müslüman askerler isyan etsinler."

"Olmadı aziz okuyucularım. Maalesef İngiliz ordusundaki Hind Müslümanları teslim olmak şöyle dursun, bize karşı silah çektiler ve Kanal seferinde Halife İslâm Ordusunu mağlup ettiler. Birçok arkadaşlarımız bu seferde öldü veya esir olarak Mısır'da kaldı. Ben, imam yetiştirmemeli demiyorum. Bunu zaten daha evvel Şemseddin Günaltay merhum da düşünmüştü. Ama bütün mektepler imam yetiştirse ne olacak? Yani bu imamları hangi camilere koyacağız? Hafızların adedi çoğalırsa ne olacak, nerede okuyacaklar? Ve nihayet Kur'anı Kerim'i birbirlerine akla gelmeyecek isnadların ve ağır sözlerin esirgenmediği seçim propaganda kürsülerinin üzerine koyarsak, ona hürmetsizlikten başka ne netice çıkacak? Kur'an'ı gösterip seçilmeyi istemek, benim verdiğim vergilerden cami yaptırıp gene kendisinin seçilmesini istemekle mi bu milleti kurtaracaklardır?"

İslâm'da ve halâ bizde imamın vazifesi, cemaatle kılınan namazda mihraba ve cemaatin önüne geçmekten, hatibinki de dini ve ahlaki hatta beşeri nasihatler vermekten ibarettir. Biz biliyoruz ki, halâ mahallerde bazı imamlar, dostlarına ve camie gelen cemaate:

Allahaşkına Millî Selâmete oy veriniz! diye rica etmekte ve Kerim'i birbirlerine akla gelmeyecek isnadların ve ağır sözlerin esirgenmediği seçim propaganda kürsülerinin üzerine koyarsak, ona hürmetsizlikten başka ne netice çıkacak? Kur'an'ı gösterip seçilmeyi istemek, benim verdiğim vergilerden cami

yaptırıp gene kendisinin seçilmesini istemekle mi bu milleti kurtaracaklardır?

İslâm'da ve halâ bizde imamın vazifesi, cemaatle kılınan namazda mihraba ve cemaatin önüne geçmekten, hatibinki de dini ve ahlaki hatta beşeri nasihatler vermekten ibarettir. Biz biliyoruz ki, halâ mahallerde bazı imamlar, dostlarına ve camie gelen cemaate:

Allahaşıkına Millî Selâmete oy veriniz! diye rica etmekte ve bunun bir sevap olduğunu söylemektedirler.

Muhterem Millî Selâmet Partisi'nin pek sayın başkanı ve lider kadroları ve ona inananlara sormak yerinde olmaz mı: Dini İslâm gibi ulvi bir din, imamlık gibi mübarek bir hizmet, cami şerif gibi mukaddes bir mahal, seçimlerde yem ve taviz gibi kullanılmak, Allah rızasına ve ahlaki İslâmiyeye uyar mı?" (92)

5 Haziran seçimlerine çok yaklaşıldığı sıralarda, Demirel'in birlik çağrılarını yazan kalemler, milleti seçim sandığına götürme maharetine gösterdiği söylenen Başbakan'ın doğrultusunda şöylece MSP'yi iğnelemekten de geri kalmadılar.

"Dünkü yazımda bütün partilerin seçim propagandalarında dini motife fevkalade ehemmiyet verdiklerini ve adabunun bir sevap olduğunu söylemektedirler.

Muhterem Millî Selâmet Partisi'nin pek sayın başkanı ve lider kadroları ve ona inananlara sormak yerinde olmaz mı: Dini İslâm gibi ulvi bir din, imamlık gibi mübarek bir hizmet, cami şerif gibi mukaddes bir mahal, seçimlerde yem ve taviz gibi kullanılmak, Allah rızasına ve ahlaki İslâmiyeye uyar mı?" (92)

5 Haziran seçimlerine çok yaklaşıldığı sıralarda, Demirel'in birlik çağrılarını yazan kalemler, milleti seçim sandığına götürme maharetine gösterdiği söylenen Başbakan'ın doğrultusunda şöylece MSP'yi iğnelemekten de geri kalmadılar.

"Dünkü yazımda bütün partilerin seçim propagandalarında dini motife fevkalade ehemmiyet verdiklerini ve adeta milletin partileri imana getirmiş bulunduğu bahsetmiştim. Bu bir bakıma Türkiye'de "Dini fikrin" iktidara gelişi demektir.

Türkiye'de Tanzimattan beri itibardan uzaklaştırılan ve CHP lâikliği ile tepetaklak edilen dini fikrin demokratik yoldan tekrar iktidara gelişi. Zaten daha önce de belirtmiştik ki mühim olan "fikir" in iktidara gelmesidir, şahısların değil. Herhalde 1973 seçimlerinden ibret alan partilerin dini hissiyatın milli şahlanması karşısında kendilerine çekidüzen vermeleri ile Türkiye'de başlayan yeni devre dini fikir için bir büyük merhale. Partilerin seçim propagandası heyecanı ile verdikleri sözün ne ehemmiyeti var denebilir? Amma, biraz sosyal psikoloji bilenler hemen idrak ederler ki bu tip sosyal gelişmeler artık geri döndürülemezler ve sözünden dönen veya aksine hareket eden siyasi teşekküller iubar kaybederler.

Bu anda Türkiye'de dini düşüncenin bulunduğu merhale şudur. Dini düşüncenin daha da yaygınlaşması, derece derece her parti tarafından kabul edilmesi mi daha iyidir? Yoksa bir partinin inhisarı altında ve onun istediği tarzda ve dozda kalması mı? Tabii mesele şeri değil, politik ve teknik bir meseledir. Ve bu açıdan bakılınca MSP'nin görüşü ile çatıştığı aşıkardır.

MSP'ye göre fikrin iktidara gelmesi değil MSP kadrosunun iktidara gelmesi önemlidir. Bu fikri taşıyan başka kimseler veli bile olsalar başka partilerin listesinde oldular mı değeri yoktur. Amma deli bile olsalar MSP listesindeki kişiler bu fikre hizmet edeceklerdir. Nitekim bu kanatla olacak MSP listesinde barda hadise çıkarmış ve gazetelere düşmüş kişiler vardır. Nazmiye hanım niye başını örtmüyor diye soran masum halk tabanına sunulan MSP listesinde enteresan bir zihniyettir bu. Ayrıca herkesi hemence suçlayan MSP idarecilerinin listesinde, kazasında Atatürk heykeli yapmaktan başka bir faaliyeti olmayan kişiler de "liste başı" dırlar. Maksadımız şahıslarla uğraşmak değildir. Amma, zihniyet meselesidir. Dini düşüncenin "pan" yaptığı noktadır. Nitekim bu sakametli anlayışa göre Mustafa Üstündağ gibi, Türk maarifinde solun zirvesini temsil eden bir insan "maneviyatçı"dır da, aleyhinde solcuların ellibeşmilyon liralık dava açtukları Ali Naili erdem "şeriatın bir meta gibi pazara sürülmesi şeklinde tecelli eden ve bizzat şeriata zıt olan şeriatçılığa karşıyım" dediği için yüzlerce İmam-Hatip Lisesi

açmış olmasına rağmen "tu kaka"dır.

Nitekim MSP idarecilerinin dini düşünce yüksekliğinden mahrum oportünist davranışları Necip Fazıl üstadı da nihayet onlardan ayırmıştır. Türkiye'de dini düâşikardır.

MSP'ye göre fikrin iktidara gelmesi değil MSP kadrosunun iktidara gelmesi mühimdir. Bu fikri taşıyan başka kimseler veli bile olsalar başka partilerin listesinde oldular mı değeri yoktur. Amma deli bile olsalar MSP listesindeki kişiler bu fikre hizmet edeceklerdir. Nitekim bu kanatle olacak MSP listesinde barda hadise çıkarmış ve gazetelere düşmüş kişiler vardır. Nazmiye hanım niye başını örtmüyor diye soran masum halk tabanına sunulan MSP listesinde enteresan bir zihniyettir bu. Ayrıca herkesi hemence suçlayan MSP idarecilerinin listesinde, kazasında Atatürk heykeli yapmaktan başka bir faaliyeti olmayan kişiler de "liste başı"dırlar. Maksudımız şahıslarla uğraşmak değildir. Amma, zihniyet meselesidir. Dini düşüncenin "pan" yaptığı noktadır. Nitekim bu sakametli anlayışa göre Mustafa Üstündağ gibi, Türk maarifinde solun zirvesini temsil eden bir insan "maneviyatçı"dır da, aleyhinde solcuların ellibeşmilyon liralık dava açtıkları Ali Naili erdem "şeriatın bir meta gibi pazara sürülmesi şeklinde tecelli eden ve bizzat şeriata zıt olan şeriatçılığa karşıyım" dediği için yüzlerce İmam-Hatip Lisesi açmış olmasına rağmen "tu kaka"dır.

Nitekim MSP idarecilerinin dini düşünce yüksekliğinden mahrum oportünist davranışları Necip Fazıl üstadı da nihayet onlardan ayırmıştır. Türkiye'de dini düşünce uğruna hapis yatan tek fikir adamı üstad bugün MSP idarecilerini şiddetle tecrim etmektedir.

Masum halkı her zaman tenzih ederiz.

Fakat "Namaza başla ahiretini, partimize gir dünyanı kurtar" sloganı, biraz incelmış bir Müslüman için sadece ızdırıp konusu olur. O ister ki "sen namaza başla da istersen bize oy verme" densin. O ister ki İslâm adına yola çıkanlar "oy" "oy" diye kendi adlarına bağırmasınlar. Muzdarip insanlık ve İslâmlık adına haykırınsınlar.

Bu seçimler bunun da kefilî olacaktır." (93)

Solun "**bilinçli**", sağın ise "**duygusal**" tenkitleri arasında seçime giden MSP, 1977 seçimlerinde beklediği ve devamlı olarak öne sürdüğü "**50 milyonun kardeşliği**"nden nasibini ne oranda alacaktır?.. Burası meçhuldü. Fakat MSP'de devamlı olarak AP'yi suçluyor, ülkede 1961'den itibaren hüküm şünce uğruna hapis yatan tek fikir adamı üstad bugün MSP idarecilerini şiddetle tecrim etmektedir.

Masum halkı her zaman tenzih ederiz.

Fakat "Namaza başla ahiretini, partimize gir dünyanı kurtar" sloganı, biraz incelmış bir Müslüman için sadece ızdırıp konusu olur. O ister ki "sen namaza başla da istersen bize oy verme" densin. O ister ki İslâm adına yola çıkanlar "oy" "oy" diye kendi adlarına bağırmasınlar. Muzdarip insanlık ve İslâmlık adına haykırsınlar.

Bu seçimler bunun da kefilî olacaktır." (93)

Solun "**bilinçli**", sağın ise "**duygusal**" tenkitleri arasında seçime giden MSP, 1977 seçimlerinde beklediği ve devamlı olarak öne sürdüğü "**50 milyonun kardeşliği**"nden nasibini ne oranda alacaktır?.. Burası meçhuldü. Fakat MSP'de devamlı olarak AP'yi suçluyor, ülkede 1961'den itibaren hüküm süren iktidarlarının hiç bir şekilde huzur ve kalkınmayı sağlayamadığını söylüyor, daha çok İmam-Hatip okulları ile Diyanet konusu ve gençlik bayramlarındaki gençlerin kılıkkıyafetleri içki ve kumar konusu gibi hususlarda AP'ye destek olan "**Yeni Asyacı**" Nurculara ve "**Sabahçı**" Süleymancılara çatıyordu.

MSP, AP'yi, Millî Eğitim Bakanlarından Ali N. Erdem'in, Millî Eğitim Bakanlığı 5. Bütçe Karma Komisyonunda söylediği "**Biz Komünizmin de Faşizmin de, Şeriatçılığın da karşısındayız..**" sözleri ile vursüren iktidarlarının hiç bir şekilde huzur ve kalkınmayı sağlayamadığını söylüyor, daha çok İmam-Hatip okulları ile Diyanet konusu ve gençlik bayramlarındaki gençlerin kılıkkıyafetleri içki ve kumar konusu gibi hususlarda AP'ye destek olan "**Yeni Asyacı**" Nurculara ve "**Sabahçı**" Süleymancılara çatıyordu.

MSP, AP'yi, Millî Eğitim Bakanlarından Ali N. Er20)

"Millî Görüş" için Erbakan ve kurmayları kolkola...

dem'in, Millî Eğitim Bakanlığı 5. Bütçe Karma Komisyonunda söylediği "**Biz Komünizmin de Faşizmin de, Şeriatçılığın da karşısındayız..**" sözleri ile vurmaya çalışıyordu.. MSP'ye göre, AP, "**kitlede, İslâm medeniyetinden kalma ve onun tekrar mevcudiyetinden korkma**" ile "**onu ezecek tedbirleri düşünüp tatbik etmek**" icraatı ile karşısına alıyor, İslâm'dan uzaklaşmakla tabanın kendisine kayacağını umuyordu.

MSP, masonlukla iftihar eden, teokratik idareyi red eden bir AP zihniyeti ile canhıraş bir "**demokratik siyasi mücadele**" veriyordu.

MSP SEÇİME SANCILI GİRİYOR.

1977 Yılı başlarında 16 MSP'li parlamenter, MSP Genel Başkanlığına sekiz maddelik bir metin veriyor ve bunun müzakeresini istiyorlar. Genel Başkanın başkanlığında konu müzakere ediliyor ve 16 parlamenter, partide "zihniyet", "tutum" ve "tatbikat" yönünden aykırılık gördüklerinin sürüp gittiğini ifade ediyorlar. Bunun sonucu da "erken seçim" ile partiden aday olmuyorlar. Fakat MSP, koalisyonlarda yer almakta mahir bir yol izliyor ve "dediğim dedik" politikası ile "anahtar" özelliğini koruyup gidiyordu. MSP'nin koalisyon ortaklarından memnun olduğu yan yoktu. Onların da MSP'den hoşnut oldukları söylenemezdi. Hatta muhalıfet de MSP'den memnun değildi. Hatta "zinde" ve "batılı güçler" de MSP'ye hasmane tavırlar ile gün geçiriyorlardı. MSP'nin siyasi gelişmeler içindeki konumunu bir "erken seçim" arefesinde, "Milli Damat" şöyle açıklıyordu:

"Demirel" in inancı Türkiye'de "Erbakan diye bir olay" olmadığıdır. Erbakan, Demirel ona sırt verdiği sürce vardır. Demirel altından çekildiği gün, Erbakan yerdedir. O halde Demirel niçin çekilmez? Çünkü bilmektedir ki kendisi çekildiği gün Erbakan binmek için Ecevit'in sırtını bulacaktır. Bu sırt ona hazırdır." (94)

Üst düzeyde ve partiler arasında sürteşmeler devam ederken, MSP'de eski özelliğinden bir şey kaybetmiş gibi, ikinci seçimlere giriyordu. Fakat bu seçim 1973'deki gibi "ihlaslı" ve "hasbi" özellikleri göstermiyordu. Parti sanki "politize" olmuştu. Aday olmak, listelere girebilmek için yoğun bir çabanın gözlemlendiği "erken seçim" kararından sonra daha iyi görüldüğü söyleniyordu. Bunun böyle "havalı" olması da Genel Başkan Erbakan'ın seçimlerde MSP'nin iktidara geleceği ve bunun korkusu ile Ekim'de yapılacak seçimlerin, erkene alınması noktasında düğümliyordu. Olgun ve dolgun bir anlayışla hareket edenler ise hiç olmazsa MSP'nin Mecliste-ki üye sayısını iki misline çıkaracağı inancını taşıyordu. Zira MSP 1973'den itibaren sol ve sağ cenah ile karşı fikri partile-

rinden her biri ile ayrı ayrı veya müşterek koalisyonlarda yer almış, oran itibariyle, Bakanlar Kurulunda üçte bir şeklinde üyeye sahip olması yanında, her zaman ve zeminde ses veren partide olması, tenkitleri üzerine çekmesi, genel başkanla "yılın adamı" onurunu kazanması gibi faktörler partiyi, bu seçimlerde iktidar alternatifi havasına sokuyordu.

1973 seçimlerinde MSP'den umutsuz olan bir kısım etkili ve yetkili kişiler bu sefer, adaylık için baş vuruyor, fakat yönetim ise bunları daha çok kazanacakları yerde değil de "maharet"lerini kullanarak bileklerinin hakkıyla parlamentoya girebilecekleri "zorlu" yer ve sıralara koyuyordu.

Bunun yanında, seçimlere yaklaştıkça parti içindeki "muhalif" gurup sansasyonel bir havada partiden istifa ediyor, kamuoyunda da tepkiler doğuyordu.

MSP'nin üst yönetimi ise, şevk ve heyecanla seçimlere hazırlıklı giriyor, "Millî Görüş"ü iktidar yapmak için kolları sıvıyordu. MSP, yola çıkarken Türkiye'yi dört bölümde ele alıyor ve sonuncusunun "Yeniden Büyük Türkiye'nin kurulması devri" olduğunu söylüyordu. Bu yeni devirde yapılacakları, MSP şöyle açıklıyordu:

"Yeni Devir" in ana hususiyetleri Millî Selamet'in ana hususiyetlerinden doğmaktadır.

"Hiç bir parti "inanç, fikir ve hizmet"te MSP ile mukayese olunamaz."

"Yeniden Büyük Türkiye'yi kurabilecek tek kadro MSP'nin imanlı, bilgili, disiplinli kadrosudur."

"Yeni başlattığımız Büyük Ağır Sanayi hamlesini 1000 ideal ve inançlı mühendis kadrosuyla yürütüyoruz."

"MSP kadrosu sayısız isimsiz büyük kahramanlarla doludur."

"Büyük hamle ve hizmetler ancak inançla yapılabilir" (95)

Solcu ve liberal görüş'e karşı "Millî Görüş"ü iktidar yapmak isteyen MSP, kendini "motor" öbür kısır çekişme yapan siyasi kurumları da "avara kasnak" olarak niteliyor ve bu denenmiş zihniyetlerle Türkiye'nin kalkınmadığını ve asla da kalkınmayacağını ilan ediyordu..

"Anarşi değil huzur!" diyen MSP, 43 milyonun kardeşliği ile yola çıktığını ileri sürüyordu.

MSP, maarifin "millî"leşmesini istiyor, "devlet-millet" kaynaşmasını öne sürüyor, insan haklarına saygının sağlanmasını ve "rüşvet ve irtikab"ın kaldırılması için mücadele verilmesini gerekli görüyordu.

MSP, ülkede "manevi kalkınma" yönünde de yapacaklarını sıralarken, teknokratların yönetiminde, şu ana esasları öne sürüyordu:

"1) Camisiz köy bırakılmaması, programa dikkatle ve ihtimamla devam olunması. 4. Beş Yıllık Plan sonunda camisiz köy bırakılmaması."

"2) Hedef, her köye bir Kur'an Kursu açılması. Her ilçeye İmam-Hatip Okulu, her ilde Manevi İlimler Üniversitesi, Fakülte veya Yüksek okullarından birinin açılması."

"3) Kadrosuz müftülük, vaizlik, cami, Kur'an Kursu bırakılmaması, programa devam olunması."

"4) Cami yapımının devlet hizmeti olduğu anlayışına devam olunması."

MSP- daha köklü görüşler de ileri sürüp, devletin yapısında da bir takım yeni düzenlemeler istiyor, bunun da "Anayasa" ile ilgili olduğunu gündeme getiriyordu. Anayasa'da yapılacak değişiklikler de şöyle sıralanmıştı:

"1) Başkanlık sistemine geçilmesi,

2) Başkanın doğrudan doğruya millet tarafından seçilmesi,

3) Senatonun kaldırılması,

4) Millet Meclisinde temsilci sayısınının 300'e indirilmesi,

5) Millete referandum hakkının tanınması,

6) Seçim, nüfus sayımı ve plan devrelerinin birbiriyle ahenkli bir şekilde akort edilmesi,

7) Temel hak ve hürriyetlerin tam ve kamil manada tecellisini sağlamak için, yanlış tatbikata vesile teşkil eden hükümleri değiştirmek karındayız." (96)

"Bu zafer, inananların zaferidir" ve "..Ve zafer yakındır!" diyen, MSP, 1977'deki erken seçime böyle girmiştir.

MSP, 5 Haziran 1977'de yapılan "erken seçim" sonunda, 1973'e göre oylarını % 4 oranında çoğaltarak 1.265.771 olan genel oy toplamını 1.269.918'e yükseltirerek 24 millet vekili kazanmış oldu. Yalnız, 1973'de kazandığı 48 milletvekili yerine bu sefer 24'de kalmıştır. Bu durum MSP'nin üye itibariyle yüzde 50 oranında gerilediğinin bir işareti sayılmıştır. Fakat MSP-bunun "mükerrer" kullanılan 2.5 milyon oydan kaynaklandığını iddia ederek 10 Haziran 1977'de "Yüksek Seçim Kurulu"na yaptığı başvuru, tetkik sonucu, "iddiaların hukuk bakımından delil sayılabilecek bir belge ile kanıtlanmadığı, bir tahminden öteye gidemediği bu nedenle itirazların reddinin gerektiğine" karar verilmiştir.

Fakat, bu sonuç da MSP'nin koalisyonlarda yer almaması üzerindeki yoğun çalışmaların sonuçsuz kalmasını doğurmuş ve hiç bir parti direkt olarak çoğunluğu sağlayamamıştır. Her ne kadar CHP 213, AP 189 üye Meclis'e sokmuşsada, CHP'nin AP ile ortaklık kurması mümkün değildi. CHP'nin 3 ve DP'nin de 1 üyesi CHP'ye bir şey sağlayamıyordu. Fakat yeni seçimlerin ardından Cumhurbaşkanı Korutürk, hükümeti kurma görevini CHP Genel Başkanı Ecevit'e vermiştir.

21) İkinci "MC"de hükümet protokolü sevinci ve kutlamaları

IV. BÖLÜM

11. MİLLİYETÇİ CEPHE ORTAKLIĞINDA MSP.

10 Haziran 1977'de CHP Genel Başkanı, hükümet kurma umuduyla, Korutürk'ün verdiği görevi üstlenir. Çalışmalara başlar. 213 milletvekili bulunan bir partinin, uyur-gezer veya diğer partülerden "güven oyu" verebilir 13 parmağı bulabilir umuduyla kolları sıvar. CHP'nin diğer partülerden üye desteği alması, "utanç verici yollara baş vurma" olarak nitelenir. Çünkü, etrafta doğan hava, "mebus pazarları"nın çağrışımını yapmaktadır.

Bütün gözler MSP'dedir. Çünkü, zinde güçler tarafından Erbakan'ın ihramlı Suudi Arabistan ziyareti yutkunmuş, "biz Kıbrıs'ın yüzde 60'ını gavura bıraktık, daha ne istiyorlar?" sözleri perişan olmalarına yetmişse de Ecevit'in "Çankaya" hükümeti, 28 Haziran 1977'de programını TBMM'nde okur. Biraz da MSP ile yaptığı ortaklıktan ders almışçasına "din" konusuna programına CHP'de alışılmamışın dışında bir espri katarak:

"İnanç özgürlüğü kişinin kutsal ve dokunulmaz hakkıdır. Demokrasinin, düşünce özgürlüğü kadar ayrılmaz parçasıdır. Hükümetimiz laikliği din ve vicdan özgürlüğü anlamına alır. Dine bağlılığın gelişme ile ve ilerlilikle, dine saygının laiklikle çelişmediği kanısındadır. Hükümetimiz, her dinden ve mezhepten yurttaşlarımız arasında, insanlığın milli birliğin ve milliyetçiliğin gerçeği olan kardeşlik duygularını ve dayanışmayı sağlamlaştırmayı ödev bilecektir. Diyanet İşleri Başkanlığı, Anayasamızın ve yasalarımızın belirttiği görev ve sorumlulukları yerine getirirken, dini siyasetin üstünde tutacaktır. Toplumumuzun ve insanlığın ortak değeri olan İslâm dini, milli birliğin sağlanmasında, kalkınma çabalarımızın başarıya ulaşmasında, iç barışın oluşmasında ve kardeşlik duygularının geliştirilip pekiştirilmesinde kutsal bir kaynaktır. Hükümetimiz, köylerde ve dar gelirli yörelerde cami yapımına yardımcı olacaktır. Vekil İmam-Hatiplerin kadro intibakları ivedilikle sağlanacaktır. Hükümetimiz bütün din görevlilerinin manevi ve maddi huzurunu sağlamayı ödev bilecektir." (97)

Ecevit, Meclis'ten 213 oy alır. Beklediği olmamıştır. Çareyi, emancî Çankaya'ya teslimde bulur. Çankaya da ikinci büyük partinin Genel Başkanına görevi verir. Bu sefer de Demirel devreye girer. MSP ise, üye itibarıyla öncceki ortaklıkta 48 üyeye sahipti ve içten içe bir sürü sancılarla uğraşıyordu. Bu sefer ise, üyesi 24, yarı yarıya inen üyelere kendini isbatlamanın hesapları da tutunca, Demirel'e ortaklığa "evet" demiştir. Buna bir de MHP hazırlıklı girince, üç partinin toplam üye sayısı 229'a çıkıyordu. Bu da "İkinci Millî Cephe" için yeterli idi. Demirel bir ay içinde hükümeti kurar.

1 Ağustos'ta "güven oyu" alır hükümeti.. Ama bu sefer de sancılar AP'de başlar. İstifalar baş gösterir. Bu denemenin de ömrü, 1977 yılının 31 Aralığında son bulur. Fakat ülkede, fikir tartışmaları dinsel yorumlar yine MSP'nin varlığı üzerinde yoğunlaşır. Bir kere MSP, "dinsel parti" damgasını yemiştir. Hatta, Ecevit'in hükümet kurmakla ve programını hazırlamakla meşgul olduğu sıralarda, MC için yeni bir deneme ve fırsat zuhur etmesin diye, Cumhuriyetçi ve laik kafalı, hukukçu bir emekli profesör, MSP'yi açıkça "meşru"laştırıyordu bir yazısında:

"Tek yönlü katı düşünce ve görüşleri birer birer ele alıp eleştirmemizin nedeni, bu düşünce veya ideolojilerin hiç değişmeyen kau birer çerçeve birer kalıp olamayacağını, tersine toplumda ki gelişmelere göre bunların da değişip gelişmek zorunda olduklarını bunun bir "gerekircilik kuralı" olduğunu okurlarına göstermektir.

Sayın Cumhurbaşkanı hükümeti kurma görevini parlamentonun Cumhuriyet Senatosu kanadında çoğunlukta olan Millet Meclisi kanadında da 213 üyesiyle çoğunluğa yakın bir durumda bulunan CHP'nin sayın lideri Bülent Ecevit'e verdi.

Demirel ve Türkeş bu görevlendirmenin hukuka aykırı olduğunu söylüyorlar. Garip şey! Demirel ayrıca "hükümeti solculara kurdurmayacağız" diyor. Bu da ne demek? Demokrasi ne zamandan beri kalktı ülkede? Onun "solcular" dediği CHP'dir. Ne yazık ki partiler yelpazesinin sol kanadı eksiktir; çünkü parlamentoda CHP'nin solunda bir parti yoktur. Bu boşluk Türk Demokrasisi için bir tahilsizliktir. Buna karşılık, sağın her çeşidi vardır orada. Eğer gerçekten özgürlükçü Bau demokrasisi dünyasına katılmak istiyorsak, sağınki gibi solun da her çeşidi parlamentoda temsil edilmelidir. Sosyalistinden komünistüne kadar. Oysa bizde sol kanat, en ılımlı sol olan sosyal demokrasi ile sınırlanmıştır.

Kendisine orta parti diyen CGP'nin Sayın Lideri Prof. Feyzioğlu CHP'nin MSP ile koalisyona girmemesini istemiş. Kimi gazetelerin üstü kapalı biçimde anlatmak istediklerine göre, sayın Cumhurbaşkanımız da bu eğilimde imiş. Ben hiç

sanmıyorum. Gerçek demokratik ülkeler de böyle eğilimler görülmez. MSP de bir siyasal partidir hem de uydurma değil, halk içinde bir tabana dayanan bir partidir. Parlamentodaki üyeleri birkaç gün önce "demokratik ve layık Türkiye Cumhuriyeti-yetini koruyacaklarına" namusları üzerine yemin ederek bir şeriat devleti özleminde olmadıklarına bütün Türk halkı karşısında şeref sözü verdiler. Birgün CHP, kendi görüşlerine yakın bulduğu ve birlikte çalışmayı umduğu her parti ile olduğu gibi MSP ile de bir koalisyon kurma durumundadır. Bu partinin siyasal, ekonomik ve sosyal birçok noktada CHP ile anlaşma olasılığını bir ön yargı ile red ve MSP'yi adeta afaret etmek, ülkede yeni bir MC ortaklığına zemin hazırlamak demektir.

Bu ise Türk halkına ve memleketine en büyük kötülük olur. Gerçi yeni bir MC hükümetine katılacak bir MSP, din sömürüsü yolunda kendisini fersah fersah geçmiş olan öbür ortakları arasında bu kez büsbütün silinir gider. Sonunda elbet MC'de yıkılır gider; ama, korkarım, ülkede onarılması olanaksız birçok değerler de birlikte gider. Eğer MSP, CHP ile yapmış olduğu ilk koalisyon sürseydi, 1977 seçimlerinde parlamentoya enaz 80-90 üye ile gelirdi. MC içinde erittiler onu.

Üstelik CHP ile MSP ortak iktidarları zamanında verdikleri Kıbrıs'a müdahale kararı ile hem oradaki Türkleri yok olmaktan kurtarmak, hem de vatanımızın bağına bir hançer ucu gibi yönelmek üzere bulanık Yunan tehlikesini önlemek şerefini paylaşmışlardı. MC içindeki MSP böyle bir olanağa kavuşur muydu? İşte görüldü.

Hem MSP, hem CHP gruplarının herşeyden önce vatan düşüncesini önc alarak bütün öğeleri olumlu yolda değerlendirerek bu defaki iktidar işini umutlara ve rastlantılara bırakmamaları gerekir, kanısındayız.

MSP'yi savunduğum sanılmasın. Bir Atatürkçü olarak onun görüşlerini benimsemeye olanak yok. Ben özgürlükçü demokrasinin gerçek kurallara göre uygulanması ilkesini savunuyorum, o kadar." (98)

Aynı şekilde, solcu yazar **İlhan Selçuk** da, MSP'ye

kızan sermaye çevrelerini şöyle eleştiriyordu:

"En çok gardrop Atatürkçüleriyle büyük sermaye sözcüleri öfkeleniyorlar. Selametçilere. Niçin? Bu parti şeriatçıdır, gerici-
dir, din ticareti yaparak masum halkımızı kandırıyor, çağdışıdır.
Peki ya AP? AP başka?.." (99)

Oktay Akbal da "MC"nin yıkılıp gideceğini sanıyordu.

Ne zaman ki, MSP ile AP ortaklığa yanaştı ve "üçlü koalisyon" kuruldu. O zaman da Abdi İpeki tarafından, "AP'ye verilen her oy, MSP'ye verilmiş demektir." başlıklı baş makaleyi yazıyordu. (100). Çünkü 1977 seçimlerinden önce, bu üç parti birbirini suçluyarak, halktan böylece oy toplayarak bugünlere gelmişlerdi.

Basın-Yayın Genel Müdürlüğünün bastıracağı kitapçıklarla, 1977 yılı seçimlerinde partilerin radyo konuşmalarının esprisi daha anlaşılır olduğundan, AP'li Seyfi Öztürk, şöyle diyordu MSP için:

"1974 senesi MSP idarecilerinin şekilsiz, davasız, inançsız tutumu, anahtarın her kapıyı açan maymuncuk haline gelmesi, ciddiyet yerine şakanın rehber yapılması sola iktidar olma im-kanını vermiştir. MSP sola hizmetkar olmuştur. MSP'ye verilecek oyların Halk Partisinin işine yarayacağı görülmüştür. MSP'ye oy veren vatandaş böylece pişman olmuştur."

Üçüncü ortak MHP'nin de önde gelenlerinden emekli gener-al Necati Gültekin de MSP için şöyle konuşuyordu:

"Mübarek İslâm Dinini politika pazarında sergilemeyi parti çıkarı sayan bu parti, memlekete ve millete hizmet anlayışından mahrumdur. Din istismarı, laf ebeliği ve azınlık ırkçılığı yapan MSP ciddiyetten uzaktır. 40 milyonu kardeş yapmayı vaad eden MSP kendi içinde 50 milletvekili bir araya getirememiş dağılıp gitmiştir. İddiası ne olursa olsun 5 Haziran seçimlerinde seçmen vatandaş bu partiye layık olduğu dersi verecektir."

AP'nin lideri Demirel de 4 Haziran gecesi şöyle diyor-du. MSP için:

"MSP'ye verilen oylar CHP'ye verilmiş demektir.

MSP'nin millete verebileceği bir şey yoktur. Sadece milliyetçileri ve manevi değerlere bağlı olanları bölüp, solun ekmeğine yağ sürer, Halk Partisinin eksikliğini tamamlar. CHP ile bir olup Komünist ve anarşistleri yeniden memleketin başına bela eden MSP'dir."

Aynı gece, seçimler için yapılan son konuşmalarda, MSP Lideri Erbakan da AP için şöyle diyordu:

"AP denilen şey Avrupa'nın batısındaki faizci, sömürücü, kapitalist zihniyetin kötü, beceriksiz taklidinden başka bir şey değildir. Aynı şekilde maddecidir, materyalisttir. Kökü bereketsizdir. Sömürüyü destekler, zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapar, Buhrana, anarşiye yol açan Batı taklitçisi bir hastalıktan başka bir şey değildir. Eline yetki verildiği zaman yaptığı iş din düşmanlığıdır. İnananları aldatıp oyunu aldıktan sonra onlara zulmeden bir aldatıcıdır. AP'nin yaptığı din düşmanlığı CHP'den geri kalmamıştır. Yaptığı iş sadece Komünizme bahçivanlık etmektir. AP'nin hakiki kalkınmadan haberi yoktur. Devrini boş laflarla ve aziz milletimizi oyalamakla geçirmiştir. Şimdi kendisi de iflas etmiştir. Onun için devri bitmiştir. Tasfiye oluyor."

İşte bu söz ve propagandalardan iki ay geçmeden yeni bir MC koalisyonu kuruluyordu.

Bu kuruluşun ardından solun kafasını karıştıran sorular da vardı:

"Nereye, hangi çıkmaza doğru?" (101)

Ağustos 1977'yi devr alan üçlü ortaklık, sosyal ve ekonomik sorunlar kadar, çözüm bekleyen ordu içindeki huzurlu ortamın tesisi ve yeni bir "**Kara Kuvvetleri Komutanı**" tayini idi. Atanacak komutana, çok geçmeden "**Genel Kurmay Başkanlığı**." nasip olacaktı.

"Kara Kuvvetleri Komutanlığı için dört aday vardı. 1. Ordu Komutanı Orgeneral Adnan Ersöz, 3. Ordu Komutanı Orgeneral Ali Fethi Esener, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Nurettin Ersin ve Ege Ordusu Komutanı Orgeneral Kenan Evren.

Öncelikle iki Orgeneral arasında düşünülen Kara Kuvvetleri Komutanlığına yapılacak atama sorun çözümlenemeyince dörde

çıktı. Adnan Eröz orgeneraller arasında iki yönden kıdemli sayılıyordu. Bir kere sınıfı piyadecydi. Türk Silahlı Kuvvetlerinde, muharip sınıflar arasında önceliği piyade sınıfı almaktadır. Daha sonra Tank, topçu, muhabere ve istihkam sınıfları gelmektedir. Orgeneral Ersöz kendi sınıfının en kıdemli Orgeneralidir. Ayrıca piyade olmasının avantajları kıdem konusunda Kara Kuvvetleri Komutanlığına atanması yollarını açmaktadır. Orgeneral Ali Fethi Esener süvaridir. O da sınıfının en kıdemli orgeneralidir.

İki Orgeneral konusunda bir türlü karara varılamıyordu. Ali Fethi Esener, Halim Selim, dindar, sessiz bir askerdir. Fazla sert sayılmazdı. Adnan Ersöz daha askerce tavırları olan, disipline fazla düşkün bir askerdir. Ama tüm bunlar sorunun çözümlenmesi için yeterli olmuyordu!.

İki Orgeneral arasında bir tercih yapılamayınca ortaya bir üçüncüsü atıldı. Bu Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Nurettin Ersindi. Eğer Ersin kuvvet komutanlığına atanırsa diğer ikisi emekli olacaklardı.

Daha sonra bir başka isim üzerinde duruldu. Orgeneral Kenan Evren şayet diğer üç orgeneral emekliye ayrılırsa en kıdemli Orgeneral olarak kalıyordu. Kuvvet Komutanlığına atanmaması için neden yoktu!" (102)

Sonunda, MC'nin adayı Esener köşkten veto ediliyor, Ersin de kendinden kıdemli olan ve Kore'den bu üstünlüğü sağlayan "Ege Ordu Komutanı, Ortaklığın MHP kanadının Genel Başkanı Türkeş'in sınıf arkadaşı Kenan Evren Kara Kuvvetleri Komutanlığına atanıyordu. MC, böylece bir problemi daha çözmüş oluyordu. Yalnız ülkede terör ve anarşi geniş boyutlar kazanmış, 12 Mart 1971'den arta kalan ve 1974 affından kurtulup toplumun içine yayılan güçler orgnizeli bir şekilde, ülkeyi kan seline boğuyordu. Ülkücüler öldürülüyor, solcular boğazlanıyor, Çayan'ın annesi "evadlarımızın çizdiği yoldan devam edeceğiz" diyordu. Sol ise, siyasi ortamda, kendini kamufle için başka hedefler gösteriyordu:

"Hilafetçi, tarikatçı, Abdülhamitçi politikacılar; Atatürk devrimlerine, O'nun ilke ve devrimlerinin savunucusu güçlerle

özgürlükçü parlamenter düzene ve bu düzenin çatısını oluşturan Anayasa'ya karşıdır. Bugün Anayasa çatısı altında yer almaları, geriye dönük hayallerini gerçekleştirmek için iktidarı araç olarak kullanmak ard niyetinden kaynaklanmaktadır." (103)

MC'nin ortakları, parti içi huzursuzlukları olduğu kadar, rejim yönünden de uyumsuz bir tarz bakış açıları vardı. Koalisyon ortaklarının karşısında, 30 Ağustos 1977 törenlerine Cumhurbaşkanı ile CHP Genel Başkanı katılmamakla, alenen yeni atamaları "**protesto**" ediyor imajını yayıyordu. Gerçekten üçlü ortaklığın geleceği umutlu değildi. Zam ve anarşi başta, ülke kaynıyordu.

Institut kurde de Paris

22) Erbakan ve Türkeş, bir toplantıdan çıkarken...

AP'DE ÇATLAMA VE ORTAKLIK BİTİYOR.

AP, MSP ve MHP'nin kurduğu ortaklık, 1977 yılı sonlarına doğru, AP'den istifa eden 9 üye ile Meclis'te gereken çoğunluğu kaybediyordu. AP'liler ortaklıktan memnun değillerdi. Ortada devamlı olarak AP-CHP ortaklığı dolaşmaya başlamış, Ecevit de "tarafsız" bir adayın üzerinde durularak, iki büyük partinin koalisyonuna hazır görülüyordu. 2. MC'nin ömrü beş aylık olarak çizilmişti.

Yalnız ülkede anarşinin kol gezdiği bir havada, ortaklar kesin bir çözüme gidememeleri sonucu, sesler gelişi güzel çıkmıyordu. Herkesin bir yönünü almış, iktidarda,

"kurtarılmış makamlar" saltanatı sürmeye başlamıştı.

Öte yandan gecekondu bölgeleri ile fabrikalar da işçi-öğrenci birliği içinde, idcolojik eylemde omuz omuza çarpışmalar sürüyordu.

O günlerin MSP kökenli İçişleri Bakanı Korkut Özal'ı kendisi ile yapılan konuşma ve mülakatlarda verdiği sözler ilginçti ve Türkiye'nin yapısını belli ölçüde ortaya koyuyordu.

Anarşi ile mücadelede İçişleri Bakanı Özal, tarafsız davranıldığını şöylece misallendiriyordu:

"Üzerinde silah bulunan kaçak birini yakaladım. Bu hangi partiye, hangi düşünceye mensup olursa olsun, bir suç işlemiştir. Ben bunun hakkında işlem yaparım. İsterse mensup olduğum partinin adamı olsun. Nitekim geçen gün buna benzer bir işlem yaptık, tandans olarak MSP'ye yönelik bir kaç kişi bir aramalar sırasında yakaladık ve içeriye attık. Kim olursa olsun. (...) Hiç bir siyasi fikir benim karşımda değildir. Çünkü hepsi anaysal düzende yaşama hakkına sahip partilerdir, düşüncelidir."

"Mesela size bir misal vereyim: Dernekler bugün her şeyle uğraşiyor. Nusaybin'de şöyle bir hadise oldu. Belki de takip ettiniz. Bunu tertip eden bilmem ne dernekleri. Pahalılık la mücadele diye bir dernek. Bu dernekler çıkıyor ortaya. Orada Kürkçülük, Arapçılık vs kavgaları yapıp birbirine milleti sokup gidiyor. Şimdi kanunlarımızda bunlara karşı bir mücyiide yok. Bu olmaz, bunu götüremeyiz. Bu hadiseleri organize eden derneklerin, devlete karşı suç işleyecek hale geldikleri halde üzerine gidip bir şey yapamıyoruz." (104)

Devletin yönetimine talip olanların "bir şey yapamıyoruz." demeleri, bir bakan tarafından açıkça itirafı şeklinde kabul edilebilirdi ve Bakan Özal, "anarşi"nin kökenindeki fikir ve eylem odaklarını bir başka baş yazara şöyle açıklıyordu:

"Mesela bundan iki gün önce Okmeydanı banka soygunu işinde müdahil olduğu az çok tanımlanmış bir kimsenin eşyaları geldi, okuduğu kitaplar, bir üniversite hocası olarak beni bile aşılıyor. Bu çocuk anarşik eyleme girmiş, banka

soymuş, polise silahla mukavemet etmiş. Neleri okuyor? Kütüphanesinde neler var? Genel olarak Marksist, Leninist yeraltı teşkilatının yayınladığı bütün şeyler var. Bizzat inceledim. Bir devrim nasıl yapılır, bir ülke bu düzeye nasıl getirilir? Çeşitli yayınlar var, hatta talimatları var. (..)"

"Memleketin genel asayişini korurken, marşınızda memleket dışında uçları olan bir sürü şeylerle boğuşuyorsunuz. Bugün Türkiye'de böyle kendi halinde gitmesini istemeyen çok güçler vardır. Mesela bir CIA, bir KGB'nin büyük devletlerin entelijans teşkilatları icabında yüzbinlerce insan kullanacak çaptadır. Şimdi bunların Türkiye'yi başıboş bırakacağını düşünemezsin. Türkiye'de de bunları opere eden bir sürü kolları vardır. Şimdi biz bunların karşısında, bu ajanların yaptığı çalışmalara ve zararlarına karşı koymaya mecburuz. Türkiye'de entelijans teşkilatını çok iyi bir şekilde kurmaya.." (105)

Ülkenin iç huzura ihtiyacı olduğu bir dönemde, ortaklığın İçişleri Bakanı, iç bünyenin perişan halini böyle değerlendiriyordu. Fakat ortaklar "bir oyana, bir bu yana" çektiklerinden ve bir çok eğitim ve öğretim yuvaları da siyasi partilerin "militan"ları tarafından ele geçirildiğinden içten içe boykut, kavgaya ve yaralamalar sürüp gidiyordu.

2. MC ortaklığını en çok sarsan da İmam-Hatip okulları ile Yüksek İslâm Enstitülerinin durumu idi. AP çoğunlukla ideolojik kavgalara girecek bir gençlik potansiyeline sahip değildi. MHP'li ülkücüler daha çok AP'nin "gençlik organı" görüntüsünü veriyordu. Öte yandan ise MSP'li gençler, ister istemez çatışmaya MHP'li "Ülkücüler"le giriyordu.

Bu kavgaın alanı da. İslâm Enstitüleri idi.

Diyanet'in hakim zümresi, asker-bürokrat kaynaşması içinde 12 Mart 1971'den beri önderlik ediyor, kaynak sayılan İmam-Hatip okulları ile Enstitülerin elden çıkmasını istemiyordu. Fakat 11 Ağustos 1977'de CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, Yüksek İslâm Enstitüsü Öğrenci Dernekleri ile İmam-Hatip Okulları Öğrenci Dernekleri Federasyonlarının 15 temsilcisi ve 12 Ağustos'ta da Yüksek İslâm Enstitüleri Öğretim Görevlileri Dernekleri Federasyonu yöneticileriyle

görüşmesi, bu okullar üzerinde bir takım oyunların oynanmak istendiğini, CHP'nin de "din ve laiklik" konusunda bir eğilim belirtmesi yönünden şartlandırıcı bir özellik göstermişti. Ecevit, genel olarak "din ve eğitim kurumları siyasal baskı ve kavgaya alanlarının dışında tutulması"nı savunuyordu. (106)

Çatlaklık ve karmaşa YİE'lerinin "Akademi" olma isteklerinden kaynaklanıyordu. Hele İstanbul'daki Yüksek İslâm Enstitüsü'nün başı çekmesi ve bu okulda müdür dövülmesi olayı, bardağı taşıran son damla olmuştur. Okulda öğrencilere disiplin cezaları veriliyor, MSP'den aday olan baş muavin görevden alınıyor ve bu dini yüksek okul boykotların içine gömülüp gidiyor.

Bir kısım yazarlar bu olaya "eşkiyalık" olarak bakarken (107) diğer gurublar da meşreplerine göre bir değerlendirmeye gitmişlerdir. Din Eğitimi Genel Müdürü **Tayyar Altıkulaç**'ın politikasını izleyen öğretim üyeleri ise olayların bir "teşkilat" tarafından yürütüldüğünü açıkça ilan ediyordu.

"Süleymancı" gurup, olaya, enstitülerdeki 6 aylık boykotu, "mezhepsizlik" kavgası nitelerken (108), "Nurcu" kesimin yorumu da "bir sol parmağı"nın olması şeklinde idi. (109)

Fakat asıl mesele, olayın MSP'li gençlerin güdümünde yürütüldüğünün etrafa yaydırılmasından kaynaklanıyor. MHP'nin resmi yayın organı durumunda bulunan "hergün" çıkan İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Öğretmenler Kurulu'nun açıklaması da olayların 29 Mart 1977'den 23 Mayıs 1977'ye kadar 55 gün sürdüğü halde, yeni imtihan döneminde tekrar olayların başlatılması, "adi ve ağır suçlar" sebebiyle cezalandırılan öğrencilerin "affı" bahane edilerek, sürdürülen kavganın bir "azınlık gurubu" tarafından organize edildiği iddiası ise geçerlilik kazanmamış, nitekim İlahiyat Fakültesi ve Yüksek İslâm Enstitüleri Mezunları Federasyonu Genel Başkanının yaptığı basın toplantısı da, öğrenci derneklerine karşı, mezun olmuş eski mensupların ellerine geçirdiği mezunlar dernekleri kanalıyla olayların "İslâmcı gençler"e

suç duyurusu şeklinde beyanlarına sebep olmuştur. Aslında, bu dini eğitim ve öğretim veren yüksek okullarda baş gösteren anarşi, temel itibariyle İslâmî bir dünya görüşünün yeni bir nesilde, yeni heyecanlar eseri aksiyona dönüşüp "hocalar"dan bir kısmına ve okul yönetimine bir "itaatsizlik" şeklinde yeşermenin işaretleri sayılabilir.

Çünkü okul yöneticileri ile öğretmenleri, talebe ile olan uyumsuz ortamları sonucu, okula gidemiyor, okullarını ele geçiren "boykotçular" yüzünden, İçişleri ile Milli Eğitim Bakanlıklarına telgraflar çekiyor. MP tandanslı gençlerin sesini aks ettiriyorlardı. (110)

O dönemde, Yüksek İslâm Enstitülerinin "akademi" olması ile eğitim ve öğretim sorununun çözümleneceği ve bu okullardaki "anarşi"nin de son bulacağı sanılıyordu.

Halbuki 2. MC ortaklığı süratle yıkılışa doğru yuvarlanıyordu.

MHP'nin Genel Başkanı Alpaslan Türkeş "Türk milliyetçileri bir başka milletin liderlerini, ideolojilerini ve programlarını benimsemeyi en büyük bir şerefsizlik olarak kabul ederler." diyerek "barışçı çağrılarını" da samimi olduklarını ifade etmesine (111) rağmen, "faşist" ithamından bir türlü kurtulamıyordu. AP'de ise içte huzursuzluklar sürüyor ve Genel Başkanın tutumunu benimsemeyen 9 kişi partiden istifa etmeleri ile 2. MC de "azınlık" durumuna geliyordu TBMM'nde.

MSP de farklı değildi. 1977'de kaybeden eski bakanlar kadar mebuslar da bir takım kamu kuruluşlarında, yönetim kurulu üyeliklerine getirilirken çoğunluk ayrı bir yol takible, eskiyi çağrıştıran "Nizam Partisi"ni kuruyorlardı. Amma bu parti bir "tabela partisi" görüntüsünden öteye geçemedi. MSP'de kalanlar da aralarında fikirde olmasa bile, metodla bir ayrılık gayrılık baş göstermişti. Bir yandan "Özal ekibi" diye bir takım fısıltılar duyulurken, öte yandan da MSP'li bakanlıklardaki tayinlerde "sakal-bıyık" tartışması ile bir çok kadrolar doldurulamıyordu.

MSP'de, kurulan bu 2. MC ortaklığı da huzuru

sağlamamış, kazananlar ile kaybedenler yanında, teknokrat ile bürokratların arasında "manevi değerler" in temsilcisi "ilmiye ricali" de huzuru bulamamıştı. Fakat, hükümet bunalımı ise AP'den kaynaklanmıştı.

Böylece 1978'e Türkiye hükümete giriyordu. Artık MSP'nin de iktidarda yer alma yolları tıkanıyordu. Bundan sonra sahnede CHP ve AP vardı. İstenen ve arzulan CHP-AP ortaklığı da hiç bir şekilde gerçekleşmeyecek, sadece bu iki parti dış destek ve transferlerle ülkede "hükümet" etme imkanlarına kavuşacaklardı.

1978 başında Ecevit, AP'den ayrılan ve "mebus pazarlığı" sonucu sağlanan 11 kişi ile DP'de "tek" kalan Dr. Faruk Sükan'ın da yanına alarak 17 Ocak 1978'de iktidarı sağlamış oluyordu.

23) Ecevit hükümet kurmak için Erbakan'la görüşüyor.

V. BÖLÜM

MSP İLK DEFA MUHALEFETTE

1973'den itibaren, hükümsüz kalınan dönemler hariç tutulursa, MSP devamlı olarak koalisyonlarda yer almıştır. Fakat 1978'e girildiğinde ise CHP, "mebus pazarları"nın kurulduğu iddiası sonucu, iktidara gelmiş ve 11 Ocak 1978'de hükümet programını TBMM'nde okumuştur. CHP'nin yeni hükümetinde, eski Diyanet İşleri Başkanı Dr. Lütfi Doğan'ın yer alması, laiklik konusunda bir esneklik olacağına bir işaret sayılmıştır. Ecevit'in kurduğu hükümetin programında "laiklik" konusu şöyle yer almıştır.

"Hükümetimiz laikliği din ve vicdan özgürlüğü ve devlet işleriyle dinin ayrılması anlamına alır. Hükümetimiz dine bağlılığın gelişmeyle ve ilerilikle dine saygının laiklikle

çelişmediği kanısındadır."

"Hükümetimiz her dinden ve mezhepten yurttaşlarımız arasında, insanlığın, milli birliğin ve milliyetçiliğin gereği olan kardeşlik duygularını ve dayanışmayı sağlamlaştırmayı ödev bilecektir."

"Diyancet İşleri Başkanı Anayasamızın ve yasalarımızın belirttiği görev ve sorumlulukları yerine getirirken dini siyasetin dışında tutacaktır. Dinin ve inancın baskı altına alınmasına da, dinin siyasete alet edilerek kişisel veya siyasal çıkarlar için sömürülmesine de izin vermiyecektir." (112)

Bir hafta geçtikten sonra ise, yeni hükümetin bu programının da etkisiyle, Cumhuriyet Baş Savcısı Kâzım Akdoğan'ın Erbakan'ın mahalli seçimler sırasında, 5 Aralık 1977'de yaptığı siyasi konuşmada, laikliği ihlal ettiği ve bunun TCK'nın 163. maddesine girdiğini, MSP'nin 6 ay içinde Genel Başkanı partiden ihraç etmesi gerektiğini, aksi takdirde partinin kapatılması için Anayasa Mahkemesine gidileceğini açıklaması Erbakan'ı yeniden gündeme getirmiştir. MSP Genel Sekreteri Oğuzhan Asiltürk de: "Cumhuriyet Başsavcılığında Necmettin Erbakan'ın 5 Aralık 1977'de yaptığı radyo konuşmasının laikliğe aykırı bulunduğu dair bir yazı aldıklarını" bildirmiş ve "bütün teşkilatın ve Milli Görüş'e bağlı olanların meseleyi sükunetle karşılamalarını, tahriklere kapılmamalarını" istemiştir. (113)

Bunun üzerine, MSP Genel Başkanı Erbakan, 18 Ocak 1978'de TBMM parti gurup odasında bir basın toplantısı düzenlemiş ve "inandığımız yolda yıldırım olmasını da biliriz" diyerek, kararlılığını göstermiştir. "MSP'yi yolumdan kimse alıkovamaz." diyen Erbakan, Başsavcının iddiaları ile ilgili olarak şöyle konuşmuştur:

"..20. asrın sonunda hangi nam ve tevil altında olursa olsun bir insanın inanç ve kanaatlerini açıklayan bir konuşma yapmasının suç sayılmaya kalkışılması çağdışı bir tutum olur."

"Çok partili demokrasilerin hakim olduğu bütün ülkelerde olduğu gibi, bizde de fikir ve vicdan hürriyetinin tam ve kamil

manada uygulanması bütün Anayasa kurumlarımızın, içinde görev aldığımız ve almadığımız hükümetlerin müşterek hedefi olmuştur. Türkiye'yi bu noktadan geriye götürerek fikir ve inanç hürriyetlerini her ne suretle olursa olsun kısıtlamak artık mümkün değildir."

"Her Allah diyeni "dini istismar ettin" diye itham etmeye kalkacak olursak hiç bir parti ve hiç bir şahıs bu ithamın dışında kalmaz."

"Allah demeyi suç saymak artık mümkün değildir."

"Milletimizin maddeten ve manen kalkınmış, yeniden Büyük Türkiye'yi kurma hamlesi olan ve bugüne kadar muhtelif hükümetler kurarak memleketimizin iç ve dış politikasına önemli ölçüde ağırlığını koyan ve milyonlarca başlısı bulunan Millî Selamet Partimizi yolundan alıkoymaya kimsenin gücü yetmeyecektir."

"Bu münasebetle bütün vatan sathındaki teşkilat mensuplarımızın ve Millî Görüş'e bağlı gönüldaşlarımızın hadiseyi sukunetle takip etmelerini ve tahriklere kapılmamalarını ehemmiyetle rica ederiz."

"Biz Elhamdülillah inanan insanlarız. İnandığımız yolda sonuna kadar, hiç birşeyden yılmadan yürümek bizim temel görevimizdir ve şiarımızdır. Bizi inandığımız yoldan, Allah'a inancımızdan kimse, Elhamdülillah döndüremez. Bu hayatımızın en büyük iftiharıdır. Hiç kimse de bu yolda önümüze çıkamaz. Biz inandığımız yolda yıldırım olmasını da biliriz."
(114)

Yıllardır hükümette yer alan MSP ve onun Genel Başkanı hakkında dört yıl kadar aynı görevi yüklenen Cumhuriyet Başsavcısı Akdoğan'ın hemen iktidarları bozulup, Ecevit'in başa geçmesi umutlarının belirmesi sonucu, soruşturma açması çeşitli yorumlara mahal vermiş, daha çok "solcu iktidar" çevrelerini rahatsız etmiştir. Yalnız, MSP'nin fikriyatını temsil yolunda genç ve dinamik bir kadroya sahip bulunan "Yeni Devir" in yazarlarından İsmet Özel, bu duruma şöyle yaklaşıyordu:

"Yargıtay Başsavcılığının MSP Genel Başkanı Necmettin

Erbakan hakkında soruşturma açması, içinde bulunduğumuz siyasi ortamın anlamını açıkça gözler önüne sercek niteliktedir. (...) MSP'nin oy tabanının dindarlardan oluştuğunu bilmeyen yok. Bunun yanı sıra dindarların siyasi olaylara bakarken eskisinden çok daha uyanık olduğu, Türkiye üzerinde hesap yapanların farkında oldukları bir gerçek. Seçkin Müslüman bir kitlenin özellikle antiempyalist ve Türkiye'nin dünya ölçüsünde varlık göstermesi gibi konularda bir çoklarını tedirgin edecek ölçüde titizlik gösterdikleri de gerçek Türkiye'nin belki en önemli ve en acil sorunu, Müslümanların büyük bir potansiyel olarak gerçek kimlikleriyle ortaya çıkmadan çileşmelerini sağlamaktır." (115)

Olaya solun bakış açısı ise farklıdır ve rahatsızlık duyulur niteliktedir. Çünkü, ilk olarak direkt iktidar oluyor, yara almak da istemiyor. Etraftan gelecek propagandalar ile yeni iktidarın "din düşmanlığı" ve "dindara baskıcı yönetim". diye bir yafa maruz kalması gelecekleri için iyi sayılmamaktadır. Deniliyordu ki:

"Olay son derece önemlidir. Şimdi pek çok kişi, Erbakan ve sonuçta MSP hakkındaki bu girişimi, CHP'nin iktidara gelmesine bağliyabilecek, konu geniş halk tabakalarında yoğun spekülasyonlara ve istismara malzeme yapılabilecektir. Yalana dayalı duygusal propagandalarla, CHP'nin hükümet olur olmaz dinsel inançlara ve MSP'nin temsil ettiği halk kesimlerine karşı tavır aldığı söylenebilecek; olay, CHP'nin ve daha solundaki partilerin din düşmanlığına kanıt olarak gösterilebilecektir. (...)"

"Kuşkusuz Sayın Cumhuriyet Başsavcısının, suç unsuru bulunduğu Erbakan'ın radyo ve Urfa konuşmaları bir ay öncesinden önünde iken, kovuşturmayı Demirel hükümeti zamanında değil de, Ecevit hükümetinin güven oyu alacağı aşağı yukarı kesinleştiği bir tarihte açması bir bahtsızlık olmuştur." (116)

Aynı gazetede yazarlık yapan İlhami Soysal da "kapatma" konusunu şöyle bir tarihsel yorum içinde vermiştir.

"Cumhuriyetin ilk yıllarında pek çok hilafetçi, padişahlık yanlısı asıldı. Böylelerinin kurudu mu kökleri? Komünist Partisi Türkiye'de oldum olası yasak. Komünizm düşünüyü yok edilebildi mi, edilebilir mi? Daha yakına gelelim, 12 Mart'ta TİP ve MNP kapatıldı. Bugün eski TİP'in yerinde beş sol parti var. MNP'de MSP oldu. Neyce yaradı o kapatmalar?" (117)

Bu durumda, gelişme ve endişeleri, Türkiye'nin siyasal yapısını irdeleyen ve kendine sol içerikli bir havada iktidardan, pay uman çevrelerin bir kısmı, eski ortaklığın faturasını MSP'ye ödetmek istiyordu:

"Nedir bu işin gereği?

Olay, MSP'yi kapatmaya dek tırmanabilir. Böylece Selâmetçilere bir tarihsel ders de verilmiş oluyor. 1974 yılında Ecevit başkanlığı'ndaki CHP-MSP hükümetinin programı, ceza yasasındaki 141-142 ve 163. maddeleri kaldırarak bau demokrasilerindeki sınıra ulaşmayı öngörüyordu. MSP mızıkçılık ederek işi savsakladı. Erbakan şimdi ektiğini biçmektedir. Son yıllarda siyasal kafasızlığın parlak örneklerini vererek bugünlere varan Selâmetçiler, aynı akılsızlıkta direnerek muhalefette MC'yi oluşturmak gibi bir tuzağa itilmektedirler." (118)

MSP'nin kapatılması olayı karşısında, sokaktaki vatandaşın suçu CHP'ye fatura edeceğinden rahatsız olan bir başka yazar da, MSP'nin "çağdışı düşünce" sine şöyle bakıyordu:

"Sokaktaki vatandaş, özellikle MSP seçmeni, siyasal partilerin hangi yasal yöntem ve dayanaklarla kapatılacağını bilmez. Böyle bir haber duydu mu, hemencelik:

Haa, Ecevit geldi, MSP'yi kapuyor.. diye düşünür. (...)"

"MSP, toplumumuzun bir kesiminde bilinç altına itilen, dinsel duyguların sömürülmesiyle oluşmuş gerici ve çağdışı bir siyasal kuruluştur. Erbakan da çağdışı bir düşüncenin ürünüdür. Erbakan devlet kauna ciddiyetsizlikle birlikte, komisyoncu birader soker bir devlet anlayışının zavallı örneklerinden biridir." (119)

Solun tecrübeli ve tavizsiz devrimci kalemlerinden biri de bir başka cepheден bakıyordu, bu dava açılması meselesine:

"Bay Erbakan ve onun yolundan gidenler gitgide işi azıtıp

"laik devlet"i "dinsel devlet" biçimine sokmaya hazırlanıyorlardı. Yıllardır yazdık, söyledik, bu tutumun, bu gidişin yanlışlığını başta Bay Erbakan'a, MSP'nin sorumlularına hatırlattık. Daha önceki partileri MNP'nin başına gelen ortadaydı. MSP de aynı yolun yolcusu olabilirdi. Nitekim halkımız bu sahteciliği, bu çağdışılığı fark ettiği için 1973'de 50 milletvekili çıkararak bu partiyi 1977'de 24 sandalyeye indirdi. Bu bile ders olmadı bu efendilere!.."

"Yargıtay Başsavcılığı, MSP'nin Genel Başkanını partiden çıkarmasını istiyor. Bu bir dava konusudur, hukuksal bir sorundur. Böyleyken Bay Erbakan, Meclis'te basın toplantısı yapıyor, atıp tutuyor, büyük bir gözü peklikle!" (120)

Bu olaya dikkatlerin çekilmesi, MSP'nin kapatılma isteği veya Genel Başkanının partiden atılması gibi hususların "geç ve yersiz" olduğu da belirtilerek, "zorlama yöntemlerle güdümlü demokrasiden ülkemizin bir şey kazanamayacağı"nın öğrenilmesi gerektiğini ifade eden bir baş yazar da, sık sık yazı yazmadığı halde, konuyu önemsemiş olacak ki, şöyle diyordu:

"Necmettin Hoca ve arkadaşları lâikliğe aykırı olarak yürüttükleri politikaya son yerel seçimlerden hemen önce başlamadılar ki! Yıllardır sürdürüyorlar bu politikayı. Köylerde, kasabalarda, kentlerde neler söylediklerini duymayan, duymadıysa gazetelerde okumayan kalmadı. Kimi MSP sözcülerinin "**Biz Türk milliyetçisi değiliz, Müslüman milliyetçisiyiz.**" dediğinden Sayın Cumhuriyet Başsavcısı habersiz olabilir mi? Seçim öncesi uğradıkları yerlerde "**sizin sandıktan kaç MSP oyu çıkarsa burada o kadar Müslüman bulunduğu anlaşılacaktır**" gibi sözler ettüklerini gazeteler zamanında yazmadılar mı?" (121)

24) Erbakan, ülkenin kötü gidişini anlatıyor

Hükümet değişmesi ile anarşinin durmadığı, aksine fikir karmaşası içinde, iktidarı kaybeden Demirel'in "feryadı"nın "arkadan hançerlenmekten" ileri geldiği ifade edildiği bir ortamda, MSP için söylenen ve uygulanmak istenen hukuki icraatı, AP'ye destek olan bir kısım "dinci" çevreler Başbakan Ecevit'le, olayın patlak vermesinin ardından Erbakan'ın görüşmesi, "MSP, Halk Partisi'ne teslim oldu." şeklinde yorumlamışlardır. Çünkü MSP'nin derdi TCK'nın 163. maddesinden olduğu gibi, solun da rahatsızlığı TCK'nın 141-142. maddeleri idi. Ecevit ile Erbakan sanki iki ayrı cephe teşkil eden fikri hareketin, madde planında ortadan kaldırılması için anlaşması gibi bir hava ortaya çıkartılmıştı. Ortak iken yapamadıklarını şimdi nasıl yapacaklardı? "Nurcu" takımından AP yanlısı "Yeni Asya"da, Ümit Şimşek "Erbakan parti-

sini veya kendi koltuğunu kurtarmak için ilk önce Ecevit'in kapısını çalmaktadır. Fakat Ecevit'ten gelecekle yardımın faturası ne olacaktır?" derken, bir başka yazar da "Erbakan Ecevit'le" diye yazı yazıyordu. (122). Bu tartışmalar sürüp giderken, MSP'nin yaptığı tayinler içinden en önemlisi olarak Diyanet İşleri Başkanı Doç. Dr. Süleyman Ateş'in, Devlet Bakanı Dr. Lütfi Doğan tarafından görevinden, "kanun, yönetmelik ve insaf ölçülerini dikkate almadan yaptığı tayinlerle müftü, vaiz ve din görevlileri yararlar ve kişisel çıkarlar peşinde olduğu" gerekçesi ile görevinden alınması CHP iktidarının niyetini açıklıkla ortaya koyuyor ve görevi yürütmek için de MEB talimterbiye kurulu üyesi Tayyar Altıkulaç atanıyordu.

Öte yandan CHP iktidarında, daha ilk anlarda, Kültür Bakanı A. Taner Kışlalı, bakanlığın koridorlarında bulunan Mehmet Akif'in resmi ile kahramanlık tablolarını yerinden kaldırıp depolara atırması geniş infaallere sebep olmuştur. Ayrıca, sol içerikli kitapların hazır hale getirilip "kültür" adına programa alınması, CHP'nin pürüzsüz bir iktidar yolunu açtığı heyecanının ilk belirtileri oluyordu.

Fakat MSP Genel Başkan Erbakan, 26 Ocak'ta "141, 142 ve 163. maddeler için partiler bir araya gelmeli" derken, sermaye çevrelerinden de Feyyaz Berker ile Rahmi Koç "asayiş 141, 142 ve 163. maddelerin kaldırılmasıyla gelecekse, kalksın." diyorlardı. (123) MSP ve Erbakan'ın dava edilmesi konusunda ise bir eylemci öğretim üyesi, şu hükmü öne sürüyordu.

"Erbakan suçlu ise, Türkeş ve Demirel suçsuz olamaz." (124)

Laiklığe aykırı beyanat ve propaganda iddiası ile hakkında dava açılan ve Yargıtay Parti Yasaklamaları İnceleme Kurulu'nda sürdürülen davaya, MSP Genel Sekreteri Asiltürk katılmış ve dava bir iki ay sürmüştü. Mesele Türkiye'de laikliğin elden gidip gitmemesi veya bu ilkenin zedelenmemesi idi. Fakat Türkiye'de şartlar çok değişik gelişmeler gösteriyordu.

25) Pahalılık had safhada, geçim zorluğu, MSP'nin en ilginç tanıtımı oluyor.

FİKİR KARMAŞASI ANARŞİYİ TIRMANDIRIYOR

Ecevit'in iktidara gelmesiyle, sağda geniş bir karmaşa zuhur etmiş, AP'den istifa edip Ecevit'in kabincisinde yer alanlara suç bulunmazken "muhafazakâr" cephe, MSP'ye saldırmaktan geri kalmıyordu. Bunun çeşitli yönleri vardı. Bir yandan diyanet mensupları arasında "Vehhabilik" tartışmaları sürürken, öte yandan dünyada cereyan eden olaylardan Müslümanların etkilenmiş olmaları içte sürtüşmelere

varıyordu. (125) İnan içten içe kaynıyor, Afganistan'da Teraki yönetimindeki sol iktidarın Sovyetlere yanaşıp, "sıkı işbirliği"ne girmesi, "Afganistan artık tamamen Sovyet blokuna kaydı" gözlemini isbatlaması, ülkede "Cemaat-ı İslâmi" ve "Hizb-i İslâmî" adlı İslâmcı grupların yönetime karşı "asi" diye nitelencecek örgütlenmelere sebep olmuştur.

Türkiye'de ise suçlamalar "gerici", "yobaz", "çağ dışı" diye sürüp gidiyordu.

Ecevit iktidarında MSP hakkında süren davalar düşmüş, Erbakan da bir kaç ay içinde hakkında sürdürülen "ihraç" iddiasından da "huruç" ederek çıkmıştır. Fakat "sağcı" kesim, Erbakan'ı Ecevit'le yaptığı görüşmeler sonucu kapandığını sürekli yayma gayretine düşmüştür.

Dolar yüzde otuz oranında değer kazanırken, ağır sanayi projelerinin ancak yüzde 13'ü gerçekleştiriliyordu.

Mart 78'de görev süresi biten Semih Sancar'ın yerine Kara Kuvvetleri Komutanı Kenan Evren getirilirken, Kara Kuvvetlerine de 1. Ordu Komutanı Nureddin Ersin geliyordu.

Fakat ölüm oranları, katliama varacak boyutlara turmanıyordu. Komünistlerden ölenler olursa "devrimci", sağcılardan öldürülen olursa "ülkücü" öldürüldü diye taraflı ve cepheli yayınlar sürüyordu. Aruk ülkenin hali önü alınmayacak derecede sonu meçhul bir akibete gidiyordu. Fakat "din ve laiklik" karmaşası da bir türlü rayına oturmuyordu. Din ve dünya işleri bir birine karışmış gibi görünüyordu:

"İslâmiyet bizde gerçek kimliğini cumhuriyet devrinde layıklığı kabulü ile kazanmıştır. Memleketimizde din anlayışındaki çelişkiler bir de dini ile dünya işlerinin birbirine karıştırılmasından ileri gelmektedir. Din işleri, inanç, ibadet, helal ve haramdır. Ötekiler dünya işleridir. Bunlar din konusu değil, kişinin sağlığı ve rahatlığı ile ilgili şeylerdir."

"Halkımızın güvenlik, mutluluk içinde kardeşçe yaşaması için bu alanda gerekli şey, yetenekli, bilgili, hoşgörülü ve tutarsız din adamları yetiştirilmesi, onların halka iyi örnek olmalarının sağlanmasıdır." (126)

Öte yandan "devrimci" diye nitelenen sosyalist-komünist gruplar da "din" in toplum içindeki durumunu ve sosyal yapıdaki etkinliğini inkar ettiklerinden dini "faşizm" in bir "aracı" olduğunu yazıyordu:

"Faşizm, belli başlı üç temele dayanır: Milliyet-İrk etkeni, din ve sermaye. Bunlardan ilk iki etken, parasermaye-kapital etkeninin azgınlaşmasında kullanılan araçlardır." (127)

Bir başka sol açıdan da dindarlar "din tüccarları" diye niteleniyordu:

"Bugün İslâm moral anlayışından ve etiğinden en az toplumu kadar uzaklaşan bazı din sömürücüleri, dini politikanın bir maşası haline getirerek toplum içinde dirliğin ve huzurun güveleri durumuna gelmişlerdir. Dini ağzından düşürmeycn bu kişilerde ne akrabalık bağı, ne yoksullara acıma kalmıştır. Dini takke sanıp yalnız dış görünüşüyle sürdüren, bundan yarar ve çıkar sağlayan bir takım "din tüccarları" gelenekler ve görenekler ülkesi olan Türkiye'yi moral ve ahlak açısından da çıkmaza sürüklemektedirler. Türkiye geri kalmışlığını bu vurdum duymaz kanının elinde ayağı prangalanmış bir köle gibi sürüklenmektedir. İftira mi ediyoruz? Hayır, gerçekleri iletiyoruz." (128)

Ecevit'in "mebus pazarı"ndan aldığı üyelerle kurduğu iktidarı solcu aydınlar, diğer iki düşüncenin üstünde tutarak yorumlarken, ne tuhaftır ki, "İslâm"ı da "çölçü fanatizm" olarak niteliyorlardı:

"Bugün üç etmenin yarattığı bileşim ile bir karma Ecevit hükümeti vardır iktidarda.. (..) Üçüncü etmen, ümmetçilikten gelir. Bu da Türkiye'yi layık bir kültür tabanındaki çağdaşlaşma sürecinde saptırmıştır. Onu sanayileşme ile layık kültür-layık toplum arasındaki bağdan yoksul bir fanatik ortama çevirmiştir. Elbette bundan da bir sıyrıлма içgüdüğü doğacaktır. Doğmuştur. (..) İşte şimdi Türkiye'de; sermaye liberalizminin Asyacı faşizmin-çölçü fanatizmin sonuçlarından kurtulma dileği etkisi ile kurulmuş bir hükümet var. Onun çıkış yolu da, böyle bir gelişim ideolojisindedir." (129)

Bir karmaşa, bir ideoloji savaşı içinde öğretim üyeleri,

savcılar, polisler, güvenlik kuvveti mensupları öldürülür, okullar kanlı arenalara dönerken, herkes "demokrasi" diyordu. Demokrasinin de "inanç ve ifade hürriyeti" ile olabileceği tarzındaki beyanlar ise kanlı sokaklardan akıp gidiyor, iktidar ve sol çevreler Erbakan'ın 24 Mart 1978'de yaptığı bir basın toplantısında bir gazetecinin "Peki, 141-142 ne olacak?" diye sorması ile "Bana ne senin 141-142'den.." diye cevap vermesi sonucu feryadı basmışlardır. Sol aydınlar ve yazarlar Erbakan'ın şu dedikleri ile oyalanmaya başladılar.

"Bir parti başkanının din hizmetlerinin görülmesinde hangi şekilde hareket edeceklerini açıklaması bir istismar değil, bir görevin ifasıdır. Demokrasi inanç ve ifade hürriyetini olmadan olmaz. Bu ülkede Allah demeyi yasaklamaya hiç bir faninin gücü yetmeyecektir. (...) Birisi çıkıp Sokrates şöyle diyor, Konfiçyüs böyle diyor, dese, kimse ses çıkarmıyor. Ama bir hadis-i şerifte şöyle diyor, deyince, haydi kulaklar havaya dikiliyor. Aşırı uç diyorlar. Kendisi bir aşırı uç çıkarmış, gardiyan rolü talkınıyor. Sen kimsin? Sen bâkılın ta köküsün."

İşte Erbakan'ın bu sözleri, 70 günlük bir suskunluğun eseri olarak ve davadan kurtuluşun ölçüsü sayılarak, solda rahatsızlık doğurmuştur. Çünkü Erbakan'dan TCK'nın 163. maddesi kadar, 141-142. maddeleri için de "destek" bekleyen çok kişiler vardı.

Bir solcu-aydın yazar şöyle diyordu:

"Evet, Türkiye'de demokrasinin ilk gereği fikir özgürlüğünü sağlamaktır. Necmettin Bey de bu yolda gerçekten içtenlikliyse bir yasa tasarısı hazırlayıp geürsin Meclis'e. Görelim kimin fikir ve inanç özgürlüğünden yana, kimin karşı olduğunu." (130)

Bu görevi iktidar partisi CHP yapmıyor, ondan bu beklenmiyor da, MSP'den bekleniyordu. Erbakan ise, kendi partisinin fikri yapısı ve geleceğini düşünüyordu. CHP ile olan ilişkilerinde her zaman "Milliyetçiler" tarafından sola taviz olarak nitelenmiş ve yıpratılmak için her yola baş vurulmuştu. Ne zaman ki, Erbakan "bana ne senin 141-142'den.." dedi. O zaman "devrim yobazı" olarak nitelenen yazarlar ka-

leme sarılmışlardır:

"Şimdi Bay Erbakan konuşuyor. Hem de yasaların elinden paçasını kurtarır, kurtarmaz. MSP kapatılırsa camiler depo, otel olacakmış, öyle günler yaşanmış ki otel, depo olmuş camiler!.. Nerde, ne zaman? Hani kanıt, hani belge? Öyle şey yoktur, ama Bay Erbakan söyler, hele tehlikeli bölgeden çıktı ya, ağzına ne gelirse söyler. Çok sıkıştırırsanız "şaka yaptım size" deyiverir. O zaman akan sular duru. Bu kez de bir kişinin "dini istismar etmesi" eylemine kimsenin karşmamasını hele yasaların böyle bir durumu saptayıp cezalandırmasını istiyor, halk karar vermeli bu konuda diyor.

Halk verecek kararını, halk yapacak seçimini. Öncü her türlü görüşü, düşüncüyü, felsefeyi inanışı koyacaksınız, anlatacaksınız; her çeşit kitabı sağlayacaksınız, okutacaksınız; herkese her istediğini söylemesine olanak tanıyacaksınız; en aşırı sağdan en aşırı sola dek tüm politikacılara tüm yazarlara çizerlere en geniş hoşgörüyü göstereceksiniz ancak o zaman bu ülkede demokrasi vardır diyebileceksiniz. Bay Erbakan bir yandan böyle konuşuyor diyor ki "Demokrasi ya vardır ya yoktur. Bu memlekette yanlış söylenildiği gibi doğru da söylenebilir." Evet, düşünce özgürlüğü budur. Ama en başta bu özgürlüğü savunan, daha doğrusu kendisi için, kendi yandaşları için isteyen politikacı, aynı şeyi kendisi gibi düşünmeyenler için de istemeli.. Bay Erbakan'da işte böyle bir şey yok. Hep bana hep bana diyor o!.." (131)

İşte Erbakan'ı yutmak isteyen solun karşısında, bir sağcı-liberal yazar da şöyle savunuyordu:

"İnsaf ile söylemek gerekirse MSP Genel Başkanı Sayın Necmettin Erbakan'a yapılan hücumlar artık her türlü ölçüyü aşmıştır. (..) Gerçi bizim de Erbakan hakkında bir hayli tenkitlerimiz olmuştur. Fakat bu tenkitler daima bir uyarma, ikaz ve sohbet çerçevesinde kalmıştır. Yoksa Sayın Erbakan'ın siyasi hayatını tetkik edenler, onun uygunsuz, ahlak dışı, suistimalcı, dürüstlük harici bir hareketini bulamazlar. (..) Vurun bakalım Erbakan'a!. İsterseniz yurt dışına sürün, isterseniz idam edin. Bakalım elinize ne geçecek?" (132)

Öte yandan ise 17 Nisan'ın "halk çocukları"nın devrimci yetişirme günü olması, köy çocuklarının İmam-Hatip okulu ile Kur'an kurslarına gitmesi, CHP'nin "kökeni"ne ihanet olarak niteleniyordu.

Din ve diyanet meselesinde, rayına oturtulmamış çözülememiş bir derin problem varken, CHP iktidarının "dinsel kökenli" yeni devlet bakanı, rejim yönünden "dinsiyaset" ilişkisini değerlendirmesi, değişen kafaların değişmeyen zihniyetini yansıtıyordu:

"Türkiye'de hükümetlerin izledikleri genel politika daima din ve vicdan özgürlüğünün gereği gibi korunmasına ve kimse-nin inanç ve ibadetlerinden dolayı kınanamıyacağı veya buna horlanmıyacağı ilkesine dayanır." "Diyanet İşleri Başkanlığı her türlü siyasal çıkarların, işisमारların ve baskıların üstünde tutulan ve yüksek bir manevi değeri bulunan Anayasal bir devlet kuruluşudur. Türkiye'de devlet Diyanet İşleri Başkanlığının kurulmasına büyük bir özen göstererek bunu Anayasa ile korumuş ve kuruluşunu da özel bir statüye bağlamıştır." (133)

CHP'nin bakın böyle derken, hukukçu ve 1961 Anayasasını düzenleyen komisyonun üyelerinden bir Ord. Profesör, yeni iktidarın sorumluluğuna bir başka yönden parmak basıyordu:

"Şimdiki hükümet bir tek partinin değil, bir ortaklığın oluşturduğu bir hükümettir. Ne var ki bu ortaklığın arkasındaki parlamento çoğunluğunun 215 üyesi CHP'li olduğu için, bugünkü iktidar herkesin gözünde haklı ya da haksız bir CHP iktidarıdır.

CHP, cumhuriyetle yaşıt olan kendi tarihinin hiçbir döneminde bugünkü kadar büyük ve ağır sorumluluk altında olmamıştır. Gerçi cumhuriyetin ilk yıllarında yabancı kışkırtmalarla doğuda yer yer patlak veren ayaklanmaların ve layik devrimden sonraki uğursuz karıştırıcılığın, devletimizi güç duruma soktuğu dönemler olmamış değildir. Ama o dönemlerde Atatürk sağdı ve CHP, tek parti iktidarı durumunda bulunduğu için, istediği yasal önlemleri rahatça alabiliyordu. Dahası, İskiklâl Mahkemeleri Yasası ve birçok özgürlükleri

kısan. "Tahrir-i Sükûn Kanun" yürürlükte idi. Bu yasalar Türk devriminin ilkelerini ve bunlara ters düşmeyen insan hak ve özgürlüklerini korumak için konulmuşlardı.

Günümüzde ise ülkemizde insan hak ve özgürlüklerini geniş ölçüde güvence altına alan bir Anayasa var.

Var ama bu Anayasa'nın getirdiği özgürlüklerden yararlanarak doğrudan doğruya Atatürk devriminin ve bu devrimin açtığı ışıklı yoldan gelen özgürlüklerin köküne kibrit suyu dökmek için, açık, gizli rahat rahat uğraşp çalışan bir takım siyasal partilerimiz de var.

İşte CHP'nin büyük sorumluluğu, bu gibi siyasal partilerin engellemelerine karşın, ülkede bir yandan toprak reformu başta olmak üzere yıllardan beri yapılması gereken ekonomik ve sosyal reformları gerçekleştirmek bir yandan da en kısa sürede anarşinin kökünü kurutmak ve ekonomik dar boğazdan çıkmak yönlerinde kendini göstermektedir. CHP bu sorunların altından kalkamazsa bir daha uzun süre iktidar olamaz. Bizce onun iktidar olup olmamasının önemi yok. Önemli olan nokta, CHP karşındakilerin yeniden iktidara gelmesinin ülkeyi tam bir çöküntüye ve yıkıma sürükleyeceği noktasıdır. İşte CHP'nin başarısını bunun için istiyor ve bekliyoruz." (134)

CHP'den beklenen sadece bu kadar değildi. Fakat yapıda baş gösteren aksamalar. Meclis'te iktidarın kendi programı üzere yasa çıkarmasını bile engelliyordu. 1978'in Mayıs aylarında bir MSP problemi yoktu. Gençlik bayramı kutlamada "dön-gömlek" yaygarasına da maruz kalmamıştı. Fakat olan olmuş, yapı ve sosyal değerler çatışmanın "bahar"ın yeni filizler katıyordu. Liberaller yapamamış, ortanın solundakiler de kadük kalmışlardı.

Partiler, layık düzeni korumak ve yaşatmakla yükümlü oldukları gibi, din ve vicdan özgürlüğünü, Cumhuriyet rejimini sarsacak şekilde kullanamayacakları, aksine bir durumda ise yasalara uymamanın sonucu kapatılmaları mukadderdi. (135)

Bu yapı ışığında, solun yol alması için aşırı solun temsilcileri, basında yine de dikkatleri "din ve laiklik" alanına çekiyordu:

"MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan hakkında "din sömürüsü yapıyor" diye dava açan Yargıtay Başsavcısı Kazım Akdoğan'ın kulakları çınlasın. AP Genel Başkanı Demirel Samsun'daki konuşmasına tekbir sesleriyle ve kendisine armağan edilen Kur'an-ı Kerim'i öperek başladı.

Anayasa'ya bakarsanız, yasa önünde herkes eşittir. Uygulamaya göz atarsanız, insanlar çeşit çeşittir. Din sömürüsü Erbakan için yasak, Demirel için mübahtır; hani Anayasa, hani ceza yasasının 163. maddesi, hani Siyasal Partiler Yasası? Hani, hani?

Sağcımız, solcumuz, ırkçımız, turancımız, askerimiz, sivilimiz, gencimiz, yaşlımız elimizi şöyle bir vicdanımıza koyalım: Ülkemizde din sömürüsünün tek sanığı şu zavallı MSP Lideri Erbakan Hoca mı?. Demirel hiç din sömürüsü yapmıyor mu? Bakın Allahaşkına, ne o tekbir sesleri, ne o siyaset kürsüsünde Kur'an-ı Kerim'i öpüp başına koymalar?

Bu MC liderlerinin hangisi, din sömürüsünde ötekenden geri kalıyor? İşte "Mübarek Hac seferini" daha geçen yıllarda "eda" etmek zorunluluğu duyan Hacı Başbuğ Türkeş, işte Tanrıyı partisine neredeyse "fahri Genel Başkan" yapacak olan Erbakan, işte tekbir sesleriyle kürsülerce çıkan AP Lideri Demirel." (136)

Muhalefetün, Ecevit iktidarının bakanlarına sürekli gensorular verdiği bir sırada, "parlamentoda kilitleme" görülürken, rejimin geleceğini endişe ile karşılayan bir "Cumhuriyet aydını", bir baş makalesinde dedikleri, 55 yıllık bir geçmişin özlemini andırıyordu:

"Gençlik bayramını niçin coşkuyla kutlayamıyoruz? Çünkü bugün Cumhuriyetten bu yana tarihimizin en kritik bir dönemini yaşamaktayız. Halka şirin görünüp oy toplamak uğruna Atatürk adını pazara çıkaran, o ne yapıyorsa tersine yapmakta sakınca görmeyen çirkin politikacılar sözde demokrasi yapıyoruz diye ülkemizi bu hale düşürmüşlerdir. (..) Üç yıl içinde ülkemizi 70 sente muhtaç hale getirenler, gençliği sağlı sollu kamplara bölüp birbirine kırdıranlar kendileri olduğu

halde, dört ayda bir şey yapamadığı savıyla bunlar bu sıkışık dönemde Ecevit hükümetine ayak bağı olurken gerçekte Yunanistan'ın ekmeğine yağ sürdüklerini bile görememektedirler."

"Evet, yüreğimiz buruktur. İçimizden bayram etmek gelmiyor." (137)

Solun burukluğu bir yana, CHP'den kaynaklanıp sağda yer alanlar da MSP'ye ve bilhassa kalkması için uğraştığı TCK'nın 163. maddesinin kaldırılamıyacağını ifade ediyorlardı. Hele MSP'nin Mayıs 1978 sonlarında Konya'da düzenlediği bir mitingten sonra "camide abdest alan" bir gencin, Erbakan'ın basın toplantısında ifadesi üzere "polisın kalbinden nişan alarak şehit ettiği" iddiası ile olaylar karışmış, MSP, İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı hakkında gensoru önergesi vermesine kadar varmıştır.

Ayrıca Erbakan, TRT'nin kendi beyanatlarına gerçeken yeri ve önemi vermediğini de yaptığı basın toplantısında dile getirmiştir. Yine aynı şekilde, MSP Genel Başkan Yardımcısı Recai Kutan da İmar-İskan Bakanlığı'nda 3 bin kadar işçinin işten atılmasını da kınamış olması, MSP'nin iktidardan rahatsızlığını ortaya koyuyordu. (138). Hele hele MSP'nin TCK'nın 163. maddesini kaldırma isteğinin yoğunluk kazanması, geniş tepkilere de uğruyordu:

"MSP laikliğe aykırı olarak devletin temel nizamını kendine göre değiştirmeye teşebbüs etmiş, ülkeyi dinsel esaslara dayanan gurublara sokmak istemiş, başta Erbakan olmak üzere bu partinin mensupları siyasi menfaat ve şahsi nüfuz temin eylemek için dini dinsel hissiyatı ve dince mukaddes tanınan şeyleri alet etmişlerdir. İkincisi de bu partinin bu sebeplerle kapılan Millî Nizam Partisi'nin yerine muvazaa yolu ile açılmış olmasıdır." (139)

MSP hakkındaki yorum ve tehdit bitmiyor, bir de son Konya mitingi ile siyasi konumu güncel bir hale geliyordu. İktidarın yaşlı akıl hocalarından biri de şöyle yazıyordu:

"Geçen hafta MSP'nin Konya'da düzenlediği açık hava toplantısından sonra, yasa ve düzen dinlemeyen devletin kolluk güçlerine karşı gelerek olay çıkaran, "şariat isteriz" yayga

26) Demirel'i 12 Eylül'e getiren hükümet desteğinde Erbakan...

rasıyla öbek öbek sokakları dolaşan bir takım kafası yıkanmış kişilerin bu davranışlarını gazetelerde okuyunca, ister istemez, Konya'da 1920 yılının Ekim ayı başlarında patlak verip genişleyen ve "Delibaş isyanı" adıyla tarihe geçen ayaklanmayı ve yine aynı yılın aralık ayı sonlarında isyan bayrağını kaldırarak 1921 yılı başlarında Yunan saldırısı sırasında çetesiyle düşman saflarına geçip onunla birlikte Türk Ordusuna saldıran Çerkez Etem ile kardeşleri Reşit ve Tefvik'in hayırlığını düşündüm. (..)"

"Bu kişiler böyle eylemlerde bulunma cesaretini nereden ve kimden alıyorlar?"

"Böyle davranışlar ülkedeki bölücü akımları destekler mi yoksa engeller mi?"

"Bu ülkede özgürlükleri yasa çizgisinde tutan bir Anayasa, bir partiler yasası, bir ceza yasası ve bunları yüreklilikle uygulayacak savcılar, başsavcılar yargıçlar mahkemeler yok mu?" (140)

Bu soruları, MSP için sorup cevap arayanlar, CHP iktidarında "1 Mayıs" gününde "bayrağa karşı işlenen saygısızlık"lara bir şey demiyor, Cumhurbaşkanı'nın arbasına bomba koyuluyor. Genel Kurmay Başkanı Evren, yaralanan hakim binbaşından dolayı da "TSK mensuplarına yapılan fiili veya sözlü saldırı ve sataşmaları", açık bir "suikast" olarak nitelemesi de sol çevreleri uyandırmamıştır. (141) Çünkü o sıralarda Hıfzı Veldet, Cemil Senâ'nın "Tanrı Anlayışı" adlı kitabı ile uğraşıp, "Tanrı tanır" veya "Tanrı tanımaz" münakaşasından öteye gidemiyor.

CHP iktidarında, en çok Diyanet-Mektepli uyumu sağlanmış, kavga daha ileri boyutlar kazanmıştır.

CHP İKTİDARINDA DİYANET-MHP ORTAKLIĞI...

Muhalefette kalan partilerden MHP'li on bir kadar mebus, Türkiye'de "dinî nikâh"ın kısılmasında "nikah memuru" görevini "din adamları"nın üstlenmesi hususunda bir kanun teklifi verirler. Bu konu uzun tartışmalara sebep olur. Çünkü "ağır sorunlar" doğurur nitelikte bulunur. Hatta bu konuda parlamenterlerden beklenen şudur:

"Tüm parlamenterlerle ve bağlı oldukları siyasal örgütlere, köksüz nedenlere dayanan ve sonuç olarak da yurt çıkarlarına aykır düşen tutumlardan ve kısır çekişmelerden vaz geçmeleri, toplumun içinde bulunduğu ağır bunalımı gidererek çözümler

üzerinde birleşmeleri gerektiğini hatırlatmak her halde yerinde bir davranış olacaktır."(142)

Bu olumlu bakış açısının daha başka yorumlara yol açması ise, gerekçeden kaynaklanıyordu. Müftülerin nikah kıymasının gerekçesi şöylece ifade ediliyordu:

"Hristiyan ülkelerde nikahın, kiliselerde papaz tarafından kıyılması geçerli sayılması için şart olduğu halde, bizde bu iş lâik görevlilere verilmiş ve böylece dinsel geleneklerimize aykırı bir yol tutulmuş. Bunu düzeltmek için bundan böyle nikâhın müftülerce, yani din adamlarınca kıyılması gerekli imiş."

MHP'li mebusların müftülerin nikah kıyım istekleri ile ilgili gerekçeleri, solcu kesim tarafından olduğu kadar, "devrimci" sınıf tarafından da hoş karşılanmamıştır:

"... Böyle önerilerde bulunmak ve bunları gazetelere yansıtma mukaddesat sömürücülüğü yaparak gelecekteki iktidarları için MSP tabanından oy kazanmaya yönelik bir davranıştır. Bu nedenle şimdiki karışık ortamda bir de böyle karıştırıcılık yapmaktan çekinmiyorlar."

"Bilindiği gibi, "milliyetçilik" her ulusun kendi geçmişine, tarihsel özelliklerine, özgürlük ve bağımsızlığına bağlı ve bu değerleri her şeyin üstünde tutan bir ilkedir. Mukaddesatçılık, yani "ümmetçilik" ise, tıpkı uluslararası Komünizm gibi, milliyetçiliği yadsıyan, hangi ulustan olursa olsun, bütün müslümanları kardeş sayan bir tek bayrak altında toplamaya çalışan uluslararası nitelikte bir düşünce akımıdır."

"Anlaşılan bizim MHP'liler, ayrımı bilmeyen halk kesiminden oy alabilmek için hem "milliyetçilik" hem de-buna taban tabana karşıt olan- "ümmetçilik" düşüncesinden yararlanmak istiyorlar."(...)

"MHP'li 11 milletvekili ileri sürdükleri gerekçe, yani Avrupa'da evlenmelerin kilisede yapıldığı gerekçesi doğru değildir. Lâyık ülkelerde evlenme sicilleri devlet tarafından tutulur ve evlenmeler devlet görevlisince yapılır.(143)

MHP'li üyelerin bu istekleri doğal olarak gerçekleşmedi. Fakat Diyanet'te CHP'nin gayretiyle bir kadro değişikliği oldu

ve devlet bakanı Dr. Doğan'ın tayini ile, daha önce Diyanet'ten arılan MHP sempatisini başkan yardımcılığı ile daire bakanlarının reis Altıkulaç'ın derleme ve toparlaması sayesinde yeniden Diyanet'te kadro çalışmalarına başlamışlardı... MC ortaklığında MHP'nin bakanlıklarında görev alanlar, ele geçirdikleri İlahiyat Fakültesi ve Yüksek İslâm Enstitüleri Mezunları Federasyonu kanalıyla, yeni bakan ve eski reisleri dr.Doğan'a şu yolda "teşekkür" ediyorlardı:

"Muhterem bakanımız,

"Bakanlık görevini yüklendiğiniz zaman, partiler arası tartışmaların sertleştiği bir döneme raslamıştır. TBMM'nde yazılı, sözlü soru ve gensoru önergelerinin çokça görüldüğü, araştırma ve soruşturma komisyonlarının çokça kurulduğu bir dönemde icra sorumluluğunu yüklenmek çok güçtür."(...)

"Bakanlığınız ve Diyanet'teki kutsal görevi emanet ettiğiniz yönetimin çalışmaları din görevlileri ve halk tabanında da giderek daha şuurulu kabul görmektedir."(...)

"Din camiasına özellikle 1973 seçimleri arifesinden bu yana hakim olan günah ve vebali "ifrad" alışkanlığı millcimiz ve devlet düzenimizin hayrına olmamıştır. Bu durum başkanlık görevini merasimle devr ettiğimiz sayın halefinize başkanlık görevine fiilen başlamadan ciddi biçimde hatırlatılmıştır. Bu "sevab" uyarının yararlı sonuçları ümitle beklenirken "çalıyı tepesinden sürme" atasözü ile ifade edilen yanlış uygulamalar, maalesef başlamış ve bütün uyarılara rağmen saltanat devam etmiştir. Bu ilkel, kaba ve yanlış yönetime karşı yapılan uyarıların yazılı belgeleri dosyalarda ve sözlü hatırlatmaları halâ kulaklardadır. Fakat maalesef en üst sorumlunun iyi niyetli ikazlara karşı "tereddütleri" bir türlü giderilememiştir. Kanun, tüzük, yönetmelik ve mevzuat tanımayan ve bir buçuk yılı geçmeyen bu yönetim zamanında din camiası yaralanmıştır."

"Sayın bakanımız, size bu yarayı sarmak düşünüyor. İlk adımlarınız doğru istikamettedir ve sizden beklenen de bundan başkası değildir."

"İyiye de kötüye de kullanılabilir olan politikaya, hakka

hizmet yolunda devam etmenizi diler, Federasyonumuz mensuplarının başarı dileklerini sunarız."(144)

Diyanet İşleri başkanlığını "kokteyl başkanlık" haline getirdiği söylenen Dr. Doğan'ın yerleştirdiği kadro, çok geçmeden çalışmaların semeresini vermiş ve Başbakan'ın riyaseti ziyareti gibi bir gelişmeyi sağlamıştır... Bu gelişme basında Ecevit, Doğan ve Altukulaç üçgeni içinde, "Diyanette üçlü ittifak"(145) şeklinde yorumlanmasına sebep olmuştur. Fakat başbakan Ecevit, açıkça "Diyanet İşleri'nin etkinliğini artıracaktır." diyerek CHP'nin "Yeni laiklik" anlayışına açıklık getirmiştir; Başbakan Ecevit'e Diyanet'teki yeni kadro bir "brifing" vermiş ve Başbakan da Diyanet'in "yansız çalışmaları ile iç barışın sağlanmasında adımlar" atabileceğini ve Kadir Gecesinde İslâm alemine ve ulusumuza hayırlı olmasını dileyerek, bu arada şöyle demiştir:

"... Diyanet'in görevini gereğince yapamadığı dönemlerde din, bir bölücülük unsuru durumuna getirilmek istenmiştir. Oysa müslümanlık çıkar hesabına dayanan dış etkilerden arındırıldığında, ulusal birliğin sağlanmasına en büyük katkıda bulunur. İslam Dini herkesin düşüncelerine saygılı bir dindir. Nitekim öyle olduğu içindir ki Osmanlı İmparatorluğu döneminde yüzyıllar boyunca değişik zamanda devletin birliği ve bütünlüğü sağlanabilmiştir. Kendi aralarında din kavgalarına tutuşan nice uluslar, Osmanlı Devleti'nin çatısı altında müslümanlığın her inanca saygı gösteren hoşgörülü anlayışı içinde barış ve birlik halinde yaşama olanağı bulabilmişlerdir."(...)

"Hükümetimiz, Diyanet İşleri'nin tam bir yansızlık içinde görev yapmasına önem verirken onun etkinliğini de artırmaya büyük özen göstermektedir. Uzun yıllardır kurulmayan Din İşleri Yüksek Kurulu hükümetimiz döneminde kurularak görevine başlamıştır. Din Hizmetleri Dairesi etkin biçimde görevine başlamıştır."(146)

Diyanet İşlerine "**İlk gelen Başbakan**" ünvanını alan Ecevit'e verilen "**brifing**"te din adamları arasında içte ve dışardaki işçilerimiz arasında "**bölücülük**" olduğu konusunda

verilen bilgiler, reis Altıkulaç'ın başını ağırtmış, "Süleymancı" adı ile şöhret bulan "Süleyman Hilmî Tunahan"ın talebeleri, açıkça hücumla geçerek, MSP'yi unuttuğu bir halde, kendi idarelerinde bulunan Kur'an kurslarında "bölücülük" yapıldığı iddialarına karşı çıkmışlardır.(147) Ayrıca, "bölücü" ithamı ile Başbakan Ecevit'e "Jurnal"lenen gurubun yazarlarından biri bu "spekülasyon"u şöyle değerlendiriyordu:

"-Ecevit hükümetinin Diyanet İşleri Başkanı!..

Gelecek Nesiller için yalnız, bu sıfat, Tayyar Altıkulaç'ı tarif edecek bir ölçü olacaktır. Diyanet İşleri Reisi bulunduğu sırada, Müslümanları Ecevit gibi, hayatında bir defa olsun ibadet niyetiyle camiye gitmemiş, namaz kılmamış, din diye bir ciddi meselesi olmamış kişiye şikâyet etmiş olması, "Ecevit devrinin diyanet reisi" sıfatını duyunca, normal kabul edilecektir.

Bugünkü Devlet Bakanı Lütfü Doğan'ın resmen sarık cübbe taşıdığı yıllarda, Müslümanları lâik devletin Cumhurbaşkanı Korutürk'e ispiyon etmesinin devamı olarak, Tayyar Altıkulaç da, Bayram öncesi makamına gelen Başbakan Ecevit'e müslümanları ihber etmiştir.

Başındaki sarktan, sırtındaki cübbeden ve önündeki Sultan İkinci Abdülhamid Han'ın kendi eliyle yaptığı tarihi masadan utanmadan Reis Ecevit'e aynen şöyle demiştir:

-Süleymancılardan şikâyetciyiz. Bu bölücü akım, yurt içinde olduğu kadar, yurt dışında da yayılmaktadır. Ülke bütünlüğü için zararlı hale gelmiştir.

Reis böyle konuşunca, yüzde 99'u müslüman olan bir ülkenin Başbakanı olduğu halde, mübarek Ramazan günü, alenen sigara tütüren Ecevit de herhalde daha başka türlü konuşmayacaktı. O da, Kur'an kurslarının istismâr konusu yapılmasına müsaade etmeyeceklerini söylemiştir.

Halbuki nedir bu Süleymancı denilen adamların yaptığı bölücülük? Doğu'da bir ırkçı devlet mi kurmak istiyorlar? Tayyar Altıkulaç ve adamları gibi, Türkiye'yi Suudî Arabistan'daki vehhâbillik cereyanının parçası yapmak için mi

çalışıyorlar? Yoksa bölücülükle ithâm edilmesinin sebebi hak mezheplere bağlı olmaları, Ehli-i sünnete mensubiyetleri midir? İslâmiyete ters düşen bir ölçüleri varmı? İşte ulemâ meclisi, işte yüksek din kurulu üyeleri Ortada yazılmış kitapları var. Okutukları talebeler var. Uzun yıllar "Süleymancı" denilen bu kitle, bu memleketin din hayatına istikamet vermiş, müftü, vaiz, imam, müezzin, Kur'an kursu öğretmeni olarak çalışmıştır. Ne kursuları görülmüştür?"

"Diyanet İşleri Bakanı, bir gurup müslüman cemaati din ile uzaktan veya yakından hiçbir münâsebeti bulunmayan din düşmanlığından sicilli CHP'nin Genel Başkanı'na anlatıyorsa bilinmelidir ki, bu makam, müslümanların emrinde ve hizmetinde değildir. Müslümanları, lâikliğe karşı frenlemenin, kontrol altında buldurmanın, ipleri başka ellerdeki tezgâhıdır.

Soruyoruz; Reis'in şikâyet ettiği cemaatin, yurt içinde ve yurt dışındaki hizmetlerine engel olunsun da, vehhabilik mi bu memleketi istilâ etsin. Mezhepsizlik mi yayılsın, Acem kültürü hortlasın mı?

Ecevit'in maksadı mâlumdur ama, Reis'in maksadını anlamak mümkün değildir."(148)

Süleymancı Kur'an kursları hakkında yapılan "bölücülük" ithamına ise en büyük tepkiyi gösteren ise AP milletvekili Kemal Kaçar olmuş ve bir gazeteye verdiği beyanatta şöyle demişti:

"Eğer Tayyar Altıkulaç'ın Süleymancılık'tan kast ettiği Süleyman Efendi Hazretlerinden feyz alan, onun yolunda olan kimselerse, bunlar Süleymancılık tabirini katiyyen kabul etmezler. Kendilerine "Süleymanlı" derler ve böyle denilmesini de arzu ederler. Çünkü Müslüman Türk'ü ehli-sünnet yolunda aydınlatmak ve mezhepsizlerle mücadele etmekten başka gayeleri yoktur. Ancak Tayyar Altıkulaç'ın öteden beri Süleymanlı dediğimiz iman erbabına karşı iftiracı bir tutumu vardır. Daha Diyanet İşleri Başkanı olmadan önce de buhusumeti taşıyordu. Bölücülük varsa bu zihniyettir."(149)

Bu açıklamanın ardından, Diyanet İşleri Başkanı Altıkulaç da aynı gazeteye gönderdiği tezkibte şöyle diyordu:

"Kur'an gibi kutsal bir değerin bölücü amaçlar doğrultusunda istismar edilmesine her müslüman karşıdır. Bunun açıkça ortaya konmasından yarası olanların gocunması tabiidir. Tefrikadan duyduğu acıyı dile getirenlere çamur aumaktan vaz geçmelidir. Bugnce kadar memleketin içinde bulunduğu huzursuzlukları göz önünde bulundurarak din adına ortaya konan bir çok bozguncu davranışlar karşısında bile susmak ve fitneyi krklemeden sakınmak yolu tercih edilmiştir. Bundan sonra da bu yolda olmayı, memleketin temellerini dinamitlercesine anarşi yolunu seçenler ortalığı kana bulamaktı devam ederken, yanlış bir tutum içinde de bir olsalar, ehl-i kible sayılan kişilerden gelen sataşmaları sabırla karşılamaya tercih ediyoruz. Bu gibi kişilerin blclklerini ortaya koyan ve arşivlerimizi dolduran belgeleri kamuoyuna açıklamak zorunda bırakılmamamızı da temenni ediyoruz."(150)

Din ve dinayet konusunda Ecevit'in iktidarında tartışmalar böylece sürüp gidiyordu.... AP kanadında yer alan "politik Nurcular" ise "CHP'yi iktidara MSP'nin getirdiğini" yazıyor, MSP ile MHP'yi suçluyorlardı.(151)

Ülkede inanç ve iman yönünden "nasipsiz bir kuşak"tan beklenecek olumlu bir hareket görülmüyordu. CHP iktidarı "sol"un umutlarını da bitirmiş, daha acısı fikri plnda MSP'nin sosyal adalet ve manevî kalkınma prensiplerinden koalisyonlardan kalan bir ibret dersi da alamamıştı.... Yalnız Diyanet'te Türk-İslam sentezi "lks" sürüp gidiyordu...

DİNİN SİSTEMATİğİ VE POLİTİKADA MSP

1977 seçimlerinden sonra MSP hakkında çok değişik yorumlar ortaya çıkmış, sol veya sağ kesim karşısında "dinci" bir görüşle iktidarı almasında "mmkinat" görülmediği vurgulanmıştır. Bunun çeşitli etkenleri vardı. Rejimin akışını mı hızlandıramadı veya rejime ters bir politaka ile kendi dünya görüşünü gündeme mi getiremedi, gibi değişik ve bir bakıma da çelişik durumlar ortaya ıktı. Bir gazeteci-yazar, 1977'lerin Türkiyesinde dört eğilimi temsil eden liderler hakkında yaptığı

27) Erbakan'da Demirel'de memnun... Demirel'e "100 Gün" yetmiyor.

bir araştırmada Erbakan için şöyle diyordu:

"Erbakan'ın 1977 seçim kampanyasında kullandığı en ünlü sloganlardan biri "denenmiş denemez" idi. Halkı, CHP'ye ve AP'ye aldanmaması için uyarıyordu. "Solcuya ve renksiz aldanma" dedi. Karşıtları da "Çelişkiye bak, denenmiş deneyen son politikacı odur." deliler. Aslında Erbakan denenmişle denenmemişin bir paçalını yapan politikacıdır. Renksizlerden daha renkli bir din politikasıyla, solun toplumcu üretken ekonomik görüşlerini paçal edip piyasaya sürmüştür. Yani, dizel motorlarının içindeki tutuşma zamanını yüksek matematikle hesaplayan adam, elmalarla armutları toplamaya kalkmıştır."(152)

Bu şekilde, solcu takım, siyasî alanda millî ve manevî

değerlendiren yola çıkan bir siyasî kurumun liderini değerlendirmek istemiştir. Bütün çalkantılar ve uyumsuzluktan MSP'nin "siyasî felsefesi"nden ayrı düşmek ve karşı olmaktan kaynaklanıyordu. İstenilen "çağdaş" olmaktı. Halbuki "çağdaşlık" bir bakıma "İslâm-dışı"lık olarak görülüyordu:

"İslam evrensel bir dindir. Ama çağdaş olmayabilir. Bunu biraz açalım: İslamı çağdaş yapacak olan, ona inanmış insanlardır. Müslümanlardır. İslam değerlerinin taşıyıcısı olan insanlara ihtiyaç vardır. Eğer insanlar bu değerlerin taşıyıcısı değillerse, bu değerlerden soyutlanmış ve yaşamın içindeyseler o zaman bu değerler adetâ zamanın dışına itilmiş oluyor. Bu değerler teorik olarak şüphesiz varlıklarını sürdürüyorlar. Fakat insanların çoğunluğu tarafından paylaşılmayınca çağdaş olmaktan çıkmış oluyorlar. Yapılacak önemli iş İslâma çağın sorunlarını sormak ve cevabını almaktır. Bizim mücadelemiz insanların zihinlerinde oluşturulmuş olan peşin hükümler ağını parçalamak ve İslâm değerlerini yeniden çağın santral değerleri haline getirmek olmalıdır."(153)

Bu tür sorunların tartışma alanına gelmesi ve İslâmın çağın gerekleri ve problemleri üzerinde nihai sözü üzerinde "İslamî kaygı" duyan yazar ve düşünürlerin ardından, sol cephe de ister istemez, İslamî değerler üzerine oturduğu söylenen MSP'nin siyasî eksenî etrafında yorumları olacaktı. Nitekim, bir düşünür-Yazar, çağı çözme veya çağa ayak uydurmada "çağdaşlık" denen olayı İslâm'la bağlanmasına şöyle bakıyordu:

"Aslında İslam dininin çağdaşlığını kanıtlamak için, hiç de böyle bilimsel, mantıksal ve dile ilişkin zorlamalara girmek gerekli değildi. İslam dini, semavî dinlerin sonuncusu olarak her zaman saygıdeğer ve çağdaş bir inanç sistemi biçiminde varlığını sürdürecektir, ürünlerini verecektir."(154)

Bu anlayış ve ferasetin, yeni bir kuşak yetiştirmede böyle bir çizgi göstermediğini de vurgulamak gerekir. Çünkü, MSP gerçeği üzerine yapılan yorumlarda, eğitim ve öğretimde "nasıl bir nesil" yetiştirilmesi, en bulanıklı dönemlerde bir kat daha güncel hale gelmiştir:

"1977 Türk toplumu, Ortasya steplerindeki göçebelikten

yerleşik İslam kültürüne geçişi, onun üzerine de Atatürk devrimlerini yaşamıştır. Artık ne Ortaasya'ya, ne Dört Halife dönemine, ne de Mustafa Kemal Atatürk'ün zamanına geri dönmek olanağı vardır. Aslında bu geri dönüşler de gerekli değildir. 1977 Türkiye'sinin önünde tüm bir gelecek ve yepyeni bireşimler yatmaktadır. Önemli olan bu Türkiye'nin kendi teknolojisini ve kendi ideolojisini kendi üreten bir ülke durumuna gelmesidir."(155)

Ülkenin geçmiş yılları hep tür temenni ve çalkantılar içinde geçtiği halde, sözden ve dilbazlıktan başka bir şey olmadığı, toplu öldürme olaylarının sürüp gittiği bir dönemde, aydın ve düşünce alanını kaplayan çağdaş-devrimci güçler Türkiye'de fikir, sanat ve edebiyat ortamının olağan şartlarını ortaya koymuş değillerdi... Nitekim bu arada (Ekim 1978'de) millî değerlere bağlı savı ile bir araya gelen yazar-düşünürlerin kurduğu "Yazarlar Birliği Derneği", çıkış "beynmesi"nde ülkenin fikir ve kültür yapısına bakış açısı olarak bir çözüm getirmeyi amaçlıyordu:

"İki asırlık cebri sosyal değişme, insanımızı kendine ve öz kültürüne yabancılaştırmıştır. Cebri değişmeler millet varlığını tahrib etmiş, millet fertlerini birbirine bağlayan, toplumla bütünleştiren değerleri sarsmış, yer yer de ortadan kaldırmıştır. Neticede millet bağı sözülmüş, aynı topraklarda yan yana yaşayan insan yığınları ortaya çıkmıştır. Toplumumuzun maruz kaldığı cebri kültür değişmesi iki yüz yıl içinde büyük bir anarşi ortamına düşülmesine sebep olmuştur. Kısaca, sokaklarda, mekteplerde ve işyerlerindeki anarşi yalnızca kendisiyle veya neticeleriyle açıklanamaz."(156)

Genç nasıl Türkiye'nin konumuna ve yapısına geçmişten hareketle yaşadığı ortamın ızdırapları içinde yoğrulurken, temel yapıya ve siyasi felsefesine damgasını vuranlar, olaylara, olayların ilk sıçramalarına, daha başka bir mantık ve batıcılıkla bakıyorlardı. Sıralamada "Üçüncü" olmayı garantilemiş bir "Eski Adam", "Metodoloji"lerini şöyle belirtiyordu:

"Öteden Pan İslamizm, Ümmetçilik tabanında imparatorluğu kurtaracağına gönül verenler de -yine devlet desteği ile- orta

şarkta aşiretlere kadar çalmadık kapı bırakmadılar, fakat en sonunda dindaşlarının ihanet hançerleri ile sırtlarından vurularak yere düşdüğü zaman, nasıl bir hayalin peşinde koştuklarını güç belâ anlayabildiler.(...)"

"Arap imparatorluğu nedir? Ümmet fikrine, dine, inanca dayanan bir imparatorluktur. Sonu? Parçalanma ve ortadan silinme. Sebep? Temel sapmalar, mezhep kavgaları ve adaletin yok oluşu.(...)"

"Mademki imparatorluk tabanlarının hiç bir çeşidi sağlam ve sürekli değil, öyleyse sağlam ve sürekli olan bir devlet tabanı aramak gereklidir. Tarih laboratuvarında imparatorlukların parçalandığını, silindiğini görüyoruz ama milletlerin silindiğine pek rastlamıyoruz."(157)

Türkiye'nin gelişme ve yükselmesini isteyen ve bu yolda devrimin ortaya koyduğu esasları tavizsiz uygulayan batılı güçlerin çizgisi ve hedefi böyle iken, MSP'nin "toplumsal işlevi"nin siyasi konumdaki "liderlik, örgüt ve bilinç gibi özel durumları", Türk siyasal hayatında şöyle değerlendiriliyordu:

"MSP'nin toplumsal işlevi de hiç kuşkusuz Türk toplumunun günümüzdeki özelliklerinden etkilenecektir.(...) Onun için özgürlüklerin bir bölümünü beminseyip, bir bölümüne karşı çıkmak akılcı ve tutarlı bir davranış değildir. Örneğin ibadet özgürlüğünden yana olup, düşünce özgürlüğüne karşı çıkmak olanaklı değildir. Böyle yanlış bir tutum benimsenirse, kimse partinin samimiyetine inanmaz."

"Laiklik günümüzde vicdan özgürlüğünün bir parçası ve hatta güvencesi niteliği kazanmıştır. Bu nedenle seçmenlerini din eksenine çevresinde örgütlemek isteyen partinin Atatürk'e ve laiklik ilkesine karşı çıkması değil, tam tersine bunları savunması gerekir.(...) Müslüman dininin yeniden güç kazanması ve dinsel inançlar etrafında örgülenen bir partinin serpilmesi ancak, kendisinin istediği ve hak ettiği saygı ve hoşgörüyü, devlete ve dinin dışında kalan öteki toplumsal kurumlara göstermesi ile olanaklıdır."

"Hiç bir parti içinde yaşadığı tüm toplumsal yapıyı görmemezlikten gelerek, yalnızca kendi tabanına

yönelemez.(...) Fakat hiç bir parti (de) sürekli bir biçimde bir "karşı tepki" niteliği ile varlığını sürdürmez.(...) MSP'nin bulunduğu bütün dinsel simgeler hemen sağdaki öteki partilerin büyük çoğunluğu tarafından benimsenmiş ve başarıyla seçim malzemesi olarak kendilerinden yararlanılmıştır."

"Bu durumda izlenecek yol nedir? Herhalde öteki partilerle "şariatçılık" yarışına çıkmak değil. Çünkü böyle bir yarışın üst sınırı, yani Anayasa vardır. Hem de yarışa kalkıştığı zaman, bunu MSP'nin kazanacağına ilişkin hiç bir güvence yoktur. Bu durumda izlenecek akılcı yol, din eksenini üstünde örgütlenecek olan tabanın, öteki partilerin seçmenlerinden farklı niteliklerini belirtmek olmalıdır."

"MSP, kendisiyle aynı dinsel slogan ve simgeleri kullanan öteki sağ partilerden ayrıldığı noktaları, kendi seçmeni açısından kesinlikle belirlemezse, en azından 1977 seçimlerinde olduğu gibi, gelişmesi duracak, bir süre sonra da öteki partiler sürekli geliştiği için yok olup gidecektir. MSP'nin kendi tabanı açısından izlemesi gereken yol, din eksenini çevresinde örgütleyeceği seçmenin çevresel ve sınıfsal özelliklerin, öteki sağ partilerin seçmenlerinden ayrıldıkları noktaları vurgulayarak ve pekiştirerek belirtmektir." (158)

MSP'nin siyasi konumu ve geleceği hakkında bunlar yazılırken memleketinde bir iktidar vardı ve cezaevlerinde isyan çıkıyor, cezaevi müdürleri öldürülüyor, mahkûmlar şişleniyor, öğretmen meslekdaşının evine bomba atıyordu... Cumhurbaşkanını da "kalb yetmezliği"nden tedavi görüyordu...

Fakat bu dönemde değil Türkiye'de, bütün dünyada "İslamın yeniden doğuşu" konusu gündemdediydi...

"Bugün bütün dünya İslamın bir "yeniden "doğuşu"na tanık olmaktadır. Bu yeniden doğuş, aslında dinsel ve kültürel değil, siyasal bir hareket olarak başlamıştır." diyen bir sosyal siyasetçi yazar, Türkiye ile ilgili konuda meseleyi şöyle açıyordu:

"Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalımdan çıkması için en azından iki grubun, iki kompleksten kurtulması gerekmektedir. Birinci gurubu İslamcılardır. Bu grup kesinlikle Atatürk kompleksini artık bir yana bırakmalıdır. Türkiye, Atatürk'ün dam-

gasını vurduğu bir ülkedir. Atatürk'lü bir toplumdur ve bundan geri dönüş yoktur. Geri dönüş hayırlı da değildir. Sorun İslamcılardan korkmayı bir yana bırakmayı bir yana bırakmalıydılar. Bu kopleksi aşmanın gerçekleri de aynı düşüncelerdir. Türkiye Atatürkü o denli özümsemiştir ki, artık ülkede bir din devletinin kurulması olanaklı değildir."

"Üstelik, Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalım ancak Atatürkçülerle İslamcıların ittifakı ile aşılabılır. Bu ittifak için ne dinden ödün vermeye, ne de Atatürk'ün ilkelerinden vaz geçmeye gerek vardır.(...) Atatürkçülük ile İslamcılık (ki, bunlar zaten temelde birbirinden ayrı kavramlar değildir), niçin sömürünün ortadan kalktığı ve ekonomik barış ile birlikte toplumsal barışın da egemen olduğu bir ekonomik düzende ittifak ederek bütünleşmesinler (...) Demokrasi, ulusçuluk, anti emperyalizm, İslam ve sosyalizm çeşitli biçimlerde birlikte görülen, duyulan ve uygulanan kavramlar olmuşlardır." (159)

Ülke 220 yabancı bankaya olan 2.5 milyar dolar tutarındaki borcundan dolayı iktisadi krizde iken, kurtuluşun reçeteleri böyle sunulur ve giderek din-siyaset ilişkisi" gibi hassas bir konu ortaya çıkıyordu. Çünkü. Türkiye'de MSP'ye kadar din siyaset dışında kalıyor ve İslamın "ahiret"e ait hükümlerinin dile getirilmesi isteniyordu. Öyle ise "dinci" olduğu söylenen bir partinin "din-siyaset" ilişkisi nasıl yorumlanacaktı? MSP'nin takip ettiği politika, bir din, daha doğrusu "İslami siyaset" mi idi?... 1978 yılından itibaren kafalara, bilhassa "İsamcı" diye nitelenen çevrelerde bu konu yer etmeye başlamış tartışılır olmuştu... (*)

"Türkiyeli Müslüman" tabirinin gündeme geldiği bu dönemde, MSP'nin laik sol ve liberal partilerle ortaklıkları sonucu, "İSLAMİ SİYASET" konusu güncellik kazanmış, yorumlar "sakıntı" lı havayı açar durumlar gösteriyordu:

"Türkiyeli müslümanların en büyük sıkıntısı, din-siyaset ilişkisini çözememiş olmalarıdır. Demokratik hareketler karşısındaki tavırları belirli değildir. Bir kısım müminler "siyasetin ve şeytanın şerrinden Allah'a sığınırız." demektedirler. Fakat hayatın gerçekleri karşısında bu tavırlarını muhafaza

edemedikleri görülmektedir. Devlet şuuruna ermeden ve yönetime hakim olmadan, hiç bir olumlu adım atılamayacağı, herkes tarafından kabul edilmektedir."

"Din istismarcılığı ve dinin siyasete alet edilmesi gibi kavramlardan, neyin kastedildiği kesinlikle belli değildir. Türkiye'de bulunan bütün siyasi teşekküller, birbirini "dini siyasete alet etmek" le suçlarlar. Esasen, din istismarının olmadığını iddia etmek de imkansızdır."

"Bilhassa son yıllarda, yüksek dini tahsil yapan elemanlar arasında yaygınlaşan "partiler üstü olma" iddiası, din istismarının en gelişmiş biçimidir. Çünkü her partiden elemanlarla kurulu düzenin kurumlarına yerleşebilmek için sürdürülen temaslar, müşrik düzenle pakt imzalamayı beraberinde getirmiştir."

"Bütün siyasi teşekküllerde, klasik laik bir tavır bulunduğu göre, din istismarının en gelişmiş biçimini yaşıyoruz demektir. Ancak MSP'nin laikliği ihlal ettiği enyüksek mahkemelerce gündeme getirilmiş olması, bu partinin din istismarı yapmadığının bir delili sayılabilir. Çünkü bu parti "Şariatçı" olmakla itham ediliyor. Düzenin en yetkili hukukçuları bu kanaatte olduklarına göre MSP'nin din istismarına yönelmediği belgelenmiş olmaktadır. Allah'ın yeryüzündeki tasarruf hakkını reddeden ve bu tavrıyla dinden bahseden her siyasi kuruluş "din istismarcısı"dır. (160)

Bu siyasi gelişmeler, zamanla MSP'nin "davayı demokratikleştirme" ithamı ile karşı karşıya gelmesine ve "laik düzen"le uyum sağladığı yollu tenkitlere uğramasına sebep olmuştur...

Sol çevrelerin MSP ile diyalog kurulması tarafını tutanlar olduğu gibi, iktidarın da tatminkar bir "sol politika" izlemediği ve ülkenin süren gidişinden umutlu olmadıklarını yazıyorlardı.. İktidarın MSP ile diyalogunun zorunluluğuna şu gerçekçiler ileri sürülüyordu:

"1974 seçimlerinden sonra, CHP kendisinden hiç beklenmeyen büyük bir adım atmış ve "tarihsel yanlış" yı ortadan kaldırmak için MSP ile ortaklık kurmuştu. Çok zor bir ortaklıktı bu. (...) CHP, o ortaklığın zorluğunu Erbakan ve arka-

daşlarının kişiliklerine yarak çıktı için içinden. (...) Böyle bir diyalog MSP'Yi açıktan açığa iktidar ortağı yapmayacağı için, onun elindeki kozların tüketilmesi anlamına gelmez. Tam tersine MSP, iktidar sorumluluğu taşımadan, ama belli konularda destekleyeceği bir iktidarın kendisine göstereceği kolaylıktan yararlanarak varlığını sürdürebilir." (161)

CHP iktidarında DİSK'in işi zor olduğu yazılıyor ve Kars kalesinde bir "Kızıl bayrak" asılması ile Komünizmin gelemiyeceği imalı bir şekilde yazılıyordu:

"Kimine bakarsanız bir sabah uyandınız mı, göreceksiniz ki Türkiye Komünist olmuş... Korkulu bir düş... Kars kalesine kızıl bayrak çekilmiş. Çanakkale şehitliği kan ağlıyor, Erciyas gözyaşı döküyor, komünistler güzel yurdumuzu ele geçirmişler. (...)"

"Bir ülkede komünistlerin iktidara geçmesi, sanıldığı kadar kolay değil. Avrupa'nın yarım yüz yıllık komünist patilerinin zorlukları ortada. Türkiye'de demokratik rejim sürerse hangi örgüt kuracak Komünizmi? (..)"

"Komünist devlet kurmak kolay mı? ABD'nin CIA'sından bizim kulağı kesiklere kadar bu gerçeği bilmeyen yoktur. Türkiye'de komünizm, uzun bir süreçte gerekli tarihsel koşulların bir araya gelmesiyle olasıdır." (162)

DSK'in zor olan işinin örgüt, sınıf partisi ve sermaye sınıfı ile verilecek savaşımının politikası olmaktadır:

"DİSK siyasal demokrasiden yoksun bir düzende devrimci sendikacılık yapmak zorundadır. Bu gün ülkemizdeki en geçerli sosyalist partisi miting yapsa meydana üç-beş bin kişi toplanır. DSK, yüzbinleri kapsayan emekçi eylemlerini gerçekleştirebiliyor. Ve kurulu sosyalist partilerden bağımsız bir yönetimi sürdürmeye özen gösteriyor."

"Ama bu durum ne kadar sürebilir?" (163)

Solun iktidarın gidişinden ve daha ileri derecede bir sol harekete kapı aralanmamasından dolayı duyduğu endişe kadar, ülkede İslâmi hareketlerin MSP ile uyumlu olup olmaması da bir başka tartışma konusu olmaktadır. Dış basında ise durum farklı idi. Bu sıralarda "Basın- Yayın Genel Müdürlüğü"nü

"Alman Basını"ndan iktibas edip abonelerine gönderdiği bir bültende, 28/9/1978 tarihli Die Welt gazetesinin 8. sayfasında "İslamın Türkiye'de de ayaklanması" başlığı ve Evangelos Antonaros imzasıyla yer alan ve dört sütun üzerinde verilen haber-yorumdaki ikübaslı yazıda şöyle deniyordu:

"... Türkiye ile İran arasındaki dini ve siyasi farklılığa karşın, Türklerin endişeleri ilk anda fazla abartılmış gibi görülebilir. Zira İslam Dini, 54 yıldır devlet dini değildir ve ayrıca Türklerin çoğunluğu da Şii değil, Sünni'dir."

"Buna karşın, Türkiye'nin huzursuz olması makuldür. Çünkü Türkiye Laik bir devlet olmasına karşın, Anadolu halkının islami geleneklere sınımsız bağlı olduğunu Ankara'daki siyasiler iyi bilmektedir. Bu, son yıllarda yapılan seçimlerde İslâma dönüşü Anayasaya karşın açıkca savunan bir partinin parlamentoda temsil edilmesiyle de belli olmuştur."

Bu dış kaynaklı yorumun kast ettiği MSP olsa gerektir. Bu durumda, MSP için ise bir "gecikme" oldu yazılıyordu. (164)

Ayrıca MSP'nin "İslâm Birliği" sağlaması da sol ve alevi güçlerce imkansız görülüyordu:

"Dahası var. bu parti sünni mezhebini, ve Nakşibendi tariatını tuttuğu için alavi mezhebinde olanlara karşıdır. Böylece, dünya ölçüsünde İslam Birliği ülküsü peşinde koştuğu halde, ülkemizin içinde birlik değil, mezhep çatışmalarına neden olan bölücülük havasını yaratmaktadır."

"Ne yazık ki Anayasaya bütünüyle ters düşen bu parti karşısında Anyasa Mahkemesinin denetim ve yaptırım mekanizması hala işletilmemektedir."

"Osmanlı imparatorluğu, MSP'nin bugünkü gerici zihniyetini güdenlerin elinde vermişti son nefisini." (165)

Bu çevrelerce "din yobazları, bütün toplumsal ilişkilere dinsel açıdan bakmayı, bu halka türlü yollardan aşılama gelmişlerdir." (166) şeklinde bir aydın sınıf ve çağdaş düşünce öne sürüldüğünden, MSP'nin rakipleri çoğalıyordu. Fakat bu arada, Ekim 1978 sonlarında MSP 4. büyük kongresine hazırlanıyordu... Milli Gazete'ye göre "Milli Görüş yaşamının heyecanı" yaşıyordu. (167). Kongrenin "tarhimizin mühim bir

noktasında yapıldığı" şeklinde ilan ediliyor, kuruluşun 7. yılında Hasan Aksay şöyle diyordu:

"MSP ilk defa" uçağımızı, tankımız, motorumuzu kendimiz yapacağız" dediği zaman, sanki garip bir şey söylemiş sanki olmaz bir şey söylemiş gibi malum mihraklardan beslenen gazeteler bu fikirlerle alay ettiler. Partiler bunları hayal olarak nitelendirmeye, şeftaliden, ziraatken bahsetmeye gayret ettiler."

"MSP iktidar olup temeller atılmaya başlayınca bütün istemezlerin dilleri damakları kurudu. Tek söz edemez oldular."

Aynı gazetede Tarık Behlül (A. Dilipak) de "tarihi gün, bugün" diyerek, MSP'nin "hızıpli kongre"sine giriş yapıyordu:

"Milli Selamet hareketi, gerçek anlamda Türkiye'de manevi ve iktisadi bağımsızlık hareketini başlatan öncü bir harekettir. Öteki partilerin 50 yılı bulan iktidarları süresince bu millete reva görülen zulüm ve işkenceler, uydu politikası, boynumuza asılan geri kalmışlık yaftasına karşı ilk soylu hareket Milli Selamet hareketinin başlaması ile aynı yaşıttır.

"Bu, Milli Selamet hareketinin ulusal yönünü ifade eder. bu hareketin bir de evrensel yönü vardır ki o da gerçekte, bu hareketin tüm insanlık için, öteki dünya milletleri için refah ve huzur sağlayıcı yeni bir düzen telifidir. Adil, bir yandan somunu büyütürken öte yandan adil dağılımı esas alan, insanın insanı sömürmesine imkan vermeyen, faize dayalı olmayan bir ekonomik nizam teklifi.. Bu teklif kapitalist ve sosyalist ekonomi politikalarına karşı, daha sağlam bir ekonomik ve sosyal yapıyı garentilemektedir. Milli Görüş hareketi yalnız başına ekonomik bir düstur değil, insanı konu alan insanın ilgi alanına giren herşeyle ilgilenen bir dünya görüşü, bir "nizam-ı Alem" anlamını taşımaktadır. Bu hareketi başlatmak, yürütmek ve bugünkü müstesna mevkiine getirmek noktasında önemli katkıları bulunan ve Allah'ın bu davanın öncüleri olmaya layık gördüğü parti genel başkanı ve öteki kıymetli mesai arkadaşlarını bugün gönüllerce doyasıya alkışlamak fırsatını bulmak güzel bir vesiledir." (168)

MSP'nin 7. kuruluş yılında 4. genel kongresi yapılmış, fakat söylendiği gibi olmamıştır. İlk defa MSP'nin kongresinde

"Bizans entrikaları" gündeme gelmiş, genel idare kurulu için iki ayrı liste ortaya çıkmıştır.. Eski İçişleri Bakanı Korkut Özal'ın başını çektiği söylenen liste, 25 oyla kaybetmiş, yalnız, listeyi delip Korkut Özal, Kadir Mısıroğlu ve Mustafa Yazgan parti genel idare kurulana girmiş oldular. Ayrıca her iki listede yer alan birkaç kişi de, dengeli bir genel idare kurulunun çalışmasına ön ayak olmuşlardı... Fakat MSP'de- Genel başkan hariç- diğre kurullarda iktidar muhalefet yönünden partide bir ikilik göze çarpmaya başlamıştı... (*)

MSP "dinci bir parti" olma hüviyeti içinde çalıştığı söylenirken, parti içinde bir genç grup, meselenin çözümünde politik çizginin İslami yönden çok, laikleşme ve demokrati- kleşme çizgisine kaydırıldığı iddiası ile geniş bir propaganda ve yayın faaliyetine girişmişlerdir...

Böyle bir çatışmanın parti içinde ve gençlik kollarında or- taya çıkması, laikliğin kabulünün 50. yılına rastlamsı da dikkat çekici olmuştur...

VI. Bölüm

LAKİLİĞİN 50. YILINDA MSP'NİN KONUMU

TBMM 1928 yılında Anayasa'da bir değişiklik yaparak devle- tin bağlı bulunduğu resmi din inancını kaldırıp Türkiye Cumhu- riyetini lâik bir devlet yaptı. Bu olayı, dönemin başbakanı Bülend Ecevit, bir basın toplantısında şöyle açıklıyordu:

"Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün bu devlete temel olarak getirdiği ilkelerin en önemlilerinden biri olan lâiklik ilkesi, Türkiye'de mezhep farklarından doğan ayrılıkların, çekişmelerin hemen tümüyle ortadan kalkmasını sağlamıştır. Fakat son yıllarda laikliğe aykırı davranışlar Türkiye'de mezhep ayrılıklarının kışkırtılmasına ve körüklenmesine yol açmıştır." (169)

Ecevit'in "laikliğe aykırı davranışlar"dan kast ettiği eski or- tağı MSP'nin olduğu ortaya çıkmaktadır. Nitekim, bir başka solcu yazarın da bu partiye bakış açısı da şöyle olmaktadır:

"Bizde dinsel inançlara sıkısıkıya bağlı olduğunu öne süren

28) Konya Mitingi...

bir parti vardır. Bu parti bundan önceki seçimlerde dinsel inançları bahane ederek epeyce milletvekili çıkardı. Ancak, ekonomide özel kesimin çıkarlarını koruduğu halkımızca anlaşıldığından niteliği çabucak belli oldu. Ardından gelen seçimlerde milletvekili sayısının düşmesi de bunu belirler. Dinsel inançları politikada sömüren bu partinin özel kesim çıkarlarını ötekilerden daha çok koruduğu anlaşıldı. "Faize karşıyız", "Ağır sanayide devlet" demesine karşın devletçi olmadığı da kanıtlandı. Dinsel inançlarla ekonomik çıkarlardaki uyumsuzluğu yeniden yeniye öğreniyoruz. Öğrendikçe de dinsel inançlar yoluyla sömürenlerin ardından gitmemiz azalıyor." (170)

Görülüyor ki, bütün mesele din ve laiklik konusunda

"mezhep ayrılığı" gündeme getiriliyor. Alevi Sünni çatışmasından sinyaller veriliyordu. Zira "Kahraman Maraş olaylarından bir gün önce Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, İstanbul'da "lâikliğin 50. yılı sempozyumu"nda yaptığı konuşmada şöyle diyordu:

"Bir toplumun siyasal ve sosyal yaşamında müsbet aklın verileri egemen olmadıkça, eğitim sistemi laik esaslara ayrılmadıkça ve din ile devlet işleri birbirinden ayrılmadıkça, o toplumda bir insan için en büyük değer taşıyan özgürlük ve özgür düşünce gerçekleşmez."

"Atatürk Türkiye'si'nin dogmatik düşüncelerden sıyrılarak, kendi benliğinin bilincine kavuşması bütün dünyada olduğu gibi, İslâm ülkelerinin aydın, yazar ve düşünürleri arasında da büyük bir hayranlıkla karşılanmıştır."

"Laiklik hiç bir zaman dinsizlik demek değildir. Aksine bir toplum içinde yaşayan insanların birbirilerinin düşüncelerine vicdan ve inanç özgürlüklerine tam olarak saygı göstermesi demektir. İnsanların dini duygu ve inanlarını sömürmeyi kişisel veya siyasal çıkarları açısından amaç edinen, samimiyetten uzak kişiler veya kuruluşlar, laikliği dinsizlik gibi göstermek ister. Oysa, ancak bir devletin laiklik ilkesini benimsemesi sayesinde vatandaşların vicdan ve ibadet özgürlükleri en içten ve kusursuz bir şekilde güvence altına alınmış olur. Bir ulusa mensup çeşitli inançtaki vatandaşların vicdan ve ibadet özgürlükleri en içten ve kusursuz bir şekilde yararlanabilmesi, ancak laiklik ilkesinin benimsenmesi ile gerçekleşebilir. Vatandaşların din ve ibadet özgürlüğünden en geniş şekilde bir devlette çeşitli dinlere inanan veya yanı dine bağlı olmakla birlikte onun çeşitli mezheplerine mensup bulunan vatandaşların, karşılıklı saygı, anlayış ve güven içinde yaşamalarında laiklik ilkesinin devlet ve toplum tarafından benimsenmiş olmasının büyük bir önemi vardır."

"Bir noktayı daha önemle belirtmek isterim ki, ulusları parçlamak ve kardeş kavgasına sürüklemek isteyen kötü niyetli kişiler ve hatta dış düşmanlar, toplumda mezhep ayrılıklarını kardeş kavgasına dönüştürmek için büyük çaba gösterirler."

"Son yıllarda ülkemizde bu tür talihsiz oyunlara baş vurul-

duğunu büyük bir üzüntü ile görmekteyiz." (171)

Aynı toplantıya Başbakan Ecevit de bir mesaj göndererek, laiklik konusunda hükümetinin görüşünü bildirmişti... İşte bu konuşmanın ardından Kahraman Maraş'ta mezhep kışkırtmasının acı bir sonucu ortaya çıktı ve 80 kişi kadar öldürülmüş, bir çok yer tahrip olmuştur... Bu olaya basında ve taraf olan kurumlarca "soykırım" şeklinde bakılmıştır. Bunlar CHP'in iktidarında olan şeylerdi.. Bir kısım yazarlar da, bu ve benzeri olaylarda MSP'nin "yeterli sınav olumluluğu" vermediğini yazmıştır. (172). Aslında ise MSP adına Kahramanmaraş olayına. Recai Kutan şöyle bakmıştır:

"Türkiye'nin güçlenmesini, Türkiye'nin huzurlu bir ülke, gelişmiş, gerçek manada kalkınmasını yapmış, sanayileşmiş, huzurlu bir ülke olmasını arzu etemeyen dış ve iç mihraklar vardır." (173)

Olayın mezhep ayırımı ve soykırı mı yönündeki tartışmasına CHP'nin devlet bakanı dr. Doğan da katılmış, "sünni-alevi" tartışmasına şöyle yaklaşmıştır:

"Türkiye'de Aleviler olsun, Sünniler olsun eski mezhebe bağlılık, taassup azalmış, toplumun gelişmesiyle düşünceler de gelişmiştir. Bunun için Türkiye'de çağın müslümanları Alevi olsun, Sünni olsun Müslümanlık inancında birbirine yakındırlar. Mezhebi ayrılıkları bir çoğu bilmemekte ve izlemekte-dirler." (174)

Solcu zihniyetin iktidar olduğu bu dönemde, Rusya'ya davet edilen devlet bakanı dr. Doğan'ın o ülke hakkında "bütün din adamlarına eşit hak tanıdığını" ifade eden beyanları, CHP iktidarının din ve laiklik konusunda takip ettiği politikanın bir görüntüsü olmuştur. (175)

1978 yılı Başbakan Ecevit'in "beklenti" ve "umut"larla başlayıp ızdırıp, kavga, "soykırım" olayları ve şiddet eylemlerinin doruk noktasına ulaşmış bittiği bir yıl olmuştu...

Laiklik devamlı güncelliğini korumuştur... Sol fikir ve eylemlerden yana olan bir öğretim görevlisi, Ecevit iktidarının 1978 yılı hesaplaşmasını yaparken, genel değerlendirmeyi şöyle alıyordu:

(Şiddet eylemlerinde 1977'de 262 ölüm olayı karşısında 1978'de 918 kişinin öldürülmesi dikkate alınarak)

"Türkiye'nin genel görünümünün bir göstergesi olan şiddet eylemleri, kuruluş amacı bu tür eylemleri ortadan kaldırmak ve kaynaklarını kurutmak olan Ecevit hükümeti döneminde azalacağına çoğalmış, öte yandan olayların MC'ler döneminde ortaklardan birine kol-kanat germesi nedeniyle önlenemediği nedeniyle önlenemediği gibi bir tanıyı çürütmek isteyenlerin de çabalarıyla olaylar yeni boyutlar kazanmıştır. 1980'lerde kır ve kent nüfusunun eşitlenmesi beklenen Türkiye, 1979'a çok boyutlu ve karmaşık toplumsal sorunlarla girmektedir. Cumhuriyetin ilk 25 yılında gündemden çıkan mezhep ayrılığı gibi sorunlar çok partili dönemin "tortu"ları eşeleyerek çıkarıcı ve kısa görüşlü politikacıları elinde yeniden işlenmeye başlanmıştır. İnanç sömürüsü, bağnazlık ve partizanlık, geçirilmekte olan toplumsal bunalımın belirtileridir.(...)"

"Karşıtlıkları ve çelişkileri aşmanın yolu, yeni bireşimlere ulaşmaktır. Bunun ilk adımı düşünce yasaklarını ortadan kaldırmaktır. Ceza Yasası'nın 141, 142, ve 163. maddeleri yürürlükte kaldıkça, sağlıklı ve dengeli bir özgürlük ortamı yaratılamaz. Toplumsal sınıfların yalnız belirginlik kazanmakla kalmayarak bilinç de kazandığı bir dönemde, örgütlenme özgürlüğünü, düşünce özgürlüğünden ayırmayıp bu iki noktada gösterilecek direnç "yasa dışı" sayılan düşünce ve örgütlenmeleri "eylem"e yönlendirmekten başka bir sonuç vermez." (176)

Öte yandan ise, yeni yıla girerken, Ecevit'in devlet bakanı, Diyanet kanalıyla "mezhepcilik" sorununun kalkacağını vurguluyordu:

"Diyanet İşleri Başkanlığı son yıllarda kısıktırılan ve İslamiyette hiç yeri olmayan mezhepcilik taassubunu büyük bir titizlikle etkisiz kılıcı çalışlara başlayacak ve bu konuda İrşad (aydınlatma) programlarına ağırlık verecektir." (177)

Durum böyle olmamış, daha doğrusu, oluşturulmamıştır... Çünkü 1979 yılı MSP' den öte, İran'daki "İslâm'î devrim"le çalkanlamıştır...

29) "Kudûs'ü Kurtarma" yürüyüşü: Konya

İRAN DEVRİMİ VE MSP'NİN AÇMAZI...

Dinî hareketler, ve inançlar Türkiye'de olduğu kadar diğer İslâm dünyasında da batılı dünya görüşüne karşı bir tepki olarak kendini gösterdiği 1979 yılı başlarında, bir yazar gittiği bir dostunun cenazesinde karşılaştığı havayı etkili bir şekilde anlatırken, "*devrimler*" yönünden duyduğu endişeyi kaleme dökmesinin sebebini şöyle açıklıyordu:

"Asıl üzerinde durmak istediğim, o gün camide yapıлып hoparlörle dışarıya yapılan konuşmanın şu bölümleridir: Batı uygarlığına, hatta topluca Batıya, Batının dinsizliğine çatan hoca şöyle diyordu:

- Biz, İslâm inanışlarını, yani doğruyu bırakıp Batıya yöneldik ve kapılarımızı sonuna kadar açtık. Açınca da, bu kapılardan Batının, yani Hristiyanlığın bütün pislikleri geldi, memleketimizi telvis etti. (kirletti.)

Hoca efendi, başta İstanbul, hemen hemen bütün kentlerimiz duvarlarında görülen "*Tek yol İslâm*" ya da "*İslâm devleti kurulacaktır.*" sloganlarının ışığında konuşuyor. Bu anlatış, suyasal yaşamamızın bir bölümünde de egemen olduğu için, o siyasal anlayışın partisi ile, camideki hocanın eş güdümlü sözleri ürkütücü olsa gerek. Camilerimiz, nice dir politika kürsülerine döndürüldüğü, Atatürk devrimleri, özellikle lâiklik ilkeleri çiğnendiği için, yaygın bir kanıksama var toplumda. Artık yakınlarımızın, dostlarımızın cenaze törenlerinde, cami avlularında, din kisvesi altında, tehdit dolu parmakların burnumuza kadar uzanmasına bile aldıran yok."(178)

Türkiye'de 1979 yılına, Ecevit'in başkanlığında böyle bir havada girildi. *Ve "irtica" da solclar ile sağcılara göre kol geziyordu...*

"İrtica başlı başına bir sömürü kaynağıdır. Ekonomik sömürünün siyasal amaçlarla perdelenmesi çoğu kez din sömürüsü ile ortaya çıkıyor. Dinsel sömürün ardında, ekonomik sömürünün siyasal çarkları döndürülüyor.(...)"

"MSP de bunun farkındadır. MHP ile MSP arasındaki çelişkiyi o kadar derin, o kadar uzlaşmaz gibi göstermek elbette yanlış. Geçmiş beraberlikleri en azından, bu gibi savları yalanlar. Fakat bir gerçeği daha görmezlikten gelmeyelim: MHP, MSP'nin oy depolarına göz dikmiştir. Bu yüzden MHP ile MSP arasında gizli bir kapış ta içten içe yürümektedir."

"İrtica ile oynayan, ateşle oynar. Bunun örneklerini yakın tarihimiz bir çok kez kanıtlamıştır.(...) İrtica ile oynayan kendi mezarını kazar ve imamlar bilindiği gibi, bu "*defin merasiminde*" yalnızca "*fatiha*" okur."(179)

MHP içinde "Turan Kavgamız" yollu mücadele verilirken, MSP içinde de yeni ve dinamik gençler "İslamî hareket" doğrultusunda mücadeleye başladıkları, giderek MSP ile MHP arasında ayrımcı bir kavgacı yol izleniyordu. Bu tür gelişme ve

ayrılıklar sürüp giderken, CHP, iktidarını din ve siyaset politikası da Devlet Bakanı dr.Doğan'ın 67 il müftüsünü Ankaraya çağırıp yaptığı konuşmada dile getirmiştir:

"Çoğulcu demokratik rejimde, birbirleriyle çelişik bir çok çeşitli siyasî, ekonomik ve sosyal görüşlerin olacağı tabiidir. Bu çelişkiler içinde uyum sağlamak her çeşit düşünceye saygı göstermek demokrasinin bir gereğidir. Çamilerdeki cemaat da her çeşit siyasî görüşe sahip olan bir topluluktur. Din görevlisi bu şartlar altında hizmetini ayırım yapmadan yerine getirmek, her yurттаşa İslâm Dininin imanı, kulluğunu ve genel ahlâkını sunmak zorundadır. Halkın her alandaki farklı düşüncesine saygı göstermek düşüncesinden ötürü onu kınamamak, hoş görüşle, incelikle öğütlerimizi yapmak demokrasimizin olduğu kadar dinimizin de gereğidir."(180)

Yalnız aynı tarihlerde Doğu'da olaylar sürüp gidiyor, yakalanan 9 "APOCU" dışında imam hakkında da "tutuklama" cımrı çıkıyordu.(181)

Ülkede durum iyiye gitmiyordu. Ecevit'in kabinesinde kilit noktaları tutan *Turhan Feyzioğlu* ile *İrfan Özaydınlı*'dan sonra Milli Savunma Bakanı *H.Esat Işık* da istifa ediyordu... Milli savunma, yani ordu ile içişleri yanında ülkenin dış politikası da CHP'nin boyutlarını aşar durumda gözüküyordu.(182)

Mezhep kısırcılığı şeklinde yorumlanan Kahramanmaraş olayları içte olduğu kadar dışta da geniş yankılar bulmuş, Batı'da İran'a benzer bir durumun Türkiye de olup olmayacağı üzerinde durulmuştur:

"Nitekim Kahramanmaraş olaylarını da (batı basını) bu yanından almıştır. İran'da Ayetullah Hümeynî önemli bir muhalefet lideri olarak ortaya çıkmış iken, Türkiye'de Allah adına cihad açılmak istenmesi, batılı gazetecinin gözünde Ortadoğu'daki müslümanlığın yeniden kıpırdanmaya başlaması demektir ki, bundan hiç hoşlanmaz. Çünkü hiç işine gelmez. Bizim basınımızın dikkat etmiş olması gereken asıl nokta, fikrimizce, Fransız, Alman ya da İngiliz olsun, bütün batılı basının soruna dinsel açıdan yaklaşmış olmaları noktası idi. Ortadoğu'nun Batılı ve Amerikancı aydınları sorunlara demokrasi-

faşizm, demokrasi- komünizm çelişkileri çerçevesi içinde baka dursunlar, "sistem" in kendisi, Ortadoğudaki her kıpırdanışı müslümanlığın kalkınması, siyasal güç haline gelmesi açısından değerlendirmekte, bunu önlemek için de elinden geleni yapmaktadır."(183)

Batının Ortadoğu ile İran'a bakışında, içerden de sesler gelmeye başlamış, "İran olayları, emperyalizm ve İslamiyet ilişkilerinin çözümüne yeni unsurlar getirdi." diyen bir öğretim üyesi, dikkatleri şu noktalara çekiyordu:

"...Emperyalizmin Müslümanlığı istismarının, Hristiyanlığı istismarında olduğu gibi açık ve dolaysız yollarla gerçekleştiği pek söylenemez. Padişahın şeyhülislamının tarihin en büyük büyük anti-emperyalist savaşçısı Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları hakkında idam fetvası vermesinde görüldüğü gibi, emperyalizmin İslâmiyeti istismarı, esas olarak, kitleler üzerinde kurulan ideolojik hakimiyetle değil, çoğu kez, işleri ele geçirilen kukla güçlerin kullanılmasıyla sağlanabilmiştir. İran olayları, emperyalizm ve İslamiyet ilişkilerinde çözümlenmesine kolaylık kazandıran yeni unsurlar getirmiştir.(...) Öte yandan sınırları içinde kalabalık bir Müslüman nüfus barındıran Sovyetlerin de İran'da kendisine bitişik bir İslâmî devletin kurulmasını isteliyeceği Batı'da hakim çevrelerce ısrarla ön plana çıkarılmak istenen bir unsur teşkil etmiştir.(...) İslama karşı çıkmaktadır. Bu arada Batı'nın bir parçası olan Marksizme de karşı çıkmaktadır."(...)

"Gerçekte, Atatürk'ün İran Şah'ına benzemediğini çok iyi görmüş olanların, temelleri Atatürk tarafından atılmış bulunan Türk Ordusu'nu, sıkıyönetim uygulamaları içinde Şah'ın ordusuna benzer bir konuma düşüremeyeceklerini de görmeleri gerekir. Hepimizin ciddi bir sınavla daha karşı karşıya bulunduğumuz açıktır."(184)

Tam bu sıralarda Başbakan Ecevit, Cumhurbaşkanı ile görüşüyor ve şöyle diyordu:

"Her ne kadar üç büyük ilde ölümle sonuçlanan olaylar maalesef bir ölçüde devam ediyorsa da, sıkıyönetimin uygulandığı 13 ilde hissedilir bir sukûnet vardır. Bu da sıkıyönetimin

başarıyla uygulanmakta olduğunu göstermektedir."(185)

İran'da ise 4 milyon kişi gösteride bulunuyor. "*En kısa zamanda hükümeti kuracağım*" diyen Hümeynînin gelişini bekliyordu...

İmam Hümeynî'nin İran'a yeni bir şekil vermedeki kararlılığına dikkati çeken bir öğretim üyesi-yazar, Hümeynî'nin "*İslam Hükümeti*" kitabından şu pasajları alıyor:

"İran, Şah, onun hanedanı ve kralcı rejim gitmeden ve İslamî cumhuriyet kurulmadan durulmayacaktır. Şah askeri gücüne karşın, girişim İran halkının elindedir.(...) Hükümet işlerine fıkıh ile uğraşan din adamlarından başka kimse eğilmemelidir. İslamî hükümet sisteminde başka görüşlerin ve düşüncelerin yeri de yoktur. Bu yöndeki sorumluluğumuz, çağımızda, her zamankinden büyüktür." Ve yazısını bu görüşler ışığında değerlendirip, şöyle bitiriyordu:

"İran'da iktidara kim gelirse gelsin, olumsuz yönden etkilenecek olan bir Ortadoğu ülkesi de İsrail'dir. Hümeynî, İsrail'i ve Siyonizmi İslâma ve Ortadoğu ülkelerinin çıkarlarına aykırı buluyor. Amerike İran'ı kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduktan başka, bölgemizdeki ikinci kalesi olan İsrail de zayıflayacak. Bu durumun Türkiye'ye karşı güdülen Batı politikası üstünde de her halde yankıları olacaktır."(186)

Bu olayın yankıları, Türkiye gibi halkı müslüman bir ülkede de olmuş, yerli yazarların milliyetçi ve liberal görüşte olanları tarafından "*yeşil komünizm*" olarak yorumlanışına şahit olunmuştur:

"Şah gittikten sonra İran'ın şahsiyeti, büyük bir devlet olma varlığı, milletlerarası otoritesi tarihe karışmıştır. Komünistler, belki daha bir müddet Şii lider Aycetullah Hümeynî'yi kullanacaklardır. Fakat iyice güçlendikten sonra onu bertaraf etmek, Komünistler için mesele değildir. İran'da hakim kuvvet komünistlerdir.(...) Afganistan, İran solun eline düştü.Türkiye'de de iktidarda Ecevit!... Allah ülkemizi korusun!"(187)

İşte Ecevit'in iktidarının içte sallandığı, fakat bir alternatifi de bulunmadığı bir sırada, İran'daki olaylar Türkiye'yi de

karıştırıyor, zorunlu olarak da Başbakan Ecevit, kendisine sorulan İran'la ilgili sorulara Türkiye'yi de katarak şöyle cevap veriyordu; Alman dergisi "Der Spiegel"'c:

"İslam Dini, İran'da olduğu gibi Türkiye'de bir gün tahrik edici bir kuvvet olarak rol oynar mı?"

Ecevit: Laiklik Türkiye'de kesin olarak yerleşmiştir. Tabiatıyla dinsel inanış bizde de kuvvetlidir. Fakat gelişmeye karşı değildir. Geçen yıllarda dinsel bağnazlar aynı şeyi denediler, fakat başaramadılar. Bu hususta başka bir faktör de bizde kadınların eşit haklara sahip olmasıdır. Bir çok Avrupa ülkelerindekinden daha fazla...

Speigel: -*Bu, şehirlerde böyle olabilir, fakat her halde taşrada değil...*

Ecevit: Tam tersine, taşrada kadınlar asla gizlenmemişlerdi. (Peçe altına girmemişlerdir.) Erkeklerle birlikte tarlada çalışmışlardı.

Speigel: -*Özellikle taşrada mollalar tutucu, muhafazakâr halkın kulağı değil miydi?*

Ecevit: -Bir hususu unutmamanız gerekir. Sünnilerin çoğunluğu yanında bizde Şiiilerin de azınlığı vardır. En iyisi seçim sonuçlarını gerçek Şii seçim bölgelerinde aldım. Bizdeki Şii müslümanlar, gerçekte İrandakilerden farklıdır.

Speigel: -*Kahramanmaraş'ta Sünnilerle Şiiiler arasında meydana gelen bir silâhlı çatışmada yüzün üzerinde insan öldürüldü. Bunda dinsel ayrılıkların bir rolü oldu mu?*

Ecevit: -Tabiatıyla her yerde olduğu gibi bizde de dinsel aşırıları vardır. Kahramanmaraş dinî farklılıkların siyasî nedenlerle istismar edildiği bölgelerden birine dahildir. Bazı tutucu, muhafazakâr partiler Şiiilerin kendilerini bundan böyle seçmeyeceklerini anlayınca Sünnileri onlara karşı kışkırttılar. Bu bölgelerdeki ekonomik sorunlarımızı çözersek, bu çeşit çarpışmalar olmayacaktır."(188)

Bu resmî bayanın ardından, içteki kalem erbabı da bir mukayeseye girerek, "Hümeynicilik" diye bir akımın gelişme göstermeyeceğini, laiklikle bu gibi tehlikelerin bertaraf edildiğini yazıyordu:

"Aziz okurlarım, Atatürk'ün Türkiye'yi neden laik bir devlet yapmış olduğunun derin sebep ve kuvvetli felsefesini bir kerre daha Ayetullah Hümeynî vakası ile görmüş bulunuyoruz. Eğer bizde de medrese uleması ve şeriat sahipleri olarak Osmanlı devrini zaman zaman karıştırmış softalar, dereceleri ile, ulemalar mevcut olsa idi, Türkiye'nin Cumhuriyet devrinde geçirdiği bunalımlar esnasında Ayetullah Hümeyni'ye benzer nice dini liderler belirir. Türkiye'nin temelini sarsacak hadislere sebep olabilirdi. Bugünkü çok sıkıntılı devirde kimsenin bu bunalımın herhangi bir dinî etkenden doğmuş olduğunu düşündüğü bile yoktur. Evet, hepimiz böyle daralmış, sıkıntılı zamanlarda Allah'a sığınır, dua ederiz, ama Ayetullah Hümeynî'ye değil!"(189)

Buna benzer diğer bir takım yorumlar da yapılıyor, ayrıca Süleymancı kesimden de, İran modeline tapkide, hedef MSP seçiliyordu:

"Türkiye'deki şartlar İran'a hiç benzemez. Türkiye'deki müslümanlar İran'daki şiilerle, Acem palavracılarıyla ve sapıklarıyla mukayese edilemez. Türkiye'deki demokrasi, Şah'ın zulmüyle aynı teraziye konulmaz. Hümeynî'yi lider seçenler, Türkiye'den ona destek olmaya çalışanlar... maddî ve manevî mesuliyetten kurtulamıyacaklardır. Müslüman Türk milleti kendileri adına Acemistan'a kuyruk sallayanlardan hesap soracaktır."(190)

Aynı yazar, "cihad" olayını da siyasî yönden şu duruma sokuyordu:

"Londra'daki İslâm Teknolojik Savunma Konferansı'nda konuşan tıpkı Hümeynî gibi CİHAD'tan bahs ediyor. Cihadın İslâmî bir emir olduğunu bilen Erbakan niçin bunun şartlarını ve değişik yolları olduğunu açıklamıyor? Hümeynî gibi, cihad ilan etmek hakkını kendinde görmek isteyen bir tavır ve eda takınıyor? İran hadiseleri bizdeki ucuz politikacıların, başarısız liderler için bir çağır açmıştır."(191)

Böylece MSP hakkında "*Hümeynicilik*" ithamı başlıyordu...

Bu itham, temelde dinî değerlere gelip dayanıyordu. Anado-

lu topraklarında "miras kalan" etkiden korkuluyordu:

"Bu topraklarda, geçmişten miras kalan, çağdışı inançların etkisi altundayız halâ. Müslümanlığı benimseyen Türk toplumunun başına gelen belâların en büyüğü, din adına, dincilik adına, çoğu çıkarıcı hacılardan, hocalardan, din adına söz sahibi olan bilgisiz, ilkelin ilkeli, gerinin gerisi insanlardan gelmiştir."(192)

Sağ ve sol basın da iktidarın başı boşluğu, sosyal ve iktisadî bunalımlar ile anarşinin urmanışı karşısında tek hedef MSP'yi alıyor ve bu partinin varlığını, yeni akım "Hümeynicilik" ile damgalama yollarını arıyordu... Hükümette bunalım çıkıp, muhalefet iküdar arayışın çıktığı sıralarda solcu takımının tavrı:

"Son günlerde, yeniden bitki kanlanan bir başka Hümeynî özentisi Hoca Necmettin Erbakan: *-Biz de varız, diyor... Ama AP Temsilciler Meclisi, Hoca ile selâmete çıkmaktansa, selâmetle mühulefette kalmayı yeğ tutuyor.*"(193) şeklinde iken, sağ-liberal kesim de şöyle diyordu:

"Fakat bizdeki bu MSP'ye ne oluyor? İran'da *"İslâm Komünizmi"* kuruluyor diye neredeyse bayram yapacaklar. Hümeyniye tebrik telgrafları yağdırıyorlar. Bu rejimi Türkiye'ye örnek gösterecek tarzda beyanat veriyorlar. Yoksa sayın Erbakan Hümeynî'ye gıpta mı ediyorlar?"

"Allah, Türkiye'ye İran'daki Hümeynî rejimi gibi bir rejim göstermesin."(194)

Sağcı kadar solcusu da *"İran tipi"* yönetim istemiyordu. Bu doğru olabilirdi, fakat içerde solun değişik fraksiyonları birbirleriyle kıyasıya bir rejim kavgası verirken, öte yandan da MSP'nin *"Akıncılar"*ı ile MHP'nin *"Ülkücüler"*i de karşı karşıya gelmişlerdi... Sol iktidarın nimetlerinden istifade ettiği halde, devlet kademesinde gereği şekilde kadrolaşmadığı için, aşırı solu tatmin edemiyor, sağ kesim de tek başına iküdara gelebilecek rotaya giremiyordu. 7 Şubat 1979'da AP parlamentoya dayalı yeni bir hükümet isterken, sağ-liberal kesimde duyulan endişe, Erbakansız iküdarın olmayışında düğümleniyordu.:

"226 kişiden başka dayanağı olmayan "halk iktidarı" bu.

Yıkılıp giderse MC gelir... Yok canım neden MC gelsin? Şimdiden alternatifi hazır: CHP-MSP koalisyonu... (..._ Aman efendim, bunda beğenmiyecek ne var? Ecevit her sabah 15 tane Erbakan'la oturup pazarlık yapmıyor mu şimdi? Yapıyor. E bıraksın, MSP'yle birleşsin, 15 yerine 1 Erbakan'la cebeleşsin dursun."(195)

2 Şubat 79'da "Ülkücüler" in öldürdüğü iddia edilen Abdi İpekçi evinin yakınlarında vuruluyor, 23 Şubat'ta ise Fatih Camiinde Cuma namazından çıkarken, eski Akıncılar Başkanı *Metin Yüksel*, Fatih'in türbesinin, yanında Ükücüler tarafından şehit ediliyor, giderek ideolojik savaş ülke içinde geniş ve ayrımcı cephelere dağılıyordu...

Diyanet'in bütçesi Meclis'te görüşülüyor, kavga çıkıyor... Tam bu sırada AP'li *Çağlayangil*, şu beyanatı veriyor:

"AP erken seçime hazırdır. AP bildirisinde kurtuluş yolu gösterilmiştir. Bildirideki 11 madde dikkatlice okunursa bu yol görülecektir. Ancak, bu yol MSP ve MHP ile işbirliği değildir. Bu yol, iki kez denenmiştir. AP, MHP ve MSP'ye ortaklık için bir teklifte bulunmayacaktır. Yeniden böyle bir ortaklığı düşünmüyoruz. MHP, MSP dışında Türkiye'yi idare edecek bir hükümet kurulmasına yardımcı olacağız. Ancak önce mevcut hükümetten kurtulmamız gerekmektedir."(196)

Bu beyanatta bir gerçek payı vardı ve Ecevit, AP'den aldığı üyelere kurduğu hükümetin fazla dayanmayacağını, ayrıca TBMM'nde bulunan boş üyelikler için yapılan seçimi Demirel'in AP'si "5-0" kazanınca, ülkede iktidar için istifa yolları aralanmış oluyordu. Nitekim 16 Ekim 1979'da Bülend Ecevit, Korütürk'e istifasını veriyordu... Artık Çağlayangil'in dediği noktaya geliniyordu... AP tek başına iktidar istiyordu... Koalisyon'da istekli olan da yoktu. Fakat yine de MSP anahtardı. CHP 1974'deki orkaklığı istemediği gibi, Demirel de MSP faktöründen endişelidir. 40 gün sürer hükümet kurma çalışmaları... Önce Ecevit'e, sonra Demirel'e ve olmazsa daha sonra Erbakan'a hükümet kurma hiyerarşisi uygulanması doğal gözüktür. Amma Ecevit, bu aşamada yeni bir girişime girmez. Demirel ise MSP veya MHP'yi istemez. Erbakan'a da görev ve-

ılmeyeceğine göre, MSP için en çıkar yol, Demirel'in kurucağı hükümete dışardan destek vermek olarak ortaya çıkar. Demirel de Ecevit gibi tek başına iktidar olup "boyunun ölçüsünü" alması hesabı yapılır ve "Çekildim, görev Demirel'indir." diyen Ecevit haklı çıkar ve Demirel 25 Kasım 1979'da 208 red oyana karşılık 229 güven oyu -MSP dahil- alır. Artık Demirel için geçerli kılınmak istenen şu sözdür:

"Meydan okuyorum. Kurtarılmış bölge maskaralığına son verilecektir. Sorun bana 100 gün sonra, girilmeyen yer kaldı mı diye..."

Erbakan, Demirel'in bu sözünü senet kabul eder. Beklemeye başlar. Demirel iktidarının 100. gününde işler rayına oturmamış, gizli örgütler, öldürme olayları, fraksiyon çatışmaları sürüp gider. Ve bu sefer de Erbakan sahneye çıkar... Demirel'den hesap sorar. Anarşi bitmez, çare ise tüm valileri değiştirmektir... Sıkıyönetim ise askeri üst kademeyi rahatsız eder ve yılın sonunda komutanlar, liderler gerekeni yapsın diye, Köşke bir "uyarı mektubu" sunarlar... Kimse, hiç bir siyasî lider mektubu üstüne almaz...

Demirel, anarşiyi önlemede, hükümet programına "gereklikle mücadele için yasal değişiklikler yapılması zorunludur." almasına rağmen, ivedilikle bunun değiştirir, çünkü korkusu MSP'dir.(197)

Şimdi ise adım adım, 24 Ocak kararlarından, 12 Eylül'e gelmektedir....

"MİLLİ GAZETE"Yİ KURTARMA TOPLANTI-SI...

20 Mayıs 1979'da Topkapı'da yeni faaliyete geçen "Milsan" tesislerinde daha iyi bir Millî Gazete için bir toplantı yapılmış ve bu toplantıya iştirak edenler görüşlerini bildirmişlerdi. Toplantıya iştirak edenler:

- 1) Prof. Mehmet Bilgin,
- 2) Prof. Osman Çataklı
- 3) Doç. Asaf Ataseven
- 4) Ömer Çam
- 5) Dr. Osman Öztürk

- 6) Dr. Mehmet Maksudoğlu,
- 7) Nedim Orhan
- 8) Prof. Salih Tuğ.
- 9) Dr. Mustafa Bilge
- 10) Enver Abtik
- 11) Mevlut Demir
- 12) Zeki Canan
- 13) Cemil Kıvanç
- 14) Kemal Varol (dr.)
- 15) Kahraman Emmioğlu (doç.)
- 16) Prof. Nevzat Kor
- 17) Prof. Nevzat Yalçıntaş
- 18) Prof. Sabahadin Zaim
- 19) Prof. Ömer Kasımoğlu
- 20) Doç. Ruşen Gezici

Yemekli toplantıda ilk sözü Ömer Çam aldı:

- Gazetede haber üretilmiyor, kadro meydana getirilmelidir.

Bu tedrici olmalıdır. Dağıtım büyük sorundur. Araştırma ve sohbet yazılarına yer verilmelidir.

Dr. Mehmet Maksudoğlu:

- Muhabir kadrosu yetersiz kursa tabi tutulmalıdır. Dağıtım için bir şirket şarttır. İslâmî potansiyeli değerlendirmek için yazı ve haberlere yer vermelidir.

Dr. Osman Öztürk:

- Kadromuza sahip olmalıyız. Eksiklikler giderilmelidir. Prensiplere sadakat göstermeli, lisan meselesini çözmelidir. Spor sayfasına şeriatın izin vermediği resimler konuyor. İstişare heyeti kurulmalıdır, bu olmadan zikzaklar çiziliyor. Gazete İslâm dünyası ile ilgili haberlere yer vermiyor.

Prof. Salih Tuğ:

- İşletmeciliği iktisasım dışında kabul ederim. Gazetenin sağ görüşü paylaşan gazetelerle ne derecede bir bağı vardır? İstişare ilmi bir kurulun olmasının zaruretine inanıyoruz. İslâm ülkeleri arası haberleri canlı tutmak gerekir.

Prof. Osman Çataklı:

- Bir gazete partili veya tarafsız olabilir. Gazetede camia

aleyhinde neşriyat ve haberler çıkıyor. Gemi Mart 1977'den beri Haliç'te bekliyor. meslecler üzerine giunck gerekir.

Prof. Mehmet Bilge:

- Tarafsız haber gereklidir. Geniş kitlelere hitap politikası uygulanmalıdır. İstişarede taraflı tarafsız konusu işlenmelidir.

Prof. Ömer Kasımoğlu:

- İstişare heyeti kuralmalıdır. Seviye hesaplanarak yayın yapılmalıdır. Belli kesimin sesi olmamalıdır. Sağ kesime ait haber ve yazıların insaf ölçülerine sığdırılmalıdır.

Doç. Ruşen Gezici:

- Haber mekanizmasının kurulması gerekir. Ortada bir İslâm hadisesi var. Tarafsız propaganda gereklidir. İthamlardan kaçınmalıdır.

Doç. Kahraman Emmioğlu:

- Parti organı olma kanaatini vermemeliyiz. kendimizi kamufle etmeliyiz. İslâmın naşir-i cskârı olalım. Tirajı, boğazı sıkarak artırma yolu tercih edilmelidir. İstişare heyeti gereklidir. Gazetenin bu havası içinde tanınmış yazar ve gazeteci gelmez.

Cemil Kıvanç:

- Parti gazetesi olarak çıkmasını istemiyorum. Bu durumu ile gazete benimsenmiyor. İslâm dünyası ile geniş bir haber ağı kurmalıdır. Kadro yetersizliği fonksiyonunu icradan yetersizliğe kayıyor.

Ömer Çam:

- İslâm'ın nesir organı olmalıdır.

Prof. Nevat Kor:

- Tarafsız bir gazete olmalı, İslâm dünyasındaki olayları genişçe vermelidir.

Dr. Kemal Varol:

- Gazetenin siyasi meseleleri takdim şekli ve propaganda usulü yeterli doğıldır. Açık ve direkt propaganda faydalı ve iyi olmuyor. Haberleri yağurmak gerekir. Haberde takdim tehir olmalı, mizanpaja dikkat etmelidir. Manşetler canlı olmalıdır.

O, Çataklı:

- Haberde serbestiyet, muhtariyet tanınmalıdır.

Prof. Nevzat Yalçıntaş:

- Gazetinin bir misyonu yoktur. İslâmın gözü kulağı olacak bünyeye de sahip değildir. Sistemin her kesimi ile çatışma halinde olduğu bir vakıada başarı zordur. Ciddi iş, formüle etmek zor. Yapıcı tavır gazete okuyucuya aydınlatma vazifesi görür. Gazetenin misyonu etkili olmaktır. Az para ile büyük ilanlar, taşra gazetesi manzarasını gösterir. Ucuz gazete propagandası, fiatı ile belirlenir. Haberi eğip bükmek lazımdır. Gazete partiden kopuk olmaz. İster istemez partinin haberleri olacaktır. Sekter olmamalıdır. Haberler objektif, olayı araştırarak vermelidir. Olaylara müsamahalı ve geniş bir perspektifle bakmalı, yeni kitleleri düşünmelidir. Okuyucuya seviyeli yorum vermelidir. Okuyucu alışmıştır. Karikatür bulunmalıdır. Genç amatörleri militanlıktan kurtardıktan sonra devreye sokmalıdır. Gazetede tashih hataları çok. İlmî istişare heyeti yok. (İlmî değerlendirme kurulu ön fikirli olmamalı, fikri açık olmalı, samimi bir yolda ve müştereklikte bulunmalıdır.) Gazete, ifşaatla bulunurken ciddi ve güvenilir açıklamalarda bulunmalı, dökümantasyonu sağlam olmalıdır. Gazetenin kurulu-na katılabilir, yazı ve röportajlarımızla katkımız olabilir.

Prof. Sabahatün Zaim:

- (Konuşmaları özeteleyerek konuştu) Yazı işleri kadrosunu geniş tutmalıdır. Gazete personeline bir "dil sözlüğü" hazırlayıp vermelidir. Personelin bir mektep havası içinde yetiştirilmesi gerekmektedir. Şuurla adam yetiştirme programı tatbik edilebilir. MSP'ye yakın kesime müsamahakâr davranmalıdır. Hedefleri iyi seçip, yol almalı, acele tedbirlerle başarılı beklememelidir.

Bu arada, gazete ile Erbakan arasındaki bağın pekişmesi ve partinin güçlenmesi konuları da gündeme gelmiş, "lâf dinletme" hususunda da şu genel "tavsiye"lerde bulunulmuştur:

Hoca'nın yanında başarılı bir kadro bulunmalıdır. Bunlardan ihtisas kolları kurmalı, teşkilatçı kimseleri bulup çıkarmalıdır. Propgandaya yeni bir espri katmalıdır. Müşavere heyetleri ile fikri plândaki çalışmalara geçmelidir. Adama iş değil, işe adam prensibi, çok işi bir adama değil, bir işi bir adama vermelidir.

Menfaat için koşanları değil, matlup olanları bulup istihdam etmelidir. Maddî imkanlarını tatmin için gelenleri değil, nefsinin terbiye edenleri arayıp bulmalıdır. Partiye inanmışlar ile kazandırılması gerekenlere karşı müsamahakâr olduğu kadar, temelde düşman olanlara karşı şiddetli bir muhalefet ve sindirme çalışmasına girişilmelidir. Geçmişten ibret alarak strateji hedefleri yeniden tesbit etmelidir. Köylere varıncaya kadar bütün teşkilatları yeni bir reviyona tabi tutmalıdır. Devlet organları içinde bir kısım bakanlıklarda görülen çalışmalar, rejime ters düşen fikirlerin pasifize olmasına sebep olunmamalıdır. İşçileri ve "Milli Güvenlik Kurulu" toplantılarında pasif davranılması, batılı sistemle uyumluluk göstergelerinin birer işareti olacaktır.

Genel fikirler bu doğrultuda bulunuyordu. Dokuz gün sonra da MSP, "Fatih'in İstanbul'u feth ettiği yaşta" kendini hissederek, "Büyük Fetih Günü"nü kutlamaya hazırlanıyordu....

KARGAŞA VE KAOS DÖNEMİNİN SONU: 12 EYLÜL

Türkiye 1980'e bir hükümetle giriyor amma, Cumhurbaşkanı seçimi gibi bir ana mesele ile de karşı karşıya kalıyor... Erbakan, Demirel iktidarının encamını "kadayıfın altının kızarması" ile bir sona bağlamak istiyor. Fakat bu sıralarda, Birleşik Arap Emirliklerinde yayımlanan "el-İslâh" adlı dergide Türkiye ile ilgili ve lâiklik konusu ile devrimler hakkında çıkan beyanatu, her cepheyi ayağa kaldırdı. "Hürriyet" in gündeme getirdiği bu konuda, dergide Erbakan'la ilgili şöyle dendiği iddia ediliyordu:

"Dergimiz, masonluk ve laikliğin derin kök saldıği Türkiye'nin yaşamında yitirdiği 50 yıllık dönemden sonra, bu ülkede İslamiyete dönüş hareketinin önderliğini yapan Türkiye Selâmet Partisi lideri Dr. Necmeddin Erbakan ile görüştü. Erbakan önce Türkiye'de İslâmiyetten söz etti, daha sonra da kendisine yönelilen soruları yanıtladı."

30) Konya yürüyüşü "12 Eylül"e mesnet sayılmıştı.

"İslamiyete dönüş hareketinin başlaması karşısında düşmanların elleri kolları bağlı olarak durmayacakları kuşkusuzdu. Bundan dolayıdır ki, bütün güçler ve diğer partiler, Selamet Partisini düşürmek amacıyla sondan önceki seçimlerde 3 milyon sahte oy kullanmak üzere aralarında birleşmişlerdir." (198)

Bu tür sözler, iç politikada hemen etkisini göstermiş, Cumhuriyet Başsavcılığı hareketine geçmiştir. Fakat ardından bir şey çıkmamıştır. Yalnız AP yanlısı bir gazetenin yazarı olayın üstüne gitmeyi gerekli görüp, MSP ile CHP'yi, İrandaki duruma uyarlayarak "Mollalar ile TUDEH'in işbirliği" gibi göstermeye çalışmıştır. (199). Bir başka iktidar yanlısı eski mebus-yazar da MSP hakkında "jurnalcı" tavrını şöyle belir-

tiyordu:

"İkinci grup, Ümmetçiler Türkçülüğe, milliyetçiliğe karşıdır. Bundan dolayı Atatürk'ü, Ziya Gökalp'ı ve diğer Türkçüleri sevmezler. Endonezya'dan Fas'a kadar uzanan Müslüman topluluklarının bir bayrak altında toplanmasından ve yeşil bayrak altında birleşmesinden yanadırlar. Çeşitli dillerde ve ırklarda, çoğu siyah ırka mensup insanların "İslâm Birliği" etrafında toplanabileceklerine inanmışlardır. Bunlar siyasi parti olarak MSP'yi kurmuşlardır. Her olaya din gözüyle bakarlar. 800 milyon Müslüman'ın Suudi Arabistan'ın liderliğinde yükselmesini arzu ederler" (200)

Bunun böyle olup olmadığı tartışma götürürken, birden bire yine hükümet bunalımı ortaya çıkar, artık Erbakan'a göre hükümete cephe almak için "kadayfın altı" kızarmıştır. Bir de Cumhurbaşkanı seçiminde, "Batı Kulüp"ten olmayacak bir adayın bulunmasını ister... Ve böylece siyasi literatüre "Batı Kulüp" sözü girmiş olur... Tepkiler hemen kendini gösterir... Hem de sağdan, milliyetçilerden...

"Batı kulübünün bütün nimetlerine evet, ama kendisine hayır demek de biraz fazla açıkgozlülüktür. İnsanı biraz mahcup eder. Sayın Erbakan nitelik kendisine "bu hükümet ne zaman gider." diye soranlara "TV'yi bana 75 dakika versinler, yarın akşam göndereyim." diyor. Yani batı kulübün bütün lüksünü giyinişinden kuşanmasına kadar icra ediyor. Ve batı kulübün TV sini istiyor. Allah için söylemek lâzımsa Hıncıni öyle değil. Adam her şeye rağmen ciddi ve muzdarıp. Sayın Erbakan, renkli video- teypler, çift birinci sayfalı gazeteler, Amerikanvari reklam usulleriyle hem batı kulübünün yolunda yürüyor, hem de batı kulübe sövüyor." (201)

Bir başka "milliyetçi" yazar da diyor ki:

"CHP ile MSP'nin son günlerdeki tavırları, ülkemizde erken seçimi zaruri hale getirmektedir. MSP her zamanki ciddiyetsiz ve hafif tutumunu sürdürüyor. Bu partide ciddiyetsizlik ve hafiflik görmek hiç kimse için artık "sürpriz" teşkil etmiyor. Ama iktidarın devamı için MSP oylarının gerekli olduğu bir meclis aritmetiğinde bu partinin ciddiyetsizliği ve hafifliği

"hükümeti düşürme" noktasına tırmanmaya başladığı zaman ciddiyetsizlikten ciddi bir durum doğuyor: Hükümet bunalımı." (202)

Bu arada çeşitli dönemlerde, değişik siyasi yelpazede yer alan bir başyazar da, MSP ve Erbakan hakkındaki şikayetlerini rejim noktasından ele alıp, hücum ediyordu:

"Şimdi şu talihsizliğe bakın. Erbakan her ağzını açtığı zaman Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü kapsayan son elli yılımızı kötülüyor. Şüphe yok bu bir talihsizlik. Fakat daha büyük bir talihsizlik Atatürk'ün yetiştirdiği adam ettiği, ekmek sahibi kıldığı kuşaklara mensup olan birisinin ortaya çıkıp bu Atatürk düşmanına ağzının payını vermemesidir. Atatürk'ün partisi olduğunu idda eden CHP ve onun genel başkanına yazıklar olsun!" (...)

"Türkiye laikliğe düşman, şariat peşinde koşan, Atatürkçülüğe ve onun yaptığı devrimlere tıpkı Saidi Nursi ve Abdülkadir gibi hasım, Abdülhamid'in ismi telaffuz edildiği zaman önünü ilikleyip haşmetle ayağa kalkan, ona yüce hakan, cennetmekan, diye hitap ederken Atatürk'ün mezarına sırt çeviren, onun ismini ağzına almayı zul telakki eden bir insan Türk politikasında dilediği gibi at koşturabilir mi?" (203)

"... Erbakan desteklediği hükümeti yıkacağından bahsetmekte yardım yapacaklara, borçları tecil etmek isteyenlere "acele etmeyin, bakalım yeni iktidar ne der, kimbilir?" gibi onları tereddüde sürüklemekte, anarşistlerin cesaretini artırmakta ve anarşiyi önlemek için yalnız Kur'an dersleri verilmesini istemektedir. En kötüsü, Erbakan tutumu ile sözleri ve fikirleri ile Türk devletini küçük düşürmek için ne lazımsa yapmaktadır." (204)

"Batı Kulüp" konsunda bir de şöyle bir suçlama vardı Erbakan hakkında:

"Adam olmadan, milliyetçi olunmaz. Erbakan bugün var oluşunu dahi, Türkiye'nin batılı olma gayretlerine borçlu olduğunu inkar edebilir mi? Batı kulübü dediği medeniyetçilik cephesinde olmasaydık, Erbakan "oy" diye çıldırdığı nesneyi rüyalarına dahi sokamaz. "parti" diye gerim gerim gerindiği un-

suru ham haylelerinde dahi yerleştiremezdi."

"Pek müsrifçe yararlandığı "hürriyet" fikri, pek gulguleli te-
rennüm eylediği "demokrasi" yapısı dahi batı kulübünün eseri
değil midir?"

"Ama doğulu kafa, batılı nimetleri tattığı ve ancak onların
varlıkları sayesinde omuzlar arasında durabildiği halde dahi, on-
ları inkar edip sallanmayı marifet zanneden bir saplantı
içindedir." (205)

Erbakan'ın karşı çıktığı ve gündeme getirdiği "batı kulüp"
zihniyeti, öyle bir tepki görmüş ki, bütün meseleler bir tarafa
itilip, memleket için tek sorun halini almıştı. Aşağıdaki it-
ham, alayara ifrat ve tefrit yönünden nasıl bakıldığı
göstermektedir:

"Bu kadar batı düşmanı ve bu kadar Arap dostu Erbakan du-
rur mu? Sıkışınca Cidde'ye veya Trablusgarb'a değil, İsviçre'ye
koşuyor. İtalya plajlarında safa sürerken fotoğrafı çekiliyor."

"Arapça öğrenecek yerde Almanca öğreniyor. Tahlisini ve
ilk mesleğini Almanya'da icra ediyor. Bu nasıl batı kulüpçülüğü
düşmanlığıdır, bir türlü akıl erdiremiyoruz." (206)

Ve böylece 22 Mart'tan itibaren Cumhurbaşkanlığı seçimi
için turlara başlanıyor, ama bir türlü sonu gelmiyordu...

ERBAKAN BATI KULÜBE KARŞI MI?

Mayıs 1980 başlarında MSP'de olağan dışı çalkantılar baş
göstermişti. "Batı kulüp" espirisini ortaya atan Erbakan, giderek
desteklediği Demirel iktidarını düşürüp, "Başbakan"lık kol-
tuğuna göz diktiği söylenmeye başlandı... Öte yandan da İran
olayları, Humeyni'nin gelişi ile Türkiye üzerinde de etkisini
gösterdi ve MSP'de "yakınlık-uzaklık" hesapları yapılmaya
başlandı... Bunun sonucu da "bölünme" diye nitelenen bir ge-
leşme basında baş göstermeye başladı. "Yankı" kendi istihba-
ratına dayanıp yorumunu da katarak, MSP içindeki "ayrılıkçı"
durumu şöyle değerlendirdi:

"Humeyni, İran İslam İhulalini parüyle mi başardı? MSP,
İslami hareketi laik düzen için zararsız kılacak bir sübab rolü
mü oynuyor?" Humeyni İran'ının etkileri en sonunda MSP'yi ve
Akıncı gençleri böyle bir tartışmanın içine soktu. Olay, İran

İslam Devriminin tecrübelerinin Türkiye pratiğine nasıl uygulanacağı meselesinden kaynaklandı. Sünni Erbakan ve MSP lider kadrosu, Şii İmam Humeyni'nin "devrimine" saygı duymakla birlikte, O'nun yönetimini kopya etmeye hiç hevesli değillerdi. Büyütüp iktidar ortağı yaptıkları, Türk siyasi hayatını etkileyen bir "meşru" güç haline getirdikleri MSP'yi, "Humeyni özentisi" maceraların içine atmak istemiyorlardı. Bu nedenle, MSP'nin yarı resmi organı Milli Gazete'de, "Humeyni taklitçisi" olarak gördükleri Selahattin Eş'i tasfiye ettiler. tasfiye edilenler, kurdukları "Hicret" adlı bir derginin çevresinde toplanarak görüşlerini orada savunmaya başladılar. Çalışmalarını, MSP'nin gençlik içindeki vurucu gücü Akıncılar üzerinde yoğunlaştırdılar.

Özellikle genç kuşak, MSP'lilere artık "MSP'nin parlamenter sınırları" dar gelmeye başlıyordu. İran'daki eli silahlı mollalar, Afgan direnişçileri, Filipinlerdeki Müslüman gerilla, Suriye'de Esad'a karşı kanlı bir mücadele veren İhvan-ı Müslimin (Müslüman Kardeşler) militanları süslemeye başlıyordu. Akıncı gençlerin rüyasını artık, "mazlum" ve "Pasif Müslüman tipi"nden, İslamın zaferi için en aktif uğraşı verecek mücahid tipine geçme zamanı da geldiğine inanılıyor. Bu görüşler, Hicret'te açıkça savunuluyordu. "Laik ve dinsiz düzenin okullarını, kurumlarını terkedip mücadeleye atılmak" zamanın gelip gelmediğini danışmak amacıyla, "Müslüman alimlere, üstadlara" Akıncı genç kabileleri gidiyordu.

Aralarında bazı MSP milletvekilleri ve Tahir Büyükkörükçü'nün de bulunduğu Müslüman alimler ve MSP yönetim kadroları, heyecanlı gençlere, "maceraya atılmanın yanlışlığını ve yılların İslamcı birikimini temsil eden MSP'nin lideri Erbakan'ın gösterdiği yolun doğruluğunu" telkin ediyordu. Bu nedenle, "MSP, artık laik düzeni Müslümanların gazabından koruyan bir sübab oldu. Bize parti değil, aksiyon gerek" eleştirileri yoğunlaşmaya başladı.

Suudi Arabistan yöneticilerine karşı MSP'nin yakınlığı ve Erbakan'ın geçen yıl Mescid-i Haram'a yapılan baskını kınamsı da, "Hicret" gurubu tarafından sert şekilde eleştiriliyordu. Bu

dergi, "Batı uşağı, dinsiz Suudi yöneticilerinin içtikleri içkileri, özel uçaklarla getirttikleri uluslararası fahişeleri kınamak yerine, gerçek İslami düzeni isteyen Mescid-i Haram baskıncılarını lanetlediği" için Erbakan'a ateş püskürtüyorlardı.

Humeyni'nin İstanbul temsilci Mehdi Pur tarafından Evs Yayınevi aracılığıyla yayınlanan "Resimli Kur'an" olayı da şiddetli tartışmalara yol açıyordu. Kur'an'dan ayetleri "minyatürler" eşliğinde açıklayan yayına, MSP'lilerin şiddetli tepkisi karşısında ara verildi. Hicret'te yayınlanan Sadrettin Yüksek adlı Müslüman alimin, konuya nispeten olumlu yaklaşan yazısı üzerine, "resmin haram" konusunda, MSP yanlısı Yeni Devir gazetesinde bir dizi yazı çıktı. Geçtiğimiz günlerde Düzce'de yapılan mitingde, ellerinde Humeyni posterleriyle yürüyen ihtiyarların fotoğrafını basan MSP üst yönetimine yakın "Sebil" dergisi de, "Evlerine resim sokmayan bu mutaassıp amcalara ne oldu?" sorusunu soruyordu. Erbakan, Hicret ekibiyle direkt tartışmaya girmeyip zaman zaman Scbil'de yayınlanan yazılarla "dolaylı" cevaplar verirken, MSP yöneticileri, "Humeyni'yi örnek alanların provaktör" olduklarını savunuyorlardı. MSP Sözcüsü Şener Battal, konuya ilişkin olarak, "MSP büyüyor güçleniyor. O'nu dışardan yıkmak zor. Dış güçler, bazı dindar grupları, MSP'ye karşı tahrik ederek kullanmak, MSP'yi yıpratmak istiyorlar" dedi. Battal'ın sözünü ettiği "bazı Müslüman gruplar", Süleyman'cılar ve Yeni Asya'cılar gibi gruplardı.

İslami hareket içindeki bu bölünme, bazı Doğu Bloku ülkelerinin de dikkatini çekti. Bulgaristan'ın İstanbul Konsolos Yardımcısı, Hicret'çilerle görüşmek istedi. Ertesi gün randevu saatinde Hicret'in kilitlikapısına asılmış bir kağıta. "Biz, insanları Kafirler ve Müslümanlar olarak ikiye ayırırız. Bu nedenle sizinle görüşmeyeceğiz." yazılıydı. Hicret'çiler randevuyu, kendi üsluplarıyla iptal etmişlerdi." (207)

CHP'nin eski kültür bakanı Kışlalı'nın "Solculuk akılcılıktır." şeklinde beyanda bulunduğu bu bahar aylarında, ne sol ve ne sağ liberaller ülkenin sür'atle "12 Eylül'e doğru akışına bir çare bulabiliyorlardı. Bu durum da Erbakan'ı

"ümit"lendiriyordu.... Fakat sağ cephe de arkasını bir türlü bırakmıyor, gözüküyordu:

"Erbakan hoca zaman zaman şöyle der:

-İran'a davet edildim ama işlerim çok, gidemiyorum."

Sonunda...

Bu ay hoca "İran beni üçüncü defa davet etti, artık gitmemem ayıp olacak" dedi.

TRT'ye, gazetelere haber verildi.

Erbakan'ın heyetine kimlerin katılacağı belli oldu.

Herkes dövizini aldı.

Tam hareket günü...

Erbakan İran'a gitmekten vazgeçti.

Ve anlaşıldı ki...

Ortada ne davet vardır, ne de İran'ın üçüncü defa ısrarı.

Heyete dahil olan birkaç kişi Erbakan'ın kapısını çaldı.

"-Hocam yaptığınız doğru mu?

'Hayırdır inşallah kardeşim, ne yapmışız?'"

"-Hocam İran'a davetli değilmişsiniz. Bu yüzden de seyahate çıkmadınız."

"- Haşaa aziz ve muhterem kardeşim, haşaaaa... İran'dan bir mesaj geldi. Şöyle diyorlar: Hocam, buraya gündüz vakti gel ki, sana büyük bir karşılama töreni yapalım. oysa, bizim gideceğimiz uçak İran'a gece varıyor. Onun için seyahati, iptal ettim, Gündüz giden bir uçak bulur bulmaz seyahate çıkacağım." (208)

Bu tür "espirili" yazılar kadar, acımasız yorum ve değerlendirmeler de MSP ve Erbakan hakkında sürüp gidiyordu... AP'yi destekleyen "Süleymancı" grubun yayın organı, AP'ye destek veren MSP'yi şöyle sorguluyordu:

"Altı ay önce AP'yi desteklemeyi vad eder iken, MSP genel başkanı, siyasi maksatlarla verilebilecek gensorular karşısında da desteğini bizzat gensoru vermek yahut verilecek bir gensoruyu desteklemek, MSP'yi millet huzurunda ne duruma düşürecektir? (...) Erbakan'ın desteğini çekmesi, tümüyle MSP'nin CHP paralelinde mevzi alması demek midir? (....) Aslında MSP'nin AP'ye desteğinde samimiyet ve ihlâs var mı

idi?" (209)

Öte yandan MHP'nin organı durumundaki "Hergün"de, AP iktidarını düşürmek için MSP ile CHP arasında "gizli oyunlar"ın olduğu yazılırken (210), "Maocu" çizgide olduğu söylenen "Aydınlık" gazetesi de, "Siyonizm, İslâmdaki canlamayı önlemek için komünistleri, kapitalistleri ve masonları harekete geçirmiştir." diyen Erbakan'a ve MSP'nin fikriyatını "Ortaçağ kafaları" (211) diye nitelemektedir...

Bu alanda, MSP ve Erbakan meslesinde "Hareketçiler" ile "Solcular" aynı çizgiyi tutturmuş, hedeflerini seçmiş, kalem oynatıyorlardı... Kaynağı ve fikir alanı "mücadele" espirisinden gelen bir MHP'li "din ve siyaset" konusunda MSP'yi şöyle yorumluyordu:

"MSP İl Başkanları toplantısında bazı konuşmacılar "kadayıfın altı yandı" demişler; bazıları da kadayıfın altının kızarmadığını söylemişler.

Kadayıfçı, böyle olursa, kadayıfı bir türlü kıvamlandıramaz. Ya bekletip kurutur veya yakar.

İki aydan beri yakışıksız ve Makyavelce bir tutum... Tarihler veriliyor, verilen tarihler crteleniyor. Bu parti böylece kamu oyunun dikkatlerinin üzerinde toplandığını ve propaganda yaptığını sanıyor. İpe sapa gelmez sözler, muğlak demeçler, sıkışınca "şaka yapıp" manevrası.

Yeterli oya sahip olan her parti hükümeti düşürme hakkına da sahiptir. Ama MSP'nin hükümeti düşürmesi şu dönemde mümkün olmayacaktır. Kadayıfçı bunu göze almayacaktır. Hep birlikte göreceğiz, MSP Genel İdare Kurulu yine evcleyip geveleyecek ve yine "hükümeti düşürmek" lafını etse bile belirli bir zaman veremeyecektir.

Siyaset başarılı olmak istiyorsa vazıh olmak mecburiyetindedir. "Şark kurnazlığı" kitlelerin siyasette söz sahibi olduğu bir çağda başarılı olamaz. Zira "Şark kurnazlığı" faillerine "akıllılık" gibi görünse bile, kitlelerin güvenini sarsar.

Nitekim siyasi hayatımızda MSP gittikçe tebessüm ve güvensizlik mevzuu haline gelmektedir. "Hükümeti düşüreceğiz." deseler kimse inanmıyor. Hükümeti desteklemeye

söz verseler, nerede ne zaman "mızıkçılık" yapacaklarını kimse tahmin edemiyor. Bilgiçi desteklemek için AP'ye söz verdiler ama kaytardılar. Batur veya bir başka CHP'li için bu partiye haber gönderdiler ama CHP'liler buna güvenemediler,

MSP, siyasi hayatımızda kaypaklık, istikrarsızlık, güvensizlik, dengesizlik, âmili haline gelmiştir. Bu partinin hiç bir ahbine, hiçbir siyaset ölçüsüne güvenmek mümkün değil, Ne iktidarda iktidar ortağı olabilir ne de muhalefette "ciddi" olmasını becerir" (...)

"Benim için haram olan partim için helaldir." diyerek rüşvet kapısını açarsan bu "şer'i" dir; ama devleti savunursan, "küfür devleti"ni savunduğun için kâfir olursun;

Bediüzzaman'ın siyaset konusundaki üstünlüğünü ve yüksek ahlâkını takdir etmemek mümkün değil! Dinin bir partinin inhisarında gösterilmesi halinde bundan en çok İslam'ın zarar göreceğini senelerce önce yazmıştı. Nurcular şimdi enerjiden astronomiye, kâinatın tekevvününden insan vücuduna kadar gerçekten ilmi yayınlar yaparak "tahkiki iman"a hizmet ederken, Erbakan taifesi bir milyon MSP dışındaki herkesi "batıla" hizmetle suçluyor!

MSP bir imân hareketi değil, "sosyolojik bir vakia"dır, o kadar... Çağımızda sanayileşmeye yeni giren bütün toplumlarda görülen "kabile zihniyetinin uyanışı" diye kitaplara geçen bir sosyal patoloji.

"Kabile zihniyetinin" hem de Hülefa-i Raşidin'in son dönemlerinde başlayarak İslâm'a itikat ve siyaset olarak ne kadar zarar verdiğini hep biliyoruz.

Bu nifak ve kaypaklık unsuru, Türkiye gelişip güçlendikçe zaman içinde eriyecek veya vücuda zarar veremeyecek derecede ehemmiyetini kaybetmiş minnacık bir ur olarak kalacaktır.

Bunların tasallutundan kurtulan İslâmiyet, ancak o zaman asrımızın Gazali'lerini, Biruni'lerini, Arabi ve Mevlâna'larını bularak nurunu dünyaya yayabilecektir.

Kadayıfçı kadayfı yaksa da kurutup işe yaramaz hale getirse de, kendi dar ve kaypak ufkunu aşamayacaktır. Maalesef, evet maalesef..." (212)

"Batı kulüp" ve "kadayıfın altı" esprileri Türk siyasi literatürüne girdiğinden, "27 Mayıs törenleri" sırasında Erbakan'a "kadayıfın altı kızardı mı?" sorusu sorulduğunda" hem de fazlaysıyla!" cevabını vermesi yanında, sorun "faşist" terör sürüyor" bağırma ları arasında, "Cumhuriyet" MSP ve CHP arasındaki "diyalog'tan çok, AP'nin azınlık iktidarını düşürüp düşürmeyeceği konusuna eğiliyordu.:

"MSP liderine hükümeti düşürme eyleminden alıkoyan sadece Cumhurbaşkanı seçimi değildir kuşkusuz. Sayın Erbakan'ın CHP ile işbirliği içinde gözükmekten rahatsız olduğu bilinmektedir. Böyle bir işbirliği durumunda, AP ve MHP'den gelen etkilere MSP tabanının daha da açık hale geleceği kanısındadır.

Hükümetin düşürülmesi konusunda MSP liderinin kendi Millet Meclisi gurubuna da güven duymadığı biliniyor. Özellikle MSP Erzurum milletvekili Korkut Özal'ın çevresinde toplanmış olan bazı MSP'li grup üyeleri Demirel hükümetinin bugünkü aşamada düşürülmesine karşıdırlar. CHP ile işbirliğinden kaçınılmasını isteyen bu grup, daha tutarlı bir seçenек oluşturuluncaya kadar hükümetin devamından yanadırlar. Korkut Özal, "işlerliği olan yeni bir seçenек yok ki, ne diye Demirel hükümeti düşürülsün" demektedir.

MSP lideri Erbakan, gerek parti tabanında gerekse grubundan CHP'ye dönük olumsuz eğilimlerden kaynaklanan bir ikilinin içindedir. Bu ikilemi aşabilmesi şimdilik güçtür. Bu bakımdan sayın Erbakan'ın hemen her gün "kadayıf"tan söz etmesi inandırıcılığını yitirmekte ve korkarız, giderek şakaya dönüşmektedir. "Batı kulübü" değirmenine Cephe Hükümetleri döneminde tam üç buçuk yıl su taşımış olan MSP buzihiyetin yeni hükümetine de, anlaşılan daha bir süre değerli katkılarda bulunacaktır." (213)

"Milli Görüş" esprisi içinde iktidarı düşürüp, iktidar olma yollarını arayan MSP'ye, Cumhurbaşkanı seçimi için "tur"lara devam edildiği, adayların değıştiği sıralarda; milliyetçi, sağcı, liberal ve solcu kesiminden her alanda tenkit ve hücumlar sürüp gidiyordu.

MSP'Yİ GÜNDEMDE TUTANLAR: MİLLİYETÇİ-SAĞCI-LİBERAL VE SOLCU- LAR....

Kritik bir dönemde, siyasi kadrolar ülkeyi daha iyi ve daha mutlu bir düzeye getirmek, hiç olmazsa anarşi ve terörü ortadan kaldırmak için çalışmaların gerektiği bunalımlı bir dönemde, sürekli olarak MSP'nin üstüne gidiyor, Erbakan'ı "günün adamı" gibi gündemde tutuyorlardı....

Milliyetçi (Türkçü)ler:

Bunlar, MHP'nin fikriyatını savunup, geniş hayaller peşinde koşan "ülkücü" gençlerin kurmayları olarak, "İslâm" ve "MSP" konusunda çok çelişik yöntemler uyguluyorlardı... Bunlardan bir yazar, Gün Sazak ve Dündar Taşer üzerine yazdığı bir yazıda şöyle diyordu:

"Türk milliyetçiliği bayrağı çağımızda ülkücülerin elindedir. Bu yüzden ülkücüler meşru ve haklı bir mücadele vermektedir. Fikirlerimiz, İslâm'ın cihanşümül değerlerinden, Türk'ün tarihi misyonundan, insanlık tarihinin genel tecrübelerinden ve ilim zihniyetinden kaynaklanan milli ve insani bir terkiptir. Metodumuz, halkımızın gönlünü kazanarak seçim yoluyla iktidara gelmek ve iktidarda da bu desteği devam ettirmektir. Millet emanetini bizden alırsa, biz de iktidarı emanetin yeni sahiplerine veririz." (...)

"İçinde bulunduğumuz dönemde bizim en büyük iki kaybımız, biri Dündar Taşer, öbürü Gün Sazak'tır. İslâm'da kaza ile ölenler de şehit olduğu için Dündar Taşer de şehittir. Gün Sazak, Sovyet beşincikolu tarafından kaledildiği için şehittir."

"Fikir hareketleri, kendi değerlerini yüceltip geliştirerek, tecrübelerini kıymetlendirerek ve böylece bir "kültür" ve "insan tipi" oluşturarak olgunluğa kavuşurlar. Tarihteki bütün büyük fikir ve siyaset akımlarının bu tür "sembol", "kültür", "değer" ve "insan tipi" vardır." (214)

Bu "sentezci" grup, AP ile olan ilişkisi ve AP'nin teşkilâtlarını "ülkücü" gençlerle kontrol altına bulundurup "milis güç" oluşturma gayretleri ile iktidarın düşmesini istemekte, MSP'nin yıpranmasını arzulamaktadır. On yıldır de-

vamlı üzerinde durulan aynı konudur:

"Erbakan'ın tek hesabı vardır: Kendisinin bir ucundan yapıştığı bir iktidar oluşturmak için şimdiki hükümeti devirmek. Bu uğurda CHP ile sarmaş-dolaş oluyor. Bu uğurda Muh-sin Batur'un seçilmesi için bütün gücünü seferber etti. Bu uğurda solcu yazarlarla basına açıklanmamış toplantılar yapıyor. Bu uğurda Türkiye'nin her meselesinin yozlaşmasına razıdır. (...)"

"MSP'de takip edilecek politikalar konusunda görüş ihtilâflarının olduğu biliniyor. Hatta Özal ve Büyükkörükçü'nün de dahil bulunduğu 10-11 kadar milletvekilinin CHP-MSP işbirliğine kesinlikle karşı çıktığı ve eğer işbirliği yapılacaksa bunun sağ partilerle olması gerektiği görüşünü savundukları bilinmektedir. Nitekim Tahir Büyükkörükçü, Erbakan Ecevit "flört"üne kızdığı için genel idare kurulundan istifa etmiştir. Özal'ın bu çalışmaları da Erbakan'ı küplere bindirecek ve esasen CHP-MSP işbirliğine bel bağlayanlara bu işin o kadar kolay olmadığını gösterecektir."

"Gerçekten de MSP, bugünkü yapısı itibariyle Erbakan bir "nikâh" arzusunda olsa bile, CHP ile "flört"te daha fazla ileri gidemeyecektir. "Bugünkü yapısıyla" diyorum; çünkü MSP ihlâslı insanlar için bir "adam yeme makinası"dır. Sevilgenler, Akmumcular, Paksular, Abbaslar bunun örnekleridir. İhlas ve istikamete tahammül edemiyen bu Makyavelci siyaset anlayışı bir gün Özal ve Büyükkörükçü gibileri de "giyotin"e havale edebilir. Fakat bugün için Erbakan hiç bir şekilde CHP-MSP koalisyonuna cesaret edemez; istemediğinden değil, partisinden korktuğu için..." (215)

"Ülkemizin yürekler acısı halini ihanet için fırsat bilen sol ve bölücülük, işlerin büsbütün çıkmaza girdiği öyle bir ortamı dört gözle bekliyor. Sol Erbakan'a neden medhiyeler diziyor? Bu sebebsiz mi?"

"Şerafeddin Elçi'ye, Nurettin Yılmaz'a, Bülent Ecevit'e kızmaya hakkımız yok! Zira onlar inandıklarının kavgasını veriyorlar. Fikirleri, zikirleri açık ve nettir. Ama şu Erbakan!... Türkiye'nin başındaki belâlar, belâların tabiatından doğuyor.

Ama Erbakan, siyasi mizacı sebebiyle yapmakla bir başka baş belâsı teşkil ediyor."

"Türkiye, içinde kıvrandığı ağır bunalımları aşmazsa, daha felâketli günlere sürüklenirse, bunun en büyük sorumlusu Erbakan olacaktır, ve sorumluluğun altından kalkamayacaktır."

"Türkiye'nin Erbakan'ın kaprisleri yüzünden nasıl bir felâkette sürüklendiğini MSP'lilere anlatmaya mecburuz. Bu adam Türkiye'yi felâkete sürüklüyor." (216)

"Ve Erbakan, Allah uzun ömür versin, ömrünün sonuna kadar Başbakan olmayacaktır. Ama bu adamın elinde Meclis aritmetiğine göre hükümetin kaderini etkileme imkanı vardır." (217)

MHP ve ülkücü siyasi kadroların tutumu ve tenkitleri böyle iken "sağcı" kesmin de bundan farklı bir yöntemi görülmüyordu...

Sağcılar:

Bunların başını Ergün Göze çekiyordu... 19 Mayıs 1980'de yapılan gösterilerde, genç kızların giydikleri kıyafetler konusunda, gençlikte baş gösteren "tepki", bu yazarı rahatsız etmiş olacak ki, bir yazısında, kendilerini mektupla "Akıncı" diye tanıtanlara, "dinci" dersler vermekten çekinmiyordu:

"... Siyaset hastalarına değil ama bu genç ruhlara cevap vermeye kendimi borçlu hissettim. Akıncılar da bu fotoğrafları koymuşlar ve "küfre rıza küfürdür." diyerek benim de küfre rıza gösterdiğimi ima etmek istemişler. Bundan anladım ki, Akıncı gençlerin düşüncelerimi ifsat eden yine siyaset mecnunlarının safsatalarıdır. Çünkü siyaset ve riyaset hastaları hemen her şeyi "küfre" bağlayıp kendilerinden ibaret bir İslâm alemi, kendi kafalarından ibaret bir İslam nizamı kurmaya özenmektedirler."

"Evet Akıncı genç bu fotoğraftaki manzara günhatur, fakat küfür değildir. İslâm itikadına göre, günah ne kadar büyük, ne kadar küfre yaklaşıyor olursa olsun, küfür değildir. İman ayrı amel ayrıdır.(...) Bedenin mahremiyetlerini tahrik ve faş mı daha büyük günahatır, yoksa ruhun mahremiyetlerini mi? Sadece buna göre değil, bir çok müslümana göre küfre en yakın günah budur. Çünkü bir çoklarını dinden eder." (218)

Bu tür bir gidişle, MSP'nin gidercek eriyeyeceğini ima eden bir edebiyatçı yazar da MSP'nin iktidar "plân"ını şöyle yorumluyordu:

"MSP büyük aksiyon plânı uyguluyormuş. Gaye, MSP'nin iktidar olması, imiş. Çok güzel, Fakat mevcut iktidarı nasıl bertaraf edeceğiz? Çünkü MSP lideri ve arkadaşları sık sık şu tarzda konuşuyorlar:

(... Hükümetten desteği çekme olabileceği gibi, hükümetin derhal düşürülmesi de olabilir. Ya da hükümetin bir süre daha görevde kalmasını sağladıktan sonra, milletin emayüllerini öğrenmek için millete gidilebilir.)

"Demek MSP hala karar verememiş. MSP, hükümeti "kerhen" tuttuğunu söylemişti. Şimdi "kerahet" sınırlarını da aşmış, "kahren", yani mahv etmek, yok etmek gibi tuhaf bir öfkeye kapılmış görünmektedir. (...)"

"MSP lideri, CHP ile 1974 zıfafının sonuçlarını 1977 seçimlerinde yarı yarıya oy kaybederek aldı. 73'de 48 milletvekili bulunan MSP'nin 77'de sandalye sayısı 24'e düşmüştü. 1980 gerdeği olursa, 1981 seçimlerine 12 mebus düşecek mi bakalım?" (219)

TRT'de "inanç dünyası"nın program halinde verilmesi, bir bakıma "Milli Görüş"e aykırı bulunup, halk katında tepki görmesi, bir başka iktidar yanlısı "dinciler" tarafından ele alınıp, AP lehinde bir "oy" patlaması olacağı inancıyla, MSP'yi ithamları da dikkat çekicidir:

"Öyle anlaşılıyor ki MSP müslümanlıktan da öteye geçirilmiştir. İslâmiyete faydası olduğu halde MSP'ye faydası olmayan hiç bir şeyin MSP idarecilerinde kıymeti yoktur. Öyle ise MSP'yi "dindar parti" diye destekleyenler ellerini bir kere daha vicdanlarına kowsunlar." (220)

Eski solculardan,Tercüman'ın yeni "genel yayın müdürü" de, bunalımlı dönemde, MSP'nin bir "erken seçim" hesabı içinde olduğunu yazıyor, MSP'nin Ekim'de yapılacak bir seçimle "Ramazan'da camie" gireceğini ima ediyordu. (221)

Ayrıca MSP'nin Cumhurbaşkanlığı seçiminde CHP'nin adayı Muhsin Batur'a "destek" verdiği havasının yaygınlığı,

sağcı basında açıkca eleştirilmiş, "niçin sağdan değil" şeklinde yarvarışlarla, MSP'yi boy hedefi seçmişlerdir:

"Erbakan ve yakınları "Batı kulübten olmayan" bir aday arıyorlardı. Böyle bir aday AP'den veya CHP'den olsun, destekleyeceklerdi: Söz bir, Allah bir!..."

"Fakat bir ara, haura boğularak Muhsin Batur'u desteklediler. Buna da kimse şaşmadı. Çünkü, politikanın öyle cilveleri olur ki, sözü çatallaşıp ikiye, üçe bile çıkabilir."

"Muhsin Batur'a hiç kimse "Batı kulüb"ten değildi, diyemez. Ama belki Cumhurbaşkanı seçilince, kulüp azalığından ayrılıp, hidayete erip namaza-niyaza da başlayacaktı. Darbecilikten "muhtıracılığa", oradan demokrasıcılığa geçmiş bir zat için koyu Müslümanlığa ve oradan tekrar darbeciliğe geçmek pek zor olmayacaktı.(...) Tepsiyi fırından çıkarmak nasip olmadı. MSP'de mızıkçılık edenler oldu. Oylar yetişmedi, ve Batur'un kontenjanlık ömrü vefa etmedi. Batur paturtusu ile birlikte Erbakan'ın gafletten hidayete Cumhurbaşkanı transfer etme hüneri de, Ecevit'in CHP'den cumhurbaşkanı çıkarma iddiası da akim kaldı."

"Şimdi ise aranan aday bulunmuştur. (...) Anlaşılacağı üzere bu Faik Türün Paşa'dır." (..) Erbakan, Türün'ü oylamazsa, yeni bir "Batı Kulüb üyesi" arıyor, demektir." (222)

Soldan dönme, 12 Mart öncesi solcu-öğretim üyesi yazar da şöyle diyordu:

"Erbakan'ı samimiyetle uyarıyoruz: Herkesi kırıp dökerek tek başına iktidar olunmaz. Ortada tek başına iktidar olmanın hiçbir alameti yoktur. Onun elinde olan tek şey, bu memleketi siyasi istikrarsızlık içine yuvarlamaktır. Nitekim o da bunu yapıyor. Bu vebalin altından kalkamaz." (223)

Bu "sağcı takımı"ndan Ergun Göze de, aynı şeyleri öne sürüyor, ortaya çıkan Türün Paşa'ya MSP'nin destek olmasını istiyordu... Göze ile Özyörük, karşı karşıya, gazetenin orta sayfasında Cumhurbaşkanı seçimi ile Erbakan'ın İmam Hatip okulları ile ilgili Demirel'e verdiği muhurayı yazıp yorumlayarak vakit geçiriyorlardı. (224) Bunlardan Göze, MSP'de huzursuzluk olduğunu sanarak, Konya'dan Parlamenteoya giren Tahir

Büyükkörükçü'yü ayartmak için, dil döküyordu:

"İnönü bir ayağı, Konya müftüsünde kurulmuş bir sağ hükümetten yakınıyordu."

" Bütün milleti ve kendinizi bir ayağı Konya müftüsünde bir sol hükümetin kurulması felaketinden kurtarmanızı rica ederim." (225) Sağın hastalığı, iç bünyedeki tıkanıklığı açamak değil de MSP ile uğraşmaktı.

Liberaller:

Bu ve benzeri siyasi ortama uyum sağlayan yazar ve kalemşörlere de, MSP ile CHP arasında bir bağ kurup, iktidarın düşürülmesinden doğacak problemlerin nesabını ödemek için, önce rejim yönünden ve devrimlere düşmanlık açısından yola çıkıyorlardı:

"MSP ile onun genel başkanı Necmettin Erbakan Atatürk düşmanıdır. Bu parti ile genel başkanı büyük önderi red etmişlerdir. Bugüne kadar Anıtkabir'de yüce Atatürk'ün manevi huzurunda Erbakan'ı saygı duruşunda gören ve duyan oldu mu? (...)"

"Atatürk'ün partisi diye bilinen CHP Atatürk düşmanı, Cumhuriyeti red etmiş Erbakan ve partisiyle ağız-ağıza, kol kola... Şimdi durumumuzu gözden geçirmenin tam zamadır. Bu adamlar hükümeti yıkmak istiyorlar" (226)

Bir başka yazar da MSP'nin yaptığı "din istismarı" olduğunu, aksine bir tutumda, Türkiye'de "dine dayalı devlet" yönetiminin mümkün olmadığını vurguluyordu:

"MSP'nin Sivas mitinginde slogan olarak" dini esaslara göre devlet idare edilecek, vahşet bitecek" denilmiştir. MSP yönetici kadrosu böyle sloganlar atarak, mitingler tertip etmekte, konferanslar vermekte, basında yayınlar sürdürmektedir. Yaratmak istedikleri Türkiye'de Hümeyni davasıdır."

"Bugün MSP'nin bu davranışlarını tek destekleyen de Türk İslâm sentezinde birleşmiş olan milliyetçiler değil, aşırı solcular ve CHP'lilerdir. Aslında MSP yöneticileri de, Türkiye'de dini esaslara göre bir devlet kurmak veya yönetmek mümkün olmadığını bilmektedirler. Fakat bu türlü propaganda yaparak, bir kısım halkı kendi saflarına çekmek kabildir." (227)

Bir romancı-piyes yazarı da siyasi gelişmelere MSP tarafından bakışını "demagoji" olarak niteliyordu:

"Bugünkü iktidar programını, yarıya yaklaştığı sırada en haşin demagojilerle... demagojilerle, çünkü alternatif getirmedi, yusuvarlak ve kaypak sözlerle yeermek, yani yürürlükten kaldırmak için hava yaratmaya kalkışmak Türkiye sevgisiyle bağdaştırılmaz. (...) Asgari aklın görebileceği bu gerçeği-MSP'nin değil-başta Erbakan olmak üzere bazı MSPparlamentlerinin kabule bir türlü yanaşmayışı Türkiye sevgisiyle bağdaştırılabilecek bir tutum değildir." (228)

Bütün rahatsızlık MSP'nin bir hükümet buhranının ardından bir "azınlık hükümeti" kurabilme ihtimalinden doğmaktaydı. Öyle ya, MSP'nin Meclislerde 29 üyesi vardı, ne olurdu onlardan:

"Erbakan cenapları bir "azınlık hükümeti" kurmaya talip oldu. Öyle ya AP azınlık hükümeti karar da Erbakan kuramaz mı? Üstada göre CHP denendi, olmadı, AP denendi olmadı, o halde bir de MSP hükümet kursun! Sanki Türkiye Cumhuriyeti deneme tahtası!... MSP kursun diyelim, fakat Millet Meclisindeki 22 Milletvekili ile nasıl hükümet olacak?" (229)

10 Haziran 1980'de Erbakan, "kerhen" desteklediği Demirel hükümetine 16 maddelik bir "muhtıra" vererek, o istikamette hareket etmesini istemiş, bu da "Necmeddin Erbakan kendi başkanlığında ve adına "Milli Görüş hükümeti" dediği bir hükümet kurmak istiyor." (230) şeklinde yorumlanıp, bir de Ecevit'le görüşmesi, laik-devletçi libaraller tarafından yadırganmış, "batı kulüp" esprisi içinde böyle bir hareketin geçersizliği vurgulanmıştı:

"Türkiye için düşünülebilecek en kötü ihtimal, gene Erbakan'lı bir hükümetin iş başına gelmesidir. Ecevit'in kolunda veya Demirel'in kolunda... Bunların ikisi de yaşanmıştır. Halbuki şimdi Erbakan, kendisi için Başkanlığı istemektedir. Erbakan'ın, desteğini sürdürmek için Demirel'e koştuğu 16 şartı okumak, bu şartların sınırları içinde hükümet edecek bir iktidarın nasıl "deliler evi" olacağını başka hiç bir delile lüzum bırakmaksızın yakması hemen hiç muhtemel değildir. Böyle bir

iktidara Çankaya'nın yeşil ışık yakması hemen hiç muhtemel değildir. Böyle bir iktidarı ülkenin sağlam ve Atatürkçü güçlerinin kabul etmesi düşünülemez bile.. Erbakan'ın "Batı Kulübü"nu, varsın sosyalist kamp özlemini çekenler Türkiye'nin Batı ile ilişkilerinin tenkidiymiş ve milli bir temeli varmış gibi göstermeye, bunu öyle gündelik bir politika değildir. Ne İMF'dir, ne NATO'dur. Ne kapitalizmdir, emperyalizmdir, ne sömürüdür. Bunlar bazı çevrelerde prim yapabilen maskelerdir. "Batı Kulübü" Türkiye'nin "muasır medeniyet seviyesi"ne açılmasıdır. Kadın haklarıdır, Lâisizmdir, latin hafleridir. Eğitimin birleştirilmesidir, kıyafet kananudur. -Partisini kurduğundan beri Erbakan'ı başında bir şapka ile gören kimse var mıdır?-. Tekkelerin ve zaviyelerin kapatılmasıdır, resmi tatil günleridir. Tek kelimeyle Atatürk reformları diye bildiğimiz bütündür. Erbakan'ın "bavul" dediği ne CHP'dir, ne AP'dir. Ne Ecevit, ne Demirel'dir." (231)

Erbakan'ın "Başbakan" olma fısıltılarının dolaştığı ve Demirel'in iktidarının sallandığı sıcak yaz aylarında, yine bütün itham ve saldırılar MSP'ye oluyordu:

"MSP, Türkiye'nin gelmiş geçmiş en kaypak siyasi teşkülüdür." (232)

Sebeb olarak da Erbakan'ın Adana'da yaptığı bir konuşmadan çıkartılan mana ve espri olmaktadır:

"Erbakan, nihayet Adana'da baklayı ağzından çıkardı. Başbakan olmak istediğini açıkladı. (...)"

"Neden zelzele ve tufan? Onu da söyleyelim: Erbakan/ bir Atatürk düşmanıdır. (233)

Erbakan'ın "Batı Kulüp" tesbiti, ister istemez tutmuş, kapitalist-liberal cephe de, karikatürize ederek hemen "Doğu Kulüp" yakıştırmasına geçmişti:

"Türkiye'de, yontma sakalla tekkenin de partı kurabileceklerine rüyada bile inanmıyacak Atatürkçüler vardı.. Amma Milli Nizam Partisi, onların gözleri önünde oluştu. Bir ara, kapısını mühürlediler de ne oldu? O da MSP'yi doğurdu."

"MSP, başlangıçta bir garip kalabalıktı. dine bağlı büyük sermaye sahibi, varlığını tefecilik geliri ve han, haman kira-

larıyla sağlayan hacı efendisi, kırsal kesimde yetişip o yönde şartlanmış genci, mahalle imamıyla din görevlisi ve namazında, niyazındaki devlet emeklisi; el ele, diz dize, omuz omuza orada yuvalanmıştı. Görüyorsunuz işte, karma olduğu kadar pek garip bir kalabalık..." (...)

"Show'una hazırlandığımız Erbakan kafası, budur işte.. İzlediği fırlıdak politikası da bu..."

"Daha kim midir Erbakan? Başı takkeli, ayağı takunyalı bir profesör... üstelik Teknik'çi.. Ve bence; yarı Avrupalı, yarı Asyalı Türkiye'nin başlıca çelişkisi!.." (234)

Erbakan'ı böyle nitelleyen sağ-liberal çevrelerin rahatsızlığı kadar, solcular da "terleme" emareleri gösteriyor, Demirel'e verilen 16 maddelik "muhtıra"nın gereği yapılmaması üzerine, hükümeti "düşürme" cydemine girişmemesinden rahatsızlık duymaktaydılar...

Solcular:

Bunalım ve siyasi kargaşada, "azınlık" AP iktidarında, ilkokullarda din eğitiminin arapça ve Kur'an-ı Kerimin yüzünden okutulması şeklinde bir girişimden söz edilir. Buna tepkiler baş gösterir. "Tevhid-i Tedrisat" kanununun zedelenacağı ilan edilir. Milli Eğitim eski bakanlarından CHP'li Necdet Uğur bu alanda şöyle der:

"Biz tüm İslâm ülkelerine göre büyük aşamalar gerçekleştirdiysek, bugün onları temelden sarsan bunalımlardan onlar gibi etkilenmiyorsak bunu laiklik uygulamalarına borçluyuz. Kolaycı, kestirme, zoraki ya da bağınaz yolların hepsi çıkmazdır. Hele 1980'lerin gelişmiş, uyanık ve çağdaşlaşmanın eşiğine varmış Türkiye için..." (235)

Bu olay, solda "zorunlu ruhban sınıfı yaratılmak" şeklinde değerlendirilmiştir... MSP'nin "maneviyat"la kurtuluş çareleri araması da, "demokrasiden teokrasiye" sapma olara yorumlanmıştır. (236)

Dini eğitim ve öğretimde baş gösteren gelişmeler, bir türlü solun kafasına girmediğinden, topluca bir siyasi partiye hücumu kurtuluş biliyorlardı:

"Daha doğmamıştı Demirel de, Erbakan da, Ecevit de

1921'de... Başbuğ Türkeş ise emeklеме yaşındaydı. Ne yazık ki 59 yıl önce büyük kurtarıcının başlatığı, hızlandırdığı bir devrimci eylem bugün ortadan kaldırılmak, çürümüş Osmanlı düzeninin, kafasının- çağdışı safsatalarının okunduğu "medrese"ler yeniden kurulmak istenmekte ve hatta bu "medreseleşmiş" okullar "resmen" ortaya çıkmaktadırlar. " (237)

Bu olay, bu zihniyet bir türlü hoşgörülü olamıyor, her şeyde olduğu gibi, dini atmosferde de "bağnaz"lığı elden bırakmıyor, açıkça "hesaplaşma" dan yana tavır alıyordu:

"Ülkeyi hızla uçurma götüren AP azınlık yönetiminin avukat Milli Eğitim Bakanı, ilkokullarda din dersleri ve Arapça okutulmasını sık sık ileri sürmeye başladı. Bunun olamayacağını bilmiyorlar mı? Bilmek görünmek mi işlerine geliyor? Niçin olmaz?" (...)

"Şeriat mahkemelerinin yürürlükte olduğu, dünya ve din işlerinin birlikte yürütüldüğü Osmanlı impartorluğu çöküntü yıllarında bile görülmemiş gericilik girişimlerini 1980 yılı Cumhuriyet Türkiyesinde uygulamak isteyen kimi politikacılar milliyetçi olabilir mi? Türkçe "tanrı uludur." un açık ve aydınlık seslenişinden kaçanlar!" (238)

Fakat, oratada bir "MSP olgusu" olduğu da solda kabul görüyor, Cumhuriyet'le yaşıt "Cumuhriyet" de bunu şu sözleri ile kabul ediyor:

"MSP, siyasal yaşantımızda bir tepki patlamasıdır. Daha açık bir tanımlama ile olay, siyasal hesaplaşmanın değişik raundlarında saklı güç dengesi içinde hep canlı tutulmuş bir tepkinin, günü geldikte delinmesi, eyleme geçmesidir. Zamanla o hesaplaşmanın ekonomik boyutları, toplumsal savaşımlı şekillendirip, bilinçlere yerleştiği içindir ki, 1930'ların koşullarında, Menemen'de boğulmak istenen "teпки", 1970'lerin ortamında anlayış ve hoşgörü ile karşılanmış, siyasal satrancın önemli taşlarından biri olup çıkmıştı. " (239)

Fakat bir başka 12 Mart "vurgunu" yemiş yazar ise, MSP'nin azınlık iktidarına verdiği "muhtura"yı "sulandırarak" kaleme alıyordu:

"Erbakan," kadayfın altı kızarıyor. diye Demirel'e okunmuş

üflenmiş bir "name" gönderirken, Demirel de "imambayıldı" yı fırına vermek üzeredir. Artık bundan sonra kadayıfın mı altı kızaracak, yoksa imambayıldının mı dibi tutacak, orası pek belli değildir." (...)

"Erbakan'ın Demirel'e verdiği süre yaz sıcaklarında son bulacak; ne dersiniz, yaz sığağında "kadayıf" yenmez, ağır gelir, "imambayıldı" ise bir lokmada yenir. Hele ortasından ikiye ayrılmışsa!..." (240)

Yalnız MSP'nin bir türlü AP azınlık iktidarından desteğini çekmemesi, en çok "solcu takımı" rahatsız eder:

"Sınıfların temel özelliklerinden ve tarihsel gelişiminden bakıldığında, MSP'nin bugünkü kaypaklığı, güven sarsıcı tutumu açıklık kazanmaktadır. Ancak geriye bir soru kalmaktadır. AP'den kopmuş bulunan, kendisine yeni bir yer arayan orta sınıf tüccar ve sanayici ne olacaktır? Bu sınıf nereye gidecektir? Şu anda MSP'nin sınıfsal desteği olan -arada bir süre için AP'de üstlenmiş olsa bile- bu kesime hangi parti sahip çıkacaktır? Ya da onlar hangi partiyi seçeceklerdir?" (241)

Öte yandan Erbakan'ın konumu "elindeki güçleri yerine oturtamadığı" şeklinde yorumlanıyor, partide "kanatlar" olduğu ima ediliyordu:

"İşçi sınıfı bölük pörçük olduğu için ağırlığını gösteremiyor. dinci güçler ise henüz kimler için kullanıldığının bilincine erişemedi. MSP, bu yüzden gecikmiş tarihsel özelemleri siyasete sokup, iktidar ortağı yapamadı. Kerhen desteklediğini söylediği, iktidar ise emperyalizme ve sermayeciye yakın iktidardır. Erbakan Hoca dilediği kadar ağır ve sert muhalefet yaptığını sansın, elindeki güçleri yerine ve konumuna oturtamamıştır. Oturtamazlar da. Bir çıkış yapması, bir geri dönmesi, elinde saydığı güçlerin dizginini tutamamasından geliyor." (242)

Erbakan'ın iktidarı düşürmesi için "acul" davranması, kendi hesabına "puan" olup olmayacağı mehudü, amma yeni yeni "bunalım"lar doğurması da solun işine geliyordu:

"Faizi "haram" sayan MSP'nin, bırakın şunu bunu, faiz karamamesinin çıktığı gün, "ben desteğimi çekiyorum." demesi

beklenmez miydi?" (243)

Hele AP tarafından Cumhurbaşkanlığına "aday" gösterilen Faik TÜRÜN'ün ortaya çıkışı, birden bire "tarikatçılık" konusunu gündeme getiriyor, "devrimci" kanat bütün tarihi "yontu"ları ile ayağa kalkıyor. bunlardan biri şöyle yazıyordu:

"Tarikatın o zaman (1930'daki Menemen olayını kast ediyor) yakalanabilen ve suçları kanıtlanan şeyhleri ve müridleri askeri mahkemece idama hüküm giydiler ve asıldılar. Ama Türk Ordusunca başı ezilen bu tarikat yine yaşamış ki, şimdiki Atatürk Ordusunun içinde Cumhurbaşkanı adayı bir orgeneral bile yetişmeyi başararak 55 yıl sonra 677 sayılı yasadan öcünü alıyor. Acaba Atatürk Cumhuriyetinde mi yaşıyoruz, yoksa korkulu ve karanlık bir düş mü görüyoruz, diye düşünüyorum kendi kendime!" (244)

Fakat korkulan olmamış, MSP, TÜRÜN'ü de desteklememiş, buhran giderek yoğunlaşmıştır. Senato Başkanı olarak Çağlayangil de Cumhurbaşkanlığı koltuğunu "vekaleten" yürütüyor, AP de bundan memnun kalıyordu. Bu durumun giderek MSP'nin aleyhinde geliştiği vurgulanıyordu:

"MSP'nin etkinliği, etki doğurmayan bir etkinlik olmaya başlamıştır. (...) Bu eksiklik liderin tutumuyla birleşince, ortaya çıkan güç durumlara aydınlık ve açıklık getiren bir etken olmanın çok belirsizlik ve kaypaklık yaratan güç olmaktadır."(245)

Çünkü MSP "anahtar parti" olmasına karşın, temel felsefesi itibarıyla de "Batı Kulûp"e de karşıdır.

"Oysa MSP'nin desteklediği azınlık hükümeti, "Batı Kulûp"ünün kucağına tam anlamıyla oturmakta sınır tanımıyor."(246)

Bu sınır tanımama olayına, solun isteği üzere, MSP de ortak olmakta, bu yönde propaganda yapılmaktadır. Rahatsızlık, azınlık iktidarından çok MSP'den gelmekte, oyuna katılması istenmektedir.

"Türkçemizde MSP'nin Batıya ve Batılı kurumlara karşı takındığı tavrı. "Tavşana kaç tazıya tut" diye nitelenmek olasıdır. MSP'nin ikircikli, kaypak ve güven vermeyen tutumu böylesine tutarsızdır.

Örneğin solun önemlice bir kesimi, ceza yasasında solcu düşünce ve örgütlenme hakkı üzerindeki yasaklara karşı savaşı verirken, sağcı düşünce ve örgütlenme hakkı üzerindeki yasakların da kaldırılmasını istemektedir. Buna karşı MSP "inanana zulüm" yapıldığını söyleyerek yalnızca dinsel düşünceden kaynaklanan sağcı düşünce ve örgütlenme hakkı üzerindeki yasakların kaldırılmasını savunmakta, solcu düşünce üzerindeki, işçi sınıfı ideolojisi üzerindeki baskılardan yani "tahakküm"den yana tavır almaktadır.

Ve bu tutumu ile MSP, temelinde "bir sosyal sınıfın öteki sosyal sınıfları sömürmesine ve tahakküm kurmasına" arka çıkmış olmaktadır. Bu tavır, MSP'nin Baudan kaynaklanan "tahakküm" ve "sömürü"nü bir halkası, vazgeçilmez bir parçası olduğunu da kanıtlamaktadır."(247)

Aşırı sol, "kerhen" desteğini bitmesini, yoksa tüm sorumluluğun "Hoca"da olacağını ima yollu yazıyordu:

"Bu "Batı Kulüpçü", bu enflasyoncu, zamcı, faizci hükümeti, işçiyi-köylüyü, dar gelirliyi ezen, onları yoksul koyan, işsiz koyan hükümeti, ülkenin kan gölüne çevrilmesine seyirci kalan, analara, bacılara gözyaşları akıtan bu hükümeti, yani Demirel'in azınlık hükümetini destekleyen ayakta tutan kim? Elbette Erbakan Hoca. Yani MSP, buna kimse hayır diyemez. Demirel hükümetinin tüm "icraatı"ndan "kerhen" değil doğrudan sorumludur. "Fail-i müsterek"tir. Hoca da partisi de... "Kerhen" destek olmasaydı, bu hükümet kurulabilir miydi? Hayır."(248)

Fakat aynı tarihlerde MSP genel başkan yardımcısı Şevket Kazan ise "CHP ve AP'nin sorumsuzluğu karşısında milletimiz MSP'ne güveniyor." şeklinde beyanatta bulunuyordu.(249)

31) Ve MSP davası başlıyordu...

BATI KULÜP VE SONUN BAŞLANICI...

Temmuz 1980 sıcaklarla beraber bunalımların artırıcısı olmuş, "Kavgadaki yerimiz: Şhadet" diyen öğretmen Sedât Yenigün, Fatih-Akşemseddin mahallesinde 5 Temmuz 1980 Cumartesi akşamı "şhid" ediliyordu... Bir çok "ölüm" olayı gibi, Yenigün'ün de katilleri bulunamıyordu... MHP'li "ülkücüler"de, güçlü oldukları yerlerde, duvarlara "Sola dur, yeşile vur!" veya "Oynak Müslümanlar!" gibi yazılar yazıyorlardı.(250)

'Artık Ünye ile Fatsa-komşuluktan öte, "düşman" kazalar haline geliyor, "kurtarılmış bölgeler" yaygınlık kazanıyor, öğrencim üyeleri, yazarlardan sonra "Bakan"lar da öldürülüyordu...

Bu arada MSP'li mebuslar, Konya'da bir basın toplantısı düzenler ve "Ükücüler" in saldırılarının MSP'lilere yöneldiğini ilan eder, "esef edilecek nokta, bu davranışların devletin polisinin resmi himayesinde yürütülmesidir." şeklinde bir beyanda bulunurlar. Böylece MSP, "emniyet görevlileri"nden umutsuz olduğunu vurgulamaya çalışır. Giderek, "Konya Mitingi"ne zemin hazırlanır... Olayları "solcu takım" irdelemeye başlar:

"Kahramanmaraş, Kırşehir ve Çorum'dan sonra faşist militanların Konya ilimizde de egemenlik kurdukları anlaşılıyor. Faşist militanların bu baskılarını, bu kez, MSP Konya Milletvekilleri dile getirmiş ve faşist militanlara arka çıktığını ileri sürdükleri Konya Emniyet Müdürünün kırksekiz saat içinde görevinden alınmasını istemişlerdir.

"MSP Konya Milletvekilleri basın toplantısı düzenledikleri günün gecesinde MSP Konya il Başkanlığının özel arabası ile MSP yanlısı Akıncılar Derneği bombalanmıştır."(...)

"Konya Emniyet Müdürü, faşist militanları koruyormuş, "ırkçılar, akıncılara saldırıyormuş", emniyet müdürü kırksekiz saat içinde görevinden alınmazsa gensoru önergesi verirlermiş, falan da filan...

"Bu MSP'li baylar, bu dini bütün müslümanlar Konya'dan önce, bütün yurttaki olanları, bitenleri görmediler mi, görmüyorlar mı? Bir Konya mıdır, faşist militanların egemenlik kurduğu kent? Bir Konya Emniyet Müdürü müdür faşistlere arka çıkan? Ya yurdun öbür illeri, ilçeleri, mahalleleri, köyleri?

"Geçin beyim geçin, siz Demirel'in elinde tesbih, Türkeş'in elinde ibriksiniz. Siz, bağırır, çağırır, yine de Demirel'in arkasında saf tutup "nafile namazı" kılarırsınız.

Geçin beyim geçin, "batı kulübü" nün papazları bile bu kulübe sizden daha erkekçe, mertçe karşı çıkarlar.

Allah günahlarınızı affetsin, günahlarınızı..."(251)

Bu durumda, iktidarı desteklemekle, "lânetli" olmuş olacağı da, yine "aşırı sol" tarafından belirtiliyordu:

"Yoksa, bay Erbakan bıyıklarına dek yeşile boyansa ne çıkar?.. Kuşkusuz MSP'nin parlamenter demokrasi içinde haklı bir yeri vardır. Ancak, MSP bu iktidardan desteğini çekmedikçe

işlenen günahların lâneti üzerinde kalacaktır."(252)

Fakat, tam bu sıralarda İsrail işgal ettiği "Kudû"ü "başkent" ilan eder. Hükümetin tavrı ise, "Umursamaz" olarak nitelenir. Bu durum MSP'nin işine yaramaktadır. İç ve dış politikada etkin olmayı amaçlayan MSP'nin genel başkanı Erbakan Irak gezisi yapar, oradaki temasları iktidar çevrelerince hoş karşılanmaz, İran devrimi sırasında davet vaki olmamasının bir tepkisi olarak karşılanır. Artık Eylül 1980'e gelinmiştir... İçinde bulunulan ortam ve gelecekten habersiz bir gidiş var. 30 Ağustos törenlerine katılmayıp, OI'ta Aşikkutlu Hoca'nın cenazesine iştirak eden Erbakan'a Genel Kurmay Başkanı Evren: "Erbakan , 30 Ağustos'un yanında mı, yoksa karşısında mıdır?" şeklinde tarizkâr soru yöneltir. Bu basında yer alır... Erbakan da: "30 Ağustos Zaferi'nin ta içindeyim!" der... Fakat, milliyetçi çevreler, Erbakan'ın azınlık iktidarın dışişleri bakanı **Erkmen'i** düşürmek için CHP ile girdiği dirsek temasını "Batı Kulüb'e buyurun" şeklinde yorumlar.(253)

Erken seçim havası da eser memlekette.. MSP'nin genel idare kurulu "Erken Seçim" kararı aldığını açıklar. Bu arada, kendinin gücünü denemek için de "gensoru"ya baş vurur... Bir hafta sonrasından habersiz siyasiler, yeni bir seçimin Kasım'ın ilk haftasında olabileceği ihtimali üzerinde kafa ve kalem yorarlarm...

Bu arada MSP'de de "çatlak"lar baş gösterir... Bir kısım "Doğulu" mebuslar, bir hükümet buhranı doğmasını diye, "gensoru"ya oy vermeyeceklerini Diyarbakır Mesbusu Yaşar Göçmen kanalıyla açıklarlar ve muhalefet olarak da MSP'de Büyükkörükçü Hoca'nın yanında yer alacaklarını belirtirler.(254)

Fakat MSP kararlıdır. İsrail'in Kudüs'ü başkent yapması konusunda "İakayt" kalan bir iktidarın dış-politika konusunda, Siyonizm'e darbe vuracağını ilan eder. Bu kesin tavra milliyetçi kanat perde germeye çalışır, kaleşörleri direnir.(255) Fakat "sağ kesim" Erkmen'in "kurban" verileceğini anlamış gibidir:

"Hayrettin Erkmen kurban verilecek, anlaşıldı... Ya engellemelere rağmen sıra İsmet Sezgin'e de gelir ve Meclis, mevcut iktidarın dış politikası gibi, ekonmi politikasını da mahkûm

ederse.. geriye hükümetten ne kalır: Biraz kül biraz duman..."

Belirsizliklerle dolu bir hafta bitiyor, bir yenisi başlıyor. Gene hükümetin kaderi ortada: Ya gider ya kalır. Kalırsa "Şeffaflaşmak" pahasına kalır.

Erbakan 30 Ağustos'un içinde mi dışında mı yoksa tam ortasında mı; tartışması yapıladursun. Muhakkak olan şu ki, Türkiye'nin kaderini elinde tutuyor. Gönlü çekerse İsmet Sezgin'i de düşürebilir: "Aziz ve muhterem kardeşlerim, batı klüp zihniyetinin bir tezahürü gibi gördüğümüz İMF kapıkulluğu, memleketimiz insanını inim inim inletmektedir. Bu siyasetin âleti olan Maliye Bakanını güvenimize, lâıyk bulmuyoruz" dese ve televizyon ekranında zerzevat dolu bir file sallasa, Sezgin gidiverir... Ama isterse hükümet gene kalır; itibarından kaybetmek ve iyice şeffaflaşmak pahasına kalır."... (256)

Tam azınlık iktidarın dış işleri ile görevli bakanı hakkında "gensoru" oylamasının yapılacağı sırada yerli gazetelerden biri, "New York Times"ın "Türkiye'deki Yahudiler korku içinde" başlıklı haberini iktibas eder:

"WASHINGTON-Dünyaca ünlü Amerikan "New York Times Gazetesi, Türkiye'deki Yahudiler'le ilgili bir yazı yayınladı.

Yazı şimdiye dek Türk vatandaşı olarak huzur içinde yaşayan Yahudiler'in Türk siyasi hayatında son yıllarda ortaya çıkan Uluslararası siyonizme yönelik suçlamalardan huzursuz olduklarını belirtiyor ve özetle şöyle diyor:

"Türkiye'nin Başbakanı, David Rseo, Türkiye'de Museviler'le ilgili bir sorun bulunmadığını söyledi. Museviler'in sayısı 1965 yılında 45 bin düzeyinde idi. Şimdi ise Türkiye'de 25 bin Musavi yaşamaktadır. İstanbul'da yaşamakta olan Yahudi toplumunun önde gelen kişilerinin belirttiklerine göre, Museviler'in sorunu Müslüman vatandaşlarınınkinden farklı değildir. Onlar da siyasi şiddet hareketlerinden etkileniyorlar.

Türkiye'de Museviler'e yönelik herhangi bir tehlike bulunmamaktadır. Ancak asıl sorun, 1980 Türkiye'sinin bulunduğu Jeopolitik durumdan oluşuyor. Yahudi sorunları uzmanı olan bir Türk yetkilisinin belirttiği bu görüşe göre, Türkiye'de Hu-

meyni devriminin etkisinin hissedilmesi hassas bir durum yaratmakta

Türkiye'deki Museviler, Atatürk zamanında, azınlık hakkı yerine tam vatandaşlık yolunu tercih etmiş bulunmaktadırlar. Son olarak Hahamlığın önünde patlayan bir bomba (Can kaybı olmadı, az hasar vardı) ayrıca Necmettin Erbakan'ın verdiği demeçler Museviler üzerinde huzursuzluk oluşturdu. Ancak Museviler bu yolda herhangi bir yorumda bulunmaktan, bomba olayını da polemik konusu yapmaktan sakınıyorlar.

Türkiye'de haftalık olarak yayımlanan bir Musevi gazetesinin yayıncısı şunları söylüyor:

1492 yılında dedelerimize kollarını açan Sultan sayesinde bizler bugün bir demokrasi ülkesi olan Türkiye'de yaşamaktayız. Hahamlıkta görevli hukuk danışmanı ise şunları söylüyor:

"Türkiye'de her türlü dini görevlerimizi özgürec yerine getiriyoruz. Erbakan'ın Türkiye'deki siyasi şiddet hareketleri nedeniyle dünya siyonizmini kınaması bizi tedirgin etmiştir. Yeni seçimlerin Erbakan'ı iktidara getirme olasılığı ise çoğu Museviler tarafından belirlendiğine göre bir kaygı konusudur.

Bazı Museviler'e göre Erbakan'ın katıldığı 1975-77 dönemindeki MC hükümeti sırasında Museviler'in farklı muamele gördükleri ileri sürülmekte. Ancak bundan sonraki hükümetler döneminde herhangi bir şikayet söz konusu edilmemekte.

İstanbul'un yazlık adalarında, Türk aileleriyle birlikte denize giren Hıristiyan ve Musevi kadınlarına hakaret edenlerin bulunduğu, bunların bazı azınlık evlerine bildiriler atarak:

"Tüm İslam ülkelerindeki azınlıkları kovacağız" gibi sözler sarfettikleri ileri sürülüyor. Buna ilaveten Yahudi işadamlarına yönelik tehditlerin yer aldığı, bunları koruma altına almak isteyen sol veya sağ örgütlerin bir tür koruma parası istedikleri de bildiriliyor.

Türkiye'deki yaşamın şimdi Yahudiler için de Türkler gibi zorlaştığı, okullardaki çocuklarının şiddet hareketlerine karışmasından korku duydukları belirtilmekte."(257)

5 Eylül 1980'de, çok partili rejime geçildikten sonra ilk ola-

rak bir bakının düşürülmesi görüşlüydü. Ecevit'in inancı, hükümetin boşlukta kalacağı, Demirel ise, netice alınırsa, bunalmış başlamış olacaktır şeklinde idi. Fakat MSP'den Erbakan, Süleyman, A.Emre ve Hasan Aksay'ın 9 maddelik "gensoru önergesi" oylanıyor ve karar istedikleri gibi çıkıyordu: 231 güvensizlik oyu... Erbakan'a göre hem de bir mübarek günde: Cuma günü...

Gensoru'ya temel olan 9 maddeden 9.su şöyle idi:

"9- Ve Kudüs olayı.

Son olarak İsrail parlamentosunun 1400 yıllık İslâm şehri Kudüs'ü kendisine devlet merkezi yaptığına dair bir karar aldı. Bu olay asrımızın en mühim olayıdır. İslâm âleminin haklarına Orta Doğu ve dünya sulhüne karşı pervasızca ve küstahça bir tecavüzdür.

İsrail'in, Kudüs'ü başkent ilan etmesi, aynı projenin bir diğer bölümü olan, Andolu'muzu kendisine vilayet yapma adımının bir başlangıcıdır. Böyle tarihî bir olay karşısında yapılacak ilk iş İsrail ile münasebetleri olan Türkiye'den başka bir ülke mevcut değildir. 1973'den beri her İslâm konferansında Türkiye'nin İsrail ile münasebetlerini kesmesi ısrarla talep edilmektedir.

Son Kudüs olayı, vahim bir olaydır ve artık münasebetlerin kesilmesi lâzımdır. Bu bakan, Müslüman ülkelerle her türlü münasebetlerimizin geliştirilmesine mani olmaktan başka bir işe yaramadığı halde, ısrar ile, İsrail'le münasebetlerimizi devam ettirmekte, İslâm âlemini itmekte, karşılıklı olarak sağlanacak millî menfaatleri ihlâl etmektedir.

Yukarıda arzedilen sebeplerden dolayı, Anayasa'nın 89. maddesi gereğince Dışişleri Bakanı hakkında gensoru açılmasını arz ve talep ederiz."(258)

Ve Ecevit, tribünlerdeki işçileri "sahaya" çağırdığı sıralarda MSP Konya'da 6 Eylül Günü, "Kudüs Mitingi"ni terüpliyordu...

"Kudüs Mitingi", Demirel'in "CHP, MSP'nin dümen suyuna girdi." dediği ortamda yapılıyor, Erbakan da "bizim içimizdeki anarşiyi körükleyen İsrail'dir." diyordu...(259)

Azınlık iktidarının "karga tulumba gittiğini" beyan eden Erbakan, bunun şerefine basın mensuplarına "tulumba tatlısı" ısmarlıyarak, artık "kadayıfın altı"nın kızardığını söylemesine karşın, Konya'daki miting, birden bire dikkatlerin MSP'ye çekilmesine sebep olmuştur... İstiklâl Marşı söylenmemiş, dendi, oturanlar oldu, diye söylendi. Takkeli, tesbihli, sakallı-şalvarlı on birlerce insan "mümin" gelip Konya'yı "işgal" etti, dendi... Birden bire de MSP'nin eski ortakları, "Atatürkçülük yarışına girip, MSP'nin "yeni baştan irticai hortlatuğu" şeklinde tavır almalarına sebep olmuştur...(260)

Sağcı-liberaller, bütün "rejim" suçlarını MSP'ye yükleyecek, "Kudüs İslâmındır." sözlerini, Karmal'la eş tutuyordu:

"Anarşi, ülkücüleri birer birer şehit ederken, nasıl olup da bu anarşinin arkasında siyonizm olduğunu görmediler de Ülkücü şehit sayılmaz maktüldür" diyebildiler. O zaman siyonist mi idiler?

Daha mühimi, şimdiye kadar MSP mümkün olduğu kadar anarşinin dışında kaldı. Bunu gazetelerinde yazdılar. Resmen beyan ettiler. Bizim anarşiyle asla alakamız yoktur dediler. Peki İsrail ve siyonizm Türkiye'de anarşi kasırgası estirirken MSP idarecileri nasıl olup da bitaraf kalabildiler, hiç karışmadılar. "Selâmet der kenarest" dediler.. ve şimdi nereden nasıl bir işaret ve ilham aldılar ki birden bire ve canhıraş bir şekilde anarşinin arkasında-siyonizm olduğunu keşfettiler.(!) ve antisiyonizm diye sokağa döküldüler.

Amma açın gazeteleri okuyun. "Babrak Karmal" da "Kudüs İslâmındır" diyor. Hem de ilk günü diyor. Herkesten önce söylüyor. Ön almak için söylüyor. Kimseyi itham için değil vakıyı söylüyorum." (261)

Azınlık AP itkidarının Dışişleri Bakan Erkmen'in düşürüldüğü bir Cuma gününden sonra Konya'da yapılan "Kudüs Mitingi" de geçirilmiş ve bir başka Cuma günü, ne "düşman dostlar" (*) Erbakan ve Demirel ve ne de zıt kutuplar" solcu Ecevit ile "milliyetçi" Türkeş, bir daha "iktidar kavgası" yapamamacasına ordu idareye el koydu... Hem de 27 Mayıs 1960 ve

32) Erbakan, ulemâ ile kucak kucağa yine yürüyordu.

12 Mart 1971'e benzemiyen bir uslûp ve tavırla!..

12 Eylül'le diğer partiler gibi MSP de "demokratikleşme süreci'nde kendi konumunu "çok partili rejim" içinde almış oldu... Millî Gazete ve Yeni Devir gazeteleri ile Akıncılar Dergisinin desteği yanında Kadir Mısıroğlu'nun "Sebil"i, Yılmaz Yalçın'ın Şûra'sı, Selâhaddin Eş, Hüsnü Aktaş, Ali Bulaç ve Yılmaz Yalçın'ın "Tevhid"i ile Selâhaddin Eş'in "Hicret"inin muhalefetine rağmen!..

DİP NOTLAR

(1) Sebillürreşad Al-lah'ın inayetiyle Sebilü-r-reşada başlıyoruz.) Mayıs 1948, c.1, sayı: 1, sh: 2-3)

(2) Sebillürreşad, Dine karşı takip edilecek siyaset, Haziran 1949, c.2, sayı: 50, sh: 397.

(*) Bu tür bir düzenleme-de Mareşal Fevzi Çakmak'ın etkili olduğu akla gelebilir...

(3) Bu Arapça ezan konusundaki geniş tepkiler için bakınız: Sebillürreşad, c 4, Sayı:80 Haziran 1950, (Hükümetin programı ve ezan meselesi/Eşref Edip), sh: 66-77.

(4) Hristiyanlığa ve Yahudiliğe irtica, Sebillürreşad, c, 4, sayı: 88, Ekim 1950, sh: 194-196. (Bu olayda dönmelerin de büyük etkisi olduğu yazıda belirtiliyor. Ve yeni İstanbul'un başyazarı dönme Mustafa Nermi'ye dikkatleri çekiliyordu... Çünkü olayların tanıklarından biri de Eşref Edib'ti...)

(5) Türk Milletini ve Devletini tehdit eden tehlikeler, Eşref Edip; Sebilür-reşad, sayı: 91 Kasım 1950, sh: 242-248.

(7) Hikmet Bayur, Milli Birlik; Kudret, 22 Aralık 1950, sh:1.

(8) İsmet Güllü (Silvan'dan) Sebillürreşad, 4/98, Mart 1951, sh: 362.

(9) Falih Rıfkı Atay, Yazar Konuşmaları, İstanbul 1965, sh: 289-290

(10) Birbirine bağlı işler, (Orhan Veli Kanık'ın çıkardığı) Yaprak, yıl: 2, sayı: 21, 1 Mayıs 1950, sh:1

(11) Oktay Rıfat, Kitaplar, dergiler; Yaprak, 1 Mayıs 1950, sh:2

(12) İrtica canlanıyor, Yaprak (dergisi) yı, 2, sayı: 22, 15 Mart 1950, Sh: 2

(13) Orhan Veli Kanık, seçimler bittiyaprak, yıl: 2, sayı: 26, 15 Mayıs 1950, sh:2i

(14) Sebilürreşad, İslâm Demokrat Partisi nasıl kapatılıyorSayı: 123, Nisan 1952, sh: 391-393)

(15) Sebilürreşad, Zamanımızın yalancı Mesihî; Temmuz 1953, c. 7, sayı: 155)

(16) Merhum Abdurrahman Şeref Laç'ın ailesi yedinde Yalman'a ait dava dosyanımında mahfuzdur. Bu konuda bana yardımcı olan merhum eşi muhterem Sabite Laç'a, oğlu Atıf Nasih Laç'a ve kerimeleri Gül Tayman'a teşekkürü bir borç bilirim... Ş/A.

(17) Ahmet Emin Yalman, Turkey in my Time, Üniverstyof Oklahoma Press, 1956, sh: 250-251.

(18) Büyük Doğu, 7. yıl, sayı: 54, 30 Mart 1951.

(19) Büyük Doğu, sayı: 54, 30 Mart 1951, sh:4-5.

(20) Necip Fazıl Kısakürck, Deyyus, Büyük Doğu, sayı 54, 30.3.1951, sh:8

(21) Necip Fazıl Kısakürck, Deyyus, Rezil, Doğu, sayı 54, 30.3.1951, sh:9

(22) Ahmet Emin Yalman, Vatan, İnkılâp ve din ilavesi, 22.7.1953, sh: 9

(23) Ahmet Emin Yalman, Vatan, İnkılâp ve din ilavesi, 22.7.1953, sh: 9

(24) Yalman, aynı ilave, sh: 9, sütün:1.

(25) Sebilürreşad, Mecliste Anayasa müzakereleri; c.13, sayı:320 Nisan 1961, sh: 317

(26) Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Üç konferans (İslâm ve ilim, İslam da Kadın, Sanayi Davamız), İstanbul/1974, Sh: 64-69.

(27) Necip Fazıl Kısakürck, Büyük Doğu, sayı: 1, 30 Eylül 1964, Sh: 15

(28) Metin Toker, Hoca efendi, otur oturduğun yerde; Akis, Sayı: 621, 14 Mayıs 1966, Sh: 5.

(29) Nureddin Topçu, Hakkın kuvvetli, Hareket, sayı: 12 Aralık 1966, sh: 16-18.

(30) Sayın Hasan Aksay'ın bize ifade ettiğine göre, "Millî Nizam" adının konulması merhum Eşref Edib'in tekilfi ve arzusu eseri olmuştur. Eşref Edip Cumhuriyetten beri, Akif'le böyle bir partinin harsetini çektiğini de belirtmişti.

(31) Prof. Dr. Osman Turan, Türkiye'yi tersine zorlayan inkılaplar; Türk Yurdu, C. 7, sayı: 3 (345), Mart 1970, Sh: 5

(32) Süleyman Arif Emre, Zamanımızın cihadı, Türk yurdu, C. 7, Sayı: 3, Mart 1970, Sh: 9-11.

(33) Ahmet Davutoğlu, İslam'da Birlik ve Tefrika; Türk Yurdu aynı sayı sayfa: 7

(34) Erbakan, Üç Konferans (Sanayi Davamız) Sh: 93

(35) Tufan Çorumlu, Büyük Türkiye'ye Doğru / Erbakan Olayı İstanbul- 1974, Sh: 129-130

(36) Tufan Çorumlu, age, SH: 138-139

(37) Dr. Ahmet N. Yücekök, Türkiye'de Örgütlenmiş Din'in Sosyo Ekonomik Tabanı, Ankara 1971, Sh: 102

(*) Bkz.: Ali Yaşar Sarıbay, Türkiye'de Modernleşme, Din ve Parti Politikası, "MSP Örneği Olayı" ; İstanbul, 1985, Sh: 98 vd.

(38) Devir (Dergisi), Sayı: 12 Kasım 1973. Sh: 14-15. (Bu derginin genel yayın müdürlüğünü Altınur Kılıç yapıyordu.)

(39) Metin Toket, not defterinden, (1973 seçimlerinden 12 Eylül'e), İstanbul/1981, Sh: 17.

(40) Yankı, Erbakan: Katı tutumda değiliz; Sayı: 139, 12-18 Kasım 1973, Sh: 8-9

(41) Yankı, Sayı: 139, 12-18 Kasım 1973, sh: 10.

(42) Milliyet, 4 Kasım 1973, Köhne bir kilidin paslı anahtarları ile adlı makalesinden..

(43) Orhun Fişek, Erbakan: "Laikliğe karşı değiliz", Devir, Sayı: 54, 12-18 Kasım 1973, Sh: 15.

(44) Metin Toket, Çok doğru, ama; Milliyet, 16.6.1974, Not Defterinden, İstanbul/1981, Sh: 50.

(45) Meydan, Neden en büyük? sayı: 482, 16 Nisan 1974, Sh: 4

(46) Mithat Perin, Eşikteki tehditler; Meydan, sayı: 482, 16 Nisan 1974, Sh: 7.

(47) M. Gündüz Sevilgen, MSP'de 4 yıl, Ankara/1979, Sh: 75-76.

(48) Ecevit Güresin Bitmeyen savaş, siyasi yantığı; Hürriyet, 21/5/1974 (Salt), Sh: 3.

(49) Mümtaz Soysal, Asıl soru; Milliyet, 7/6/1974, Sh: 2.

(50) Politikada Nakşibendiğin parmağı ve Şeyh Mehmed; Devir, Sayı: 82, 27 Mayıs 1974, Sh: 12-13.

(51) Meydan, Sayı: 493,2 Temmuz 1974, Sh: 15.

(52) Cihad Baban, Koalisyon iflas ettikten sonra; Meydan, Sayı: 503, 10 Eylül 1974. Sh: 10.

(53) Boş düşen MSP'den yeni bir ortağa, Meydan, Sayı: 505, 24 Eylül 1974, Sh: 4-5.

(54) Meydan, Sayı: 505, 24/9/1974, Sh: 5.

(55) Meydan, Sayı: 505, 24/9/1974, Sh: 8-9.

(56) Bu alanda MSP'lilerin yazdığı şu eserler dikkat çekicidir:

1- Abdullah Lelik, Erbakan mı, Ecevit mi?, Ankara/1974, 166 Sh.

2- Tufan Çorumlu, Erbakan Olayı, İstanbul/1974, 158 Sh.

3- Mümin İslâmoğlu, Erbakan Ecevit'e karşı; İstanbul/1874, 211 Sh.

4- Mustafa Karahasanoğlu, Tek Adam Erbakan; (Masona, Komüniste, Renksize Karşı/Hak ideolojinin ışığında Büyük Türkiye'yi Koruma cihadı), İstanbul/1975, 182 Sh.

(57) Necmettin Erbakan, Millî Görüş, İstanbul/1975, Sh: 327-333.

(58) Ortadoğu (gazetesi), 2 Nisan 1975, Sh: 1.

(59) Necmettin Erbakan: "Hilafetin büyük faydaları olabilir." Yılmaz Çetiner'in raportajı; Milliyet, 25 Eylül 1969, Sh: 11.

(60) Doç. Erdoğan Teziç, CHP ve MSP koalisyonu ne yapacak?; Milliyet, 3 Şubat 1974, SH: 2 ve 9. (Milliyet'in bu forumunu Ali Gevgili yönetti ve Nurullah Gezgin, Gülten Kazgan katıldı.)

(61) Prof. Dr. Necmettin Erbakan, İstikrar nasıl sağlanır? (İstanbul) Bayram gazetesi, 26 Aralık 1974, Sh: 1 ve 11.

(62) Necmettin Erbakan, Türkiye'nin sanayileşme meselesi; İstanbul/1975, Aydınlar Ocağının bu yayını, Liderler konuşuyor, dizisinden Ocağın Başkanı Süleyman Yalçın'ın önsözü ile çıkmış olup, 66 sayfadır.

(63) Ahmet Güner, Manzara sütunu, Ortadoğu, 2 Nisan 1975, Sh: 1.

(64) Gündüz Sevilgen, MSP'de dört yıl, Sh: 12 ve 44.

(65) Mümtaz Soysal, Lâiklik nasıl yıkılır?; Milliyet, 31/5/1975, SH: 2.

(66) Prof. Dr. Necip Bilge, Lâik devlet ve İslâm Dini; Milliyet, 18/6/1975, Sh: 2.

(67) Dr. Lütü Doğan, İslâm'da din hürriyeti, Diyanet gazetesini, yıl: 7, c. 5, Sayı: 119, 15/6/1975, Sh: 1 ve 14.

(68) Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, Lâiklik dinsizlik midir?; Cumhuriyet, sayı: 18 302, 13/7/1975, Sh: 2.

(69) Yankı,(nın yorumu).. Ve MSP'li bakanlıklar; 22/28 Eylül 1975, sayı: 235, Sh: 9-10.

(70) Prof. Fehmi Yavuz, Millî sözcüğü yerine "Dini" sözcüğü; Yankı, 22/28 Eylül 1975, Sh: 9

(71) Dr. Lütü Doğan, Lâiklik temel ilkedir, Yankı, 22/28 Eylül 1975, Sh: 10.

(72) Fehmi Cumalioğlu, Dinsizlik de bir dindir, Yankı, Sayı: 236, Sh: 11.

(73) Yankı'nın incelemesi, "Laiklik ilkesi ve yılların tepkisi; Yankı, Sayı: 236, 22/28 Eylül 1975, Sh: 30.

(74) Günün yazısı: Asiltürk'ün anlamak istemediği; Hürriyet, 26/9/1975, Sh: 3.

(75) M. Gündüz Sevilgen, MSP'de 4 yıl, Sh: 197-198

(76) Dursun Bila (Sayıştay denetçisi), Eğitim ve lâiklik; Yeni Ortam, sayı: 1236, 16/2/1976, Sh: 2.

(77) Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Ağır Sanayi, (Baskı yeri ve tarihi yok) Sh: 37-39.

(78) İlhan Arsel, Devlet Başkanı'na da.. Cumhuriyet, 31 Temmuz 1976, Sh: 2.

(79) Milliyet, 2 Ekim 1976, Sh: 11.

(80) Tark Behlül Akalın Evet, MSP en büyük; Millî Gazete, 30 Ekim 1976, Sh: 4.

(78) İlhan Arsel, Devlet Başkanı'na da.. Cumhuriyet, 31 Temmuz 1976, Sh: 2.

(79) Milliyet, 2 Ekim 1976, Sh: 11.

(80) Tark Behlül Akalın Evet, MSP en büyük; Millî Gazete, 30 Ekim 1976, Sh: 4.

(81) Selâhaddin Eş, "Meselâ" diyelim; Millî Gazete, 30 Ekim 1976, Sh: 2

(82) CGP'nin Genel Başkanlığı'nın Devlet Güvenlik Mahkemeleri ile ilgili görüşü; Kırali Ofset/ Ankara-1976, Sh: 8-9.

(83) Atilla İlhan, Hangi sağ?; İstanbul/1980, Sh: 127.

(84) Milliyet gazetesi, 1 Ocak 1977, Sh: 7.

(85) Diyanet Gazetesi Sayı: 160 1 Mart 1977, Sh: 4

(86) MSP; Atatürk, Şeriat, Komünizm; Yankı, Sayı: 312, 7-13 Mart 1977, Sh: 5-6.

(87) Selâhaddin Eş, Dumanlı havanın kurduna dikkat; Sebül, Sayı: 64, 18 Mart 1977, Sh: 3.

(88) Ergun Göze, Siyasi İfrat Cinneti; Tercüman, 19.4.1977, sh:4.

(89) Doç. Dr. Toktamış Ateş, Laiklik ve Ağır Sanayi; Cumhuriyet, 14 Nisan 1977, sh:2

(90) Mümtaz Soysal, MSP ciddiye alınması gereken bir partidir; Milliyet, 22 Nisan 1977, Sh: 2.

(91) Bkz: Günaydın (Bölüm 2), bunlar kim?; 3 Mayıs 1977, Sh: 3. Gazetede eylemci grupların yayın organları, sloganları ve hedefleri hakkında bilgi verilmektedir.

(92) Burhan Felck, Kur'an, cami ve imam, Milliyet, 26 Mayıs 1977, Sh: 2.

(93) Ergun Göze, 1977 seçimleri ve dini düşünce, Tercüman, 26/5/1977, Sh: 4 (Köşebaşı başlıklı sütün)

(94) Metin Tokar, iki kumarbaz, (Hürriyet, 6/3/1977), Not Defterinden, İstanbul/1981, Sh: 154.

(95) MSP 5 Haziran 1977 seçimleri, seçim beyannamesi, Sh: 19

(96) MSP 1977 seçim beyannamesi, Sh: 89.

(97) Tercüman, Hükümet programını Mecliste yalnız CHP'liler dinledi, 29 Haziran 1977, Sh: 1 ve 10.

(98) Hıfzı Veldet. Velidedoğlu, Politikada bağınazlık ve MSP; Cumhuriyet, 19/6/1977 Sh: 2.

(99) İhan Selçuk, MSP ne olacak? Cumhuriyet, 19/6/1977, Sh: 2

(100) Abdi İpekçi, AP'ye verilen her oy, MSP'ye verilmiş demektir; Milliyet, 30 Temmuz 1977, Sh: 1.

(101) Oktay Akbal, Ne demişlerdi? Cumhuriyet, 22/8/1977, Sh: 2. (102) Yedi Gün, "Ordu ve politika, ne yapılmak isteniyor?" sayı: 259, 24 Ağustos 1977, Sh: 8

(103) Talat Turhan, iktidarların çeteleşmesi ve bürokrasi, yeni gün, sayı: 259, 24/8/1977, Sh: 28.

(104) Tercüman (2 Eylül 1977, sh: 4)'ın Genel Yayın Müdürü Güneri Cıvaoğlu'ya "anarşi ile mücadele için 20 yasa değişikliği hazır." diyen Korkut Özal, ülkede huzur için şu formülü öneriyordu: "bir değil, 67 il'e 67 Korkut Özal!.."

(105) Abdi İpekçi'nin Korkut Özal'la yaptığı "Anarşi" ile ilgili haftalık "sohbet"inden. 5 Eylül 1977, Milliyet, sh: 11

(106) Umut gazetesi, yıl: 1 sayı: 18, 20/8/1977, Sh: 1 ve

7. (Milliyet de Ecevit'in bu konuşmasını 21/8/1977 tarihinde 7. sayfasında özetlemiştir.)

(107) Ergün Göze, Eyvah, eyvah; Tercüman 10/9/1977, Sh:

4.

(108) Mustafa Cerid, Enstitüdeki kavga; Sabah 12/9/1977 Sh: 2

(109) İhsan Atasoy, Yüksek İslâm Boykotu ve bir muhasebe; Yeni Asya, 11/9/1977, Sh: 3.

(110) Hergün, 17 Ekim 1977, Sh: 3.

(111) Yankı, Sayı: 243, 10-6 Ekim 1977, Sh: 10-11.

(112) 12/1/1978 tarihli Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri.

(113) MSP ile ilgili soruşturma; Milliyet 18/1/1978, Sh: 8.

(114) Erbakan: "İnanığımız yolda yıldırım olmasını da biliriz", Yeni Devir, yıl: 1, sayı: 296, 19 Ocak 1978, Sh: 1 ve 7.

(115) İsmet Özel, Neler oluyor?; Yeni Devir, 19 Ocak 1978, Sh: 2.

(116) Alp Kuran, Erbakan'ın ihracı; Vatan 19 Ocak 1978 Sh: 1

117 İlhamî Soysal, Kapatma; Vatan, 19/1/1979, Sh: 1 ve 7.

(118) İlhan Selçuk, Gelişmeler ve olasılıklar; Cumhuriyet 19/1/1979,

S. 2

(119) Uğur Mumcu, Kendi düşün.; Cumhuriyet, 19/1/1978, Sh: 1 ve

5

(120) Oktay Akbal, Adalet meydan okunmaz, Cumhuriyet, 22/1/1978, Sh: 2.

(121) Nadir Nadi, Geç ve yersiz; Cumhuriyet, 22/1/1978, Sh: 1.

(122) Hüseyin Demirel, Erbakan Ecevit'le; Yeni Asya, 21/1/1978, Sh: 3.

(123) Milliyet, 27 Ocak 1978, Sh: 1.

(124) Muammer Aksoy, Milliyet, 27/1/1978, Sh: 2.

(125) Mehmed Şevket Eygi, Vchhabilik Meselesi, (Dr. Lütfi Doğan, Tayyar Altıkulaç ve Doç. Dr. Süleyman Ateş'in beyanatları üzerine) Sabah gazetesi, 15/2/1978, ayrıca bakınız Mustafa Cerid, D.İ.B. ve meslek Sabah, 23/1/1978, Sh: 2.

(126) Prof. Dr. Neşet Çağatay, Laiklik şeriatı aykırı mıdır? Cumhuriyet, 1/3/1978, Sh: 2.

(127) Adil Gülvahaboğlu, Faşizm ve din; Vatan, 4/3/1978, Sh: 2.

(128) Oben Güney, İslâm aktöresi ve bilgi; Vatan, 10/3/1978, Sh: 2.

(129) Prof. Bahri Savcı, Karşı devrimci muhalefet, Cumhuriyet, 16/3/1978, Sh: 2.

(130) İlhan Selçuk, İvediklikle; Cumhuriyet 25/3/1978, Sh:

2.

(131) Oktay Akbal, Şimdi "bana ne" der elbet; Cumhuriyet, 26/3/1978, Sh: 2.

(132) Tekin Erer, Vurun Erbakan'a, Son Havadis, 3/4/1978, Sh: 3.

(133) Dr. Lütü Doğan (Devlet Bakanı), Din görevlileri ve sorumlulukları, Dünya, 26/5/1978, Sh: 2.

(134) Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, CHP iktidarının sorumluluğu; Cumhuriyet, 3/5/1978, Sh: 1.

(135) Sami Selçuk (Cumhuriyet Başsavcısı yardımcısı), Laiklik, Özgörevleri, korunması, Cumhuriyet, 18/9/1978, Sh: 2.

(136) Uğur Mumcu, Atatürkcülük bu mu? Cumhuriyet, 18/5/1978, Sh: 2.

(137) Nadir Nadi, O günden bugüne, Cumhuriyet, 19/5/1978, Sh: 1.

(138) Dünya gazetesi, 2/6/1978, Sh: 1.

(139) Cihad Baban, 163. madde de kalkamaz, Dünya 2/6/1978, Sh: 2.

(140) Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, Çerkez Etem ve Delibaş; Cumhuriyet, 4/6/1978, Sh: 2.

(141) Bkz. Cumhuriyet, 11 Haziran 1978, Sh: 1 ve 11

(142) Prof dr. Recip Bilge, Müftüler nikah memuru olursa; milliyet, 28/7/1978 sh:2

(143) Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, MHP ve müftü nikahı Cumhuriyet, 8/6/1978 sh:1

(144) İF ve YİEMF Haber bülteni yılı2 Sayı:9-12, 30/7/1978, sh:19-20

(145) Ahmet Güner, Diyanet'te Üçlü ittifak; Sabah, 3/9/1978, sh:2

(146) Milliyet 2 Eylül 1978 sh:9

(147) Bölücü kim? Sabah gazetesi , 3 Eylül 1978 sh:1 ve 7.

(148) Mustafa Cerid Sülyemancılar bölücü mü?; sbah, 3/9/1978 sh:2

(149) Kemal Kalçari Asıl bölücülük Altı kulaç'ın zihniyetidir; Son Havadis, 3/9/1978, sh:1 ve 9.

(150) Tayyar Altı bulaç Kur'an kursalarımızla tefrikalar ayrı şeylerdir; son havadis, 10/10/1978 sh:1 ve 9.

(151) Ümit Şimsek, CHP'yi kim iktidara getirdi?; Yeni Asya 29/7/1978, sh:1 ayrıca bkz: Hüseyin Demirel MSP ve MHP'nin gayreti; Yeni Asya, 17/6/1978, sh:3

(152) Sadun Tanju, Tepedeki dört adam; milliyet, 2/12/1977, sh05

(153) A. Özdenören, Çağdaşlık kavramı konusundaki oturumdan; Mavera, sayı:9 Ağustos 1977 sh:10-11

(154) Emre Kongar, Çağdaşlık ve İslâm, Özgür İnsan, c.6 sayı: 48, 1/10/1977 sh:33

(155) Emre Kongar, nasıl bir Kuşak yetişiyor? Milliyet Sanat Dergisi, sayı:255 12/12/1977 sh:7

(156) Yazarlar Birliği Demeği beyannamesi İstanbsul 1978 sh:6

(157) Celal Bayar, Atatürk meteorolojisi tercüman, 4/8/1978 sh: 8

(158) Emre Kongar, MSP toplumsal işlevini yerine oturtamazsa; Milliyet, 30/7/1978,sh:2

(159) Emre Kongar, Çağdaş İslam düşüncesi ve Türkiye; milliyet, 12 Ekim 1978, sh:2

(*) 9 Mayıs 1978'de Milli gazetede Dr. cumalioğlu'nun milliyetçilik kararını izah eden başyazısına Selahaddin Eş. sebil "de (19.5.1978) karşı çıkıyordu "Biz milliyetçiyiz hemde islam milliyetçisi" diyordu...

(161) (Hüsnü Aktaş'ın yönetiminde) Yeni Ölçü yıl:5 sayı:60, haziran 1978, sh:17-18. (Aynı konusu İslami devlet sürecinde temel meselelerimiz.)

(161) Mümtaz Sosyal,zorunlu bir diyalog; Milliyet, 20/9/1978, sh:2

(162) İlhan Selçuk, Komünizm mi geliyor?; Cumhuriyet, 3/8/1978 sh:2

(163) İlhan Selçuk, DSK'in işi zor; Cumhuriyet, 9/8/1978, sh:2

(164) Mehmet Kemal, (Politika ve ötesi) Hep sil baştan olmaz; Cumhuriyet, 16/11/1978, sh:4

(165) Hıfzı Veldet velidedeoğlu, Uluslararası partiler; cumhuriyet, 19 Kasım 1978 sh:2

(166) H.V.Velidedeoğlu, Siyasal haklar ve Türk kadını; Cumhuriyet, 10/12/1978, sh:2

(167) Mehmet Fahrî'nin baş makalesi, Milli Gazete, 15 Ekim 1978, sh:1

(168) Milli azete, 15 Ekim 1978,sh:8

5169) Bülend Ecevit,milliyet, 24/9/1978, sh:1

(*) MSP kongresini izleyen Salahaddin Eş'c "Şûra" ve kongre hakkında sorduğu sorulara verdiği cevapta MSP için "TC devleti isimli geminin anbarlarına takılmış dünya görüşü öyle bir yere itilmiş bin kitlenin siyasî vasıtasıdır" diyordu. (Şûra, sayı:40, 23 Ekim, 1978, sh: 8-9)

(170) Mehmet Kemal,din ve sosyalizm; Cumhuriyet, 21/12/1978, sh:4

(171) Milliyet, 23/12/1978, sh:8

(172) Mümtaz Soysal, Müslüman Türkiye, Milliyet, 26/12/1978, sh02

(173) Yankı, sayı:407, 1-7 Ocak 1979, sh:13

(174) Yankı, sayı:407, 1-7 Ocak 1979, sh:30

(175) Milliyet, Doğan Moskova camiinde namaz kıldı; 21/9/1978, sh:1 ve 14.

(176) Prof.dr. Cavit Orhan Tütengil, Türkiye, yeni bireşimler bekliy-

or; Milliyet, 7 Ocak 1979, sh:2

(177) dr. Lütfi Doğan, Mezhep ve mezhepçilik; Dünya, 5/1/1979, sh: 2.

(178) Recep Bilginer, İmansızlıktan mı?; Cumhuriyet, 6/1/1979, sh:2

(179) Uğur Mumcu, İrtica; Cumhuriyet, 10/1/1979, sh: 1

(180) Milliyet gazetesi, Doğan: "Din adamları birleştirici olmalı."

11 Ocak 1979, sh: 14. ve diğer günlük gazeteler...

(181) Bkz: Milliyet, 10/1/179, sh: 14

(182) Bkz: Uğur Mumcu, Işık'ın istifası; Cumhuriyet, 16/1/1979.

(183) Dünya (Gazetisinin baş makalesi) yanılan hangi taraf; 17 Ocak 1979, sh: 1.

(184) Doç. dr. Alpaslan Işıklı, Emperyalizm ve din sömürüsü; Cumhuriyet, 18-19 Ocak 1979, sh: 12 (iki gün süreli yazı dizisinden)

(185) Dünya gazetesi, 20 Ocak 1979, sh:1

(186) Prof. dr. Türkkaya Ataöv, Hümeyni'nin dünya görüşü; Dünya, 20 Ocak 1979, sh:2.

(187) Tekin Erer, İran'da yeşil komünizm; Son Havadis, 21/1/1979, sh:2

(188) Ecevit, "Aşırı eğilimler, halkı bir diktatör istemeye itiyor." Tercüman, 29/1/1979,13

(189) Burhan Felek, dini lider; Milliyet, 7/2/1979 sh: 2 ve 14

(190) Mustafa Cerid, Hümeyni'nin kuyrukları; Sabah, 21/1/1979, s.

2

(191) Mustafa Cerid, Solcular ve Hümeyniciler; Sabah, 7/2/1979, s.

2

(192) Vedat Günyol, İnanç ve çıkar üstüne; Cumhuriyet, 15 Şubat 1979, Sh: 2

(193) Örsan Öymen, Muz niyetine; Milliyet, 16/2/1979 sh:9

(194) Tekin Erer, İran'da İslâm komünizmi; Son Havadis, 27/2/1979, sh:2

(195) Rauf Tamcı, Tercüman, 14/2/1979, sh:2

(196) Milliyet, 20/2/1979, sh:1 ve 14.

(197) Tercüman, 27 Ekim 1979, sh: 1 (bu haber adı geçen gazetenin ilk baskısında son baskısından çıkartılır... demirel MSP ve MHP liderleri ile bayramın 3. günü görüşecektir. Bu konuda rahatsız olabilir.)

(198) Hürriyet, Erbakan içerde başka dışarda başka konuşuyor; 20/şubat/1979 sh:1 ve 14

(199) Güngör Yerdeş, Bu ikiliye dikkat; Son Havadis, 26/2/1980, sh:2

(200) Takin Erer, Milliyetçiler, Ümmetçiler, sosyalistler; Son Havadis, 16/2/1980, sh: 2.

(201) Ergun Göze, "Batı kulübü", Tercüman, 17/3/19870, sh:9

- (202) Taha Akyol, Erken seçim;> Hergün, 19/3/1980, sh:8
(203) Cihad Baban, 50. yılın hesabı; Son Havadis, 22/3/1980, sh:1
(204) Cihad baban, dışa Jumal; Son havadis, 23/3/1980, sh:1
(205) Badii Faik, Batı klubü; Hürriyet (Pazar konuşmaları), 23/3/1980, sh:1
(206) Tekin Erer, batı kulüpçü Erbakan; Son Havadis, 27/3/1980, sh:2
(207) Yankı, MSP, İmam Hümeçyni mi, Erbakan mı? 5/5/1980.
(208) Yavuz Donat, Gündüz giden uçak; Tercüman, 30/5/1980, sh:9
(209) Sabah, (başyazı) MSP ve ihlâs; Sabah, 27/5/1980, sh:1 ve 7.
(210) Faik Sczgin, Gizli oyunlar; Hergün, 28/5/1980, sh:6
(211) Halil Berktaç, Ortaçağ kafaları (1-11); Aydınlık, 27-28/5/1980, sh:4 (iki gün süren bu yazı dizisinde, Komünistler aklanmak isteniyor.)
(212) Taha Akyol, MSP siyaset ve İslâmiyet; Hergün, 28/5/1980, sh:8
(213) Olayların ardındaki gerçek: MSP ve kadaytın altı; Cumhuriyet, 29/5/1980 sh:1 ve 5.
(214) Taha Akyol, Dündar Taşer ve Gün Sazak; Hergün, 3/6/1980, s. 8
(215) Taha Akyol, Korkut Özal'ın çıkışı; Hergün, 13/6/1980, sh:8
(216) Taha Akyol, Hükümet meselesi; Hergün, 14/6/1980, sh:8
(217) Taha akyol, MSP ve CHP; Hergün, 23/6/1980, sh:8
(218) Ergun Göze, Akıncı gençlerle hasbihal; Tercüman, 2/6/1980, sh:6
(219) Ahmet Kabaklı, nedir bu haletin; Tercüman, 4/6/1980, sh:2
(220) Bünyamin Ateş, MSP'liderini vicdan muhasebesine davet; Yeni asya, 4/6/1980, sh:2
(221) Güneri Civaoglu, Erken seçime doğru; Tercüman, 7/6/1980, sh:3
(222) Ahmet Kabaklı, Gafletten hidayete; Tercüman, 8/6/1980, sh:2
(223) Mukbil Özyörük, Bir "sade MSP'li" olsam; Tercüman, 8/6/1980 s.6
(224) Ergun Göze, Batur un aynasında Türün; Tercüman, 9/6/1980, sh:6
- Mukbil Özyörük, Öteki meslelerden ikisi; Tercüman, 16/6/1980, sh:6.
- Tark Buğra, Gerçeğe doğru, Tercüman, 15/6/1980, sh:6.
- Ergun Göze, Yeni MSP-CHP işbirliği, Tercüman, 16/6/1980, sh:6.
(225) Ergun Göze, Tahir Hoca'ya mektup, Tercüman, 19/6/1980. sh:6
(226) Güngör Yerdeş, Atatürk'e inat; Son Havadis, 2/6/1980, sh:2
(227) Tekin Erer, MSP'nin Sivas mitingi; Son Havaddis, 4/6/1980, s.2

The following is a list of the names of the persons who have been named in the above-mentioned document, in the order in which they are mentioned therein.

The names of the persons who have been named in the above-mentioned document, in the order in which they are mentioned therein, are as follows:

The names of the persons who have been named in the above-mentioned document, in the order in which they are mentioned therein, are as follows:

The names of the persons who have been named in the above-mentioned document, in the order in which they are mentioned therein, are as follows:

The names of the persons who have been named in the above-mentioned document, in the order in which they are mentioned therein, are as follows:

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris